

ספר ויקרא
Leviticus

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA), the terms of which are available here: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/>. This book includes the following texts:

- Miqra According to the Masora
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/מקרא_על_פי_מסורה
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/תרגום_אונקלוס
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
 - License: CC-BY

All these texts were retrieved from Sefaria. It was typeset and formatted using L^AT_EX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from <https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download> and the EB Garamond font by Georg Duffner from <http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html>. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

תוכן העניינים

v	Introduction
vi	Usage Guide
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
34	פרשת שמיני
48	פרשת תזריע
59	פרשת מצרע
72	פרשת אחרי מות
84	פרשת קדשים
95	פרשת אמור
114	פרשת בהר
124	פרשת בחקתי
139	פרשת במדבר למנחה בשבת בחקתי
139	פרשת במדבר
141	הפטרות
141	הפטרת ויקרא
143	הפטרת צו
146	הפטרת שמיני
149	הפטרת תזריע
152	הפטרת מצרע
154	הפטרת אחרי מות

156	הפטרת קדשים
157	הפטרת אמור
159	הפטרת בהר
161	הפטרת בחקתי
163	מפטיר לשבת ראש חודש
163	הפטרת שבת ראש חודש
166	הפטרת שבת מחר חודש
168	פרשת זכור
169	הפטרת פרשת זכור
172	פרשת פרה
174	הפטרת פרשת פרה
176	מפטיר לפרשת החודש
178	הפטרת פרשת החודש
181	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metsudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from *Mikra al pi Masorah*.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Usage Guide

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. לוי and ישראל indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a פ or ט in parentheses. A petuḥa is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the kerī and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical notes.

<p>I And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימַר:</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימַר:</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אַתֶּם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֹרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־ הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־ קֹרְבָנְכֶם:</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אַתֶּם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֹרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־ הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־ קֹרְבָנְכֶם:</p>
<p>3 If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.</p>	<p>אם עֲלֹתָ קֹרְבָנִיה מִן תֹּרֵי דְּכַר שְׁלִים יִקְרְבֶנִיה לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא יִקְרִיב יְתִיה לְרַעוּא לִיה קָדָם יי:</p>	<p>אם־עֲלֹה קֹרְבָנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוֹ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרַעְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וקרא זה אל זה (ישעיה ו, ג), אצל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהן בלשון ערבי וטומאה, שנאמר ויקרא ללהים אל בלעם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להסתובב בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיט הלומד מן ההדיט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולאהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטים, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו הן י"ג מיעוטים לְדַבֵּר אֹתוֹ (במדבר ז, פט), מְדַבֵּר אֵלָיו (שם), וַיְדַבֵּר אֵלָיו, וַיִּנְעֲדָתִי לָךְ (שמות כה, כב), כולן בתורת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר אֶת הַקּוֹל (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צִפְתָּ, קול ה' צִפְדָּר, קול ה' שִׁבְרַת הַרְצִיחַ (תהלים כט ד, ה), אס כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיצא בו וקול פקפי הקרובים נשמע עד הקצה החיצונה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קָקוֹל אֵל שְׂדֵי צִדְקָרוֹ (שם), אס כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הצית, תלמוד לומר מעל הפִּפְתָּה (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מִצֵּין שְׂגֵי הַבָּרָדִים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבשים, בצילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּטְמוּ כָל אֲנָשֵׁי הַמַּלְאָכָה לְמוֹת. וַיְדַבֵּר ה' אֵלָי לֵאמֹר (דברים ז, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אס יקבלום, כמו שנאמר וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם וְגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבנות נדבה דָּבָר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר בקר ואֵל: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרובע ואת הנרבע: מן הבקר. להוציא את הנעבד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הצקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולת קיץ המזבח הצאה מן המותרות (שזועות יב,):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (זכורות מא,): תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתעברה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתעברה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבנו: יקריב אותה. מלמד שכופין אותה, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותה עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו,): לפני ה' וסמך. אין סמיכה צְדָמָה:

4 And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְיִסְמֹךְ יָדָיו עַל רִישׁ עֹלֹתָּהּ וְיִתְרָעִי לִיָּהּ לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי:	4 וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְיִסְמֹךְ יָדָיו עַל רִישׁ עֹלֹתָּהּ וְיִתְרָעִי לִיָּהּ לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי:
5 And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.	וְיָבֹס יֵת בֶּר תֹּרִי קָדֶם יִי וְיִקְרְבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֲנֵיָא יֵת דְּמָא וְיִזְרְקוּן יֵת דְּמָא עַל מִדְבָּחָא סְחוּר סְחוּר דְּבִתְרָע מִשְׁכַּן זְמָנָא:	5 וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְיִזְרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
6 And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.	וְיִשְׁלַח יֵת עֹלֹתָּהּ וּיְפִלִּיג יֵתָּהּ לְאַבְרָהָא:	6 וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לְנִתְחֶיהָ:
7 And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.	וְיִתְנוּן בְּנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֲנֵיָא אִישְׁתָּא עַל מִדְבָּחָא וְיִסְדְּרוּן אֲעִיָּא עַל אִישְׁתָּא:	7 וְנִתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ:
8 And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;	וְיִסְדְּרוּן בְּנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֲנֵיָא יֵת אֲבִרָיָא יֵת רִישָׁא וְיֵת תְּרִבָּא עַל אֲעִיָּא דְּעַל אִישְׁתָּא דְּעַל מִדְבָּחָא:	8 וְעָרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֵת הַנֶּתְחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֵת הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:

(4) על ראש העולה. להציא עולת חוצה לסמיכה, ולהציא עולת האלן: העולה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אס תאמר על כריתות ומיתות ד', או מיתת צידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילך מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה צור: לפני ה'. צעורה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שחיהן (ס"א ששחיהן) צני אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דס דס צ' פעמים, להציא את שנתערב צמינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החיצוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר אף דמו (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן בד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונתות: אותה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא צביהונו, הא אס עזד צנגדי כהן הדיוט, עבודתו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם צביהונם, הא כהן הדיוט שעזד צשמונה צגדים, עבודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הותו שחיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (חולין כו.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הַזְּרִיקִין יוצאין חוץ למערכה:

<p>9 but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְקָרְבוּ וְקָרְעוּ יִרְתֵּץ בָּמִים וְהִקְטִיר הִפְתָּן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ט)</p>	<p>9 וְקָרְבוּ וְקָרְעוּ יִרְתֵּץ בָּמִים וְהִקְטִיר הִפְתָּן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ט)</p>
<p>10 And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֶזְא קֹרְבָנִיה מִן אֲמָרִיא אוֹ מִן בְּנֵי עִזִּיא לַעֲלֹתָ דָּכַר שְׁלִים יִקְרְבֶנִיה:</p>	<p>ישראל וְאִם־מִן־הַצֹּאן קֹרְבָנוֹ מִן־הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לַעֲלֹה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>
<p>11 And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.</p>	<p>וְכֹס יִתִּיה עַל שֵׁדָא דְּמִדְבָּחָא צִפְנָה לְפָנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן קְהֻנָּא יֵת דְּמִיה עַל מִדְבָּחָא סָחוֹר סָחוֹר:</p>	<p>11 וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לְפָנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>12 And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.</p>	<p>וְנִפְלִיג יִתִּיה לְאַבְרוֹהֵי וִית רִישִׁיה וִית תְּרֻפִּיה וְיִסְדֵּר כְּהֵנָא יִתְהוֹן עַל אֲעִיא דְּעַל אִישָׁתָא דְּעַל מִדְבָּחָא:</p>	<p>12 וְנִפַח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פָּדְרוֹ וְעֶרְךָ הִפְתָּן אִתָּם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>13 But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְגִנָּא וְקָרְעִיא יַחֲלִיל בָּמִיא וְקָרִיב כְּהֵנָא יֵת כֹּלָא וְיִסִּיק לְמִדְבָּחָא עֲלֹתָ הוּא קֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יי:</p>	<p>13 וְהִקְרִיב וְהִכְרַעִים יִרְתֵּץ בָּמִים וְהִקְרִיב הִפְתָּן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה הוּא אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>
<p>14 And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.</p>	<p>וְאִם מִן עֹפָא עֲלֹתָ קֹרְבָנִיה קָדָם יי וְיִקְרִיב מִן שְׁפִינִינָא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה יֵת קֹרְבָנִיה:</p>	<p>שני וְאִם מִן־הָעוֹף עֲלֶה קֹרְבָנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתֹּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת־קֹרְבָנוֹ:</p>
<p>15 And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.</p>	<p>וְיִקְרְבֶנִיה כְּהֵנָא לְמִדְבָּחָא וְיִמְלֹק יֵת רִישִׁיה וְיִסִּיק לְמִדְבָּחָא וְיִתְמַצֵּי דְּמִיה עַל כּוֹתֵל מִדְבָּחָא:</p>	<p>15 וְהִקְרִיבוּ הִפְתָּן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה וְנִמְצָה דָּמֹו עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>

(9) עולה. לשם עולה יקטירו: אשה. כשישחטנו יהא שחטנו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושיי"ר צלע"ז: ניחוח. נחם רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני:
(10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להצונון בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמזוהם:
(11) על ירך המזבח. על זד המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צממה:
(14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר פמים וְכָר צָבָקֶר צָבָקִים וְעֵצִים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צממה, ואין תמות וזכרות צמפות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט למחלת הציפור, שזו ושזוהא פסול, שהוא גדול אצל בני יונה וקטן אצל תורים:

- 16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes. וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנֻצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מְקוֹם הַדָּשָׁן: וְיִעַדִּי יָת וּפְקִיָּה בְּאוֹכְלֶיהָ וְיִרְמִי יָתָהּ בְּסִטֵּר מִדְּבָחָא קִדְמָא בְּאַתֵּר דְּמִקְרִין קִטְמָא:
- 17 And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. וְשָׁסַע אֹתוֹ בְּכַנְפֵּיָו לֹא יַבְדִּילֵהוּ וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הִוא אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)
- II And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon. וְנִפְשׁ כִּי־תִקְרִיב קֶרְבֶּן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קֶרְבְּנוֹ וַיִּצֶק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לִבְנָהּ: וְאִנֹּשׁ אֲרִי יִקְרִיב קֶרְבֶּן מִנְחָתָא קִדְם יִי סוּלְתָא יְהִי קֶרְבְּנִיהָ וְיִרִיק עָלֶיהָ מִשְׁחָא וַיִּתֵּן עָלֶיהָ לִבְנֹתָא:

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הכהן ומלך. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוֹנֵץ בַּפֶּרֶט מִמּוֹל הָעוֹרֶף וחותך מפרקת עד שמגיע לסמינין וקוֹנֵץ: ונמצא דמו. לשון מִן אֶפֶס (משלי ל, ג), כִּי אֶפֶס הֵמָּן (ישעיה טז, ד), כּוֹבֵשׁ בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמנה ויורד: ומלך והקטיר ונמצא. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוֹנֵה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלך והקטיר, וקודם הקטרה ונמצא דמו כזר:

(16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכחים סד:), ונוֹנֵה לשון דבר המאוס, כמו כִּי יָנֹוֹסָנָהּ (איכה ד, טו), וזהו שתרסס אונקלוס צְאוּקְלִיָּה, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוֹנֵה שעל העור (זכחים סה:). בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא בצבוס בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנוון מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל דוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא:).

(17) ושסע. אין שיסוע אלא ציד, וכן הוא אומר צִמְצִימוֹ וְשִׁסְעוּהוּ קִשְׁעָהּ הַגָּדִי (שופטים יד, וזכחים סה:). בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפיו נוֹנֵה: בכנפיו. נוֹנֵה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קלה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שָׁצַע ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לצ' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בצבחה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעט ובלבד שיכין את לבו לשמים:

(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להסתנדז מנחה, עני, אמר הקצ"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו (מנחות קד:). סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (שם) ונקמט כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפסיות קודם קמיצה חוץ מזו, לכך קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סֶלֶת חֲטִיִּים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וְעֶשְׂרֹן סֶלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לצד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי צתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמט עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שיתקה ויבליה כשרים בזר:

<p>And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיָּבִיאוּהָ אֶל־בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מֶלֶא קִמְצוּ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֹתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכָּרְתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֵשׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה:</p>	<p>2 וַיָּבִיאוּהָ אֶל־בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מֶלֶא קִמְצוּ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֹתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכָּרְתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֵשׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה:</p>
<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קְדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְוִיָּבָנִיא דִּי:</p>	<p>3 וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קְדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְוִיָּבָנִיא דִּי: (ס)</p>
<p>And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְכִי תִקְרַב קֶרְבֶּן מִנְחָה מֵאֹפֶה תִנּוּר סֵלֶת חֲלוֹת מִצֹּת בְּלוּלָת בִּשְׁמֵן וּרְקִיקֵי מִצֹּת מְשֻׁחִים בִּשְׁמֵן: (ס)</p>	<p>4 וְכִי תִקְרַב קֶרְבֶּן מִנְחָה מֵאֹפֶה תִנּוּר סֵלֶת חֲלוֹת מִצֹּת בְּלוּלָת בִּשְׁמֵן וּרְקִיקֵי מִצֹּת מְשֻׁחִים בִּשְׁמֵן: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחְבֵּת וְאִם מִנְחָתָה עַל מִסְרִיתָה קֶרְבֶּנָּה סֵלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן מְשֻׁחַ פִּטִּיר תִּהְיֶה:</p>	<p>5 וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחְבֵּת וְאִם מִנְחָתָה עַל מִסְרִיתָה קֶרְבֶּנָּה סֵלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן מְשֻׁחַ פִּטִּיר תִּהְיֶה:</p>
<p>Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>פָּתוֹת אֹתָהּ פָּתִים וְיִצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)</p>	<p>6 פָּתוֹת אֹתָהּ פָּתִים וְיִצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)</p>

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מנות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף כי לא אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (וימא טז): מלא קמצו. יכול קצץ, קצץ ויוצא לכל זה, תלמוד לומר במקום אחר וקמץ (להלן ו, ח), לא יהא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי קמצו יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא), וזהו קומץ כמשמע, לשון העברית: על כל לבונתה. לצד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונתה והקטיר. אף הלבונה כהקטרה: מלא קמצו מסלחה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, וההדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד. אין להם חלק בה אלא לאחר מנחות האישים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד); ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה), יש אומרים מושחן וחורן ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחן כמין כף יוונית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שגאמר בו וך. ושנינו במנחות (עו). כל המנחות האפופות לפני קמיצתן ונקמזות על ידי פתיחה כולן באות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין צא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא קף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן (מנחות סג), וכולן טעונות מנחות, שמן יניקה, ובלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שבלולן בעודן סלת:

7	And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.	וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קִרְבֶּנֶךָ וְאִם מִנְחָתָא רִדְתָּא קִירְבְּנֶךָ סֵלֶת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה: סֵלֶת בַּמֶּשֶׁחַ תִּתְעַבֵּד:	שלישי
8	And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.	וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: וְתָתִי יְת מִנְחָתָא דִּתְעַבֵּד מֵאֵלֵין קִדָּם יי וְיִקְרְבֶנָּה לְכֹהֵנָא וְיִקְרְבֶנָּה לְמִדְבָּחָא:	8
9	And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וַיִּפְרִישׁ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יְת אִזְכָּרְתָּהּ וַיִּסֵּק לְמִדְבָּחָא קִירְבֶּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קִדָּם יי:	9
10	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֹהֲרֹן וּלְבָנָיו קִדָּשׁ קִדָּשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: וְדִישָׁתָאָר מִן מִנְחָתָא לְאֹהֲרֹן וּלְבָנָיו קִדָּשׁ קִדָּשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְרִיבָנָא דִּיִּי:	10
11	No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.	כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֻמֶּץ בִּי כָל־שָׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לַיהוָה: כָּל מִנְחָתָא דִּתְקַרְבוּן קִדָּם יי לֹא תִתְעַבֵּד חֻמִּיעַ אֲרִי כָל חֲמִיר וְכָל דָּבָשׁ לֹא תִסְקֹון מִנֶּיהָ קִירְבֶּנָא קִדָּם יי:	11
12	As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.	קִרְבֶּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ: קִירְבֶּן קִדְמָאִי תִקְרְבוּן יִתְהוֹן קִדָּם יי וְלִמְדְבָחָא לֹא יִתְסָקֹון לְאִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא:	12
13	And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.	וְכָל־קִרְבֶּן מִנְחָתְךָ בִּפְלֹחַ תְּמָלַח וְלֹא תִשָּׁפֵית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִרְבֶּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס) וְכָל קִירְבֶּן מִנְחָתְךָ בְּמִלְחָא תְּמָלַח וְלֹא תִבְשִׁיל מֶלַח קָיָם אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִירְבֶּנְךָ תִּקְרִיב מִלְחָא:	13

- (6) פתות אותה פתים. לרצות כל המנחות הנאפות קודם קמיאה לפתיסה (סס עה). ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרצות כל המנחות ליניקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אוריאל את החלות ולא אוריאל את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:
- (7) מורחשת. כלי הוא שהיה צמקדש עמוק, ומחוץ שהיא עמוקה שְׁמֶנָה צָדוֹר ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:
- (8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגישוה. הכהן: אל המזבח.
- מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג):
- (9) את אזכרתה. הוא הקומץ:
- (10) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:
- (11) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שמי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר קִמֶץ תִּפְאֶקֶה (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נח).

<p>14 And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.</p>	<p>וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲבִיב קִלְי גֶרֶשׁ כִּרְמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:</p>	<p>14 וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲבִיב קִלְי גֶרֶשׁ כִּרְמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:</p>
<p>15 And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבִנְיָה מִנְחָה הִוא:</p>	<p>15 וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבִנְיָה מִנְחָה הִוא:</p>
<p>16 And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִקְרָתָהּ מִגֶּרֶשָׁהּ וּמִשְׁמְנָהּ עַל כָּל-לְבִנְתָּהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)</p>	<p>16 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִקְרָתָהּ מִגֶּרֶשָׁהּ וּמִשְׁמְנָהּ עַל כָּל-לְבִנְתָּהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>III And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.</p>	<p>וְאִם נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא קוֹרְבָנִיהָ אִם זָכָר אִם נְקִיבָה הִוא מִקְרִיב אִם דָּכָר אִם נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָה קֹדֶם יי:</p>	<p>רצעי וְאִם-יִזְבַּח שְׁלָמִים קֹרְבָנוֹ אִם זָכָר אִם נְקִיבָה הִוא מִקְרִיב אִם דָּכָר אִם נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָה קֹדֶם יי:</p>
<p>2 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.</p>	<p>וְיָסַד יָדוֹ עַל רִישׁ קוֹרְבָנִיהָ וַיַּכְסִּינָהּ בַּחֲרֵעַ מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֶלן כְּהֵנָא יֵת דְּמָא עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>2 וְיָסַד יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וַיַּשְׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְּנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>3 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּקְרִיב מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים קוֹרְבָנָא קֹדֶם יי יֵת תִּרְבָּא דְּחִפִּי יֵת גִּזָּא וַיֵּת כָּל תִּרְבָּא דְּעַל גִּזָּא:</p>	<p>3 וַיִּקְרִיב מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֲלָל הַמִּכְסָּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֲלָל אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:</p>

- (13) מלח ברית. שהצריח כרותה למלח מששת ימי בראשית שהוצטחו המים התחתונים ליקרצ צמזח צמלח, וניסוך המים צחג: על כל קרבנד. על עולת צהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ):
- (14) ואם תקריב. הרי אם משמש צלשון כי, שהרי אין זה ראוי, שהרי צמנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חובה, וכן ואם יקריב העולה וכו' (צמדצר לו, צ): מנחת בכורים. צמנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אביב צשעת צישול התצואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אביב, ונאמר להלן כי השעורה אביב (מנחות סח): קלוי באש. שמיצטין אותו על האור צאצב של קלאים, (פירש"י צמנחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת צריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון צצירה וטחינה גרוסה צריחים של גרוסות, כמו וַיִּגְרֹס בְּקֶלֶךְ (איכה ג, טז), וכן גְּרָסָה נִפְשִׁי (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו), שהתצואה לחה ומלאה צקטין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פְּרָמֶל צֶקֶלֶז (מלכים ב, ד, מז):
- (1) שלמים. שמיטלים שלום צעולם. דבר אחר שלמים שיש צהם שלום למצח ולכהנים ולצדעים:
- (3) ואת כל החלב וגו'. להציא חלב שעל קצה דצרי רצי ישמעאל, רצי עקיבא אומר, להציא חלב שעל הדקין:

<p>and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>	<p>4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>
<p>And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>	<p>5 וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>
<p>And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֹזָא קֹרְבָנִיה לְנֶכְסֶת קֹדֶשֶׁת אֵין דְּכַר אִו נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָה:</p>	<p>6 וְאִם־מִן־הָעֹזָאן קֹרְבָנוֹ לְזִבַּח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אִו נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>
<p>If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.</p>	<p>אִם אֹמֵר הוּא מִקְרִיב יֵת קֹרְבָנִיה וְיִקְרִיב יֵתִיה קָדָם יי:</p>	<p>7 אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְיִסְמֹךְ יֵת יְדִיה עַל רִישׁ קֹרְבָנִיה וְיִכּוֹס יֵתִיה קָדָם מִשְׁכַּן זְמָנָא וְיִזְרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן יֵת דְּמִיה עַל מִדְּבַחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>8 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְיִקְרִיב מִנְכַּסֶּת קֹדֶשֶׁת קֹרְבָנָא קָדָם יי תְּרַבִּיה אֱלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקַבִּיל שְׁזֶרְתָּא יַעֲדִינָה וְיֵת תְּרַבָּא דְּחִפֵּי יֵת גֹּאֵא וְיֵת כָּל תְּרַבָּא דְּעַל גֹּאֵא:</p>	<p>9 וְהִקְרִיב מִזִּבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה חֲלָבֹו הָאֵלֶיָּה תְּמִימָה לְעִמַּת הָעֶצֶה יִסְרְנָה וְאֶת־הַחֹלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>	<p>10 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>

- (4) הכסלים. (פלנקין"ן בלע"ז) שהחלז שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא בגובה הכסלים, והם מלמטה, והוא החלז שמחת הממנים שקורין בלע"ז לונגיל"ש, לוכן הנראה למעלה בגובה הכסלים, ובמחיתו הצער חופהו: היותה. היא דופן המסך שקורין איברי"ש, ובלשון ארמי תִּקְרָא דְּכָדָא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, ובמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיֹּתֶרֶת מִן הַכָּבֵד: על הכבד על הכליות. לבד מן הכבד, ולבד מן הכליות יסירנה לזו:
- (5) על העולה. מלבד העולה, למדנו שמקדים עולה תמיד לכל קרבן, על המערכה:
- (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכבד מה שאין צאימורי העז, שהכבד אליה קריבה, לכך נחלקו שתי פרשיות:
- (8) וזרקו. שתי ממנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן באצבע אלא בחטאת:
- (9) חלבו. המוצר שזו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היועזות (חולין יא.).

11	And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)	וְיִסְקְנֶיהָ כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קֹרְבָנָא קָדָם יי:
12	And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.	וְאִם עֵז קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה:	וְאִם מִן בְּנֵי עִזָּא קֹרְבָנִיהָ וְיִקְרְבֶנָהּ קָדָם יי:
13	And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶל־עֶזְרָא אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וְיִסְמְךָ יְת יָדֶיהָ עַל רִישָׁהּ וְיִכּוֹס יְתִיהָ קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֶל־עֶזְרָא אֶת דָּמֶיהָ עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:
14	And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶל הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:	וְיִקְרִיב מִנֶּיהָ קֹרְבָנִיהָ קֹרְבָנָא קָדָם יי יְת תִּרְבָּא דְּחִפִּי יְת גִּזָּא וְיְת כָּל תִּרְבָּא דְּעַל גִּזָּא:
15	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיִת יִסִּירֶנָּה:	וְיְת תִּרְתִּין כּוֹלִין וְיְת תִּרְבָּא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיא וְיְת חֲצָרָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:
16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.	וְהִקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה נִיחֹחַ כָּל־חֹלֶב לַיהוָה:	וְיִסְקְנוּן כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קֹרְבָנָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא כָּל תִּרְבָּא קָדָם יי:
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	חֻקֹּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל־חֹלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	קִים עֹלָם לְדִרְיֹכֹן בְּכֹל מוֹתְבִיכֹן כָּל תִּרְבָּא וְכָל דָּמָא לֹא תִיכְלוּן:
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נֶפֶשׁ כִּי־תַחַטָּא בְּשִׁגָּגָה מִכֹּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וַעֲשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:	מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר: אֲנִשׁ אֲרִי יְחֹב בְּשָׁלוֹ מִכֹּל כְּשִׁרִין לֹא־תַעֲבִיד וַיַּעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:

חמישי
ב

(11) לחם אשה לה. לחמו של אש לשם גזזה: לחם. לשון מאכל, וכן נשחטתה עץ בלחמו (ירמיה יא, יט), עַד זֶקֶס רַב (דניאל ה, א), לְשִׁחּוֹק עֲשִׂים לָקֶס (קהלת י, יט):
(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

<p>if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then ³ let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.</p>	<p>אם כהִנֵּן הַמִּשִּׁיחַ יִחַטֵּא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עָלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּרֶךְ בֶּן־בָּקָר תָּמִים לִיהֲזֹה לְחַטָּאת: לְחַטָּאת:</p>	<p>אם הכהִנֵּן הַמִּשִּׁיחַ יִחַטֵּא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עָלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּרֶךְ בֶּן־בָּקָר תָּמִים לִיהֲזֹה לְחַטָּאת:</p>
<p>And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.</p>	<p>וַיָּבִיאוּ אֶת־הַפֶּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפֶּר וַשְׁחַט אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>וַיָּבִיאוּ אֶת־הַפֶּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפֶּר וַשְׁחַט אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּסֹּב כַּהֵנָּה רֹבֵא מִדָּמָא דְּתוֹרָא וַיַּעֲלֵה יָתִיבָה לְמִשְׁכָּן זִמְנָא:</p>	<p>וַיִּלָּקַח הַכֹּהֵן הַמִּשִּׁיחַ מִדָּמֵי הַפֶּר וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כַּהֵנָּה יָתִיבָה אֶצְבָּעִיהָ בְּדָמָא וַיִּדְּי מִן דָּמָא שִׁבְעָה זִמְנִין קֳדָם יְיָ קֳדָם פְּרוֹכֵתָא דְּקִדְשָׁא:</p>	<p>וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּהְיֶה מִן־הַדָּם שִׁבְעָה פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנֵי פְּרֻכֵּת הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּתֵּן כַּהֵנָּה מִן דָּמָא עַל קַרְנֵת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת בְּסִמְיָא קֳדָם יְיָ דְּבִמִּשְׁכָּן זִמְנָא וַיִּתֵּן כָּל דָּמָא דְּתוֹרָא יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִזְבֵּחַא דְּעֻלָּתָא דְּבִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא:</p>	<p>וַיִּנָּתֶן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסִּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־דָּם הַפֶּר יִשְׁפּוֹךְ אֶל־יִסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּתֵּן כָּל תְּרֵב תוֹרָא דְּחַטָּאת יִפְרִישׁ מִנֶּיהָ יָת תְּרֵבָא דְּחִפִּי עַל גִּנָּא וַיִּתֵּן כָּל תְּרֵבָא דְּעַל גִּנָּא:</p>	<p>וְאֵת־כָּל־חֵלֶב פֶּר הַחַטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמְכֻסֶּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>

- (2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וכתב ושגגתו חטאת (שבת סט.). מאחת מהנה. ממקלט אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דין מדניאל:
- (3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין בו לכפר עליהם ולהתפלל בעדו, ונעשה מקולקל: פיר. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה בן ג':
- (5) אל אהל מועד. לצדית עולמים להיכל:
- (6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדדים, ולא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נז.):
- (7) ואת כל דם. שירי הדם:
- (8) ואת כל חלב פר. חלבו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרבות פר של יוס הכפורים לכליות ולחלצים ויותר: החטאת. להביא שעירי עזודת אלילים לכליות ולחלצים ויותר: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחננו קודם הסרת חלבו

<p>and the two kidneys, and the fat 9 that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,</p>	<p>וְיָת תִּרְתִּין כּוֹלֵין וְיָת תִּרְבָּא דְּעִלְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיא וְיָת חֲצָרָא דְּעַל כִּבְדָּא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת־הַחֲלֹב 9 אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֵת־הַיֶּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־ הַכְּלָיֹת יִסְרְנָה:</p>
<p>as it is taken off from the ox of the 10 sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.</p>	<p>כִּמָּא דְּמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר גִּכְסַת קוֹדֶשִׁיא וְיִסְיָקוּן כִּהְנָא עַל מִדְבַּחָא דְּעִלְתָּא:</p>	<p>כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זָבַח 10 הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירֶם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>
<p>But the skin of the bullock, and all 11 its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,</p>	<p>וְיָת מִשְׁדָּ תוֹרָא וְיָת כָּל בְּסָרְיָה עַל רִישִׁיהָ וְעַל כִּרְעוּהָ וְגוּיָהּ וְאוֹכְלֶיהָ:</p>	<p>וְאֵת־עוֹר הַפָּר וְאֵת־כָּל־בִּשְׂרוֹ 11 עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כִּרְעָיו וְקִרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:</p>
<p>even the whole bullock shall he 12 carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p>	<p>וְיַפִּיק יָת כָּל תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִישַׁד קִטְמָא וְיִקְיֵד יִתִּיהָ עַל אֵשׁ בְּאִישְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִישַׁד קִטְמָא יִתְקַד:</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־ 12 מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טָהוֹר אֶל־שֹׁפְךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בְּאֵשׁ עַל־שֹׁפְךְ הַדָּשָׁן יִשָּׂרַף: (פ)</p>
<p>And if the whole congregation of 13 Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p>	<p>וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁתָּלוּן וְיִהִי מְכּוּסָא פְתִיגָא מֵעֵינֵי קַהֲלָא וְיַעֲבֹדוּן חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דִּי דִּלָּא כְּשָׂרִין לְאַתְעֲבָדָא וְיַחֲבוּבוּן:</p>	<p>וְאִם כָּל־עַדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ 13 וְנַעֲלָם דְּכָר מֵעֵינֵי קַהֲלָא וְעָשׂוּ אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:</p>
<p>when the sin wherein they have 14 sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.</p>	<p>וְתַתִּידַע חֻבְתָּא דְּחִבּוּ עֲלֶיהָ וְיִקְרְבוּן קַהֲלָא תוֹר בֶּר תּוֹרִי לְחֻטָּאת וְיִתְּנוּ יִתִּיהָ לְקֹדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְנִזְדַּעַה הַחֻטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ 14 עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ קַהֲלָא פָר בֶּן־ בָּקָר לְחֻטָּאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p>

(ת"כ פרק ד, ה):

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש בזבח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחטת קדשים (וזכרים מטי): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, צפרק איזוהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון חוספת הן, כמו מלצד:

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולבזת הקצרות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובזית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשהו רבותינו במס' יומא (סח). ובסנהדרין (מז): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא מלמד שאפילו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל כריתות שצטורה שהוא מותר (הוריות ז): הקהל ועשו. שעשו צבור על פיהם:

15	And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.	וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וַשְׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:	וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וַשְׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:
16	And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.	וְהָבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:	וְהָבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:
17	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנֵי הַפָּרֹכֶת:	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנֵי הַפָּרֹכֶת:
18	And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וּמִן־הַדָּם יָתֵן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּדֵי מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	וּמִן־הַדָּם יָתֵן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּדֵי מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
19	And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.	וְאֵת כָּל־חֲלָבֹו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה:	וְאֵת כָּל־חֲלָבֹו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה:
20	Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.	וַעֲשֶׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לוֹ וְכִפֹּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:	וַעֲשֶׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לוֹ וְכִפֹּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:
21	And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.	וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת־הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקֹּהֵל הוּא: (פ)	וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת־הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקֹּהֵל הוּא: (פ)

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרח עליו מדינה, אם מעוטה סרח פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זכאים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:
 (19) ואת כל חלביו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מן עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו צו, תנא דזיר ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו (שם):
 (20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שפורש בפר כהן משיח, להביא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול במזנות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו בנייתן על המזבח החיצון שנתן במתנה אחת כפר, הולך לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

<p>22 When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:</p>	<p>אם רבא יחוב ויעביר חד מכל פקודיא דיי אלהיה דלא כשרין לאתעבדא בשלו ויחוב:</p>	<p>22 אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות יהוה אלהיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם:</p>
<p>23 if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.</p>	<p>או אתידע ליה חובתיה דחב פה וייתי ית קורבניה צפיר בר עזין דכר שלים:</p>	<p>23 או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא את-קרבנו שער עזים זכר תמים:</p>
<p>24 And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.</p>	<p>ויסמוך ידיה על ריש צפירא ויפוס יתיה באתרא דיפוס ית עלתא קדם יי חטאת הוא:</p>	<p>24 וסמוך ידו על-ראש השער ושחט אתו במקום אשר ישחט את-העלה לפני יהוה חטאת הוא:</p>
<p>25 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.</p>	<p>ויסב כהנא מדמא דחטאת באצבעיה וייתן על קרנת מדבחה דעלתא וית דמיה ישפוך ליסודא דמדבחה דעלתא:</p>	<p>25 ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו וינתן על-קרנת מזבח העלה ואת-דמו ישפך אל-יסוד מזבח העלה:</p>
<p>26 And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.</p>	<p>וית כל תרביה יסיק למדבחה כתירב נכסת קודשא ויכפר עלוהי כהנא מחובתיה וישתביק ליה:</p>	<p>26 ואת-כל חלב ואת-קטיר המזבחה כחלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו: (פ)</p>
<p>27 And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:</p>	<p>ואם אנש חד יחוב בשלו מעמא דארעא במעבדיה חד מפקודיא דיי דלא כשרין לאתעבדא ויחוב:</p>	<p>שעי ואם-נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות יהוה אשר לא תעשינה ואשם:</p>
<p>28 if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.</p>	<p>או אתידע ליה חובתיה דחב וייתי קורבניה צפירת עזי שלמא נוקבא על חובתיה דחב:</p>	<p>28 או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעירת עזים תמימה נקבה על-חטאתו אשר חטא:</p>

- (22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לז להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:
- (23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה או יש שמשמשינן בשלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע פי שור נגח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכלן נודע לו שאיסור היה:
- (24) במקום אשר ישחט את העולה. צלפון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:
- (25) ואת דמו. שירי הדם:
- (26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים צעו, האמור אלל שלמים:

29 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם הָעֹלָה׃	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם הָעֹלָה׃
30 And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.	וְיֹסֵב כֹּהֵנָּה מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעִיהָ וַיִּתֵּן עַל־קַרְנֹת מִדְּבַחַת דְּעֹלָתָהּ וְיִתְּן כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפּוֹף לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחַת׃	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וַיִּתֵּן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפּוֹף אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ׃
31 And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.	וְיִת כָּל־תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כֶּמֶא דְּאַתְעֵדָא תִּרְבַּח מִעַל נִכְסֵת קוּדְשִׁיא וְיֹסִיק כֹּהֵנָּה לְמִדְּבַחַת לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קָדָם יי וְיִכְפֹּר עָלוּהִי כֹהֵנָּה וַיִּשְׁתַּבֵּיב לִיהִ׃	וְאֶת־כָּל־חֲלֵבָהּ יֹסִיר כְּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֲלֵב־מִעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ׃ (פ)
32 And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.	וְאִם אִמֹּר יִיתִי קוֹרְבָנִיהָ לַחֲטָאתָ נִקְבָּא שְׁלֵמָא יִיתִינָה׃	וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קֹרְבָנוֹ לַחֲטָאתָ נִקְבָּה תְּמִימָהּ יְבִיאָנָה׃
33 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה׃	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה׃
34 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.	וְיֹסֵב כֹּהֵנָּה מִדָּמָהּ דְּחֲטָאתָ בְּאֶצְבָּעִיהָ וַיִּתֵּן עַל־קַרְנֹת מִדְּבַחַת דְּעֹלָתָהּ וְיִתְּן כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפּוֹף לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחַת׃	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאתָ בְּאֶצְבָּעוֹ וַיִּתֵּן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפּוֹף אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ׃
35 And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.	וְיִת כָּל־תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כֶּמֶא דְּמִתְעֵדָא תִּרְבַּח אִמֹּר מִנִּכְסֵת קוּדְשִׁיא וְיֹסִיק כֹּהֵנָּה יִתְּהוֹן לְמִדְּבַחַת עַל־קוֹרְבָנֵיא דְּיי וְיִכְפֹּר עָלוּהִי כֹהֵנָּה עַל חוֹבְתֵיהָ דְּחַב וַיִּשְׁתַּבֵּיב לִיהִ׃	וְאֶת־כָּל־חֲלֵבָהּ יֹסִיר כְּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֲלֵב־הַכֶּשֶׁב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל־אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ׃ (פ)

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאימורי עז האמורים בשלמים:

(33) ושחט אותה לחטאת. שמה שמיטתה לשם חטאת:

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנמצאו אמורין ואלֵהָ, אף חטאת כשהיא צאה כצבה טעונה חֵלְיָה עִם האמורין: על אֲשֵׁי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואילי"ש צלע"ו:

v	And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;	וְנָפֶשׁ כִּי־תִחְטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהָיָה עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ:	*ב
2	or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;	אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַ בְּכָל־דָּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת שָׂרָץ טָמֵא וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהָיָה טָמֵא וְאָשָׁם:	2
3	or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;	אוֹ כִי יַגַּע בְּטִמְאַת אָדָם לְכָל טִמְאַתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהָיָה יָדַע וְאָשָׁם:	3
4	or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;	אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתָּיִם לְהַרְעוֹ אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהָיָה יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאלֵה:	4
5	and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;	וְהָיָה כִּי־יֵאָשָׁם לְאַחַת מֵאלֵה וְהִתְנַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:	5
6	and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.	וְהָבִיָּא אֶת־אֲשָׁמּוֹ לִיהוָה עַל חָטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאן כִּשְׁפָּה אוֹ־שְׁעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מַחְטָאתוֹ:	6

- (1) ושמעה קול אלה. בדבר שהוא עד צו, שהשביעוהו שבעה שם יודע לו צעדות שיעיד לו:
 (2) או נפש אשר תגע וגר. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שבעות
 (1.) נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
 (3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע וצין וזבות: אשר יטמא. לרבות הנוגע בצועל נדה: בה. לרבות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
 (4) בשפתיים. ולא בלב: להרע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעבר (שבעות כו.). ונעלם ממנו. ועבר על שבעתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שבעה שם זה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:

<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit 7 for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדָיו כְּמִסַּת סִטָּא וְיִיתִי יָת חֹבֶבְתִּיהָ דְּחֶב תַּרְיִן שְׁפָנִינִין אוֹ תַּרְיִן בְּנֵי יוֹנָה לְקֹדֶם יְיָ חֵד לְחַטָּאת וְחֵד לְעֹלָה:</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדָיו כְּמִסַּת וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תְּרִים אוֹ־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לְיְהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is 8 for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וְיִיתִי יְתֵחוּן לְוֵית כְּהֵנָּא וּיקָרִיב יָת דְּלַחַטָּאת קֹדְמוֹתָא וְיִמְלֹק יָת רִישָׁהּ מִקְבִּיל קֶדְלִיהָ וְלֹא יַפְרִישׁ:</p>	<p>וְהָבִיא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:</p>
<p>And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of 9 the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיָדֵי מִדְּמָא דְּחַטָּאתָא עַל כְּתָל מִדְּבָחָא וּדְיִשְׁתַּאֲר בְּדְמָא יִתְמָצִי לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא חַטָּאתָא הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנֶּשְׁאָר בָּדָם יִמָּצֵה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא:</p>
<p>And he shall prepare the second for 10 a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיָת תַּנְיָנָא יַעֲבִיד עֹלָתָא כְּדַחְזֵי וּיְכַפֵּר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא מִחֹבֶבְתִּיהָ דְּחֶב וְיִשְׁתַּבֵּי לִיהָ:</p>	<p>וְאֶת־הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כְּמִשְׁפַּט וְכַפֵּר עָלָיו חֲכֹתֵן מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ס)</p>
<p>But if his means suffice not for two 11 turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִדְבִּיק יָדָיו לְתַרְיִן שְׁפָנִינִין אוֹ לְתַרְיִן בְּנֵי יוֹנָה וְיִיתִי יָת קוֹרְבָּנִיהָ דְּחֶב חֵד מִן עֶסְרָא בִּתְלַת סָאִין סוּלָתָא לְחַטָּאתָא לֹא יִשְׂנִי עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנְתָא אֲרִי חַטָּאתָא הִיא:</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁגִּי יָדוֹ לְשְׁתֵּי תְּרִים אוֹ לְשֵׁנִי בְנֵי־יוֹנָה וְהָבִיא אֶת־קֹרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירַת הָאֶפֶה סֵלֶת לְחַטָּאת לֹא־יִשִּׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנֶה כִּי חַטָּאת הוּא:</p>
<p>And he shall bring it to the priest, 12 and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיִיתִינָהּ לְוֵית כְּהֵנָּא וּיקְמוֹץ כְּהֵנָּא מִנָּה מְלִי קִמְצִיהָ יָת אֶדְכָּרְתָּהּ וְיִסִּיק לְמִדְּבָחָא עַל קוֹרְבָּנֵי דֵּי חַטָּאתָא הִיא:</p>	<p>וְהָבִיאהָ אֶל־הַכֹּהֵן וְקִמֶּץ חֲכֹתֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קִמְצוֹ אֶת־ אֶזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל־ אֲשֵׁי יְהוָה חַטָּאת הוּא:</p>

- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרשות, ריזה פרקליט נכנס דורון אחרייו (זכמים ז:). ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא:). עורף. הוא גובה הראש המשופע לזד הנזאר: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורח כל אחורי הנזאר:
- (9) והזה מדם החטאת. צעולה לא הטעין אלא מזוי, ובחטאת הזאה ומזוי, אוחז צעורף ומזוי, והדס ניתז והולך למזבח (זכמים טז:). חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:
- (10) כמשפט. כדת האמור צעולה העוף של נדבה נראש הפרשה:
- (11) כי חטאת הוא. ואין צדין שיהא קרָבָנוּ מְהָדָר (מנחות ו:).

<p>And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.</p>	<p>וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ וַיִּכְפֹּר עָלֹהֵי כֹהֵנָּה עַל אֲשֶׁר־חָטָא מֵאַחַת מֵאלֵה וְנִסְלַח לוֹ וְהִיְתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ט)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>
<p>If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחַטָּאהּ בְּשִׁגְגָה מִקֹּדְשֵׁי יְהוָה וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בַּעֲרֶכְךָ כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:</p>
<p>And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אוֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יִכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי תַחַטָּא וַעֲשֶׂתָה אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא־יָדָע וְאֲשָׁם וְנִשָּׂא עֹנּוֹ:</p>

(12) חטאת הוא. נקמנה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שרי בעשירות וזדלות נאמר מחטאתו, וכאן זדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כו:): מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקצתן שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקצתן עשירית האפיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האפיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או זדלות, או זדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול הקמוריס שזהם יהיו כשזה או שעירה, והקלין יהיו בעוף, והקלין שזקלין יהיו בעשירות האפיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואם החמורין לקלין לעשירות האפיפה זדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, וזה לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קליל פָּהִיָה לא תִּפְקֹל (ויקרא ו, טז):

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יז), וכן הוא אומר וימעלו באלהי תַּבּוּיָהֶם ויִזְנוּ אֲחֵרֵי יְהוָה עֲמֵי הָאֶרֶץ (דברי הימים"ה, כה), וכן הוא אומר בסוטה וימעלה צו מעל (במדבר ה, יז): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בטרומה ולא יִשָּׂא עָלָיו חָטָא (ויקרא כב, ט), מה להלן הוזהר אף כאן הוזהר, אי מה להלן לא הוזהר אלא על האוכל אף כאן לא הוזהר אלא על האוכל, תלמוד לומר חמעות מעל ריבה (מעילה יח:): מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יִשָּׂא קדשים קלים: איל. ליקשה, כמו וְאֵת אֵילֵי הָאֶרֶץ לָקַח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שמי שנים: בערבך כסף שקלים. שיהא שוה שמי סלעים: (16) ואת אשר חטא מן הקדש ישרלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:):

<p>And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְהָבִיא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאִשֶּׁם אֶל־הַכֹּהֵן וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגִגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדָע וְנִסְלַח לּוֹ:</p>	<p>18</p>
<p>19 It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.</p>	<p>אִשֶּׁם הוּא אִשֶּׁם אִשֶּׁם אֲשֶׁמָּא הוּא עַל חֻבַּתִּיהָ דָּחָב אֲשֶׁמָּא יִקְרִיב קָדָם יי:</p>	<p>19</p>
<p>20 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>	<p>20</p>
<p>21 If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וּכְחָשׁ בַּעֲמִיתוֹ בַּפִּקְדוֹן אֹרְבִתְשׁוּמַת יָד אֹו בְגֹזֶל אֹו עָשָׂק אֶת־עַמִּיתוֹ:</p>	<p>21</p>
<p>22 or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;</p>	<p>אֹרְבִתְשׁוּמַת אֹבֵדָה וּכְחָשׁ בָּהּ אֹו אֲשַׁכַּח אֲבִידָתָא וּכְדִיב בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שָׁקֶר עַל־אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחַטָּא בְּהוֹן:</p>	<p>22</p>

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שזא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חֶלֶב ושומן לפניו, וכסוד ששחיתו היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֶלֶב הייתה, ולא ידע אם זו של חֶלֶב אכל, הרי זה מביא אשם חלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יציא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יב, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, זא ולמד מאדם הראשון, שלא נצטוו אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי ב' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי' תְּקַזֹּר קְזִיךְ בְּשָׂדֶךְ (דברים כד, יט) וְשָׂדֶךְ עוֹמֵר בְּשָׂדֶךְ (שם יג), הרי הוא אומר למען יזכרך וגו', קצב הכתוב זכרה למי שזאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע זרורה בזנפיו, וגפלה הימנו, ומאפה העני ונתפרנס זה, הרי הקצ"ה קוצע לו זכרה: (18) בערכך לאשם. בערך האומר למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נחכפר לו באשם זה, עד שיציא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה ירהג (ת"כ פרק כא, ב): (19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לזרך הוא, כבר נדרש הוא בת"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא איל (בן שתי שנים) [שה שתי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מזורע תלמוד לומר, הוא: (21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה, לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים וצטור, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש צעדים וצטור, אצל המפקיד אצל חזירו ואינו רואה שחמד צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. שָׁשׁ צידו ממון להסתפק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

<p>then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יִחַטֵּא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>	<p>23</p>
<p>or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.</p>	<p>אוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִשָּׁבַע עָלָיו לְשֹׁקֵר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֵאשִׁי וְחִמְשִׁיתוֹ יִסֹּף עָלָיו לְדָהוּא דִּילִיָּה וְהִנְנִיהּ בְּיוֹמָא דְחֻבְתִּיהּ:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.</p>	<p>וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאֲשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>25</p>
<p>And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.</p>	<p>וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְנִסְלַח לוֹ עַל־אֲחַת מִכֹּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאֲשָׁמָה בָּהּ: (פ)</p>	<p>קיא פסוקים</p>

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23 on page 141. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 176.

<p>VI And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>15</p>
<p>Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering; it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.</p>	<p>צוֹ אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הַעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל־מוֹקְדָה (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ:</p>	<p>2</p>

(22) וכחש בה. שִׁכַּר עַל אֶחָת מִכֹּל אֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטוּא וְלַהֲשָׁבַע עַל שֹׁקֵר לְכַפִּירַת מִמּוֹן:
(23) כִּי יִחַטֵּא וְאָשָׁם. כְּשִׁיכֵר בַּעֲמָלוֹ לְשׁוֹב בַּחֲשׂוֹנָה, וְלִדְעוּת וְלַהֲדוּת כִּי יִחַטֵּא (ג'י"ס"א וְצִדְעָתוֹ לַהֲדוּת כִּי חָטָא) וְאָשָׁם:

(24) בְּרֵאשִׁי. הוּא הַקֶּרֶן רִאשׁ הַמִּמּוֹן: וְחִמְשִׁיתוֹ. (צ"ק קח). רִבְחָה תּוֹרַה חֲמִשִּׁית הַרְבֵּה לִקְרָן אֶחָת, שֶׁאִם כִּפַּר בְּחֹמֶשׁ וְנִשְׁבַּע וְהוֹדָה חֹזֵר וּמִצִּיא חֹמֶשׁ עַל אֹתוֹ חֹמֶשׁ, וְכֵן מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ עַד שִׁית־מֵעֵט הַקֶּרֶן שֶׁנִּשְׁבַּע עָלָיו פָּחוֹת מִשְׁוֵה פְּרוּטָה: לְאֲשֶׁר הוּא לוֹ. (לִפְּסוּקֵי צִנּוֹ וְשִׁלּוּחוֹ ת"כ) לְמִי שֶׁהִמָּמון שְׁלוֹ:

(2) צוֹ אֶת אַהֲרֹן. אֵין לוֹ אֱלֹהִים לְשׁוֹן זֵרוֹ מִיד וְלִדְרוֹת אֶרֶץ צִיּוֹת צִיּוֹת לְזֵרוֹ בְּמִקּוֹם שֶׁיֵּשׁ צוֹ חֲסֵרוֹן כִּים: זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגו'. הִרִי הָעֵינָן הַזֶּה צָא לְלַמֵּד עַל הַקָּטָן חֲלָצִים וְאִצְרִים שֶׁיֵּהָא כֶּשֶׁר כָּל הַלֵּילָה (מַגִּילָה כ"א), וְלַלְמַד עַל הַפְּסוּלִין

- 3 And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.
- 3 וְלִבֶּשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בָד וּמְכַנָּסִי בָד יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְלַת הַמִּזְבֵּחַ:
- 4 And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.
- 4 וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדָיו וְלִבֶּשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת-הַדָּשָׁן אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה אֶל-מָקוֹם טָהוֹר:
- 5 And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.
- 5 וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדֶּה-בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבֹעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעֶרֶךְ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:
- 6 Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.
- 6 אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדֶּה עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה: (ס)
- 7 And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.
- 7 וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:

איזה אם עלה ירד, ואיזה אם עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרוצע ואת הנרצע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין צ"כ (פרשתא, ח) וזכאים פ"ג ופ"ד):

(3) מדו בד. היא הכתובה, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדתו (ת"כ פרק ב, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ צנתיים (ערכין ג:): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח:): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אצרים שעדיין לא נתאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה:):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך צהאאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים שצשל בהן קדרה לרצו אל ימזוג בהן כוס לרצו, לכך ולצב בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג:): והוציא את הדשן. הַקְּבֹר צִפְּפוֹת כשהוא קָבָה ואין מקום למערכה, מוציא משם (תמיד כח:): ואין זה חובה בכל יום, אצל התרומה חובה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו צמס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח:). (צר"י ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט). למדו מכאן עליה, על עולת הצוקר השלם כל הקרבנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר צה תמיד היא שמדליקין צה את הנרות שנאמר צה להַעֲלֹת נֵר קָמִיד (שמות כו, כ), אף היא מעל המזבח החיון תוקד (יומא מה:): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

<p>And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיִּפְרֹשׂ מִנֶּה בְּקִמְצִיהָ מִסֵּלֶתָא דְּמִנְחָתָא וּמִשֶּׁחָהּ וְיֵת כָּל לְבֹנָתָא דְּעַל מִנְחָתָא וְיִסִּיק לְמִדְבָּחָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרֵעֻנָא אֲדִכְרֶתָהּ קֳדָם יי:</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשֶּׁמֶנֶּה וְאֵת כָּל־הַלְבָנָה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רֵיחַ נִיחָח אֲזַכְּרֶתָהּ לַיהוָה:</p>
<p>And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְדִישָׁתָא דְּמִנֶּה יִכְלוּן אַהֲרֹן וּבְנָיו פִּטְרִי תִתְּאֲכִיל בְּאַתֵּר קֳדִישׁ בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זְמָנָא יִכְלוּנָהּ:</p>	<p>וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנּוּ יֹאכְלוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו מִצֹּות תֹּאכֹל בְּמָקוֹם קֳדָשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל־מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>
<p>It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תִתְּאֲפִי חֲמִיעַ חוּלְקָהוֹן יְהִיבִית יְתֵהּ מְקוֹרְבָנִי קֳדָשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא כַּחַטָּאת וּכְאֲשָׁמָ:</p>	<p>לֹא תֵאֲפֶה חֲמֵץ חֲלָקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֳדָשׁ קֳדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וּכְאֲשָׁם:</p>
<p>Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל־זָכָר בְּבְנֵי אַהֲרֹן יֹאכְלֶנָה חֲקֵעוּלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>	<p>כָּל־זָכָר בְּבְנֵי אַהֲרֹן יֹאכְלֶנָה חֲקֵעוּלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>זֶה קֹרְבַּן אַהֲרֹן וּבְנָיו אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ עֲשִׂירֶת הָאֶפֶה סֵלֶת מִנְחָה תְּמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>	<p>זֶה קֹרְבַּן אַהֲרֹן וּבְנָיו אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ עֲשִׂירֶת הָאֶפֶה סֵלֶת מִנְחָה תְּמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>

- (7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין בענין. שיכול אין לי טענות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקמט, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא ללד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:
- (8) (וההרים ממנו. מהמחזור, שיהא עשרון שלם צבת אחת צשעת קמיה. צר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מו.). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנתרצה שמנה (סוטה יד:). המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה:). ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה אחת קמיה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות בויקרא (לעיל ז, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.
- (9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:
- (10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים בחמץ (מנחות נה:). כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמצה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד:).
- (11) כל זכר. אפילו צעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לקם קלליו מקדשי הקדשים וגו' (ויקרא כא, כז), אלא לרבות צעלי מומין למחלוקת (זבחים קז:). כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שם ו:). יקדש. להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים לז:).

14	On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.	עַל־מַחְבֵּת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה עַל מַסְרִיתָא בַּמֶּשֶׁח תַּתְּעִיב מִרְבֵּכַת תְּבִיאָנָה תְּפִינִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב קִיח־נִיחַח כִּרְעֹנָא קָדָם יי: לִיהוָה:	14
15	And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.	וְהִפְלֹחַן הַמָּשִׁית תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק־עוֹלָם לִיהוָה כָּל־לֵיל תִּקְטָר:	15
16	And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.	וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּל־לֵיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל: (פ)	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל יי עַם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	17
18	Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.	דְּבַר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֹטָא בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִשְׁחַט הַחֹטָא לִפְנֵי יְהוָה קָדֹשׁ קָדָשִׁים הוּא:	18
19	The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.	הַכֹּהֵן הַמֹּחֲטָא אֹתָהּ יֹאכְלָנָה בַּמָּקוֹם קָדֹשׁ תֹּאכַל בַּחֲצֵר אָהֵל מוֹעֵד:	19
20	Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.	כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בַּבֶּשֶׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָה עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִּכְבֵּס בַּמָּקוֹם קָדֹשׁ:	20

(13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריצין עשירית האִיפה ציוס שהן מתחנכין לעבודה, אצל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מצניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא:):

(14) מרבכת. חלוטה ברותחין כל זרחה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפויא אפיות הרצה, שאחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר ומטגנה במחצת (מנחות נ:): מנחת פחים. מלמד שטעונה פתיסה:

(15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטיר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה:

(16) כליל. כולה שזה לגבזה:

(19) המחטא אותה. העובד עבודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא' טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בבשר (זבחים כט.), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה:

(20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמוה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם נז:): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר

21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וּכְלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם-בְּכֵלִי נִחְשֶׁת בִּשְׁלָה וּמָרְק וְשִׁטָּף בַּמַּיִם:	וּמִן דְּחֶסֶף דְּתִבְשַׁל בֵּיהּ יִתְבַּר וְאִם בְּמִנָּא דְנִחְשָׁא תִתְבְּשַׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטֵּף בַּמַּיִא:
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל-זָכָר בִּכְהֹנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא:	כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנָיָא יִיכּוֹל יְתָהּ קֳדָשׁ קֳדָשִׁין הִיא:
23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל-חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (פ)	וְכָל חַטָּאת דִּיתְעַל מִדָּמָה לְמִשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפֵּרָא בְּקֹדֶשׁ אֵל תִּתְאָכִיל בְּנוּרָא תִתְקַד:
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא:	וְזֵאת אֲוִרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קֳדָשִׁין הִוא:
2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטּוּ אֶת-הַעֹלָה יִשְׁחַטּוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמָּו יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	בְּאַתְרָא דִּיכְסוּן יֵת עֲלֵתָא יְכַסּוּן יֵת אֲשָׁמָא וְיֵת דָּמֶיהּ יִזְרֹק עַל מִדְּבָחָא סָחוּר סָחוּר:
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְאֵת כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלִיָּה וְאֶת-הַחֲלָב הַמְכֻסָּה אֶת-הַקֶּרֶב:	וְיֵת כָּל תַּרְבִּיָּהּ יִקְרִיב מִנֶּיהּ יֵת אֲלִיָּתָא וְיֵת תַּרְבָּא דְחָפִי יֵת גִּנָּא:
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-חֵיתָרָתָּהּ עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיִת יִסִּירָנָהּ:	וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תַּרְבָּא דְעֲלִיָּהוֹן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כְּבֵדָא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָהּ:
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְהַקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ אֲשָׁה לַיהוָה אֲשָׁם הִוא:	וְיִסִּיק יִתְהוֹן כְּהֵנָּא לְמִדְּבָחָא קֳדָשִׁין קֳדָם יְיָ אֲשָׁמָא הִוא:

יזה עליה) תכנס בתוך העזרה (מ"ב פרק ו, 1): אשר יזה. יזה נזה כמו וְלֹא יִטֶּה לְאָרֶץ מִנְלָם (איוב טו, כט), יזה נטוי: (21) ישבר. לפי שהזליעה שנזלעת צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פְּמָרוּקִי הַגָּשִׁים (אסתר ז, יב) אשקורי"ר צלעו": ומרק ושטף. לפלוט את צליעתו, אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים 1:):

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שְׁהִמְסָטָא אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לְקַטוּי:

(23) וכל חטאת וגו'. שאם הכנים מדם חטאת החיצונה לפנים פסולה (זבחים פז). וכל. לרבות שאר קדשים:

(1) קדש קדשים הוא. הוא קרצ ואין תמורתו קרצה (תמורה יז: מ"ב פרשתא ד, 3):

(2) ישחטו. ריבה לנו שחיתות הרבה, לפי שמצינו אשם צָבֹור נאמר ישחטו, רבים, ותלואו בעולה להביא עולת צבור לַצִּפּוֹן:

(3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נמפרשו אמורין באשם לכך הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נמפרשו בה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נתרבו באליה:

6	Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ כָּל דְּכוּרָא בַּכֹּהֲנִיָּא יִכְלִינֵה בְּמִקְוֶם קָדוֹשׁ יֹאכֵל קָדֵשׁ בְּאַתֵּר קָדִישׁ יִתְאַכִּיל קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא:
7	As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אַחַת כַּחֲטָאת לְהֶם הִפְתָּן אֲשֶׁר יִכְפֹּר־בּוֹ לֹא יִהְיֶה:
8	And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.	וְהִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִפְתָּן לֹא יִתֶּנָּה:
9	And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.	וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתִּנּוֹר וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַּמִּרְחֶשֶׁת וְעַל־מַחְבֵּת לִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לֹא תִתֶּנָּה:
10	And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.	וְכָל־מִנְחָה בְּלוֹלָה־בְּשֶׁמֶן וְחֹרֶבֶת לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו: (פ)
11	And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.	וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:
12	If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.	אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבְחַת תּוֹדָה וְיִקְרִיב עַל נֶכֶסֶת תּוֹדָתָא חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִיקִי מִצּוֹת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלֹת מִרְבֶּכֶת חֹלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו צעליו או שנתכפרו צעליו אף על פישעומו להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אש שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו צא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב צמחא, לפי שאשם לא נאמר צו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (וצחים ה: וע"ש צרש"י):

(6) קדש קדשים הוא. צמורת כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):

(7) תורה אחת להם. צדצר זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק צו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן:

(8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים צמורות (וצחים קג:):

(9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לביטא אז של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחברה זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

<p>13 With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.</p>	<p>על-חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על-זבח תודת שלמיו: על גריצן דלחים חמיע יקריב קורבניה על נכסת תודת קודשוי:</p>
<p>14 And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.</p>	<p>והקריב ממנו אחד מכל-קרבן תרומה ליהוה לפתח מזבח את-דם השלמים לו יהיה: ויקריב מניה חדר מכל קורבנא אפרשותא קדם יי לקחנא דיוזרוק ית דם נכסת קודשא דיליה יהי:</p>
<p>15 And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.</p>	<p>ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא-יניח ממנו עד-בקר: ובשר נכסת תודת קודשוי ביום קורבניה יתאכיל לא יצנע מניה עד צפרא:</p>
<p>16 But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.</p>	<p>ואם-נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את-זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל: ואם נדרא או נדבתא נכסת קורבניה ביומא דיקריב ית נכסתיה יתאכיל וביומא דבתרוהי ודישתאר מניה יתאכיל:</p>
<p>17 But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.</p>	<p>והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: ודישתאר מבשר נכסתא ביומא תליתאה בנומא יתוקד:</p>

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחזושי בית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכחצו צהן יודו לה' סקדו ונסלחו וסיו לגני אדם. וינצחו וצחי תודה (תהלים קו, כא-כז), אם על אמת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מזה, וכתוב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עז.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדבריות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרותחין כל צרכו:

(13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:) ליפסל ציוא וטבול יום, ומלצאת לחולין בפדיון עד שיטעם הזבח:

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יכול לתרומה לכהן העוזד עבודתו והשאר נאכל לצעלים (מנחות עז:), ובשרה לצעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ז:).

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרצות חטאת ואשם, ואיל נזיר, וחגיגת י"ד, שיהיו נאכלין ליום ולילה (זבחים לו). ת"כ פרק יז, א: ביום קרבנו יאכל. וכומן בשרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אכל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (צרכות ז:):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הביאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לב' ימים, כמו שמפורש בענין: וממחרת והנותר ממנו. בראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו וז' יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון ואלה גני לצעון ואיפה וענה (בראשית לו, כד) תת וקדש וצא מרמס (דניאל ח, יג):

- 18 And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.
- 19 And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.
- 20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.
- 21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.
- 22 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.
- וְאִם הָאֵכָל יֵאָכֵל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח שְׁלֵמֵי בָיִם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה וְהִנֵּפֶשׁ הָאֵכָלֹת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִשָּׂא:
- וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר-יִגַע בְּכָל-טֹמֵא לֹא יֵאָכֵל בְּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַבֶּשֶׂר כָּל-טָהוֹר יֵאָכֵל בֶּשֶׂר:
- וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בֶּשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטֹמְאוֹתָו עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:
- וְנִפֶּשׁ כִּי-תִגַע בְּכָל-טֹמֵא בְטֹמְאוֹת אָדָם אֹו בְּבִהֶמָה טֹמְאָה אֹו בְּכָל-שֶׁקֶץ טֹמֵא וְאֵכָל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)
- וּמִלֵּיל יִי עִם מִזְבֵּחַ לְמִימֹר:
- דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שֹׁר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ:
- מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֹר כָּל תֶּרֶב תֹּר וְאֹמֵר וְעִז לֹא תִכְלֹן:

(18) ואם האכל יאכל וגו'. במחשז בשחיטה לאכלו בשלישי הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו בשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, שעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי (ת"כ פרשת ח, א). וכן פירשו שעת הקרבתו לא תעלה זאת במחשבה, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו בתוך הזמן, עונה תשא: (19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיאמקצו, שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ודם יצק ויבשר תאכל (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל בשר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך בחטאת ואשם שאל יאז חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב בחזר אהל מועד יאכלוהו, בבשר זה אני אומר לך כל טהור יאכל בשר, אפילו בכל העיר): (20) ושמאתו עליו. בטומאת הגוף הכתוב מדבר (זבחים מג:), אכל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והבשר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שזה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (י, א), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

24 And the fat of that which dieth of
itself, and the fat of that which is
torn of beasts, may be used for any
other service; but ye shall in no wise
eat of it.

וְחֵלֶב נִבְלָה וְחֵלֶב שָׂרְפָה וְחֵרֶב נָבִילָא וְחֵרֶב תְּבִירָא
 יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלָאכָה וְאָכַל לֹא תֵאכְלֶהּ: 24
 וְתַעֲבִיד לְכָל עֲבִידָא וּמִיכָל לֹא תִיכְלוּנִיהּ:

25 For whosoever eateth the fat of the
beast, of which men present an
offering made by fire unto the
LORD, even the soul that eateth it
shall be cut off from his people.

25 פִּי כָּל־אֶחָד חָלַב מִן־הַבְּהֵמָה
אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה
לִיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת
מֵעַמִּיהֶּ:

אָרִי כָּל דֵּיכוֹל תִּרְבֵּא מִן
בְּעִירָא דִּיקְרִיב מִנָּה קוֹרְבָּנָא
קָדָם יי וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא דֵּיכוֹל
מֵעַמִּיהֶּ:

26 And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.

26 וְכַל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בָכֶל וְכֹל דָּמָא לֹא תִיכְלוּן בָּכֶל מוֹשְׁבֵיכֶם לַעֲוֹף וּלְבֶהֱמָה: מוֹתֶנִיכוֹן דְּעוֹפֵא וְדְבִיעִירָא:

27 Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.

כָּל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־
 אֶדָם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
 מֵעַמִּיתָ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן)

28 And the LORD spoke unto Moses,
saying:

28 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:

29 Speak unto the children of Israel,
saying: He that offereth his sacrifice
of peace-offerings unto the LORD
shall bring his offering unto the
LORD out of his sacrifice of
peace-offerings.

29 דָּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
הַמִּקְרִיב אֶת-זִבְחַ שְׁלָמָיו
לַיהוָה יָבִיא אֶת-קָרְבָּנוֹ לַיהוָה
מִזִּבְחַ שְׁלָמָיו:
מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר
דְּמִקְרִיב יֵת נִכְסָת קוּדְשׁוֹהִי
קָדָם יי יִתִּי יֵת קוּרְבָּנֶיהָ
לְקָדָם יי מִנִּכְסָת קוּדְשׁוֹהִי:

His own hands shall bring the
offerings of the LORD made by fire:
30 the fat with the breast shall he
bring, that the breast may be waved
for a wave-offering before the
LORD.

יָדָיו תְּבִיאֶנָּה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה
אֶת־הַחֶלֶב עַל־הַחֹזֶה וּבִאֲנֹ
אֶת הַחֹזֶה לְהַגִּיף אֹתוֹ תִּנּוּפָה
לִפְנֵי יְהוָה:

(24) יעשה לכל מלאכה. צא ולימד על החלב שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה יצא איסור נבילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לו):

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגצים. בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נוהגת בכל מושבות. ובמסכת הדושין צ"א (ל:) מפרש למה הוצרך לומר:

(30) ידיו תביאינה וגו'. שמה יד הצעלים מלמעלה והחלז נחנין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא:): את אשי ה'. ומה הן האשים, את החלז על החזה: יביאנו. כשמציאו מצית המעבדים נותן החלז על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלז למטה, וזהו האמור במקום אחר שזקן הפְּרוּמָה וְנִסְחָה הפְּנוּפָה על אֲשֵׁי הַחֲלָזִים יָצִיאוּ לְהַנִּיף וגו' (ויקרא י טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזהו שנאמר וַיִּשְׂימוּ אֶת הַחֲלָזִים עַל הַקְּטֹרֶת וַיִּקְטֹר הַחֲלָזִים הַמְּנוּפָּה (שם ט כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש בזמנחות (דף סב:): את החלז על החזה יביאנו. ואת החזה למה מציא, להניף אותו הוא מציאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשי ה' את החלז על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

<p>31 And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'.</p>	<p>וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב וְהַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו: וַיִּסֶּק כֶּהֱנָא יֵת תִּרְבָּא לְמִדְבָּחָא וַיְהִי תִדְיָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:</p>	<p>31 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב וְהַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:</p>
<p>32 And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.</p>	<p>וְיָת שְׂקָא דִּימִינָא תִתְּנוּן אֶפְרָשׁוּתָא לְכֶהֱנָא מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיכוֹן: וְיָת שְׂקָא דִּימִינָא תִתְּנוּן אֶפְרָשׁוּתָא לְכֶהֱנָא מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיכוֹן:</p>	<p>32 וְיָת שְׂקָא דִּימִינָא תִתְּנוּן אֶפְרָשׁוּתָא לְכֶהֱנָא מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיכוֹן:</p>
<p>33 He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.</p>	<p>דִּמְקָרִיב יֵת דָּם נְכֶסֶת קוּדְשִׁיא וְיָת תִּרְבָּא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילִיָּה תִהִי שְׂקָא דִּימִינָא לְחֶלֶק: דִּמְקָרִיב יֵת דָּם נְכֶסֶת קוּדְשִׁיא וְיָת תִּרְבָּא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילִיָּה תִהִי שְׂקָא דִּימִינָא לְחֶלֶק:</p>	<p>33 הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֶלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִהְיֶה שֹׁק הַיָּמִין לְמִנְחָה:</p>
<p>34 For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.</p>	<p>אֲרִי יֵת תִּדְיָא דְאַרְמוּתָא וְיָת שְׂקָא דְאַפְרָשׁוּתָא נְסִיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיחוֹן וַיַּהֲבִית יְהוָה לְאַהֲרֹן כֶּהֱנָא וּלְבָנָיו לְקִים עָלֵם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אֲרִי יֵת תִּדְיָא דְאַרְמוּתָא וְיָת שְׂקָא דְאַפְרָשׁוּתָא נְסִיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיחוֹן וַיַּהֲבִית יְהוָה לְאַהֲרֹן כֶּהֱנָא וּלְבָנָיו לְקִים עָלֵם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>34 כִּי אֶת־חֹזֶה הַתְּנוּפָה וְאֶת שֹׁק הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתֶּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>
<p>35 This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;</p>	<p>דָּא רְבוּת אַהֲרֹן וּרְבוּת בְּנָוְהִי מְקוּרְבָנָא דִּי בְיוֹמָא דִּיקְרְבוּן יְהוָה לְשִׁמְשָׁא קֳדָם יְיָ: דָּא רְבוּת אַהֲרֹן וּרְבוּת בְּנָוְהִי מְקוּרְבָנָא דִּי בְיוֹמָא דִּיקְרְבוּן יְהוָה לְשִׁמְשָׁא קֳדָם יְיָ:</p>	<p>35 זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאִשֵּׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקָּרִיב אֹתָם לַכֹּהֵן לִיהוָה:</p>
<p>36 which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.</p>	<p>דְּפָקִיד יְיָ לְמַתָּן לָהוֹן בְּיוֹמָא דִּירְבוּן יְהוָה מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עָלֵם לְדָרֵיהוֹן: דְּפָקִיד יְיָ לְמַתָּן לָהוֹן בְּיוֹמָא דִּירְבוּן יְהוָה מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עָלֵם לְדָרֵיהוֹן:</p>	<p>36 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם:</p>
<p>37 This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;</p>	<p>דָּא אוּרִיתָא לְעֹלָתָא לְמִנְחָתָא וּלְחַטָּאתָא וּלְאַשְׁמָא וּלְקוּרְבָנָא וּלְנֶכֶסֶת קוּדְשִׁיא: דָּא אוּרִיתָא לְעֹלָתָא לְמִנְחָתָא וּלְחַטָּאתָא וּלְאַשְׁמָא וּלְקוּרְבָנָא וּלְנֶכֶסֶת קוּדְשִׁיא:</p>	<p>37 זֹאת הַתּוֹרָה לְעֹלָה לְמִנְחָה וּלְחַטָּאת וּלְאַשָּׁם וּלְמִלּוּאִים וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים:</p>

- (31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הצפר נאכל צעוד שהאימורים למטה מן המזבח (מ"כ פרק טז, ז):
- (32) שוק. מן הפרק של ארכוזה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך (חולין קלד):
- (33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלציו, יא טמא צשעת זריקת דמים או צשעת הקטר חלצים שאינו חולק צשער:
- (34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לז):
- (37) ולמלוואים. ליום חינוך הכהונה:

38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בַּיּוֹם צִוָּהוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־קִרְבָּנֵיהֶם לַיהוָה בַּמִּדְבָּר סִינַי: (פ)	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָ:	רביעי ד
2	'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;	קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־הַבָּקָר הַחַטָּאת וְאֶת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת סֵל הַמַּצּוֹת:	2
3	and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting;	וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	3
4	And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.	וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	4
5	And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:	5
6	And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:	6
7	And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.	וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּאֲבָנִת וַיַּלְבִּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְעִיל וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֵּאָפֶד לּוֹ בּוֹ:	7

- (2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר בתורה: קח את אהרן. קחנו דברים ומשכנו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צעין לזאת המלואים בואתה תזוה (שמות כט) ועכשיו ביום ראשון למלואים חזר וזכרו שבעת מעשה:
- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה:
- (5) זה הדבר. דברים שמתראו שאני עושה לפניכם לזי הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה בפרשת המלואים פירשתי בואתה תזוה (שם):

8 And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.	וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:	8 וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:
9 And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.	וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רָאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹלַת פָּנָיו אֶת־צִיץ הַזָּהָב נֹזֵר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	9 וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רָאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹלַת פָּנָיו אֶת־צִיץ הַזָּהָב נֹזֵר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
10 And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:	10 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:
11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.	וַיִּזֶּן מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹתָיו לְקַדָּשָׁם:	11 וַיִּזֶּן מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹתָיו לְקַדָּשָׁם:
12 And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.	וַיִּצַק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל־רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדָּשׁוֹ:	12 וַיִּצַק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל־רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדָּשׁוֹ:
13 And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּישֵׁם כְּתָנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבָנִים וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	13 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּישֵׁם כְּתָנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבָנִים וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
14 And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.	וַיִּגָּשׁ אֶת־פֶּרֶק הַחֲטָאת וַיִּסְמְךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּרֶק הַחֲטָאת:	14 וַיִּגָּשׁ אֶת־פֶּרֶק הַחֲטָאת וַיִּסְמְךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּרֶק הַחֲטָאת:
15 And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.	וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיְחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדֵּשׁוּהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:	15 וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיְחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדֵּשׁוּהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:

(8) את האורים. כמצשל שם המפורש:

(9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים ציץ נתן על המצנפת נמצא הציץ תלוי במצנפת:

(11) וזו ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נטוה זהאות הללו:

(12) ויצק. וימשח. במחלה יוצק על ראשו, ואח"כ נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כרימות ה):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

<p>16 And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.</p>	<p>וַיִּקַּח יִתְּ כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גֹּא וַיִּתְּ חִצְר כְּבִדָּא וַיִּתְּ תַרְתִּין כּוֹלֵין וַיִּתְּ תַרְבֵּהוֹן וְאִסִּיק מֹשֶׁה לְמִדְבָּחָא:</p>	<p>16 וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרַת הַכְּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>17 But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּתְּ תוֹרָא וַיִּתְּ מִשְׁכִּיָּה וַיִּתְּ בְּשָׂרֶיהָ וַיִּתְּ אוֹכְלֶיהָ אוֹקִיד בְּנוֹרָא מִבֵּרָא לְמִשְׁרִיתָא כְּמָא דְּפָקִיד יְיָ יִתְּ מֹשֶׁה:</p>	<p>17 וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֲרוֹ וְאֶת־בִּשְׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>18 And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.</p>	<p>וַיִּקְרִיב יִתְּ דְּכָרָא דְּעֻלְתָּא וּסְמָכוּ אֶהֱרֹן וּבְנוֹהֵי יִתְּ יְדֵיהֶן עַל רִישׁ דְּכָרָא:</p>	<p>18 וַיִּקְרֹב אֶת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:</p>
<p>19 And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.</p>	<p>וַנְכַּס וַיִּזְרַק מֹשֶׁה יִתְּ דָּמָא עַל מִדְּבָחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>19 וַיִּשְׁחֹט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>20 And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.</p>	<p>וַיִּתְּ דְּכָרָא פְּלִיג לְאַבְרוּהֵי וְאִסִּיק מֹשֶׁה יִתְּ רִישָׁא וַיִּתְּ אֶבְרִיא וַיִּתְּ תַרְבָּא:</p>	<p>20 וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לְנִתְחָיו וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנִּתְחִים וְאֶת־הַפֶּדֶר:</p>
<p>21 And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּתְּ גֹא וַיִּתְּ כַרְעִיא חֲלִיל בְּמִיא וְאִסִּיק מֹשֶׁה יִתְּ כָּל דְּכָרָא לְמִדְּבָחָא עֻלְתָּא הוּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעוּנָא קוֹרְבָּנָא הוּא קָדָם יְיָ כְּמָא דְּפָקִיד יְיָ יִתְּ מֹשֶׁה:</p>	<p>21 וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכַּרְעִים רָתַץ בְּמִים וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>22 And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.</p>	<p>וַיִּקְרִיב יִתְּ דְּכָרָא תַנְיָנָא דְּכַר קוֹרְבָּנִיא וּסְמָכוּ אֶהֱרֹן וּבְנוֹהֵי יִתְּ יְדֵיהֶן עַל רִישׁ דְּכָרָא:</p>	<p>22 וַיִּקְרֹב אֶת־הָאֵיל הַשֵּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:</p>
<p>23 And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַנְכַּס וַנְסִיב מֹשֶׁה מִדְּמִיָּה וַיַּהֲב עַל רוּם אוֹדְנָא דְּאֶהֱרֹן דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדֵיהָ דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלֶיהָ דִּימִינָא:</p>	<p>23 וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדְּמוֹ וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּדָא אֶזְן־אֶהֱרֹן הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יְדֹ הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>

(15) ויחטא את המזבח. סָטָאוּ וְטִהְרוּ מִזְבֵּחַ לִיכַס לְקֹדֶשֶׁה. וַיִּקְדַּשְׁהוּ. צַעֲזֹדָה זֹ: לְכַפֵּר עֲלֵיו. מַעֲתָה כָּל הַכִּפּוּרִים:

(16) ואת יתרת הכבד. לַצַּד הַכְּבֵד, שֶׁהִיא נוֹטֶל מֵעַט מִן הַכְּבֵד עִמָּה:

(22) אֵיל הַמִּלֻּאִים. אֵיל הַשְּׁלָמִים שֶׁמִּלֻּאִים לְשׁוֹן שְׁלָמִים שֶׁמִּמִּלֻּאִים וּמִשְׁלִימִים אֶת הַכֹּהֲנִים צִבְּחוֹנֵם:

- 24 And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.
- 25 And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.
- 26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.
- 27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.
- 28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.
- 29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.
- וַיִּקְרָב אֶת־בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיָּתֵן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּךְ אָזְנוֹם הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רִגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַחֵלֶבֶת אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־יִתְרַת הַכֶּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וְאֶת־שׁוֹק הַיְמָיִן:
- וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לֶקַח חֶלֶת מִצָּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם שָׁמֶן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תְּחֻלָּבִים וְעַל־שׁוֹק הַיְמָיִן:
- וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל־כַּפֵּי אֶהֱרֹן וְעַל־כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:
- וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לַרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה:
- וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־תְּחֻזָּה וַיַּנִּיפָהּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הִיא לְמִנְחָה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
- וַיִּסֹּב מֹשֶׁה יָת בְּנֵי אֶהֱרֹן מֹשֶׁה מִן דָּמָא עַל רוֹם אוֹדְנָהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יָדָהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רִגְלָהוֹן דִּימִינָא וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה יָת דָּמָא עַל מִדְבַּחָא סָחוּר:
- וַיִּסֹּב יָת תַּרְבָּא וַיָּת אֲלִיתָא וַיָּת כָּל תַּרְבָּא דְעַל גּוֹא וַיָּת חֶצֶר כְּבִדָּא וַיָּת תַּרְתִּין כּוֹלִין וַיָּת תַּרְבָּהוֹן וַיָּת שָׁקָא דִימִינָא:
- וּמִסֵּלָא דַּפְטִירִיא דְקָדָם יִי נְסִיב גְּרִיצָתָא פְּטִירָתָא חֲדָא וּגְרִיצָתָא דְלַחִים מֹשֶׁה חֲדָא וְאַסְפּוּג חֲדָא וְשׁוֹי עַל תַּרְבִּיאָ וְעַל שָׁקָא דִימִינָא:
- וַיִּהֲב יָת כּוֹלָא עַל יְדֵי אֶהֱרֹן וְעַל יְדֵי בְנוֹהֵי וְאַרְיִם יִתְהוֹן אֲרָמָא קָדָם יִי:
- וַיִּסֹּב מֹשֶׁה יָתָהוֹן מֵעַל יָדָהוֹן וַאֲסִיק לְמִדְבַּחָא עַל עֲלָתָא קוֹרְבָנָא אֲנוּן לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קוֹרְבָנָא הוּא קָדָם יִי:
- וַיִּסֹּב מֹשֶׁה יָת חֲדָיא וְאַרְיִמִיהָ אֲרָמָא קָדָם יִי מְדַכֵּר קוֹרְבָנָא לְמֹשֶׁה הִנּוּ לְחֶלֶק כְּמָא דַּפְקִיד יִי יָת מֹשֶׁה:

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוצה, שהיה מרצה צה שמן כנגד החלות והרקיקין, כך מפורש בזמנחות (עח.):
 (28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שצעת ימי המלוואים בחלוק לכן (עבודה זרה לד.): על העולה. אחר העולה ולא
 מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

30

וַיִּסְבּוּ מֹשֶׁה מִמִּשְׁחָא דְרִבּוּתָא
וּמִן דְּמָא דְעַל מִדְבָּחָא וְאָדִי
עַל אֶהְרֹן עַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל
בְּנוּהִי וְעַל לְבוּשֵׁי בְנוּהִי עֲמִיה
וְסִדִּישׁ יֵת אֶהְרֹן יֵת לְבוּשׁוֹהִי
וְיֵת בְּנוּהִי וְיֵת לְבוּשֵׁי בְנוּהִי
עֲמִיה:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה מַשְׁמֵן תְּמֻשָּׁה
וּמִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּז
עַל־אַהֲרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּנָיו
וְעַל־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ וַיִּסְדָּשׁ
אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּנָיו
וְאֶת־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ:

שציעי

31

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבְנוֹתָיו
בְּשִׁילֹ: יָת בִּשְׂרָא בְּתַרע מִשְׁכַּן
זְמַנָּא וְתַמְזַן תִּיכְלֹן יְתִיה וְיָת
לְחֻמָּא דְּבַסְל קוֹרְבָנָא כְּמָא
דְּפִקְדִּית לְמִימַר אַהֲרֹן
וּבְנֵיהּ יִיכְלוּנִיהּ:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-
בָּנָיו בְּשָׁלוֹ אֶת-הַבָּשָׂר פָּתַח
אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ
אֹתוֹ וְאֶת-הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל
הַמִּלֵּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר
אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ:

31

32

וַיִּשְׁתָּאֵר בְּבִשְׂרָא וּבְלַחְמָא
בְּנוֹרָא תִּיקְדוּן:

וְהִנּוֹתָר בַּבֶּשֶׁר וּבִלְחָם בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְּנִי:

32

33

וּמִתְרַע מִשְׁכֵּן זְמַנָּא לָא תַפְקִין
שִׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מְשֻׁלָּם
יוֹמֵי קוֹרְבָנֹכֹן אֲרִי שִׁבְעָא
יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹרְבָנֹכֹן:

וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תִצְאוּ
שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֹאת יְמֵי
מְלֹאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יְמֵלֵא
אֶת יְיָכֶם:

מפטיר

34

כָּמָא דְעֵבֶד בְּיוֹמָא הָדִין פְּקִיד
 יי לְמַעַבְד לְכַפְּרָא עָלֵינוּ:

כָּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צוֹתָ
יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עָלֵיכֶם:

34

39

וּבִתְרֵעַ מִשְׁפָּן זִמְנָא תִּתְּבוּן
יִימָם וְלִילֵי שְׁבָעָא יוֹמִין
וְתַטְרוּן יְתַּ מִּטְרַת מִימְרָא
דִּי וְלֹא תִמּוּתוּן אֲרִי כֵן
אֲתַפְּסִידִית:

וּפָתַח אֱלֹהִי מוֹעֵד תִּשְׁבּוּ יוֹמָם
וּלְיָלָה שְׁבַעַת יָמִים וּשְׁמֹרָתָם
אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תִמְוָתוּ
כִּי־כֵן צִוִּיתִי:

35

36

וַעֲבַד אֶת־רֹן וּבְנוֹתַי יָת כָּל
פְּתוּמִיָּא דְּפִקִּיד יִי בִידָא
דְּמִשָּׁה:

וַיַּעַשׂ אֶת־לֶחֶן וּבְנָיו אֶת־כָּל־
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־
מֹשֶׁה: (ס)

פסוקים
נז

(34) צוה ד' לעשות. כל שצעת הימים ורז"ל דרשו (יומא 3:) לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד שבהן גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שצעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:

(35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, רי אתם חייבים מיתה:

(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שצחן שלא הטו ימין ושמאל:

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 143. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;	וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:	שמיני וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
2 and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.	וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן כַּחֲלֹף עֹגֶל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תָמִימִם וְהִקְרַב לִפְנֵי יְהוָה:	2 וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן כַּחֲלֹף עֹגֶל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תָמִימִם וְהִקְרַב לִפְנֵי יְהוָה:
3 And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;	וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימַר סִבּוֹ צִפִּיר בֶּר עֶזִּין לְחַטָּאת וְעִיגֹל וְאֹמֶר בְּנֵי שָׁנָא שְׁלָמִין לְעֹלָתָא:	3 וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר-עִזִּים לְחַטָּאת וְעֹגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי-שָׁנָה תָמִימִם לְעֹלָה:
4 and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'	וְתוֹר וְדָבָר לְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁתָא לְדַבְּחָא קָדָם יי וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח אֲרִי יוֹמָא דִּין יִקְרָא דִּי מִתְּגַלִּי לְכוּן:	4 וְשׁוֹר וְאַיִל לְשַׁלְמִים לְזִבְחָ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלִילָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:
5 And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.	וַקְרִיבוּ יֵת דְּפָקִיד מֹשֶׁה לְקָדָם מִשְׁכַּן זְמָנָא וַקְרִיבוּ כָּל כְּנַשְׁתָּא וְקָמוּ קָדָם יי:	5 וַיָּקֻחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֻדוּ לִפְנֵי יְהוָה:
6 And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה דִּין פְּתִיגָא דְּפָקִיד יי תַּעֲבִדוּן וַיִּתְּגַלִּי לְכוּן יִקְרָא דִּי:	6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:
7 And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן קְרַב לְמִדְבַּחַת וְעִבִּיד יֵת חַטָּתָךְ וְיֵת עֹלָתְךָ וְכֹפֶר עֲלֶיךָ וְעַל עַמָּא וְעִבִּיד יֵת קוֹרְבַן עַמָּא וְכֹפֶר עֲלֵיהוֹן כְּמָא דְּפָקִיד יי:	7 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קְרַב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלָתְךָ וְכֹפֶר בְּעֶדְךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קֹרְבַן הָעָם וְכֹפֶר בְּעֶדְם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:

- (1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל יי עטרות השנויות בסדר עולם (פרק ז): ולזקני ישראל. להשמייעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש ככהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:
- (2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:
- (4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו צמעה ידיכם, לכן קרצנות הללו באין חוצה ליום זה:

8	So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.	וַיִּקְרַב אֶהָרֹן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת־עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לֹו:	8
9	And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.	וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהָרֹן יְת דָּמָא לִיה וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעֵיהּ בְּדָמָא וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:	9
10	But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַכִּלְיֹת וְאֶת־הַיִּתְרֹת מִן־הַכֹּבֶד מִן־תַּחֲטָאֵת הַקָּטֹר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	10
11	And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.	וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:	11
12	And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהָרֹן אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	12
13	And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.	וְאֶת־הָעֹלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו לִנְתֻחֶיהָ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:	13
14	And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.	וַיִּרְחֹץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכִּרְעִים וַיִּקְטֹר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ:	14
15	And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.	וַיִּקְרַב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקָּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטוּהוּ וַיִּתְּאֲהוּ כְּרֹאשׁוֹן:	15
16	And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.	וַיִּקְרַב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:	16

(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה צוש, לכך נצחרת (ת"כ פרשת א, ח): את חטאתך. עגל צן צקר: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכצ. כל מקום שנאמר עגל צן שנה הוא, ומכאן אתה למד:

(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מנינו חטאת חינוכה נשרפת אלא זו, ושל מלוואים, וכולן על פי הדבור:

(12) וימציאו. לשון הושטה והזמנה:

(15) ויחטאוהו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:

17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרַב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹרַע עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלִּבָּד עַל־תְּלַת הַבֹּקֶר:	וַיִּקְרַב יְת מִנְחָתָא וַיִּמְלֵא מִנָּה וַאֲסִיק עַל מִדְבַּחָא בְּר מַעֲלַת צִפְרָא:
18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵיל וַיָּבֹחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וַנְכַּס יְת תּוֹרָא וַיִּת דְּכִרָא נְכַסֵּת קוּדְשִׁיא דְלַעֲמָא וַאֲמִטְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן יְת דָּמָא לֵיה וַיִּזְרְקִיה עַל מִדְבַּחָא סָחוּר סָחוּר:
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵיל הָאֵלִיָּה וְהַמְכַסֶּה וְהַכְּבֵד וְיִתְרַת הַכְּבֵד:	וַיְת תַּרְפִּיא מִן תּוֹרָא וּמִן דְּכִרָא אֵלִיתָא וְחָפִי גִזָּא וְכֹלִיתָא וְחִצֵּר כְּבִדָּא:
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשִּׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹרַע הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ:	וַשּׁוּיָאוּ יְת תַּרְפִּיא עַל חֲדָוֹתָא וַאֲסִיק תַּרְפִּיא לְמִדְבַּחָא:
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֵת הַחֲזוֹת וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין הַיָּיִף אֶהֱרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:	וַיְת חֲדָוֹתָא וַיְת שְׁקָא דִּימִינָא אֲרִים אֶהֱרֹן אֲרָמָא קָדָם יְיָ כְּמָא דְּפִקֵּיד מֹשֶׁה:
22	And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.	וַיִּשָּׂא אֶהֱרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשֵׂת הַחֲטָאֹת וְהַעֲלָה וְהַשְּׁלָמִים:	וַאֲרִים אֶהֱרֹן יְת יְדוּהִי לַעֲמָא וַיְבָרִיכֵנוּ וַיִּנְחַת מִלְמַעְבַּד חֲטָאֹת וְעַלְתָּא וְנְכַסֵּת קוּדְשִׁיא:
23	And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.	וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם:	וַעֲאֵל מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן לְמַשְׁכַּן זְמָנָא וַנִּפְקוּ וַיְבָרִיכוּ יְת עַמָּא וַאֲתִגְלִי יִקְרָא דִּי לְכָל עַמָּא:

(16) ויעשה כמשפט. המפורש צעולת נדצה צויקרא (ציה כ).
(17) וימלא כפו. היא קמינה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:
(19) והמכסה. חלז המכסה את הקרב:
(20) וישמו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים למטה (מנחות סז).
(22) ויברכם. ברכת כהנים, יצרכך, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח:

(23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מנחת צפרשת מלואים צברייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וציאה טעונות ברכה, מה ירידה מעין עבודה, אף ציאה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מזעזע ואומר, יודע אני שכעת הקצ"ה עלי, ובציל לא ירדה

שלישי

24 And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.

וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלְּפָנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הַעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּזְנוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:

X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.

וַיִּקְחוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא בְנֵי-אַהֲרֹן גִּבֹּר מִחִיתִיָּה וַיִּהְיוּ בָהוֹן אִשָּׁתָא וְשׁוּיָאוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת בִּסְמִין וְקָרִיבוּ קֹדֶם יְיָ אִשָּׁתָא נֹכְרִיתָא דְלֹא פִקֵּיד יְתָהוֹן:

X וַיִּקְחוּ בְנֵי-אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחִתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמִימוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:

2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.

וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלְּפָנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:

2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלְּפָנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:

3 Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל אִפִּי כָּל עַמָּא אֲתִיָּקֵר וְשִׁתִּיק אַהֲרֹן:

3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָּל-הָעָם אֶפְבֶּד וַיֵּדֶם אַהֲרֹן:

4 And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶל-עֶזְיָאֵל בְּנֵי עֶזִּיאֵל אֲחֵיבְהִי וַיֹּאמֶר לָהֶם קְרִיבוּ אֵת אֲחֵיכֶם מִן קֹדֶם קוֹדֶשָׁא לְמִשְׁרִיתָא:

4 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶל-עֶזְיָאֵל בְּנֵי עֶזִּיאֵל דְּאֶהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קְרִיבוּ אֵת אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה:

שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונחציישתי, מיד נכנס משה עמו וצקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' לאלהינו עלינו (תהלים 5, יז), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלוואים שהעמידו משה למשכן ושמש צו, ופרקו בכל יום, לא שרתה צו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנחפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרצותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום צמר צו:

(24) וירגו. כתרומו:

(2) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שחיי יין נכנסו למקדש. תדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיי יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיחא בויקרא רבה (יב, א):

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעדרתי שמה לגני ישראל ונקדש בצדדי (שמות כט, מג), אל תקרי כצדדי אלא במכוודי (זבחים קטו:). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הצית במידועי של מקום, והייתי סבור אז כי אז צד, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשת אה, כג. ויקרא רבה יב, צ): וידום אהרן. קבל שכר על שתיקמו, ומה שכר קבל, שנתיחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שחיי יין (ת"כ שס לו. ויק"ר שס). בקרובי. בצחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקצ"ה עושה דין בצדדיקים ממירא, ומתעלה, ומתקלס, אס כן צאלו, כל שכן ברשעים, וכן הוא אומר נזר אלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך:

<p>5 So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.</p>	<p>וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֻם בְּכַתְנֵיהֶן אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>	<p>5 וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֻם בְּכַתְנֵיהֶן אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>
<p>6 And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־עֲלֵעֶזֶר וְאֶל־יִתְחָמָר בְּנוֹתָיו לֵאמֹר פִּירֹעַ וּלְבוּשֵׁיכֶם לֹא תִבְזְעוּ וְלֹא תִמּוּתוּ וְעַל כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ וְיִקְרְאוּ דְאוֹקִיד יְיָ:</p>	<p>6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־עֲלֵעֶזֶר וְאֶל־יִתְחָמָר בְּנוֹתָיו לֵאמֹר פִּירֹעַ וּלְבוּשֵׁיכֶם לֹא תִבְזְעוּ וְלֹא תִמּוּתוּ וְעַל כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ וְיִקְרְאוּ דְאוֹקִיד יְיָ:</p>
<p>7 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.</p>	<p>וּמִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקוּן דְלִמָּא תִמּוּתוּן אַרְי מִשַּׁח רַבּוּתָא דִּי עֲלִיכּוּן וְעַבְדוּ כְּפִתְגָמָא דְמֹשֶׁה:</p>	<p>7 וּמִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקוּן פֶּן־תִּמּוּתוּ כִּי־שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְּדִבַּר מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>8 And the LORD spoke unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיִּמְלִל יְיָ עִם אַהֲרֹן לְמִימֶר:</p>	<p>8 וַיִּדְבֶּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>9 'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.</p>	<p>חֲמַר וּמְרוֹי לֹא תִשְׁתִּי אַתָּה וּבְנֶיךָ עִמָּךְ בְּמִיעֲלִכּוּן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וְלֹא תִמּוּתוּן קָיָם עָלֶיךָ לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>	<p>9 יֵינ וְשִׁכָּר אֶל־תִּשְׁתּוּ אַתְּהוּ וּבְנֵיךָ אִתְּךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמּוּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>
<p>10 And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;</p>	<p>וְלִאֲפָרָשָׁא בֵין קֹדֶשׁא וּבֵין חוּלָא וּבֵין מְסֻאָבָא וּבֵין דְּכִיָּא:</p>	<p>10 וְלִהְבִּדִּיל בֵין קֹדֶשׁ וּבֵין תְּהֵל וּבֵין תְּטֵמָא וּבֵין תְּהֵדוּר:</p>
<p>11 and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.'</p>	<p>וְלִאֲלַפָּא ית בני ישראל ית כל קִימָא דְמִלִּיל יְיָ לְהוֹן בִּידָא דְמֹשֶׁה:</p>	<p>11 וְלַהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־תְּחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>

(4) דד אהרן. עזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וַיִּזְנֶי קָהֶת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאדם האומר לחבירו, העבר את המט מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

(5) בכתנתם. של מתים, מלמד, שלא נשרפו בגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לתוך חוטמיהם (סנהדרין נב. שם כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שְׁאָלָל אסור בתספורת (מועד קטן יד), אבל אחס אל תערצבו שמחתו של מקום: ולא תמוותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיהם כל בית ישראל. מכאן, שזרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל זה:

(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא צבואס להיכל, צגשחם למזבח מנין, נאמר כאן ציאת אהל מועד, ונאמר צקידוש ידים ורגלים ציאת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח צציאת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח צציאת אהל מועד (ת"כ פרשתא א, ד):

(10) ולהבדיל. כדי שתצדילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ח. זבחים יז):

<p>And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.</p>	<p>וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל אֶלְעָזָר וְאֶל-אִיתָמָר בָּנָיו הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת-הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא:</p>	<p>רביעי</p>
<p>And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.</p>	<p>וְאִכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חֻקָּה וְחֻק-בְּנֵיךָ הִוא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי-כֵן צֻוֵּיתִי:</p>	<p>13</p>
<p>And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.</p>	<p>וְאֵת חֹזֶה הַתְּנוּפָה וְאֶת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אֹתָהּ וּבְנֵיהָ וּבְנֹתֶיהָ אִתָּךְ כִּי-חֻקָּה וְחֻק-בְּנֵיךָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>14</p>
<p>The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'</p>	<p>שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֹזֶה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לַהֲנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לָךְ וּלְבְנֵיךָ אִתָּךְ לְחֻק-עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צֻוֶּה יְהוָה:</p>	<p>15</p>

(11) ולהודות. למד, שאסור שיכור צהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה ובניך אֶתְּךָ ולא תמותו, כהנים בעבודתם מיתה, ואין חכמים צהוראתם במיתה:

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וְאֶתְּךָ וְאֶתְּךָ ה' מֵאֵל הַשְּׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פלוי בנים, שנאמר וְאֶתְּךָ ה' מֵאֵל הַשְּׁמִידוֹ (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה בטלה מחנה, שנאמר וְאֶתְּךָ ה' מֵאֵל הַשְּׁמִידוֹ (דברים ט, כ): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין, וקדשים אסורים לאונין (זבחים קא): את המנחה. זו מנחת שמייני ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לזנות חק בקדשים: כי כן צויתי. באנינות יאכלוה (ת"כ פרק א, ח זבחים קא):

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: תאכלו במקום טהור. וכי את הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוצק אכילתם במקום קדוש, אבל אלו אין זריכים תוך הקלעים, אבל זריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזרעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אתה ובניך וחלק, אבל צנותיך לא בחלק, אלא אם תתנו להם מתנות רשאות הן לאכול צחזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות בחלק, תלמוד לומר כי חקך וחק בניך נתנו, חק לבנים, ואין חק לבנות (ת"כ שם י):

(15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הויף ואשר הורס. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה צחזה. לא ידענו. ששניהם צהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, וישב המקראות שלא יכחישו זה את זה כצר פרשתי שלשמן בזה את אהרן (לעיל ז, ל):

- 16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:
- 17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?
- 18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'
- 19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?
- וַיִּתֵּן צִפְרָא דְחַטָּאת מִתְּבַע מִנְשֵׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצָף עַל-אֶלְעָזָר וְעַל-אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן הַנּוֹתָרִים לְאַמֵּר:
- מִדּוּעַ לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא וְאֶתְּהוּ נָתַן לָכֶם לְשֹׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:
- הֵן לֹא-הוּבֵא אֶת-דָּמָהּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ בְּנִימָה אָכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי:
- וַיְדַבֵּר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת-חַטָּאתָם וְאֶת-עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וְתִקְרָאנָה אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאֶכְלָתִי חַטָּאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי יְהוָה:
- וַיִּמְלִל אֶהֱרֹן עִם מֹשֶׁה הָא יוֹמָא דִּין קָרִיבוּ יֵת חַטֹּוֹתֵהוֹן וַיִּתְּנוּ עֲלוֹוֹתֵהוֹן קָדָם יי וְעֶרְעָא יֵתִי עֲקֹן כְּאֵלֵין אֱלֹו פֹון אַכְלִית חַטָּאת יוֹמָא דִּין הִתְקִין קָדָם יי:

(16) שער החטאת. שער מוספי ראש חודש. ושלשה שערי חטאות קרבו צו ציוס שער עזיס, ושער נחשון, ושער ראש חודש, ומכולן לא נשרף אלא זה, ונחלקו בדבר חכמי ישראל, (ב"ח פרק ז, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה צו נשרף, ויש אומרים מפני אנינות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוהו ממות: דרוש דרש. שתי דרשות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא צמנחה כהנים (פרק ז, ז) על אלעזר ועל איתמר. צמציל כצודו של אהרן הפך פניו כנגד הצנים וכעס: לאמר. אמר להם השיצוני על דברי:

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוהו, והלא שרפוהו, ומהו אומר צמקום הקדש, אלא אמר להם שמא חוץ לקלעים יאפה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ציוצא, והס אמרו לו לאו, אמר להם הואיל וצמקום הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששער ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמיני וחטאת נחשון לא לכפרה צאו:

(18) הן לא הובא וגו'. שאילו הוצא היה לכס לשרפה, כמו שנאמר וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יִבְצָא מִדְּמָהּ וְגו' (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אותה. היה לכס לאכלה אף על פי שאחס אוננים: כאשר צויתי. לכס צמנחה:

(19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עו, שנאמר וַיְדַבֵּר עִם וְגו' (צמנחה כא, ה). אפשר משה קצף על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו צדין שיהא אצינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו צדין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה צאלעזר להשיב, תלמוד לומר וַיִּאֲמָר אֶלְעָזָר הִפְּהֹן אֶל אֲשֶׁר יִבְצָא וְגו' (שם לא, כא). הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מנחתו בצפרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוננים, שהאונן שעבד חלל, אמר לו אהרן, וכי הס הקריבו שהס הדיוטות, אני הקרבתי, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (זבחים קא). ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המתים צני, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים בצפרשת כהנים שהכהן מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטב

20	And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.	וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׂבַּח וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׂבַּח	וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׂבַּח	20
XI	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם	שעי 1
2	Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:	2
3	Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.	כָּל מִפְרָסֶת פֶּרֶסָה וְשֹׁסַעַת שֹׁסַעַת פֶּרֶסֶת מַעֲלַת גֵּרָה בִּבְהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכְלוּ:	כָּל מִפְרָסֶת פֶּרֶסָה וְשֹׁסַעַת שֹׁסַעַת פֶּרֶסֶת מַעֲלַת גֵּרָה בִּבְהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכְלוּ:	3
4	Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	אֲדָ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמִּפְרָסֵי הַפֶּרֶסָה אֶת־הַגִּמְלָה כִּי־מַעֲלָה גֵּרָה הוּא וּפִרְסָה אֵינָנו מִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵם:	אֲדָ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמִּפְרָסֵי הַפֶּרֶסָה אֶת־הַגִּמְלָה כִּי־מַעֲלָה גֵּרָה הוּא וּפִרְסָה אֵינָנו מִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵם:	4
5	And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	וְאֶת־הַשָּׁפָן כִּי־מַעֲלָה גֵּרָה הוּא וּפִרְסָה לֹא יִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵם:	וְאֶת־הַשָּׁפָן כִּי־מַעֲלָה גֵּרָה הוּא וּפִרְסָה לֹא יִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵם:	5

וגו': היום. אצל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קצורה (שם ק): היישוב בעיני ה'. אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות:

(20) ויישב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק 3, י3):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לזניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשווה דְּמִיָּה וקבלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילים מן הטומאה וגזר עליהם מוות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, 3): זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז בחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף בשאר המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן בעוף ואת אלה תשקלו מן העוף, וכן בשאר חיות וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהזהמה בכלל חיה (חולין עא):

(3) מפרסת. כתרומתו קדיקא: פרסה. פלאנט"ה צלע"ו: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה בשתי צדדין, כתרומתו ומלפניו טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואין שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גרה. מעלה ומקיא האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויחנן להיותו מגזרת מים הנגזרים (שמואל"ז יד, 7), שהוא נגרר אחר הפה, ותרומתו פשקא, שע"ה הגרה האוכל נפשו ונמות: בבהמה. תיבה זו יתירה היא לדרשה, להחיר את השליל הנמצא במעי אמו: אותה תאכלו. ולא זהמה טמאה, והלא באזהרה היא, אלא לעבור עליה בעשה ולא תעשה (זבחים 7ד):

6 And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you	וְיֵת אֲרֻנָּבָא אֲרִי מִסְקָא פִּשְׁרָא הִיא וּפְרָסְתָּהּ לֹא סְדִיקָא מִסְאָבָא הִיא לְכוּן:	וְאֶת־הָאֲרֻנָּבָת כִּי־מַעֲלֶת גֵּרָה הִוא וּפְרָסָה לֹא הִפְרִסָּה טָמֵאָה הִוא לָכֶם:	6
7 And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.	וְיֵת חֲזִירָא אֲרִי סְדִיק פְּרָסָתָא הִוא וּמִטְלָפִין טְלָפִין פְּרָסְתִּיהּ וְהִוא פִּשְׁרָא לֹא פֶשֶׁר מִסְאָב הִוא לְכוּן:	וְאֶת־תַּחֲזִיר כִּי־מִפְרִיס פְּרָסָה הִוא וְשֹׁסֵעַ שֹׁסֵעַ פְּרָסָה וְהִוא גֵּרָה לֹא־יִגֵּר טָמֵא הִוא לָכֶם:	7
8 Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.	מִבִּשְׂרָהוֹן לֹא תִכְלֹן וּבְנִבְלֵתָהוֹן לֹא תִקְרֹב מִסְאָבִין אֲנִין לְכוּן:	מִבִּשְׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טָמֵאִים הֵם לָכֶם:	8
9 These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.	יֵת דִּין תִּכְלֹן מִכָּל דְּבַמְיָא כָּל דְּלִיה צִיצִין וְקִלְפִין בְּמִיָּא בְּיַמְיָא וּבְנַחְלֵיָא יִתְהוֹן תִּכְלֹן:	אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם בְּיַמִּים וּבְנַחְלִים אֲתֵם תֹאכְלוּ:	9
10 And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,	וְכָל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקִלְפִין בְּיַמְיָא וּבְנַחְלֵיָא מִכָּל רַחֲשָׁא דְּמִיָּא וּמִכָּל נַפְשָׁא חַיָּתָא דְּבַמְיָא שִׁקְצָא אֲנִין לְכוּן:	וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בְּיַמִּים וּבְנַחְלִים מִכָּל שְׂרָץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שִׁקֵּץ הֵם לָכֶם:	10
11 and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.	וְשִׁקְצָא יִהְיוּ לְכוּן מִפְּסָרָהוֹן לֹא תִכְלֹן וְיֵת נְבִילֵתָהוֹן תִּשְׁקֹצוּן:	וְשִׁקֵּץ יִהְיוּ לָכֶם מִבִּשְׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נְבִלָתָם תִּשְׁקֹצוּ:	11
12 Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	כָּל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקִלְפִין בְּמִיָּא שִׁקְצָא הִוא לְכוּן:	כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם שִׁקֵּץ הִוא לָכֶם:	12

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין בת"כ פרק ג, ז): מבשרם. על בשרם באזהרה, ולא על עצמותם וגידין וקרניים וטלפים: ובגבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר לומר קל וחומר (ויקרא כא, א), כהנים מזהרין, ואין ישראל מזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייב אדם לטהר עצמו ברגל): (9) סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו קליפין הקבועים בו (חולין נט:), כמו שנאמר וְשִׁרְיוֹן קִשְׁקָשִׁים הִוא לְבוֹשׁ (שמואל"א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש בו צננות טעם (חולין נט:). מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבילתם תשקצו. לרבות יבחושין שסינן (חולין סז:), יבחושין מושיילוני"ש בלע"ז:

13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the ospray;	וְאֶת־אֲלֵה תִשְׁקְצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֲזִינָה:	וְיָת אֵלִין תִּשְׁקְצוּן מִן עוֹפָא לֹא יִתְאָכְלוּן שְׁקָצָא אֲנִין נִשְׂרָא וְעֶר וְעִזָּא:
14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָה לְמִינָהּ:	וְדִיתָא וְטִרְפִּיתָא לְזִנָּה:
15	every raven after its kinds;	אֶת כָּל־עֹרֵב לְמִינֵו:	יָת כָּל עוֹרְבָא לְזִנָּה:
16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֶת בֶּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתַּחֲמָס וְאֶת־הַשֶּׁחַף וְאֶת־הַנֶּגֶץ לְמִינֵהוּ:	וְיָת בֶּת נַעֲמִיתָא וְצִיצָא וְצִפּוֹר שְׁחָפָא וְנִצָּא לְזִנָּהּ:
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשִּׁלָּךְ וְאֶת־הַיִּנְשׁוּף:	וְקִדְיָא וְשְׁלִינִינָא וְקַפּוּפָא:
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנִשְׁמַת וְאֶת־הַקָּאָת וְאֶת־הַרְחָם:	וּבִזָּתָא וְקִתָּא וְיִרְקִיָּקָא:
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת הַחֲסִידָה הָאֲנַפָּה לְמִינָהּ וְאֶת־הַדּוּכִיפָת וְאֶת־הָעֵטְלָף:	וְחִירִיתָא וְאַבּוֹ לְזִנָּה וְנִגֶּר טוֹרָא וְעֵטְלִיפָא:
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	כָּל רַחֲשָׂא דְעוֹפָא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע שְׁקָצָא הוּא לְכוּן:

(12) אשר אין לו גור. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן צמים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת צמים, הא אם היו לו צמים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכילן לקטנים (יצמות קיד), שכן משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו, למינהו, יש בזהו המין שאין דומין זה לזה לא במראהו ולא בשמותם, וכולן מין אחד: (16) הנץ. אישפרו"ר:

(17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג). זה השולה (פי' מגזיה) דגים מן הים, וזהו שחרגם אונקלוס וְשְׁלִינִינָא: כוס וינשור. הם כו"ט"ש הצועקים צלילה, ויש להם לסחות כחדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייב"ץ: (18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופורחת צלילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לצנה, ציגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חצרותיה צמזמות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירו"ן: הדוכיפת. תרגול הבר, וְכַרְצָלָתוּ כפולה, ובלעז הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרבלתו, וְנִגֶּר טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו צמס"ג גיטין בפרק מי שחזו (דף סח):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון זבובים ורעין ויתושין וחגבים:

<p>21 Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;</p>	<p>כָּרֶם יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל רֶחֶשָׁא דְעוּפָא דְמַחֲלִיף עַל אַרְבַּע דְּלִיהּ קַרְסוּלִין מַעֲלִין רַגְלוֹהִי לְקַפְצָא בְּהוֹן עַל אֶרֶצָא:</p>	<p>21 אֵךְ אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרָץ הָעוֹף הַחַלֵּף עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ' לא) [ק' לון] כְּרָעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לִנְתֹר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ:</p>
<p>22 even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.</p>	<p>יֵת אֲלִין מִנְהוֹן תִּיכְלוּן יֵת גּוֹבָא לְזִנְיָה וְיֵת רְשׁוּנָא לְזִנְיָה וְיֵת חַרְגָּלָא לְזִנְיָה וְיֵת חַגְבָּא לְזִנְיָה:</p>	<p>22 אֶת־אַלֶּה מֵהֶם תֹאכְלוּ אֶת־ הָאֲרָבָה לְמִינֹהּ וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחַרְגָּל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֵהוּ:</p>
<p>23 But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.</p>	<p>וְכָל רֶחֶשָׁא דְעוּפָא דְלִיהּ אַרְבַּע רַגְלִין שְׂקָא הוּא לְכוֹן:</p>	<p>23 וְכָל שָׂרָץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁקִּין הוּא לָכֶם:</p>
<p>24 And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.</p>	<p>וְלֹאֲלִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרָב בְּנִבִּילְתָּהוֹן יְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא:</p>	<p>24 וְלֹאֲלֶה תִטְמָאוּ כָּל־הַנִּגָּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>25 And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיטוֹל מִנִּבִּילְתָּהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא:</p>	<p>25 וְכָל־הַנִּשָּׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>26 Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.</p>	<p>לְכָל בְּעִירָא דְהִיא סְדִיקָא פְּרָסְתָּהּ וְטַלְפִּין לִיתְהָא מְטַלְפָא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מְסָאב מְסָאבִין אֲנוּן לְכוֹן כָּל דִּיקָרָב בְּהוֹן יְהִי מְסָאב:</p>	<p>26 לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרֹסֶת פְּרָסָה וְשִׁנְסָה אֵינָנָה שֹׁסֶטֶת וְגֵרָה אֵינָנָה מֵעֵלָּה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגָּע בָּהֶם יִטְמָא:</p>

(21) על ארבע. על ד'רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרוצה לעוף ולקפוץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורה, ויש מהן הרבה, כמותן שקורין לנגושט"א, אצל אין אנו בקיאים בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרסולין אלו כרעים הכתוצים כאן, וכנפיו חופין את רובו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מזויין באותן שזניותינו, אצל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), ואריך שיהא שמו חגב, ובזה אין אנו יודעים להצדיל ביניהם:

(23) וכל שרץ העוף וגו'. צא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):
(24) ולאֲלֶה. (ת"כ) העמידין להאמר למטה צענין: תטמאו. כלומר צנגיעתם יש טומאה:
(25) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כבוד צגדים (שם פרשתא ד, י):
(26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסתו סדוקה למעלה, אצל למטה היא מחוברת. כאן למדך שנצלת צהמה טמאה מטמאה, וצענין שצנאן הפרשה פירש על צהמה טהורה:

<p>27 And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל הַחַיָּה הַזֹּלֶהָ עַל-כַּפָּיו בְּכָל הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל-אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>27 וְכָל הַחַיָּה הַזֹּלֶהָ עַל-כַּפָּיו בְּכָל הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל-אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>28 And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.</p>	<p>וְהַנֶּשֶׂא אֶת-נִבְלָתָם יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)</p>	<p>28 וְהַנֶּשֶׂא אֶת-נִבְלָתָם יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)</p>
<p>29 And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,</p>	<p>וְזֶה לָכֶם הַטְּמֵא בַשָּׂרִץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ הַחֹלֵד וְהַעֲכָבֵר וְהַצֵּב לְמִינֵהוּ:</p>	<p>29 וְזֶה לָכֶם הַטְּמֵא בַשָּׂרִץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ הַחֹלֵד וְהַעֲכָבֵר וְהַצֵּב לְמִינֵהוּ:</p>
<p>30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.</p>	<p>וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלָּטָא וְהַחֲמָט וְהַתְּנַשְׁמָת:</p>	<p>30 וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלָּטָא וְהַחֲמָט וְהַתְּנַשְׁמָת:</p>
<p>31 These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.</p>	<p>אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל-הַשָּׂרִץ כָּל-הַנִּגַּע בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>31 אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל-הַשָּׂרִץ כָּל-הַנִּגַּע בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>32 And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.</p>	<p>וְכָל דִּיפּוּל עָלֵהוּ מִנֵּהוּן בְּמֹותָהוּן יִהְיֶה מְסָאב מִכָּל מֵאן דָּאֵע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מְשָׁד אוֹ שֶׁק כָּל מֵאן דִּיתְעַבִּיד עֲבִידָא בְּהוּן בְּמֵאן יִתְעַל וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רַמְשָׁא וְיִדָּבֵר:</p>	<p>32 וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל-עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטְמָא מִכָּל-כְּלִי-עֵץ אוֹ בִגְד אוֹ-עוֹר אוֹ שֶׁק כָּל-כְּלִי אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מְלֶאכֶה בָּהֶם בְּמֵיִם יוֹבֵא וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב וְיִטְהַר:</p>
<p>33 And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.</p>	<p>וְכָל מֵאן דְּחִסְפָּא דִּיפּוּל מִנֵּהוּן לְגִייה כָּל דְּבִגְיִיה יִסְתָּאב וְיִתִּיה תִּתְּבֵרוּן:</p>	<p>וְכָל-כְּלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִפֹּל מֵהֶם אֶל-תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאִתּוֹ תִּשְׁבְּרוּ:</p>

- (27) על כפיו. כגון כלל דודו וחמול: טמאים הם לכם. למגע:
 (29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא צמגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פוי"ט, שדומה לצרדע:
 (30) אנקה. הריז"ו: הלשאה. לישר"ה: החמט. לימ"א: תנשמת. טלפ"א:
 (32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך וטהר. צהערצ השמש (יצמות עה):
 (33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד): כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאוירו (ס"א ל"ל צמכו): ואתו תשבירו. למד שאין לו טהרה צמקיה (ת"כ פרשתא ו. יג):

34	All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.	מִכָּל-הָאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכַל אָדָם מִכָּל דְּבַר אֲשֶׁר יִשְׁתָּה מִיּוֹם יִשְׁמָא וְכָל-מִשְׁקָהוּ אֲשֶׁר יִשְׁתָּה בְּכָל-כֵּל יִשְׁמָא:	34
35	And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.	וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנְּבִלָתָהוֹן עָלָיו יִשְׁמָא תֵּנּוֹר וְכִירִים יִתְּרֶעוֹן מִסָּאֵבִין אֲנֹן וּמִסָּאֵבִין יִהְיוּ לָכֵן:	35
36	Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.	אֲךְ מַעֵין וְכוּר מְקוּה-מַיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִשְׁמָא:	36
37	And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.	וְכִי יִפֹּל מִנְּבִלָתָם עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא:	37
38	But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.	וְכִי יִתֵּן-מַיִם עַל-זֶרַע וְנָפַל מִנְּבִלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֵן:	38

(34) מכל האכל אשר יאכל. מוסד על מקרא העליון כל אשר בחובו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יצא עליו מים, והוא בחובו כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישחה בכל כלי והוא בחובו כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים פעם אחת, ומשצאו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגזר, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר וזרעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יצא עליו מים או כל משקה אשר ישחה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדנו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ:). יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר בחובו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אב הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שבתוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת בחובו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ואתה הפת תחילה, שאם אתה אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ציאת מים שאינה מכשרת וזרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אתה אומר מקבלין הכשר במחוצר, אין לך שלא צאו עליו מים, ומהו אומר אשר יצא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הצליעה מחזיק יותר מציצת תרנגולת:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקב החלל, ושיניהם פיהם למעלה: יתן. שאין לכלי חרס טהרה בטבילה: ושמאים יהיו לכם. שלא תאמר מזוהה אני לנותרים, תלמוד לומר ושמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחוצרים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתו: ונגוע בנבלתם יטמא. אפי' הוא בחובו מעין ובור ונגוע בנבלתם יטמא, (ת"כ פרשתא ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטמא את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיטל את הטהור מליטמא, לכן נאמר ונגוע בנבלתם יטמא:

(37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונים. זרוע שם דבר הוא, כמו וְיִתְּנוּ לָנוּ מִן הַיְלָעִים (דניאל א, יז): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנחלש, שאם תאמר יש הכשר במחוצר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים

<p>And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.</p>	<p>וְאִי זִמּוֹת מִן בְּעִירָא דְּהִיא לְכוֹן לְמִיכַל דִּיקְרַב בְּנִבְלָתָהּ יְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׁא:</p>	<p>וְכִי זִמּוֹת מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לֹא־כֹלָה הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְדִי־יִכּוֹל מִנְבִּילָתָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׁא וְדִי־טוֹל יֵת נְבִילָתָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׁא:</p>	<p>וְהָאֵכֹל מִנְבִּילָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת־נְבִילָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכָל־רֹחֵשׂ דִּרְחִישׁ עַל אֲרֶעָא שְׂקָצָא הוּא לֹא יִתְאַכִּיל:</p>	<p>וְכָל־הַשָּׂרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל־הָאָרֶץ שְׂקָץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:</p>
<p>Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.</p>	<p>כָּל דְּמַהֲלִיד עַל מַעוֹהִי וְכָל דְּמַהֲלִיד עַל אַרְבַּע עַד כָּל סִגִּיּוֹת רַגְלִין בְּכָל־רֹחֵשׂ דִּרְחִישׁ עַל אֲרֶעָא לֹא תִיכְלוּנְגוֹן אֲרִי שְׂקָצָא אֲנֹן:</p>	<p>כָּל הוֹלֵךְ עַל־גִּחְזוֹן וְכָל הוֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע עַד כָּל־מִרְבֵּה רַגְלִים לְכָל־הַשָּׂרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל־הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי־שְׂקָץ הֵם:</p>
<p>Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.</p>	<p>לֹא תִשְׁקָצוּן יֵת נִפְשְׁתִּיכֶם בְּכָל־רֹחֵשׂ דִּרְחִישׁ וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בָּהֶן וְתִסְתַּאֲבוּן פֹּון בְּהוֹן:</p>	<p>אֶת־נִפְשְׁתִּיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרֵץ הַשֹּׁבֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָּהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם:</p>

על זרע. בין מים, בין שאר משקים, בין הם על הזרע, בין הזרע נפל לחוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונבל מנבלתם עליו. אף משנגז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא צעצמות וגידים, ולא בקרנים וטלפים, ולא צעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר בו יכנס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול מטמאנו אכילתו, כשהוא אומר בנבלת עוף טהור נבלה וקרקע לא יאכל לטמאה קה (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת בהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחזה לו חזירו צדית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מצ): וטמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את הימושין שצקליסין ופפולין, ואת הזיזין שצדשים (חולין סז): שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משיצאו לאויר ושרצו ושרצו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שחיה, שהולך שם ונופל על מעיו: כל הולך. להביא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להביא את החפושית, אשקרב"ט צלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נבל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכלא ולכאן, וקורין צינטפיד"ש:

(43) אל תשקצו. באכילתו, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקוץ נפש במגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונטמאתם בם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הבא, ובישיבת מעלה:

<p>For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.</p>	<p>כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרָץ הֹרֵמֶשׁ עַל־הָאָרֶץ:</p>	<p>44</p>
<p>For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .</p>	<p>כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;</p>	<p>זֹאת תוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הֹרֵמֶשׁ בַּמַּיִם וְכָל־נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ:</p>	<p>46</p>
<p>to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.</p>	<p>לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכַל: (פ)</p>	<p>פסוקים 45</p>

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 146. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

<p>XII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל יוֹם עִם מֹשֶׁה לְמִימֵר:</p>	<p>תזריע 1</p>
<p>Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.</p>	<p>דִּבֹּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלֶדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דֹּתָהּ תִטְמָא:</p>	<p>2</p>

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אהכם למעלה, ולעולם הבא: ולא תטמאו וגו'. לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזה שאמרו בגמ' (מכות טז:): אכל פוטיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, צרעה לוקה שש: (45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מציאת העליית אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, כולן כתיב הוצאתי, וכן כתיב המעלה, חנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דיים, ומעלייתא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ב"מ סא:)): (47) להבדיל. לא בלצד השוה אלא שתהא יודע ומכיר וזקיק צדק: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר צין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא צין טמאה לך, לטהורה לך, צין נשחט חטיו של קנה, לנשחט רוצו: ובין החיה הבאכלת. צריך לומר צין צבי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא צין שגולדו זה סימני טרפה כשרה, לגולדו זה סימני טרפה פסולה:

3	וביום השמיני ימול בשר ועורלתי:	3 וביום השמיני ימול בשר ועורלתי:
4	ותלתי ותלתין ותלתא יומין תתיב בדם דכו בכל קודשא לא תקרב ולמקדש לא תיעול עד משלם יומי דכותרה:	4 ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל-קדש לא-תגע ואל-המקדש לא תבא עד-מלאת ימי טהרה:
5	ואם נקבה תלד וטמאה שבעים כנדרתה ושלשים יום וששת ימים תשב על-דמי טהרה:	5 ואם-נקבה תלד וטמאה שבעים כנדרתה ושלשים יום וששת ימים תשב על-דמי טהרה:
6	ובמשלם יומי דכותרה לבקרא או לברתא תיתי אמר בר שתיה לעלתא ובר יונה או שפנינא לחטאת לתרע משפן זמנא לות כהנא:	6 ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן- שנתו לעלה ובן-יונה או-תר לחטאת אל-פתח אהל-מועד אל-הכהן:
7	ויקרבניה לקדם יי וכפר עלה ותדפי מסואבת דמהא דא אורייתא דילידתא לדכר או לנקבה:	7 והקריבו לפני יהוה וכפר עליה וטהרה ממקד דמיה זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה:

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמחיה בראשית, כך תורתו נחפרה אחר תורת צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרבות שאפי' ילדתו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:): כימי נדת דותה תטמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקצר בלא דם: דותה. לשון דבר הזב מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואזריה כבדין עליה:

(4) תשב. אין משג אלא לשון עכזה, כמו וטפצו בקדש (דברים א, מו), וישב צאלני ממרא (בראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהרה: בדמי טהרה. לא מפיקה"א, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיקה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה בצימות (דף עה:): בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: יצמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבולה לסוף שצעה ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תביא את כפרת טהרתה:

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעבדה לאכול בקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא זב לכפר, זו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (זבחים יט: סנהדרין פג:):

<p>And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two 8 turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ דָּבָר שֶׁהָאִשָּׁה וְלִקְחָתָהּ שְׁתֵּי-תוֹרִים אֹזֶן שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכָפַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְשָׂהָרָה: (פ)</p>	<p>8</p>
<p>XIII And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>ישראל</p>
<p>When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>אָדָם כִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׁרוֹ שֹׂאת אֹזֶן-סַפְחַת אֹזֶן בְּהֶרֶת וְהָיָה בְּעוֹר-בְּשָׁרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת וְהוּבָא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֹזֶן אֶל-אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p>	<p>2</p>
<p>And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא ית מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרָהּ וְשַׁרְיָה וְשַׁרְיָה בְּמַכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיד לְמַחְנֵר וּמַחְזִי מַכְתָּשָׁא עֲמִיק מִמֶּשֶׁךְ בְּשָׂרָהּ מַכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הוּא וַיַּחְזִינִיָּה כֹהֵנָא וְיִסְאִיב יְתִיהָ:</p>	<p>3</p>
<p>And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.</p>	<p>וְאִם בְּהֶרֶת חֹרָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרָהּ וְעֲמִיק לִית מַחְזָהָ מִן מִשְׁכָּא וְשַׁרְיָה לֹא אֶתְהַפִּיד לְמַחְנֵר וְיִסְגֵּר כֹהֵנָא ית מַכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>4</p>
<p>And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.</p>	<p>וַיַּחְזִינִיָּה כֹהֵנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מַכְתָּשָׁא קָם כִּד הָיָה לֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וְיִסְגֵּרנִיָּה כֹהֵנָא שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיִנּוֹת:</p>	<p>5</p>

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אצל להקרבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזבחים (5) צפ"ל כל המדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולזנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרורות טייא"ר צלע"ז, וכן צָהִיר הוא צִשְׁקִים (איוב לו, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתם אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צמח הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ג, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכלל (שזעוהו:): ושמא אותו. יאמר לו שמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צזית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:

<p>And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיַּחֲזִי כֹהֵן יְתִיה בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָה תְּנִינֹת וְהָא עֲמָא מִכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּדְכִּינִיה כֹּהֵן עֲדִיתָא הִיא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:</p>	<p>וַיִּרְאֶה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִיתָ וְהִנֵּה כְּתָה הַנֶּגַע וְלֹא-פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וַיִּטְהְרוּ הַכֹּהֵן מִסִּפְחַת הָהוּא וַכִּבֵּס בְּגָדָיו וַיִּטְהַר:</p>
<p>But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.</p>	<p>וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּאִתְחַזִּי לְכֹהֵן לְדְכוּתִיה וַיִּתְחַזִּי תְּנִינֹת לְכֹהֵן:</p>	<p>וְאִם-פֶּשֶׁה תִּפְשֶׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרְאֹתוֹ אֶל-הַכֹּהֵן לְטַהֲרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.</p>	<p>וַיַּחֲזִי כֹהֵן וְהָא אוֹסִיפַת עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאַבְנִיה כֹּהֵן סְגִירוֹתָא הִיא:</p>	<p>וַיִּרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פֶשֶׁתָה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וַטְמְאוּ הַכֹּהֵן צִרְעַת הִוא: (פ)</p>
<p>When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.</p>	<p>מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ אַרְי תְּהִי בְּאִנְשָׁא וַיִּתִּי לֹת כֹּהֵן:</p>	<p>נִגַּע צִרְעַת כִּי תִהְיֶה בָאָדָם וְהוּבֵא אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,</p>	<p>וַיַּחֲזִי כֹהֵן וְהָא עֲמָקָא חוּרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הִפְכַת שַׁעֲרָא לְמַחֲוֹר וְרֶשֶׁם בָּשָׂר חַי בְּעַמִּיקָתָא:</p>	<p>וַיִּרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לְבָנָה בְּעוֹר וְהִיא הִפְכָה שַׁעַר לְבָן וּמִחֲוֵית בָּשָׂר חַי בִּשְׂאֵת:</p>
<p>it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.</p>	<p>סְגִירוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁדָּ בְּשָׂרִיה וַיִּסְאַבְנִיה כֹּהֵן לֹא יִסְגְּרֶנָּה אַרְי מְסַבּ הִוא:</p>	<p>צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הִוא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וַטְמְאוּ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרֻנוּ כִּי טָמֵא הִוא:</p>
<p>And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;</p>	<p>וְאִם מִסְנָא תִסְגִּי סְגִירוֹתָא בְּמִשְׁכָּא וְתִחְפִּי סְגִירוֹתָא יֵת כָּל מִשְׁדָּ מִכְתָּשָׁא מִרִּישִׁיה וְעַד רַגְלֹהִי לְכָל חִיזוֹ עֵינֵי כֹהֵן:</p>	<p>וְאִם-פְּרוּחַ תִּפְרַח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וַכִּסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרָאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מֵרְאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן:</p>

- (5) בעיניו. צמראו וציעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה צצוע ראשון טמא מוחלט:
(6) כהה. הוכה מראיתו, הא אם עמד צמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר.
הואיל וזקוק להסגר נקרא טמא, ואריך טבילה:
(8) וטמאו הכהן. ומטמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לזכרים ולתגלחת ולקרצן האמור צפרשת זאת תהיה: צרעת הוא.
המספחת הזאת: צרעת. לשון נקזה. נגע לשון זכר:
(10) ומחית. שנימינ"ט צלע"ז, שנהפך מקצת הלוזן שצמוך השאת למראה צשר אף הוא סימן טומאה, שער לבן צלא מחיה, ומחיה צלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא צשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:
(11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית צריאה מלמעלה ומתחיה מללה לה, שלא תאמר הואיל ועלמה מחיה אטהרנה:
(12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שמשך מאורו:

13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה כִּסְתָה הַצִּרְעָת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וְטָהַר אֶת-הַנֶּגַע כֻּלּוֹ הַפֶּה לָבָן טָהוֹר הוּא:	וַיַּחְזִי כֹהֵן וְהָא חֲפַת סְגִירוֹתָא יָת כָּל בְּשָׂרִיה וַיִּדְבִי יָת מִכְתָּשָׁא כָלִיה אֶתְחַפִּיד לְמַחְנֹר דְּכִי הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	וּבְיוֹם הָרְאוֹת בּוֹ בֶּשֶׂר חַי וְטָמֵא:	וּבְיוֹמָא דִּיתְחַזִּי בֵּיה בְּשָׂרָא חַיָּא יְהִי מִסְּאָב:
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבֶּשֶׂר הַחַי וְטָמֵא הַבֶּשֶׂר הַחַי טָמֵא הוּא צִרְעַת הוּא:	וַיַּחְזִי כֹהֵן אֶת בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּסְאַבְנִיה בְּשָׂרָא חַיָּא מִסְּאָב הוּא סְגִירוֹתָא הוּא:
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	אוֹ כִּי יָשׁוּב הַבֶּשֶׂר הַחַי וְנִהְפָּךְ לָלָבָן וְבָא אֶל-הַכֹּהֵן:	אוֹ אֲרִי יָתִיב בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּתְחַפִּיד לְמַחְנֹר וַיֵּיתִי לִנְת כֹּהֵן:
17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה נִהְפָּךְ הַנֶּגַע לָלָבָן וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵן וְהָא אֶתְחַפִּיד מִכְתָּשָׁא לְמַחְנֹר וַיִּדְבִי כֹהֵן יָת מִכְתָּשָׁא דְּכִי הוּא:
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וּבֶשֶׂר כִּי-יְהִיָּה בּוֹ-בַעֲרוֹ שָׁחִין וְנִרְפָּא:	וְאִנְש אֲרִי יְהִי בֵּיה בְּמַשְׁפִּיה שָׁחִנָא וַיִּתְסִי:
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשָּׁחִין שְׁאֵת לְבָנָה אוֹ בַּהֲרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל-הַכֹּהֵן:	וְהִי בְּאַתֵּר שָׁחִנָא עִמָּקָא חוּרָא אוֹ בַּהֲרַת חוּרָא סָמָקָא וַיִּתְחַזִּי לְכֹהֵן:
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה מִרְאֵה שְׁפָל מִן-הָעוֹר וְשַׁעֲרֵה הַפֶּה לָבָן וְטָמֵא הַכֹּהֵן נֶגַע-צִרְעַת הוּא בְּשָׁחִין פִּרְחָה:	וַיַּחְזִי כֹהֵן וְהָא מַחְזֵהָ מִכִּיד מִן מַשְׁפָּא וְשַׁעֲרֵה אֶתְחַפִּיד לְמַחְנֹר וַיִּסְאַבְנִיה כֹּהֵן מִכְתָּש סְגִירוֹתָא הִיא בְּשָׁחִנָא סְגִיָּאת:

(14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמצה צו מקוה הרי כבר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צאי מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע חילך וחילך, וחזר ראש האבר ונתגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהצריא ונעשה רחב וגוראית צו המחיה, למדנו הכחוצ שתטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה צו, ויש יום שאין אתה רואה צו, מכאן אמרו חסין נותנין לו כל שצעת ימי המשחה, לו ולאטלימו ולכסותו ולצימו, וכן צרגל נותנין לו כל ימי הרגל:

(15) צרעת הוא. הצער שהוא, צער לשון זכר: (18) שחין. לשון חמוס, שנתחמס הצער בלקוי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ת). ונרפא. השחין העלה ארוכה ובמקומו העלה נגע אחר:

(19) או בהרת לבנה אדמדמד. שאין הנגע לנן חלק, אלא פתוך ומעורב צשתי מראות לובן ואודם:

(20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לבנייתו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הנל:

<p>21 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָה אֵינֶן בָּהּ שֶׁעַר חֹר וּמִפִּיכָא לִיתְהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא וְיִסְגְּרִינָה כְּהֵנָּא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָה אֵינֶן בָּהּ שֶׁעַר לָבָן וּשְׁפֹלָה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>22 And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.</p>	<p>וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהֵנָּא יִתִּיה מִכְתָּשָׁא הִיא:</p>	<p>וְאִם־פִּשָּׁה תִּפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע הוּא:</p>
<p>23 But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם בְּאַתְרָה קִמַּת בְּהֶרְתָּא לֹא אוֹסִיפֵת רֶשֶׁם שְׁחֵנָּא הִיא וְיִדְפִּינָה כְּהֵנָּא:</p>	<p>וְאִם־תִּחְלִיף תַּעֲמֹד הַבְּהֶרֶת לֹא פִשָּׁתָה צִרְבַּת הַשֹּׁחִין הוּא וְיִטְהַרוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>
<p>24 Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;</p>	<p>אוֹ אִנְשׁ אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁכִּיהָ כְּהֵנָּא דְּנֹוֹר וְיְהִי רֶשֶׁם כְּהֵנָּא חֹרָא סְמָקָא אוֹ חֹרָא:</p>	<p>אוֹ בָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר מִכּוֹת־אֵשׁ וְהִיָּתָה מִחֵת הַמִּכּוֹת בְּהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוֹ לְבָנָה:</p>
<p>25 then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>וְיַחְזִי יֵתָה כְּהֵנָּא וְהָא אֶתְהַפִּיף שֶׁעַר לְמַחֹר בְּבִהְרֵתָּא וּמִחֻזָּהָ עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא סְגִירוֹתָא הִיא בְּכּוֹאָה סְגִיָּאת וְיִסְאִיב יִתִּיה כְּהֵנָּא מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא:</p>	<p>וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהָנָה נִהַפֵּף שֶׁעַר לָבָן בְּבִהְרֵת וּמִרְאָהָ עֲמִיק מִן־הָעוֹר צִרְעַת הוּא בְּמִכּוֹה פִּרְחָה וְטִמָּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִגַּע צִרְעַת הוּא:</p>
<p>26 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יִחְזִינָה כְּהֵנָּא וְהָא לִית בְּבִהְרֵתָּא סְעַר חִיּוֹר וּמִפִּיכָא לִיתְהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא וְיִסְגְּרִינָה כְּהֵנָּא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָה אֵינֶן בְּבִהְרֵת שֶׁעַר לָבָן וּשְׁפֹלָה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהוּא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>27 And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>וְיַחְזִינָה כְּהֵנָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהֵנָּא יִתִּיה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא:</p>	<p>וְרָאָהּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פִּשָּׁה תִּפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע צִרְעַת הוּא:</p>

(22) נגע הוא. השאת הזאת או הצהרת:

(23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרמו רשם שְׁחִינָה, אינו אלא רשם החמום הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חימום, כמו וְנִגְרָצוּ צֵהָ פְּגִים (יחזקאל כא, ג), רייטריי"ד צלע"ז: צרבת. רייטריי"ש שמענט צלע"ז:

(24) מחית המכוה. שנימיני"ט צלע"ז, כשחיתה המכוה נהפכה לצהרת פתוכה או לצנה חלקה. וסימיני מכוה וסימיני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מטריפין זה עם זה, נולד חצי גרים בשחין וחצי גרים במכוה, לא ידונו כגרים (חולין שס):

<p>28 And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.</p>	<p>וְאִם־תִּחְתִּיָּהּ תַעֲמֹד הַבִּהְרֹת לֹא־פִשְׁתָּהּ בַּעֲדֹר וְהוּא כִהָּה שְׁאֵת הַמִּכּוֹה הוּא וְשִׁהְרוּ הַפֶּהָן כִּי־צִרְבֹת הַמִּכּוֹה הוּא: (פ)</p>	<p>28 וְאִם־תִּחְתִּיָּהּ תַעֲמֹד הַבִּהְרֹת לֹא־פִשְׁתָּהּ בַּעֲדֹר וְהוּא כִהָּה שְׁאֵת הַמִּכּוֹה הוּא וְשִׁהְרוּ הַפֶּהָן כִּי־צִרְבֹת הַמִּכּוֹה הוּא: (פ)</p>
<p>29 And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,</p>	<p>וּגְבַר אִו אִתָּא אֲרִי יְהִי בִיה מִכְתָּשָׁא בְרִישׁ אִו בְּדִקָּן:</p>	<p>חמישי ח וְאִישׁ אִו אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נֶגַע בְּרֹאשׁ אִו בִּזְקָן:</p>
<p>30 then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.</p>	<p>וַיַּחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מַחְזוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיה שְׁעַר סוּמָק דַּעֲדָק וַיִּסְאִיב יִתִּיה כִּהְנָא נִתְקָא הוּא סְגִירוֹת רִישָׁא אִו דִּקְנָא הוּא:</p>	<p>30 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מֵרָאֵהוּ עֲמִיק מִן־הָעֹדֹר וּבּוֹ שְׁעַר צָהָב דָּק וְשִׂמָּא אֹתוֹ הַפֶּהָן נִתְקָא הוּא צִרְעַת הָרֹאשׁ אִו הַזָּקָן הוּא:</p>
<p>31 And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.</p>	<p>וְאֲרִי יַחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא וְהָא לִית מַחְזוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וְשְׁעַר אוֹכֶם לִית בִּיה וַיִּסְגֹּר כִּהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא שְׁבַע יוֹמִין:</p>	<p>31 וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אִין־מֵרָאֵהוּ עֲמִיק מִן־הָעֹדֹר וְשְׁעַר שְׁחֹר אִין בּוֹ וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שְׁבַע יָמִים:</p>
<p>32 And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,</p>	<p>וַיַּחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא וְלֹא הָוָה בִּיה שְׁעַר סוּמָק וּמַחְזִי נִתְקָא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:</p>	<p>32 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פִשְׁתָּהּ הַנֶּתֶק וְלֹא־יִהְיֶה בּוֹ שְׁעַר צָהָב וּמֵרָאֵה הַנֶּתֶק אִין עֲמִיק מִן־הָעֹדֹר:</p>
<p>33 then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.</p>	<p>וַיִּגְלַח סַחְרָנִי נִתְקָא וַיִּדְעֶם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וַיִּסְגֹּר כִּהְנָא יֵת נִתְקָא שְׁבַע יוֹמִין תַּנְיָנוֹת:</p>	<p>33 וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שְׁבַע יָמִים שְׁנִית:</p>

- (29) בראש או בזקן. צא הכתוב לחלק בין נגע שזמקום שער לנגע שזמקום צמר, שזה סימנו צמר לבן, וזה סימנו צמר כהה (ח"כ פרש"א ה, ה):
- (30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לכהוב: נתק הוא. כך שמו של נגע שזמקום שער:
- (31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא צנתקיס, כמו שנאמר ושער שחור למח בו וגו':
- (32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה בו שער כהוב, טמא:
- (33) והתגלח. סציבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שמי שערות סמוך לו סציב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעצור השערות ויאל למקום הגילוח:

<p>And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּחֱתָק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה לֹא־פָשָׁה הַנֶּחֱתָק בְּעוֹר וּמֵרָאֵהוּ אֵינְנוּ עִמָּךְ מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַכְּבֹס בְּגָדָיו וְטָהַר:</p>	<p>34</p>
<p>But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,</p>	<p>וְאִם אֹסְפָא יוֹסִיף נֶחֱתָק בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּכוּתִיהּ:</p>	<p>35</p>
<p>then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.</p>	<p>וּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהָנָה פָּשָׁה הַנֶּחֱתָק בְּעוֹר לֹא־יִבְקֹר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצֹּהָב טָמֵא הוּא:</p>	<p>36</p>
<p>But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם כֵּד הָיָה קָם נֶחֱתָק וְסָעַר אוֹכֶם צִמַּח בֵּית אַחֲסִי נֶחֱתָק דְּכִי הוּא וַיִּדְפְּנִיהּ כָּהֵנָא:</p>	<p>37</p>
<p>And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;</p>	<p>וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהֶרֶת בְּהֶרֶת לְבָנֹת:</p>	<p>38</p>
<p>then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.</p>	<p>וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהָנָה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהֶרֶת כְּהוֹת לְבָנֹת בְּהֶק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)</p>	<p>39</p>
<p>And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.</p>	<p>וְאִישׁ כִּי יִמְרַט רֹאשׁוֹ קָרַח הוּא טָהוֹר הוּא:</p>	<p>ששי (שלישי)</p>
<p>And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.</p>	<p>וְאִם מִקְבִּיל אַפּוֹתָי יִתֵּר שְׂעָר רִישִׁיהּ גְּלִישׁ הוּא דְּכִי הוּא:</p>	<p>41</p>

(35) אחרי טהרתו. אין ללא פושה לאחר הפטור, מנין אף בסוף שזוע ראשון ובסוף שזוע שני, תלמוד לומר פשה יפשה:

(37) ושער שחר. מנין אף הירוק והאדום שאינו צהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון צהוב, דומה לתצנית הזהב. צהוב כמו זהוב, אור"צל"צלע"ז: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז:):
(38) בהרת. מצרורות:

(39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עו ללא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה צבצר אדם, אדום שקורין רוש"ו בין מצרורות אדמימותו קרויה צהק, כלש עזשן שזין עדשה לעדשה מצהיק הצצר צלוצן נח:

(40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתיקין, שאינו נדון צסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא צסימני נגעי עור צצר, צשער לזון ומחיה ופשיין:

(41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גצמת, ואף הצדעין שמכאן ומכאן ככלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

42	But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.	וְכִי־יְהִי בְקַרְחָתוֹ אוֹ בַגְּבִיחָתוֹ נֹגַע לְבָן אֲדָמָה צֹרַעַת פֶּרַח הוּא בְקַרְחָתוֹ אוֹ בַגְּבִיחָתוֹ: וְאִרִי יְהִי בְקַרְחוֹתָא אוֹ בְּגִלְשׁוֹתֶיהָ סִגְרִית סִגְיָא הִיא בְקַרְחוֹתֶיהָ אוֹ בְּגִלְשׁוֹתֶיהָ:
43	Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,	וַיַּחֲזֵי יְתִיבָה כְּהֵנָּה וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חִינּוֹר סִמּוֹק בְּקַרְחוֹתֶיהָ אוֹ בְּגִלְשׁוֹתֶיהָ כְּמַחֲזֵי סִגְרִית מִשְׁדָּ בִשְׂרָא:
44	he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. .	אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמְאֵנוּ הַכֹּהֵן בְּרָאשׁוֹ נֹגַעַ: גֹּבֵר סִגִּיר הוּא מְסֻבָּא הוּא סֹאבָא יִסְאָבְנִיהָ כְּהֵנָּה בְּרִישִׁיהָ מִכְתָּשִׁיהָ:
45	And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'	וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֹּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִתֶּיב פָּרוּעַ וְעַל־שָׂפָם יַעֲטֶה וְטָמֵא יִקְרָא: וְהָיָה יְהוֹן מְבוֹזֵעִין וְרִישִׁיהָ יְהִי פָרִיעַ וְעַל שָׂפָם כֹּאבִילָא יַתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתָּאֲבוּ וְלֹא תִסְתָּאֲבוּ יִקְרִי:
46	All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.	כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הַנֹּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בְּכָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ: (ס)
47	And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;	וְהָיָה כִּי־יְהִי בּוֹ נֹגַע צֹרַעַת בְּבִגְד צֹמֵר אוֹ בְּבִגְד פְּשָׁתִים:
48	or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.	אוֹ בְּשֵׁטִי אוֹ בְּעָרֵב לְפָשָׁתִים וְלִצְמֹר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־מְלֹאכֶת עוֹר: אוֹ בְּשֵׁטִי אוֹ בְּעָרֵב אוֹ בְּעָרֵב לְכֹתָנָא וְלִצְמֹר אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁדָּ:

(42) נגע לבן אדמדם. פסוק. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה נרעת עור זשר, כמראה הנרעת האמור כפרשת עור זשר, אדם כי יהיה זעור זשרו, ומהו אמור זו, שמטמא בארבע מראות, ונדון בז' שזועות, ולא כמראה נרעת האמור זשחין ומכה שהוא נדון זשזוע א', ולא כמראה נחקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, זרת ותולדתה: (44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולן. על כולן הוא אמר זגדיו יהיו פרומים וגו': (45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.). פרוע. מְגָדָל שְׁעָר: ועל שפם יעטה. כאצל: שפם. שער השפטים, גרינו"ן זלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.). (46) בדד ישוב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טז.), מה נשתנה משאר טמאים לזשז זדד, הואיל והוא הזדיל זלשון הרע זין איש לאשמו וזין איש לרעהו, אף הוא יזדל: מחוץ למחנה. חוץ לזלש מחנות (פסחים טז.).

49	If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.	וְהָיָה מִכְתָּשָׁא יָרוֹק אוֹ סָמוֹק בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּשִׁתָּיָא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ מִכְתָּשָׁא סְגִירוּתָא הוּא וַיִּתְּחִי לְהִנָּה:	וְהָיָה הַנֶּגַע יִרְקָקוּ אוֹ אֲדָמָדִם בִּבְגָד אוֹ בְּעוֹר אוֹ-בִשְׁתִּי אוֹ-בְּעָרֵב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר נֹגַע צִרְעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת-הַכֹּהֵן:	49
50	And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.	וַיַּחְזִי כֹהֵנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגֵּר יֵת מִכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יָמִין:	וְהִרְאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת-הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:	50
51	And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.	וַיַּחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אֲרִי אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתָּיָא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא לְכָל דִּיתְעָבִיד מִשְׁכָּא לְעִבְדִּיתָא סְגִירוּת מִחֲסָרָא מִכְתָּשָׁא מִסָּאב הוּא:	וְהִרְאָה אֶת-הַנֶּגַע בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי-פָשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ-בִשְׁתִּי אוֹ-בְּעָרֵב אוֹ בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמִלְאָכָה צִרְעַת מִמָּאֲרַת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא:	51
52	And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.	וַיִּקְיֵד יֵת לְבוּשָׁא אוֹ יֵת שִׁתָּיָא אוֹ יֵת עָרְבָא בְּעִמְרָא אוֹ בְּכִתְנָא אוֹ יֵת קַל מָאן דְּמִשְׁדָּ דִּיהִי בֵיה מִכְתָּשָׁא אֲרִי סְגִירוּת מִחֲסָרָא הִיא בְּנוּרָא תַתְּוֹקֵד:	וַיִּשְׂרֹף אֶת-הַבֶּגֶד אוֹ אֶת-הַשִּׁתִּי אוֹ אֶת-הָעָרֵב בְּצִמְרֵא אוֹ בְּפִשְׁתִּים אוֹ אֶת-כָּל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר-יִהְיֶה בּוֹ הַנֶּגַע כִּי-צִרְעַת מִמָּאֲרַת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:	52
53	And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;	וְאִם יַחְזִי כֹהֵנָא וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתָּיָא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ:	וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ בִשְׁתִּי אוֹ בְּעָרֵב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר:	53
54	then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.	וַיִּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיַּחְזִירֵן יֵת דְּבִיה מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגְּרֵיהּ שִׁבְעָא יָמִין תְּנִינֹת:	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיְכַבְּסוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוּ שִׁבְעַת-יָמִים שְׁנִית:	54

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

(49) ירקרק. ירוק שצירוקין: אדמדם. אדום שצאדומים:

(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כח, כד), פויי"נטש בלע"ז. ומדרשו תן צו מארה שלא תהנה הימנו:

(52) בצמר או בפשתיים. של צמר או של פשתיים, זה פשוטו. ומדרשו יכול יציא גיזי צמר ואניני פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא צאש תשרף, אינה צריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או צפפתיים, להוציא את האיקמריזת שבו שהן ממין אחר אימירות לשון שפה, כמו אימרא:

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כצום, תלמוד לומר הנגע, הא כיצד, יכנס מן הבגד עמו:

<p>And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וַיַּחֲזֵי כֹהֵנָא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יַת מַכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שֵׁנָא מַכְתָּשָׁא מִן כַּד הָוָה וּמַכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִסָּאב הוּא בְּנוּרָא תִּיקְדִּינָה תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתִיהָ אוּ בְּחִדְתוּתִיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינֹו וְהַנֶּגַע לֹא־פָשַׁה טָמֵא הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ פַּחַתָּהּ הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוּ בְּגִבְחָתוֹ: שביעי (רביעי)</p>
<p>And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חָזָא כֹהֵנָא וְהָא עֲמָא מַכְתָּשָׁא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יִתְיָה וַיִּבְזַע יִתְיָה מִן לְבוּשָׁא אוּ מִן מִשְׁכָּא אוּ מִן שִׁתְיָא אוּ מִן עֲרָבָא:</p>	<p>וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בִּתְיָה הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אֹתוֹ וְקָרַע אֹתוֹ מִן־הַבִּגְד אוּ מִן־הָעוֹר אוּ מִן־הַשִּׁטִּי אוּ מִן־הָעֵרֶב: 56</p>
<p>And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוּ בְּשִׁתְיָא אוּ בְּעֲרָבָא אוּ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּה סְגִיָּא הִיא בְּנוּרָא תִּיקְדִּינָה יַת דְּבִיָּה מַכְתָּשָׁא:</p>	<p>וְאִם־תִּרְאָה עוֹד בְּבִגְד אוּ־בְשִׁטִּי אוּ־בְעֵרֶב אוּ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פִּרְחַתָּהּ הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע: מפטיר</p>
<p>And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אוּ שִׁתְיָא אוּ עֲרָבָא אוּ כָל מָאן דְּמִשְׁדָּה דְּתַחֲנוּר וַיַּעֲדֵי מִנְהוֹן מַכְתָּשָׁא וַיַּצְטַבַּע תַּנְיָנוֹת וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>וְהַבִּגְד אוּ־הַשִּׁטִּי אוּ־הָעֵרֶב אוּ־כָל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכִבֹּס שְׁנִית וְטָהַר: 58</p>
<p>This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.</p>	<p>דָּא אֲזִרְיָא דְּמַכְתָּשׁ סְגִירֵי לְבוּשׁ עֲמָר אוּ כְתָנָא אוּ שִׁתְיָא אוּ עֲרָבָא אוּ כָל מָאן דְּמִשְׁדָּה לְדַכְּאוּתִיהָ אוּ לְסַאֲבוּתִיהָ:</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת נֶגַע־צִרְעַת בִּגְד הַצֹּמֵר אוּ הַפְּשִׁטִּים אוּ הַשִּׁטִּי אוּ הָעֵרֶב אוּ כָל־כְּלִי־עוֹר לְטָהָרוֹ אוּ לְטָמְאוֹ: (פ)</p>

(55) אחרי הכבס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאימא צמורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צאסת הפקטים (שמואל'י, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כמרגמו צחקיקותה או צחקותיה: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהורף לגזרה שזה, מניין לפריחה צבגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגזחת צבגדים, ונאמרה קרחת וגזחת צבגדים מה להלן פרח צבגו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח צבגו טהור. לכך אחז הכחוצ לשון קרחת וגזחת. ולענין פירושו ומרגמו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגזחת לשון חדשים, כאלו נחת צבגותיו או צבגותו, שהקרחת לשון אחריים, והגזחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש צמורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקרע אותה. יקרע מקום הנגע מן הצבג, וישרפנו:

(57) פרחתת הוא. דבר החוזר ונאמרה: באש תשרפנו. את כל הצבג:

(58) וסר מהם הנגע. אם כשצבסוהו צמחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. מרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, וימסור, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך מרגמו וימסר, וכן כל כבוסי צבגים שהן לטבילה מתורגמין וימסר:

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	מִצְרַע ט
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תְּהִי־הַתּוֹרָה הַמְצֻרָע בְּיוֹם טְהִרְתּוֹ וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן: דָּא תְּהִי אוֹרִיתָא דְסִגִּירָא בְּיוֹמָא דְדִכּוּתִיהּ וְיִתִּיתִי לְוֹת כְּהֵנָּא:	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֲוֶיז לְמַחֲנֶה וַיִּרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נִגְעַ־הַצִּרְעָת מִן־הַצִּרְוּעַ: וַיֵּיפֹק כְּהֵנָּא לְמַבְרָא לְמַשְׁרִיתָא וַיַּחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא אֲתַסִּי מִכְתָּש סִגִּירוּתָא מִן סִגִּירָא:	3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמַטְהַר שְׁתֵּי צִפּוֹרִים חַיִּים טְהוֹרִים וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנֵי תוֹלְעֵת וְאַזָּב: וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיִּסַּב לְדַמְדְּבֵי תְרֵתִין צִפּוֹרִין חַיִּין דְּכִיּוֹן וְאַעֲא דְאַרְזָא וְצִבְעָ וְהוֹרִי וַאֲיוֹבָא:	4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְשַׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים: וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיִּכּוֹס יֵת צִפּוֹר תְּדָא לְמָאן דְּחִסַּף עַל מִי מְבוּעַ:	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שְׁנֵי תוֹלְעֵת וְאֶת־הָאָזָב וְשִׁבְלֵ אוֹתָם וְאֹתוֹ הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפּוֹר הַשָּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים: יֵת צִפּוֹר חַיָּתָא יִסַּב יֵתָּה וְיֵת אֶעֱא דְאַרְזָא וְיֵת צִבְעָ וְהוֹרִי וְיֵת אֲיוֹבָא וַיִּטְבּוֹל יֵתָּהוֹן וְיֵת צִפּוֹר חַיָּתָא בְּדָמָא דְצִפּוֹר דְּנִכְסְתָא עַל מִי מְבוּעַ:	ווי
7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וְהִזָּה עַל הַמַּטְהַר מִן־הַצִּרְעָת שִׁבְעַ פְּעָמִים וְיִטְהַרֹו וְיִשְׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה: וַיַּיְדִי עַל דְּמַדְבֵּי מִן סִגִּירוּתָא שִׁבְעַ זְמַנִּין וַיְדַבְּרִינָהּ וַיִּשְׁלַח יֵת צִפּוֹר חַיָּתָא עַל אֶפִּי חֻקְלָא:	7

(2) זאת תהיה תורת וגר. מלמד שאין מטהרין אותו זלילה (מגילה כא):

(3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשלח שם זימי חלוטו:

(4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ). טהרות. פרט לעוף טמא (ס). לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פְּטוּמִי דְּזָרִים, לפיכך הוזקקו לטהרתו זָרִים, שמפוטטין תמיד בצפצוף קול (ערכין טז): ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח (סס): ושני תולעת ואזוב. מה תקנמו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאופו כחולעת וכאזוב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של זמר צדוע זהורית (צ"מ כא):

(5) על מים חיים. נותן אותם מחלה בכלי, כדי שיהא דם כפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז):

(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזוב כרוכים יחד בלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני החולעת ואת האזוב, קימה אחת לשלשמן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

<p>And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.</p>	<p>וַיִּצַבֵּעַ דְּמִדְּכִי יֵת לְבוּשׁוֹ וַיְגַלַּח יֵת כָּל שַׁעְרֵיהָ וַיִּסְחִי בְּמֵיָא וַיִּדְּכִי וּבִתֵּר כֵּן יִיעוֹל לְמִשְׁרֵיתָא וַיִּתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁכְּנֵיהָ שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>וְכַבֵּס׃ הַמִּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וַרְחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר וְאַחֲרָיָהּ יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֶלוֹ שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.</p>	<p>וַיְהִי בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיְגַלַּח יֵת כָּל שַׁעְרֵיהָ יֵת רִישֶׁיהָ וַיִּתְּ דְּקַנְיָהּ וַיִּתְּ גְּבִינֵי עֵינוֹהִי וַיִּתְּ כָּל שַׁעְרֵיהָ וַיְגַלַּח וַיִּצַבֵּעַ יֵת לְבוּשׁוֹ וַיִּסְחִי יֵת בְּשַׁרְיָהּ בְּמֵיָא וַיִּדְּכִי:</p>	<p>וַהֲיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֶת גִּבְתָּ עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ יְגַלַּח וְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וַרְחַץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:</p>
<p>And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב תְּרִין אֲמֹרִין שְׁלָמִין וְאַמְרֵתָא חֲדָא בֵּת שְׁתֵּי שְׁלָמָתָא וַתְּלָתָא עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְלוֹגָא חֲדָא דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אֶחָת בֵּת־שְׁנֵתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלוֹג אֶחָד שֶׁמֶן:</p>
<p>And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּקֵּים כֹּהֵנָא דְּמִדְּכִי יֵת גּוֹבְרָא דְּמִדְּכִי וַיִּתְּהוֹן קֳדָם יי בֵּיתֵרע מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמִּטְהָר אֶת־הָאִישׁ הַמִּטְהָר וְאֵתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֵּב כֹּהֵנָא יֵת אֲמֹרָא חֲדָא וַיִּקְרִיב יִתִּיהָ לְאַשְׁמָא וַיִּתְּ לוֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרְדִּים יִתְּהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יי:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכִּבְשׁ הָאֶחָד וַהֲקָרִיב אוֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וַהֲנִיף אוֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וַיַּכּוּס יֵת אֲמֹרָא בְּאַתְרָא דְּיַכּוּס יֵת חֲטָאתָא וַיִּתְּ עַלְתָּא בְּאַתֵּר קוּדְשָׁא אֲרִי כַּחֲטָתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכֹהֵנָא קוּדְשׁ קוּדְשִׁין הוּא:</p>	<p>וַיִּשְׁחַט אֶת־הַכִּבְשׁ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הַחֲטָאת וְאֶת־הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַּחֲטָאת הָאֲשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא:</p>

- (8) וישב מחוץ לאהלו. מלמד שאסור בתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא).
(9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער ונראה (סוטה טז).
(10) וכבשה אחת. למטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאתו ואשמו של מזרע טעוין נסכים (מנחות 65). ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לתנוך אזנו ומתן זהונת:
(11) לפני ה'. גשער נקנור, ולא בעזרה עזמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז).
(12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון מנופה חי: והניף אותו. את האשם ואת הלוג:

<p>14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיֹּסֶב כֹּהֵן מִדָּמָא דְאִשְׁמָא וַיִּתֵּן כֹּהֵן עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן רַגְלִיה דִימִינָא:</p>	<p>14 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הָאֲשֶׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיִּמָּנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיִּמָּנִית:</p>
<p>15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.</p>	<p>וַיֹּסֶב כֹּהֵן מִלֹּגָא דְמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יְדָא דְכֹהֵן דְשִׁמְאָלָא:</p>	<p>15 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצֶק עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמְאֵלִית:</p>
<p>16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כֹּהֵן יָת אֶצְבָּעִיה דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה דְשִׁמְאָלָא וַיִּדִּי מִן מִשְׁחָא בְּאֶצְבָּעִיה שְׁבַע זְמַנִּין קֳדָם יְיָ:</p>	<p>16 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבָּעוֹ הַיִּמָּנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשְּׂמְאֵלִית וַיִּהְיֶה מִן-הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וּמִשְׁאָר מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה וַיִּתֵּן כֹּהֵן עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן רַגְלִיה דִימִינָא עַל דָּמָא דְאִשְׁמָא:</p>	<p>17 וּמִיֵּתֶר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיִּמָּנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיִּמָּנִית עַל דָּם הָאֲשֶׁם:</p>
<p>18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְהַשְּׂמָר וַיִּשְׁתָּאֵר בְּמִשְׁחָא דְעַל יְדָא דְכֹהֵן וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי וַיִּכַּפֵּר עֲלוּהִי כֹהֵן קֳדָם יְיָ:</p>	<p>18 וַיְהוּתֵּר בְּשִׁמְנוֹ אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל-רֹאשׁ הַמִּטְהָר וַיִּכַּפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד כֹּהֵן יֵת חַטָּאת וַיִּכַּפֵּר עַל דְּמַדְכִּי מִסָּאִיבְתִּיה וּבָתֵּר כֵּן יִכּוֹס יֵת עֲלֵתָא:</p>	<p>19 וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת-חַטָּאת וַיִּכַּפֵּר עַל-הַמִּטְהָר מִטְּמֵאָתוֹ וְאַחֵר יִשְׁחַט אֶת-הַעֹלָה:</p>

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח בצפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר צורת אשם צפרשת לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדה, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (זבחים מט.). כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הוזה: הוא לכהן. ככל עבודות התלויות בכהן השוה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על תנוך ובהונות, לא יהא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', צורת כהנים (פרק ג, א):

(14) תנוך. גדר אמנעי שבאוזן, ולשון תנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל:

(16) לפני ד'. כנגד בית קדשי הקדשים (ת"כ ט):

<p>20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.</p>	<p>וַיִּסֶּק כֹּהֵנָא יָת עֹלֶתָּא וַיִּת מִנְחָתָא לְמִדְבָּחָא וַיְכַפֵּר עֲלָיו כֹּהֵנָא וַיִּטְהַר: (ס)</p>	<p>וַיַּעֲלֶה הַכֹּהֵן אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַה וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן וַיִּטְהַר: (ס)</p>
<p>21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;</p>	<p>וְאִם מִסְכֵּן הוּא וְלִית יָדֵיהּ מִדְבָּקָא וַיִּסֶּב אֶמְרָא חַד אֲשָׁמָא לְאֶרְמָא לְכַפֵּרָא עֲלָיו וְעֶשְׂרֹנָא סֹלֶתָּא חַד דְּפִיל בְּמִשַּׁח לְמִנְחָתָא וְלֹנְגָא דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>וְאִם־כֹּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מִשְׁגָּת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלוּל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:</p>
<p>22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.</p>	<p>וְתַרְוֵין שְׁפָנִינִין אוֹ תַרְוֵין בְּנֵי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יָדֵיהּ וַיְהִי חַד חֲטָאתָא וְחַד עֹלֶתָּא:</p>	<p>וּשְׁתֵּי תַרְוִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד חֲטָאתָא וְהָאֶחָד עֹלָה:</p>
<p>23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.</p>	<p>וַיְהִי יְתַהוֹן בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה לְדַכּוּתִּיהּ לְוֹת כֹּהֵנָא לְתַרְעֵ מִשְׁכָּן זְמָנָא לְקָדָם יי:</p>	<p>וְהָבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֶּב כֹּהֵנָא יָת אֶמְרָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּת לֹנְגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּתְּהוֹן כֹּהֵנָא אֶרְמָא קָדָם יי:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיַּכּוּס יָת אֶמְרָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּסֶּב כֹּהֵנָא מִדְּמָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּתִּין עַל רוּם אוֹדְנָא דְּמַדְכִּי דְּיִמִּינָא וְעַל אֶלְיוֹן יָדֵיהּ דְּיִמִּינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיהּ דְּיִמִּינָא:</p>	<p>וַיַּשְׁחֹט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשָׁם וַנָּתַן עַל־תְּנוּפָה אֶזְנֵי־הַמִּטְהַר הַיְּמָנִית וְעַל־כֶּהַן יָדוֹ הַיְּמָנִית וְעַל־כֶּהַן רַגְלוֹ הַיְּמָנִית:</p>
<p>26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.</p>	<p>וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק כֹּהֵנָא עַל יָדָא דְּכֹהֵנָא דְּשִׁמְאָלָא:</p>	<p>וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׁמָאלִית:</p>
<p>27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּדִּי כֹהֵנָא בְּאֶצְבָּעִיהּ דְּיִמִּינָא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יָדֵיהּ דְּשִׁמְאָלָא שֶׁבַע זְמָנִין קָדָם יי:</p>	<p>וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְּמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשְּׁמָאלִית שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>

- (20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:
(21) ועשרון סלת אחד. לכזש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהובות, ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש:
(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפרים ולהזאת עץ ארז ואזוב ושני תולעת:

<p>28 And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וַיִּתֵּן כֹּהֵן מִן־מִשְׁחָא דְעַל יְדִיָּה עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדִיָּה דִימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיָּה דִימִינָא עַל אֶתֶר דְּמָא דְאַשְׁמָא:</p>	<p>28 וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיִּמָּנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיִּמָּנִית עַל־מָקוֹם דָּם הָאָשָׁם:</p>
<p>29 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>29 וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>30 And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;</p>	<p>וְעִבִּיד יֵת חַד מִן שְׁפִינִיָּא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה מִדְּתַדְבִּיק יְדִיָּה:</p>	<p>30 וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּלִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ:</p>
<p>31 even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.</p>	<p>יֵת דְּתַדְבִּיק יְדִיָּה יֵת חַד חֲטָא וְיֵת חַד עֲלֹתָא עַל מִנְחָתָא וְיַכְפֵּר כֹּהֵן עַל דְּמַדְכִּי קָדָם יְיָ:</p>	<p>31 אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיֵג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָא וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וְיַכְפֵּר הַכֹּהֵן עַל־הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>32 This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.</p>	<p>דָּא אוֹרִיתָא דְבִיָּה מְכַתֵּשׁ סְגִירוֹ דְּלֹא תַדְבִּיק יְדִיָּה בְּדִכּוּתִיהָ:</p>	<p>32 זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיֵג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)</p>
<p>33 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֵאחֶרָן לְמִימַר:</p>	<p>33 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>34 When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;</p>	<p>אֲרִי תֵיעֲלוּן לְאַרְעָא דְכְנַעַן דְּאַנָּא יְהִיב לָכוֹן לְאַחְסָנָא וְאַתִּין מְכַתֵּשׁ סְגִירוֹ בְּבֵית אַרְעָא אַחְסִנְתְּכוֹן:</p>	<p>34 כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֶחְזָה וְנִתְּתִי נִגַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אַחְזַתְכֶם:</p>
<p>35 then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'</p>	<p>וַיְהִי דְדִילִיָּה בֵּיתָא וַיְחִי לְכֹהֵן לְמִימַר כְּמַכְתָּשָׁא אִתְחִזִּי לִי בְּבֵיתָא:</p>	<p>35 וּבֹא אֲשֶׁר־לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּגַע נִרְאָה לִי בְּבֵית:</p>

רצעי (שני)

(28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנח הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.). אלא המקום גורם: (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב צקירות צמיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומואלן: (35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידוע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר דבר לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה', י נגעים פ"ב מ"ה):

<p>36 And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיִּפְנוּן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוֹל כְּהֵנָּא לְמַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבִבְיָתָא וַיִּתֵּר כֵּן יִיעוֹל כְּהֵנָּא לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּפְנוּ אֶת־הַבַּיִת בְּטָרִם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־ הַנֶּגַע וְלֹא יִשְׁמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:</p>
<p>37 And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;</p>	<p>וַיַּחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵיתָא פְּחָתִין יִרְקָן אוֹ סַמָּקָן וּמַחְזִיָּהוֹן מִפִּיד מִן כּוֹתֵלָא:</p>	<p>וַיִּרְאֶה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שֶׁקַּעְרוּרֵת יִרְקָרְקֵת אוֹ אֲדַמְדָּמֹת וּמִרְאִיָּהוֹן שָׁפֵל מִן־הַקִּיר:</p>
<p>38 then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.</p>	<p>וַיִּפּוֹק כְּהֵנָּא מִן בֵּיתָא לְתֵרַע בֵּיתָא וַיִּסְגֵּר יֵת בֵּיתָא שִׁבְעָא יָמִין:</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וַיִּסְגֹּר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>39 And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;</p>	<p>וַיָּתוֹב כְּהֵנָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיַּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵיתָא:</p>	<p>וַיָּשָׁב הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּרְאֶה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:</p>
<p>40 then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.</p>	<p>וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיִּשְׁלֹפוּן יֵת אֲבָנֵי דְּבִהוֹן מִכְתָּשָׁא וַיִּרְמֹזוּן יְתָהוֹן לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּחְלְצוּ אֶת־ הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַיִּשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל־מַחְזִיץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>41 And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.</p>	<p>וַיֵּת בֵּיתָא יִקְלֹפוּן מִגְּיוֹ סָחוֹר סָחוֹר וַיִּרְמֹזוּן יֵת עִפְרָא דְּשִׁלְפּוֹ לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:</p>	<p>וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצֹעַ מִבַּיִת סָבִיב וַיִּשְׁכּוּ אֶת־הָעִפְרָא אֲשֶׁר הִקְצֹוּ אֶל־מַחְזִיץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>42 And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.</p>	<p>וַיִּסְבוּן אֲבָנִין אַחֲרֵינִין וַיַּעֲלוּן בְּאַתֵּר אֲבָנֵיָא וַעֲפָר אַחֲרָן יִסֵּב וַיִּשׁוּעַ יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וַיִּלְקְחוּ אֲבָנִים אַחֲרוֹת וַיִּהְיֶינָּה אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וַעֲפָר אַחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבַּיִת:</p>

(36) בטרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא ישמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שזמכו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם זימי טומאתו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה במקוה (מ"כ שם יז):

(37) שקערורית. שוקעות צמראיהן (מ"כ פרשתא, ה):

(40) וחלצו את האבנים. כחרגומו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן צו (מ"כ פרק ד, ז):

(41) יקצע. (דריז"ר בלע"ז), ובלשון משנה יש הרבה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צמ"כ נדרש כן, שיקלף הטיח שסביב אנכי הנגע: הקצו. לשון קלה, אשר קלעו בקלע הנגע סביב:

<p>43 And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;</p>	<p>וְאִם-יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת-הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת-הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטּוֹחַ וְאִם יָתוּב מִכְתָּשָׁא וְיִסְגִּי בְּבֵיתָא בְּתֵר דְּשִׁלְפֻי יֵת אֲבָנָא וּבְתֵר דְּקִלְפֻי יֵת בֵּיתָא וּבְתֵר דְּאַתְשָׁע:</p>
<p>44 then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.</p>	<p>וְכֹהֵן הַכֹּהֵן וְרֹאֵה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הִנֵּגַע בַּבַּיִת צִרְעַת מִמְאֶרֶת הוּא בַּבַּיִת טָמֵא הוּא: וְיִיעוֹל כְּהֵנָּא וְיַחְזִי וְהָא אִסְיָה מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא סְגִירוֹת מְחֻסְרָא הִיא בְּבֵיתָא מְסֻאָב הוּא:</p>
<p>45 And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.</p>	<p>וְנָתַן אֶת-הַבַּיִת אֶת-אֲבָנָיו וְאֶת-עֲצָיו וְאֶת כָּל-עֹפֶר הַבַּיִת וְהוֹצִיא אֶל-מִחוּץ לְעִיר אֶל-מְקוֹם טָמֵא: וְיִתְרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנָהּ וְיֵת אֲעוּהִי וְיֵת כָּל עֹפֶר בֵּיתָא וְיִפִּיק לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסֻאָב:</p>
<p>46 Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.</p>	<p>וְהָבֵא אֶל-הַבַּיִת כָּל-יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: וְדִיִּיעוֹל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּי־סִגֵּר יִתִּיה יְהִי מְסֻאָב עַד רְמָשָׂא:</p>

(43) הקצות. לשון העשות, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כבד, כמו פָּרַח, דָּגַר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר בו ביום יבא טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישוב, מה שיבה האמורה להלן, בסוף שבו, אף שיבה האמורה כאן בסוף שבו (שם פרשתא ז, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יבא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר נרעת ממארת צבחים, ונאמר נרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון ובא בסוף שבו שני ומלאו שפשה, שלא פירש בו הכתוב למעלה כלום בעומד בעיניו בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפסיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתאנו כמו שמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושז הכהן, ובא הכהן, נלמד ביאה משיבה, מה שיבה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומניין שאם עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, תלמוד לומר (ובא), ואם בא יבא, במה הכתוב מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (ובא) ואם בא יבא, אלא את שזא בסוף שבו ראשון ובא בסוף שבו שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, דגמר לה זהו שיבה זהו ביאה, אף בפתחונה כך וכו', כדאיחא בתורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתיבא אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר כריך פסיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתן, והבא אל הבית, והאוכל צבית, ובא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שבו שני להסגר, ובסוף שבו שני להסגר בא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, חזר נותן, לא חזר טעון כפרים, שאין בנגעים יותר מג' שבעות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלק את נגעו, יכול שאני מוציא המוחלט שקלק את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): ישמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בגדים, יכול אפי' שהם בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל צבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח ברכות מא. עירובין פז):

47	And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.	וְהִשְׁכַּב בְּבֵית יִכְבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בְּבֵית יִכְבֵּס אֶת־בְּגָדָיו:	47
48	And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם־בָּא יָבֵא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּבֵית אַחֲרֵי הַטָּח אֶת־הַבֵּית וְשִׁתַּר הַכֹּהֵן אֶת־הַבֵּית כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע:	48
49	And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבֵּית שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֶרְזוֹ וְשָׁנִי תוֹלַעַת וְאַזָּב:	49
50	And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים:	50
51	And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֶרְזוֹ וְאֶת־הָאִזָּב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְשָׁבַל אֹתָם בְּדָם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה וּבַמַּיִם הַחַיִּים וְהִזָּה אֶל־הַבֵּית שִׁבְעַת פְּעָמִים:	51
52	And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וְחָטָא אֶת־הַבֵּית בְּדָם הַצִּפֹּר וּבַמַּיִם הַחַיִּים וּבַצִּפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֶרְזוֹ וּבְאַזָּב וּבְשָׁנִי הַתּוֹלַעַת:	52
53	But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיְכַפֵּר עַל־הַבֵּית וְטָהַר:	53
54	This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־נֶגַע הַצִּרְעָת וּלְנִתְקַח:	חמישי
55	and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְצִרְעַת הַבְּגָד וּלְבֵית:	55

(48) ואם בא יבא. לסוף שזוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה צא ללמד צעומד צעיניו צראשון וצשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה ושזוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם צא יבא צשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השזוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כצר פירש על החזור שטעון נתיצה:

56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וְלַעֲמָקָא וְלַעֲדִיָּא וּלְבִהָרָא:	וְלִשְׁאָת וְלִסְפָּחָת וּלְבִהָרָת:	56
57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	וְלִמְדוּמָא בְּיוֹם מְסַבָּא וּבְיוֹם דְּכִיָּא דָּא אוֹרִיתָא דְּסִגְרִיתָא:	לְהוֹרִית בְּיוֹם הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תוֹרַת הַצִּרְעָת: (פ)	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:	וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִימַר:	יא
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	דְּבִרּוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זָבֹו טָמֵא הוּא:	מַלִּילוּ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמְרוּן לְהוֹן גִּבְרָא גִבְרָא אֲרִי יְהִי דְּאִיב מִבְּשָׁרִיהּ דְּזָבִיָּה מְסַבָּא הוּא:	2
3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְזֹאת תְּהִיָּה טָמְאָתוֹ בְּזָבֹו רַר בְּשָׁרוֹ אֶת-זָבֹו אוֹ-הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מִזָּבֹו טָמְאָתוֹ הוּא:	וְדָא תְּהִי סְאוּבְתִיָּה בְּדִבְיָה רִיר בְּסִרְיָה יֵת דְּזָבִיָּה אוֹ חֲתִים בְּסִרְיָה מְדִבְיָה סְאוּבְתִיָּה הִיא:	3
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean.	כָּל-הַמְּשָׁכָב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזָב יִטְמָא וְכָל-הַכּוֹלֵי אֲשֶׁר יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:	כָּל מְשָׁכָב דְּיִשְׁכַּב עָלָיו דְּזָבִיָּה יְהִי מְסַבָּא וְכָל מְאָנָא דְּיִתִּיב עָלָיו יְהִי מְסַבָּא:	4
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגֵּעַ בְּמִשְׁכָּבוֹ יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	וְגִבְרָא דְּיִקְרַב בְּמִשְׁכָּבִיהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בַּמַּיָּא וְיִהִי מְסַבָּא עַד רַמְשָׁא:	5

(57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:

(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרעו, ולא כל צרעו. (גדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין צרע לבשר זכיתי לדין טימא בזב וטימא בזבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה טומאה קלה, גדה, מטמאה טומאה חמורה, זיבה, אף הזב ממקום שמטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה זיבה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זובו טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. זב דומה למי צלוק של שעורין ודחוי, ודומה לזבן צינה המוזרת, שכבת זרע קשור כלובן צינה שאינה מוזרת (גדה לה:):

(3) רר. לשון ריר שזב את צרעו: את זובו. כמו ריר שיוצא ללול: או החתים. שיוצא עז וקוּתם את פי האמה, ונסתם צרעו מטפת זובו, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. גדה מג:) מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מצרעו וזבו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו בזבו רר צרעו את זובו או החתים צרעו מוזבו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרבן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הזב, במיוחד תמיד לכך (שבת נט.):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

<p>6 And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהִישֵׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֹשֵׁב עָלָיו הַזֵּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>6 וְהִישֵׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֹשֵׁב עָלָיו הַזֵּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>7 And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהִנֵּגַע בְּבֶשֶׂר הַזֵּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>7 וְהִנֵּגַע בְּבֶשֶׂר הַזֵּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>8 And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכִי-יִרְקַח הַזֵּב בְּטָהוֹר וִיכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>8 וְכִי-יִרְקַח הַזֵּב בְּטָהוֹר וִיכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>9 And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.</p>	<p>וְכָל-הַמֵּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הַזֵּב יִטָּמֵא:</p>	<p>9 וְכָל-הַמֵּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הַזֵּב יִטָּמֵא:</p>
<p>10 And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל יְהִיָּה תַחְתּוֹתָיו יְהִי מְסֻבָּה עַד רִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>10 וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל יְהִיָּה תַחְתּוֹתָיו יְהִי מְסֻבָּה עַד-הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>11 And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל-הַנִּגַּע בִּיהַז יְהִי מְסֻבָּה עַד רִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>11 וְכָל-הַנִּגַּע בִּיהַז יְהִי מְסֻבָּה עַד רִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>12 And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.</p>	<p>וְכָל-יְהִיָּה אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַזֵּב וְיִדְּיוֹ לֹא-שָׁטַף בַּמַּיִם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>12 וְכָל-יְהִיָּה אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַזֵּב וְיִדְּיוֹ לֹא-שָׁטַף בַּמַּיִם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>

- (6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן במשכב (ת"כ פרק ג, א):
- (8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע זו (שס ח) או נשאו שהרוק מטמא במשא (נדה נה):
- (9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הקפוס של סג'א שקורין ארלו'ן, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו'ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז):
- (10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של זכ (ת"כ פרק ד, א), כל ולימד על המרכב שיהא הנוגע בו טמא ואין טעון כזוס בגדים, והוא חומר במשכב מזמרכב: והנושא אותם. כל האמור בענין הזכ, וזכו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא בגדים:
- (11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזובו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוליא הכתוב טבילת גופו של זכ צלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ביאת מים, אלא אבר הגלוי, כמו הידים (ת"כ שס ה נדה סו):
- (12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע בו מאחוריו וכו', כדאיתא בת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו

<p>13 And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.</p>	<p>וְאִרִּי יִדְכִי דֹבְכָא מְדֻבִּיָּה וַיִּמְנֵי לִיָּה שִׁבְעָא יוֹמִין לְדִכּוּתִיה וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בַשְּׂרִיָּה בְּמֵי מְבוּעַ וַיִּדְכִּי:</p>	<p>13 וְכִי־יִטְהַר הַזָּב מִזִּבּוֹ וְסָפַר לֹא שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּשָּׂרׁוֹ בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר:</p>
<p>14 And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב לִיָּה תְּרִין שְׁפָנִינִין אִו תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וַיֵּתִי לְקֹדֶם יְיָ לְתַרְעַ מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּתְּנֵנּוּ לַכֹּהֵנָא:</p>	<p>14 וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לּוֹ שְׁתֵּי תֹרִים אִו שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וַיָּבֵאוּ לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַתִּתֵּנָם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>15 And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד יִתְּהוֹן כֹּהֵנָא חַד חֲטָאָה וְחַד עֲלֹתָא וַיִּכְפֹּר עֲלוֹהִי כֹהֵנָא קֹדֶם יְיָ מְדֻבִּיָּה:</p>	<p>15 וַעֲשֵׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּבּוֹ: (ס)</p>
<p>16 And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְגִבַּר אֲרִי תַפּוֹק מִנִּיה שִׁכְבַּת זֶרְעָא וַיִּסְחִי בְּמֵיָא יָת כָּל בַּסְרִיָּה וַיְהִי מְסָאֵב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>שעי (שציעי) 16 וְאִישׁ כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זֶרַע וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>17 And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מִשְׁדֵּי דִיהִי עֲלוֹהִי שִׁכְבַּת זֶרְעָא וַיִּצְטַבַּע בְּמֵיָא וַיְהִי מְסָאֵב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>17 וְכָל־בִּגְד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִיָּה עָלָיו שִׁכְבַּת־זֶרַע וַיִּכְבֹּס בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>18 The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְאִתְּתָא אֲרִי דִישְׁכּוֹב גִּבַּר יִתְּהִי שִׁכְבַּת זֶרְעָא וַיִּסְחֹן בְּמֵיָא וַיְהִי מְסָאֵבִין עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>18 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת־זֶרַע וְרָחֲצוּ בַּמַּיִם וְטָמְאוּ עַד־הָעֶרֶב: (פ)</p>
<p>19 And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.</p>	<p>וְאִתְּתָא אֲרִי תְּהִי דִיבָא דָם יְהִי דֹבְכָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תְּהִי בְּרִיחֻקָּהּ וְכָל דִּיקְרַב בָּהּ יְהִי מְסָאֵב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>19 וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יְהִיָּה זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־הַנִּגַּע בָּהּ יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>

שהוא כנולו, הוי אומר זה היסטור:

(13) וכי יטהר. כשיפסוק (מגילה ט.). שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוב, וכולן רלוּפין (גדה טז):

(18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שִׁטְטָמָא האשה צביאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע בית הסתרים היא (גדה מא):

(19) כי תהיה זבה. (ט"ז) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הנצח מן המקור (ט"ז פרש"א ד, ז, ב). דם יהיה זבה בבשרה. אין זיבה קרוי זוב לטמא אלא אם כן הוא אדום (גדה יט.). בנדרתה. כמו ומטמא יִנְדָּהוּ (איוצ יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדרתה. אפילו לא ראתה אלא ראה ראשונה:

And every thing that she lieth upon
20 in her impurity shall be unclean;
every thing also that she sitteth
upon shall be unclean.

וְכָל־אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ וְכָל־אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִשְׁמָא וְכָל־אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִשְׁמָא׃

וְכָל־דִּתְשָׁכֹב עָלֶיהָ וְכָל־בְּרִיחֻקָּהּ יִהְיֶה מִסָּאב וְכָל־דִּתְתִּיב עָלֶיהָ יִהְיֶה מִסָּאב׃

And whosoever toucheth her bed
21 shall wash his clothes, and bathe
himself in water, and be unclean
until the even.

וְכָל־הַנֶּגַע בַּמִּשְׁכָּבָה יִכָּבֵס וְכָל־דִּיקָרָב בַּמִּשְׁכָּבָה יִצְבַּע בְּיָדוֹ וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיָהִי עַד־הָעֶרֶב:

22 And whosoever toucheth any thing
that she sitteth upon shall wash his
clothes, and bathe himself in water,
and be unclean until the even.

וְכָל-הַנֶּגַע בְּכָל-כְּלִי אֲשֶׁר-
תֵּשֵׁב עָלָיו יִכָּסֶּם בְּגָדָיו וְרֶחֶץ
בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעָרֵב:

וְכָל דִּיקָרָב בְּכָל מֵאָה
תִּתִּיב עָלָיו וְצִבְע לְבוּשׁוֹ
וְיִסְחִי בְּמֵאָה וַיְהִי מִסָּאֵב עַד
רִמְשָׁא:

23 And if he be on the bed, or on any
thing whereon she sitteth, when he
toucheth it, he shall be unclean
until the even.

וְאֵם עַל-הַמִּשְׁכָּב הוּא אֶזְעָזְעָה
הַכְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יִשְׁכַּב-עִלָּיו
בְּנֻעָוֹ בּוֹ יִטְמָא עַד-הָעָרֹב:

24 And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean.

וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אֶת־הָאִשָּׁה וְהָיָה
גִּדְּתָהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים
וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו
יִטְמָא: (ס)

25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.

וְאִשָּׁה כִּי־יִזְוֹב זֹוֹב דְּמָה יָמִים
רַבִּים בְּלֹא עֵת־נִדְתָּהּ אֹו כִּי־
תִזְוֹב עַל־נִדְתָּהּ כָּל־יָמֵי זֹוֹב
שְׂמֵאתָהּ כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה
שְׂמֵאתָהּ הוּא:

וְאַתָּה אֲרִי יָדוֹב דּוֹב
דְּמָה יוֹמִין סְגִיאיִן בְּלֹא
עֵדֶן רִיחֻקָּהּ אֹו אֲרִי תִדְוֹב
עַל רִיחֻקָּהּ כָּל יוֹמֵי דּוֹב
סְאוֹבְתָהּ כִּיּוֹמֵי רִיחֻקָּהּ תִּהְיֶה
מִסְאֲבָה הִיא:

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושב על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא צדת טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כזום בגדים: על הכלי. לרבות את המרכב: בנגעו בו ישמא. אינו מדבר אלא על המרכב שנתרבה מעל הכלי: בנגעו בו ישמא. ואינו טעון כזום בגדים, שהמרכב אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים:

(24) ותהי בדרה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמישי' לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדחתה. אחר שינאלו שבעת ימי נדחה: או כי תזוּב. את ג' הימים הללו: על נדחתה. מופלג מנדחה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ בפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה בנדחה, בין רואה בין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג.) בפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה למחלת נדה, שכל שלשה ראופין שמראה באחד עשר יום הללו תהא זבה:

26	Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל-יָמֵי זִוְכָהּ כְּמִשְׁכַּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה-לָּהּ וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטָמְאֵת נִדְתָּהּ:	כָּל מִשְׁכָּב אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל יוֹמֵי דִזְבָּהּ כְּמִשְׁכַּב רִיחֻקָּהּ יִהְיֶה לָּהּ וְכָל מְאָנָא דְתַתִּיב עָלֶיהָ מְסָאב יִהְיֶה כְּסוּאֲבַת רִיחֻקָּהּ:
27	And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל-הַנוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	וְכָל דִּיקְרַב בָּהוֹן יִהְיֶה מְסָאב וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בַמַּיָא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רַמְשָׁא:
28	But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.	וְאִם-טִהַרְהָ מִזִּזְבָּהּ וְסִפְרָהּ לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרָיִם תִּטְהַר:	וְאִם דְּכִיאת מִדִּזְבָּהּ וְתַמְנֵי לָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין וְאַחֲרָיִם כֶּן תִּדְפִי:
29	And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.	וּבְיָוִם הַשְּׁמִינִי תִקַּח-לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהִבִּיאָה אוֹתָם אֶל-הַכֹּהֵן אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	וּבְיוֹמָא תַמְנֵינָא תִסַּב לָהּ תִרִין שְׁפִינִין אוֹ תִרִין בְּנֵי יוֹנָה וְתִבִּי תִהוֹן לְוַת כְּהֵנָא לְתַרַע מִשְׁכָּן זְמָנָא:
30	And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.	וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת-הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת-הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּבְ טָמְאֹתָהּ:	וְיַעֲבִיד כְּהֵנָא יֵת חַטָּאת וְיֵת חַד עֹלָתָא וְיַכְפֹּר עָלֶיהָ כְּהֵנָא קֳדָם יְיָ מִדִּזְבְּ סוּאֲבַתָּהּ:
31	Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.	וְהִזְרַתֶּם אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִטָּמְאָתָם וְלֹא יָמוּתוּ בְּטָמְאָתָם בְּטָמְאֵם אֶת-מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:	וְתַפְרִשׁוּן יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסּוּאֲבַתָּהוֹן וְלֹא יָמוּתוּן בְּסוּאֲבַתָּהוֹן בְּסוּאֲבִיּהוֹן יֵת מִשְׁכְּנִי דְּבִינִיהוֹן:
32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת-זֶרַע לְטָמְאָה-בָּהּ:	דָּא אֲוִרִיתָא דְּדִזְבָּנָא וְדִתְפּוֹק מִנִּיהּ שִׁכְבַת זֶרַע לְאִסְתַּאֲבָא בָּהּ:
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהַדְּיוֹה בְּנִדְתָּהּ וְהַזָּב אֶת-זִוְכּוֹ לִזְכָּר וְלִנְקָבָה וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם-טָמְאָה: (פ)	וְלִדְסוּאֲבַתָּהּ בְּרִיחֻקָּהּ וְלִדְדֵאִיב יֵת דִּזְבָּהּ לְדְכָר וְלִנְקָבָא וְלִגְבַר דִּישְׁכּוּב עִם מְסָאֲבָתָא:

(31) והזרתם. אין נזירה אלא פרישה, וכן נזיר אֶחָזֵר (ישעי' א, ד), וכן נזיר אֶחָזֵר (צראשית מט, כו): ולא ימותו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:
 (32) זאת תורת הזב. צעל ראייה אחת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ערב:

The Haftarah is II Kings 7:3 - 7:20 on page 152. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 163. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 166.

<p>XVI And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ:</p> <p>וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּתֹרֵם דְּמִיתוֹ תִּרְיֹן בְּנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבֵּיהֶן אִישׁתָּא נִכְרִיתָא קִדָּם יְיָ וּמִיתוּ:</p>	<p>אחרי מות</p>
<p>and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אֶהֱרֹן אַחִיךָ וְאֵל־יָבָא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאֹרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֲנָן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת:</p> <p>וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה מַלִּיל עִם אֶהֱרֹן אַחִיד וְלֹא יְהִי עָלִיל בְּכָל־עֵדָן לְקֹדֶשׁא מְגִיז לְפָרוּכָתָא לְקִדָּם כְּפֹרֶתָא דְעַל אֲרֹנָא וְלֹא יָמוּת אֲרִי בְעֲנָנָא אֲנָא מַתְגַּלִּי עַל בֵּית כְּפֹרִי:</p>	<p>2</p>
<p>Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.</p>	<p>בְּזֹאת יָבֹא אֶהֱרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בֶּפֶר בֶּן־בָּקָר לַחֲטָאתָא וְאַיִל לְעֹלָה:</p> <p>בְּזֹאת יָבֹא אֶהֱרֹן לְקֹדֶשׁא בְּדָא יְהִי עָלִיל אֶהֱרֹן לְקֹדֶשׁא בְּתוֹר בֶּר תוֹרִי לַחֲטָתָא וּדְכַר לְעֹלָתָא:</p>	<p>3</p>
<p>He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.</p>	<p>כְּתוּבָא דְבוּצָא דְקֹדֶשׁא יִלְבַּשׁ וּמִכְנָסִין דְּבוּצָא יִהְיוּ עַל בְּשָׂרִיהּ וְהַמִּנְיָא דְבוּצָא יִיסֵר וּמִצְנֶפֶתָא דְבוּצָא יַחֲתִיב בְּרִישִׁיהּ לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁא אֲנָן וְיִסְחִי בְּמִיָּא יַת בְּשָׂרִיהּ וְיִלְבָּשֶׁנּוּ:</p> <p>כְּתוּבָא דְבוּצָא דְקֹדֶשׁא יִלְבַּשׁ וּמִכְנָסִין דְּבוּצָא יִהְיוּ עַל בְּשָׂרִיהּ וְהַמִּנְיָא דְבוּצָא יִיסֵר וּמִצְנֶפֶתָא דְבוּצָא יַחֲתִיב בְּרִישִׁיהּ לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁא אֲנָן וְיִסְחִי בְּמִיָּא יַת בְּשָׂרִיהּ וְיִלְבָּשֶׁנּוּ:</p>	<p>4</p>

(33) והזב את זובו. בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות, שמורתן מפורשת למעלה:

(1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצוי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אללו רופא, אמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחב, זא אחר ואמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה ורזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:

(2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו. ולא ימות. שאם זא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לזא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם בענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.).

(3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לזית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא כלל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי עשור לחודש:

(4) כחבת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה צדדים שהוא משמש צדדים חמשה בזה שיש בזה זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד כהן הדיוט, וכולן של צון: קדש ילבש. שהיו משל הקדש (ת"כ פרק א, י): יצנף. כתרומתו יצת צניפה, יניח בראשו, כמו ותנח בגדו (בראשית לט, טז), וְאֶסְתַּקִּיהָ: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפנים, ומשנה מצבדי זהב לצבדי לבן, ומצבדי לבן לצבדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא נא. ל.).

<p>5 And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.</p>	<p>וּמֵאַתַּת עֶדְתִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח וּמִן כִּנְשָׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִסֵּב תְּרִין צִפְרֵי עֹזִי לְחַטָּאת וְדָכַר חֵד לְעֹלָתָא:</p>	<p>5 וּמֵאַתַּת עֶדְתִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי-שְׁעִירֵי עֲזִים לְחַטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>6 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.</p>	<p>וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּרֶךְ הַחַטָּאת וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן יֵת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא דִּילִיָּהּ וְיִכְפֹּר עָלוּהִי וְעַל אָנְשֵׁי בֵיתֵהּ:</p>	<p>6 וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּרֶךְ הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי בֵיתוֹ:</p>
<p>7 And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וְיִסֵּב יֵת תְּרִין צִפְרִין וְיָקִים יִתְהוֹן קֳדָם יְיָ בַּתָּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>7 וְלָקַח אֶת-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהִעֲמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>8 And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.</p>	<p>וְנִתְּן אֹהֶלֶן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לִיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזָּאזֵל:</p>	<p>8 וְנִתְּן אֹהֶלֶן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לִיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזָּאזֵל:</p>
<p>9 And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.</p>	<p>וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן יֵת צִפְרִיא דְּסָלִיק עָלוּהִי עֲדָבָא לְשִׁמָּא דִּי וְיַעֲבֹדְנִיה חַטָּתָא:</p>	<p>9 וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לִיהוָה וְעָשָׂהוּ חַטָּאת:</p>
<p>10 But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.</p>	<p>וְצִפְרִיא דְּסָלִיק עָלוּהִי עֲדָבָא לְעִזָּאזֵל יִתְקַם כַּד חֵי קֳדָם יְיָ לְכַפֵּרָא עָלוּהִי לְשַׁלְּחָא יִתִּיה לְעִזָּאזֵל לְמַדְבָּרָא:</p>	<p>10 וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאזֵל יַעֲמַד-חֵי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלְּחַ אֹתוֹ לְעִזָּאזֵל הַמִּדְבָּרָה:</p>
<p>11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.</p>	<p>וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּרֶךְ הַחַטָּאת וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן יֵת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא דִּילִיָּהּ וְיִכְפֹּר עָלוּהִי וְעַל אָנְשֵׁי בֵיתֵהּ וְיִכּוֹס יֵת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא דִּילִיָּהּ:</p>	<p>11 וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּרֶךְ הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי בֵיתוֹ וְשָׁחַט אֶת-פֶּרֶךְ הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ:</p>

- (6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל כזור (שם ג): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: ת"כ פרשתא ז, ג):
- (8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן צ' ידי צקלפי, ונטל גורל צימין וחזרו צשמאל, ונותן עליהם, את שכח צו לשם, הוא לשם ואת שכח צו לעזאזל, משחלח לעזאזל (יומא לט). עזאזל. הוא הר עז וקשה, כוק גבזה (ת"כ פרק ז, ח יומא סז), שנאמר אֶרֶץ גִּזְרָה, חמוכה:
- (9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ שם ה):
- (10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגומו יִתְקַם כַּד חֵי. מה חלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישחלה, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב וְהִתְוָדָה עָלָיו וגו':
- (11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ביתו (שם פרשתא ג, א), שנאמר צִית אֶהְלֵן צָרְכוּ

<p>12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.</p>	<p>וַיִּסַּב מִלִּי מִחִיתָא גִּוְמָרִין דְּאִישָׁא מַעֲלִין מִדְּבָחָא מִן קֳדָם יי וּמִלִּי חוֹפְנוֹהִי קְטֹרֶת בּוֹסְמִין דְּקִיקִין וְנִיעִיל מְגִיו לְפָרוּכְתָּא:</p>	<p>וְלָקַח מִלֵּא-הַמִּחְתָּה גִּחְלִי-אֵשׁ מִעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו קְטֹרֶת סָמִים דְּקָה וְהָבִיא מִבֵּית לְפָרְכָת:</p>
<p>13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.</p>	<p>וַיִּתֵּן יֵת קְטֹרֶת בּוֹסְמִיָּא עַל אִישָׁתָא קֳדָם יי וְיַחֲפִי עֲנַן קְטוּרָתָא יֵת כְּפֹרֶתָא דְעַל סְהוּתָא וְלֹא יָמוּת:</p>	<p>13 וַיִּנָּתֶן אֶת-הַקְטֹרֶת עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכֶסֶהוּ עֲנַן הַקְטֹרֶת אֶת-הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל-הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:</p>
<p>14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.</p>	<p>וַיִּסַּב מִדָּמָא דְתוּרָא וַיִּנְדִּי בְּאַצְבָּעֵיהּ עַל אָפִי כְּפֹרֶתָא קְדוּמָא וְקֳדָם כְּפֹרֶתָא יְדֵי שִׁבְעַ זְמָנִין מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ:</p>	<p>14 וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאַצְבָּעוֹ עַל-פְּנֵי הַכְּפֹרֶת קֳדָמָה וּלִפְנֵי הַכְּפֹרֶת יִזָּה שִׁבְעַ-פְּעָמִים מִן-הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ:</p>
<p>15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.</p>	<p>וַיַּכּוּס יֵת צִפִּירָא דְחִטָּתָא דְלַעֲמָא וְנִיעִיל יֵת דָּמִיהּ לְמִגְיוֹ לְפָרוּכְתָּא וְיַעֲבִיד לְדָמִיהּ כְּמָא דְעַבֵּד לְדָמָא דְתוּרָא וַיִּנְדִּי יֵתִיהּ עַל כְּפֹרֶתָא וְקֳדָם כְּפֹרֶתָא:</p>	<p>15 וְשָׁחַט אֶת-שְׁעִיר הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר לָעָם וְהָבִיא אֶת-דָּמּוֹ אֶל-מִבֵּית לְפָרְכָת וַעֲשֵׂה אֶת-דָּמּוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל-הַכְּפֹרֶת וּלִפְנֵי הַכְּפֹרֶת:</p>
<p>16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses.</p>	<p>וַיַּכְפֵּר עַל קֹדֶשׁ מְסֹאֲבָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמְרִידֵיהוֹן לְכָל חֲטָאֵיהוֹן וְכֵן יַעֲבִיד לְמִשְׁכַּן זְמָנָא דְשָׁרִי עִמָּהוֹן בְּגִוּוֹ סוֹאֲבָתֵיהוֹן:</p>	<p>16 וַיַּכְפֵּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל-חֲטָאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם:</p>

אֶת ה' וגו' (טהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים זו, וכל כפרתן אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וַיַּכְפֵּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת וגו' (ת"כ פרק ד, ז):

(12) מעל המזבח. החילון (יומא מה): מלפני ה'. מזד שלפני הפתח, והוא זד מערבי (שם): דקה. מה ת"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וַשְׁחַקֵּם מִמֶּנָּה דָּקָה (שמות ל, לו), אלא שמהא דקה מן הדקה (יומא מג): שמעבר יום הכפורים היה מחזירה למחשת:

(13) על האש. שבתוך המחטה: ולא ימות. הא חס לא עשהה כחקנה חייב מיתה (יומא נג):

(14) והזה באצבעו. הזאה אחת צמסמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה):

(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא): כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה):

(16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג (שבועות יז: ת"כ פרק ד, ז): ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שם ג). וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחוץ משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נז):

17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.

וְכָל אִנֶּשׁ לֹא יְהִי בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא
בְּמִיעָלֶיהָ לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשָׁא
עַד מַפְקִיָּה וּיְכַפֵּר עָלֵיהּ וְעַל
אִנֶּשׁ בִּיתִיהּ וְעַל כָּל קְהֵלָא
דִּישְׂרָאֵל:

וְכָל-אָדָם לֹא-יִתְּנָהוּ בְּאֵהָל
מוֹעֵד בְּבָאֹו לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ
עַד-צֵאתוֹ וְכַפֵּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד־
בֵּיתוֹ וּבַעֲד־כָּל-קֹהֵל יִשְׂרָאֵל:

18 And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.

וַיִּפּוֹק לְמִדְבָּחָא דְקָדָם יי
וַיִּכְפֹּר עָלוֹהֵי וַיִּסַּב מִדָּמָא
דְּתוֹרָא וּמִדָּמָא דְצִפְרָא וַיִּתֵּן
עַל קֶרֶן מִדְבָּחָא סָחוּר
סָחוּר:

וַיֵּצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לַפְּנֵי-
יְהוָה וַיִּכְפֹּר עָלָיו וַלָּקַח מִדָּמָם
הַפָּר וּמִדָּמָם הַשְּׂעִיר וַנָּתֵן עַל-
קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

19 And he shall sprinkle of the blood
upon it with his finger seven times,
and cleanse it, and hallow it from
the uncleannesses of the children of
Israel.

וַיְדִי עֲלוֹתָי מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהָ
שִׁבְעָה זְמָנִין וַיִּדְכִּינֶיהָ
וַיִּסְדֵּשְׁנֶיהָ מִסּוֹאֶבֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל:

וְהָיָה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ
שֶׁבַע פַּעֲמִים וְטָהָרוּ וְקִדְּשׁוּ
מִטְמְאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

20 And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.

וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ־כַּפְּרָא עַל קוֹדֶשָׁא
וְעַל מִשְׁכַּן זְמָנָא וְעַל מִדְּבַחָא
וַיִּקְרִיב יֵת צְפִירָא חִיָּא:

וְכֹלָהּ מִכֶּפֶר אֶת־הַקֹּדֶשׁ
וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
וְהַקִּרְיָב אֶת־הַשְּׁעִיר הַחַי:

And Aaron shall lay both his hands
upon the head of the live goat, and
21 confess over him all the iniquities
of the children of Israel, and all
their transgressions, even all their
sins; and he shall put them upon
the head of the goat, and shall send
him away by the hand of an
appointed man into the wilderness.

וַיִּסְמֹךְ אֶהֱרֹן יֵת תְּרֵמִין יְדוּהִי
עַל רִישׁ צִפְיָא חִנָּא וַיּוֹדִי
עֲלוּהִי יֵת כָּל עֲוִיֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיֵּת כָּל מַרְדֵּיהֶון לְכָל
חֲטָאֵיהֶון וַיִּתֵּן יִתְהֶון עַל רִישׁ
צִפְיָא וַיִּשְׁלַח כְּבֹד גְּבוּר דְּזִמִּין
לְמַחֵד לְמַדְבָּרָא:

וּסְמַךְ אֶהְרֹן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל־
 רֹאשׁ הַשְּׁעִיר הַחַי וְהִתְנַחֶה 21
 עָלָיו אֶת־כָּל־עֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־
 חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ
 הַשְּׁעִיר וְשָׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֹתִי
 הַמִּזְבֵּחַ:

22 And the goat shall bear upon him
all their iniquities unto a land
which is cut off; and he shall let go
the goat in the wilderness.

וַיִּטּוֹל צִפּוּרָא עָלוּהִי יְתָ כָּל
חֻבְיָהוֹן לְאָרֶע דְּלֹא יִתְבָּא
וַיִּשְׁלַח יְתָ צִפּוּרָא בְּמַדְבָּרָא:

וְנִשָּׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת-כָּל-
עֲוֹנָתָם אֶל-אֶרֶץ גִּזְרָה וְשִׁלַּח
אֶת-הַשְּׂעִיר בַּמִּדְבָּר׃

השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:

(18) אל המזבחה אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר וינא, לפי שהזהב הזהב על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזהב, ובמחנות המזבח הזקיקו לנאח מן המזבח ולחוך, ויתחיל מקרן מזרחית נפוינית (יומא נאח): ובפר עליה. ומה היא כפרתו, ולחא מדס הפר ומדס השעיר, מעורבין זה לחוד זה (יומא נאח):

(19) והזהה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות צאלצעו על קרנותיו, מצה ז'הזאות על גגו: ושהירו. ממה שעצר: וקדשו.

לעתיד לבא (ת"כ פרק ד, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אתמול (יומא סו:):

<p>23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.</p>	<p>וַיָּבֹא אַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּשְׁטֹף אֶת-בְּגָדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:</p>	<p>23 וַיָּבֹא אַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּשְׁטֹף אֶת-בְּגָדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:</p>
<p>24 And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.</p>	<p>וַיִּסְחִי יָת בִּשְׂרִיָּה בַּמַּיָּא בְּאַתֵּר קָדִישׁ וַיִּלְבֹּשׁ יָת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּפְּקֹ וַיַּעֲבִיד יָת עֲלִיתָהּ וַיֵּלֶךְ עִמָּא וַיַּכְפֹּר עֲלֹהִי וְעַל עַמָּא:</p>	<p>24 וַיִּרְחֹץ אֶת-בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וַיִּלְבֹּשׁ אֶת-בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת-עֲלֹתוֹ וְאֶת-עֲלֹת הָעָם וַיַּכְפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי הָעָם:</p>
<p>25 And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.</p>	<p>וַיֵּלֶךְ תַּרְבִּי חֲטוּתָא וַיִּסֵּק לַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>וַיֵּלֶךְ חֶלֶב הַחֲטָאתָא וַיִּקְטֹרֶץ הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>26 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְהַמְשַׁלַּח אֶת-הַשְּׂעִיר לְעִזָּאֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וַיִּרְחֹץ אֶת-בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי-כֵן יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה:</p>	<p>26 וְהַמְשַׁלַּח אֶת-הַשְּׂעִיר לְעִזָּאֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וַיִּרְחֹץ אֶת-בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי-כֵן יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה:</p>
<p>27 And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.</p>	<p>וַיֵּלֶךְ תוֹרָא דְחֲטָאתָא וַיֵּלֶךְ דְּחֲטָאתָא דְאַתְעֵל מִדְּמֵהוֹן לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשָׁא וַיִּתְּפֹקֶן לְמַבְרָא לְמַשְׁרִיתָא וַיִּקְדִּיחוּ בְּנוֹרָא יָת מַשְׁכָּהוֹן וַיֵּלֶךְ בְּשָׂרָהוֹן וַיֵּלֶךְ אוֹכְלָהוֹן:</p>	<p>27 וַיֵּלֶךְ פֶּרֶ הַחֲטָאתָא וְאֵתוֹ שְׂעִיר הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת-דָּמָם לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצֵא אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפּוּ בָאֵשׁ אֶת-עֲרֹתָם וְאֶת-בְּשָׂרָם וְאֶת-פְּרִשָּׁם:</p>

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף נז.א), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולובש צגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבד. אחר שהוציאם ולובש צגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחטה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחטה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, ושלח את השעיר צמד צר, ורץ את צצרו צמים וגו', ויצא ופשט את עלתו וגו', ואת חלב הסטאת וגו', וכל הפרשה עד ואתה ין יצוא אל המטעה, ואחר כך וצא אהרן: והניחם שם. מלמד שטעונון גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יומא יב:):

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא משה מצגדי זהב לצגדי לבן טעון טבילה, שצאומה טבילה פשט צגדי זהב שעצד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש צגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא משה מצגדי לבן לצגדי זהב טעון טבילה (שם נז.א): במקום קדוש. המקדש בקדושת עזרה, והיא הייתה צגדיה הפקרה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אצל הראשונה הייתה צחיל (שם נז.א) ת"כ פרק י, ח: ולבש את בגדיו. שמנה צגדים שהוא עוצד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. איל לעולה האמור למעלה צואת צא אהרן וגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה ומאט עדת צגדי יצא אהרן וגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החינוך, דאלו צפנימי כתיב לא תעלו עלי קטרת וקרה ועלה ומקסה (שמות נז.א):

28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וְדֹמֶקֶד יִתְהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי יָת בְּשָׂרָהּ בְּמֵיָּא וּבְתָר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:	28 וְהִשְׂרַף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בְּמֵיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמִּחֲנֶה:
29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.	וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִנוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִיחַ וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:	29 וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִנוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִיחַ וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.	כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטָהָר אֹתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:	30 כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטָהָר אֹתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:
31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.	שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵן וְתַעֲנִנוּ יָת נַפְשֹׁתֵיכֶם קִיָּם עוֹלָם:	31 שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵם וְעַנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:
32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.	וְיִכָּפֵר כַּהֲנָא דִּירֵבִי יִתִּיה וְדִקְרִיב יָת קוֹרְבָנִיה לְשִׁמְשָׁא תַּחַת אָבִיו וְלִבְשֵׁי יָת לְבוּשֵׁי בּוּצָא לְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁא:	32 וְיִכָּפֵר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמְשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת־יָדָיו לִכְהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבְשֵׁי אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:
33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.	וְיִכָּפֵר עַל מִקְדָּשׁ קוֹדֶשׁא וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְבַּחא יִכָּפֵר וְעַל כַּהֲנָיָא וְעַל כָּל עַמָּא דִּקְהֵלָא יִכָּפֵר:	33 וְיִכָּפֵר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֵר וְעַל הַכַּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקֹּהֶל יִכָּפֵר:
34 And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.	וְהָיְתָה־זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטָּאתָם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)	34 וְהָיְתָה־זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטָּאתָם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לפני ולפנים:

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא זכהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק ח, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה בזהרן הוהך לומר זכהן גדול הצא אחריו שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה צגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ סס), והס כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשיהו ואילן, שזימיו נגזזה לזוהית של שמן המשחה (יומא נז:). לכהן תחת אביו. ללמד שאם בנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

XVII And the LORD spoke unto Moses, saying:

2 Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:

3 What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,

4 and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.

5 To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.

6 And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.

7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations. .

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:

2 דִּבֹּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:

3 אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:

4 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָן לַיהוָה לִבְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יַחֲשֹׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וּנְכַרְתָּ הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:

5 לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זִבְחִים עַל־פְּנֵי הַשָּׁדָה וְהֵבִיִּאם לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל־הַפֶּתַח וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם:

6 וְזָרַק הַפֶּתַח אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַקְטִיר הַחֵלֶב לִרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

7 וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִים אֲשֶׁר זָנִים אַחֲרֵיהֶם חֲקַת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שזכו של אהרן שלא היה לזשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:

(3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדצר, שנאמר להקריז קרצו: במחנה. חוץ לעזרה (זבחים קז):

(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צמוץ (שם):

(5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזנות:

חמישי
(שלישי)

8 And thou shalt say unto them:
Whatsoever man there be of the
house of Israel, or of the strangers
that sojourn among them, that
offereth a burnt-offering or
sacrifice,

וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית
יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יָגֹר
בְּתוֹכָם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ־
זֶבַח:

9 and bringeth it not unto the door
of the tent of meeting, to sacrifice
it unto the LORD, even that man
shall be cut off from his people.

9 וְאִל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא
יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה
וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ:

10 And whatsoever man there be of
the house of Israel, or of the
strangers that sojourn among them,
that eateth any manner of blood, I
will set My face against that soul
that eateth blood, and will cut him
off from among his people.

10 וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל
וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר
יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בַּנֶּפֶשׁ
הַאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי
אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:

11 For the life of the flesh is in the
blood; and I have given it to you
upon the altar to make atonement
for your souls; for it is the blood
that maketh atonement by reason
of the life.

11 כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא
וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ
לְכַפֵּר עַל־נַפְשֵׁיכֶם כִּי־הַדָּם
הוּא בִּנְפֶשׁ יִכָּפֵר:

12 Therefore I said unto the children
of Israel: No soul of you shall eat
blood, neither shall any stranger
that sojourneth among you eat
blood.

12 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם
וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל
דָּם:

13 And whatsoever man there be of
the children of Israel, or of the
strangers that sojourn among them,
that taketh in hunting any beast or
fowl that may be eaten, he shall
pour out the blood thereof, and
cover it with dust.

13 וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־
הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יִצּוֹד
צִיד חַיָּה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל
וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמּוֹ וְכָסָהוּ בְּעָפָר:

(7) לשעירים. לשדים, כמו וּשְׁעִירִים יִרְקְדוּ שָׁם (ישעיה יג, כא):

(8) אשר יעלה עלה. לחייב על המקטיר איברים בחוץ, (עי' זר"א"ס) כשזחט בחוץ, שאם שחט אחד והעלה חזירו, שניהם
חייבין (ת"כ פרק י, חולין כט):

(9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.

(10) כל דם. לפי שנאמר נפש נכפר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד): ונתתי
פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק בו:

(11) כי נפש הבשר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נתתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תבוא נפש ותכפר על
הנפש:

(12) כל נפש מבם. להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד):

(13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אווין ותרגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא
יכלל צד אלא צהומה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ז): אשר יאכל. פרט לטמאים:

14	For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.	כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ בַּנֶּפֶשׁ הוּא וְאָמַרְתִּי לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בָּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל־אֲכָלֹי יִכָּרֵת:	14
15	And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.	וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נִבְלָה וְטֶרֶף בְּאֶרֶץ וּבְגֵר וּבְיֹרֵא וַיִּצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹ וַיִּסְחִי בַמָּיָא וַיְהִי מְסֻבָּה עַד רִמְשָׁא וַיִּדְבֹּשׁ:	15
16	But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.	וְאִם לֹא יִצְבֹּעַ וּבִשְׂרָיָה לֹא יִסְחִי וַיִּקְבֵּל חֲוִיָּה:	16
XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	יד
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתֶּם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֶהֶם לֹא תִלְכוּ:	3

(14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם וזר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנצלת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת צבית הצליעה, ולמדך כאן שמטמאה צבית, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טמא מטמאה צבית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמניו טרפה, ילא עוף טמא שאין צמניו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזום בגדים צנצלות:

(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי צניני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקבלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנחך בעריות צימי עזרא, לפיכך צא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפרע וגאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצרים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אחר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טקטיאות ואקטטיאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים:

<p>Mine ordinances shall ye do, and 4 My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.</p>	<p>אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לִלְכַת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְתִשְׁמְרוּ אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־ מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּכֶם הָאָדָם וְחִי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>	<p>4</p>
<p>Ye shall therefore keep My statutes, 5 and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.</p>	<p>וְתִשְׁמְרוּ אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־ מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּכֶם הָאָדָם וְחִי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>	<p>5</p>
<p>None of you shall approach to any 6 that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.</p>	<p>אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>	<p>שסי 6</p>
<p>The nakedness of thy father, and 7 the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה אִמְּךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֲרוֹתָהּ: (ס)</p>	<p>7</p>
<p>The nakedness of thy father's wife 8 shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>	<p>8</p>
<p>The nakedness of thy sister, the 9 daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover. .</p>	<p>עֲרוֹת אָחֻותְךָ בִּת־אָבִיךָ אוֹ בִּת־אִמְּךָ מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תְגַלֶּה עֲרוֹתָן: (ס)</p>	<p>9</p>
<p>The nakedness of thy son's 10 daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת בִּת־בְּנֶךָ אוֹ בִּת־בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה עֲרוֹתָן כִּי עֲרוֹתָהּ הִנֵּה: (ס)</p>	<p>10</p>

- (4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בתורה במשפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרו: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיצ עליהם למה לנו לשומרו, ואומות העולם ע"א משיצין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולזישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אתם רשאים להפטור: ללכת בהם. אל תפטור מחוסך, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת המצריים והכשדים:
- (5) ושמרתם את חקותי. לרצות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב בהם (ת"כ שם יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשת ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הצא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מות: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד.), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן ערות אביך (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביך, אף כאן אשת אביך: וערות אבך. להביא אמו שאינה אשת אביך:
- (8) ערות אשת אביך. לרצות לאחר מיתה:
- (9) בת אביך. אף בת אנוסה כמשמע: מולדת בית או מולדת חוץ. בין שאומרים לו לאביך קיים את אמה, ובין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג.), כגון ממזרת או נתינה:
- (10) ערות בת בנך וגו'. צננו מאנוסתו הכתוב מדבר (סנהדרין עו.), וצנו וצנו צנו מאשתו אנו למדין מערות אשה וצנו

<p>11 The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת בֵּת-אִשְׁתֹּ אָבִיךָ מוֹלְדָת עֲרִית בֵּת אֶתֶת אָבוֹךָ דִּילִידָא מִן אָבוֹךָ אַחֲתָךְ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרִיתָהּ:</p>	<p>11 עֲרוֹת בֵּת-אִשְׁתֹּ אָבִיךָ מוֹלְדָת אָבוֹךָ אַחֲתָךְ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)</p>
<p>12 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.</p>	<p>עֲרוֹת אַחֲת-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אַחֲת אָבוֹךָ לֹא תִגְלֶה קְרִיבַת אָבוֹךָ הִיא:</p>	<p>12 עֲרוֹת אַחֲת-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>13 Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.</p>	<p>עֲרוֹת אַחֲת-אִמְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אַחֲת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה קְרִיבַת אִמְךָ הִיא:</p>	<p>13 עֲרוֹת אַחֲת-אִמְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אִמְךָ הִוא: (ס)</p>
<p>14 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.</p>	<p>עֲרוֹת אָחִי-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אָחִיךָ לֹא תִקְרַב אֶתֶת אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב וְדָתָךְ אֶחָבִיךָ הִיא:</p>	<p>14 עֲרוֹת אָחִי-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב וְדָתָךְ הִוא: (ס)</p>
<p>15 Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת כְּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית כְּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה אֶתֶת בְּרָךְ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרִיתָהּ:</p>	<p>15 עֲרוֹת כְּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה אֶשְׁתִּי בְנִי הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)</p>
<p>16 Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת אִשְׁתִּי-אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אִשְׁתִּי אָחִיךָ הִיא:</p>	<p>16 עֲרוֹת אִשְׁתִּי-אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָחִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>17 Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.</p>	<p>עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּה לֹא תִגְלֶה עֲרִית אִשָּׁה וּבִתָּה לֹא תִקַּח בֵּת בָּרָה וּבִת בֵּת בָּרָה לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׁאֵרָה אֵינָן עֵיצֵת חֲסָאִין הִיא:</p>	<p>17 עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּה לֹא תִגְלֶה אֶת-בֵּת-בָּרָה וְאֶת-בֵּת-בָּרָה לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׁאֵרָה הִנֵּה זִמָּה הִוא:</p>
<p>18 And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.</p>	<p>וְאִשָּׁה אֶל-אֲחֵתָהּ לֹא תִקַּח וְאִשָּׁה אֶת-אֲחֵתָהּ עִמָּה לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עִלֶּיהָ עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:</p>	<p>18 וְאִשָּׁה אֶל-אֲחֵתָהּ לֹא תִקַּח וְאִשָּׁה אֶת-אֲחֵתָהּ עִמָּה לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עִלֶּיהָ עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:</p>

שנאמר בהן לא תגלה, זין שהיא ממנו זין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצנן, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדורה מגורה שזה, (במסכת יבמות ג.)

(11) ערות בת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר בת אשת אביך, בראויה לקידושין (יבמות כג.)

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערוה, אל אשמו לא תקרב:

(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא בשיש לצנן אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:

(17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכתוב אלא ע"י נשואי הראשונה (יבמות יז), לכך נאמר לא תקח, לשון קיחה, וכן לענין העונש ששם קח את אשה וקח את אמה (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אצל אנס אשה מותר לישא בתה: שארדה הבנה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כתרומתו ענה קטאין, שיצרך יועצך לחטוא:

(18) אל אחותה. שמהן כחשת (קידושין נ:). לצנן. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרשה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא בחיים (יבמות ח:)

19	And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.	וְלֹא־תִגָּחַל אִשָּׁה בְּנִדְתָּהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עִרְוֹתָהּ:	וְלֹא־תִגָּחַל אִשָּׁה בְּנִדְתָּהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עִרְוֹתָהּ:
20	And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.	וּבִאֲתָת חֲבֵרָךְ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְזָרָע לְטִמְאָה־בָּהּ:	וְלֹא־אִשְׁתְּ עֲמִיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְזָרָע לְטִמְאָה־בָּהּ:
21	And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְאַעֲבָדָא לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל יְת שְׁמֵא אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:
22	Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.	וְיִת דְּכוּרָא לֹא תִשְׁכָּב מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעֵבָא הִיא:	וְאִת־זָכָר לֹא תִשְׁכָּב מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הִוא:
23	And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.	וּבְכָל בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְטִמְאָה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִבֹּל הִוא:	וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְטִמְאָה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִבֹּל הִוא:
24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	לֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּכָל אֲלֵין אֲרִי בְּכָל אֲלֵין אִסְתַּאֲבוּ עִמָּיָא דְּאֵנָא מוֹגִילִי מִן קִדְמִיכוֹן:	אֲל־תִּטְמָאוּ בְּכָל־אֱלֹהִי כִי בְּכָל־אֱלֹהִי נִטְמָאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלַּח מִפְּנֵיכֶם:
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וְאִסְתַּאֲבַת אֶרֶעָא וְאִסְעֵרִית חוֹבָה עָלֶיהָ וְרוֹקִינַת אֶרֶעָא יָת יִתְבַּהֲא:	וְנִטְמָא הָאָרֶץ וְאִפְקֵד עוֹנָהָ עָלֶיהָ וְתִקָּא הָאָרֶץ אֶת־יִשְׁבֵּיהָ:
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וְתִטְרוּן אֶתְרוֹן יְת קִנְמִי וְיִת דִּינִי וְלֹא תַעֲבֹדוּן מִכָּל תוֹעֵיבָתָא הָאֲלֵין יִצְיָבִיא וְגִירָא דִּיתְגִּירוּן בִּינִיכוֹן:	וְשִׁמְרֵתֶם אֹתָם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזֻלֹּת וְהַגֵּר הֹגֵר בְּתוֹכְכֶם:
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	אֲרִי יְת כָּל תוֹעֵיבָתָא הָאֲלֵין עֲבָדוּ אֲנָשֵׁי אֶרֶעָא דְּקִדְמִיכוֹן וְאִסְתַּאֲבַת אֶרֶעָא:	כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אֲנָשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וְנִטְמָא הָאָרֶץ:

(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודה זרה, שמוסר צנו לכומרים ועושין שמי מדורות גדולות ומעבירין את הנין צרגלי צין שמי מדורות האש (סנהדרין 57:). לא תתן. זו היא מסירתם לכומרים: להעביר למלך. זו העברת האש:

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על ספליקס (ישע"י, כה). דבר אחר תבל הוא, לשון צלילה וערצוב, וזרע אדם וזרע צהמה:

28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא-תִקִּיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַתְכֶם אֶתָּה כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם: וְלֹא תְרוֹקִין אֶרֶץ אֲרָעָא בְּסִאזְבִּיכֹן יִתָּה כִּמְאָ דְּרוֹקִינַת יֵת עַמְמִיָּא דְּקִדְמִיכוּן:	מפטיר
29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשִׂים מִקֶּרֶב עִמָּם: אֲרִי כָל דִּיעֲבִיד מִכָּל תּוֹעִיבְתָא הָאֵלִין וְיִשְׁתִּיצוּן נַפְשָׁתָא דִּיעֲבָדן מִגּוֹ עַמְהוֹן:	29
30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-מִשְׁמַרְתִּי לִבְלֹתִי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ) וְתִטְרוּן יֵת מִטְרַת מִימְרִי בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְד מִנְמוּסִי תּוֹעִיבְתָא דְּאִתְעֲבִידָא קִדְמִיכוּן וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּהוֹן אַנָּא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	פ פסוקים

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 154. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

XIX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	קדשים טו
2	Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.	דַּבֵּר אֶל-כָּל-עֵדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: מַלִּיל עִם כָּל כְּנַשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמְרָא לְהוֹן קְדִישִׁין תְּהוֹן אֲרִי קְדִישׁ אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.	אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת- שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: גְּבֵר מִן אִמִּיהָ וּמִן אָבוֹהִי תְהוֹן דְּחִלִין וְיֵת יוֹמֵי שַׁבָּתָא דִּילִי תִּטְרוּן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	3

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לבן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עצירה. ותרגומו וְלֹא תְרוֹקִין, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:
(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה במשמע (ב"ק לז):
(30) ושמרתם את משמרת. להזהיר צית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואם תטמאו מאחרי, ומה הנאה יש לי בכם, ואם תמחיצים בליה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:
(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו בהקלה, מפני שרוב גופי תורה תלוין בה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הוו פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאמה מוצא גדר ערוה אמה מוצא קדושה (ויק"ר סו, ו), אשה זנה וּתְלָלָהּ וגו' (ויקרא כא, ז), חָנִי ה' מְקַדְּשָׁכֶם. (ת"כ פרשתא, א, א)) וְלֹא יִסְלַל זָרְעוֹ חָנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ (שם פסוק טו). קְדָשִׁים יִהְיוּ (שם פסוק ו), אִשָּׁה זָנָה וּתְלָלָהּ וגו' (שם פסוק ז):
(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכם תיראו אביו ואמו, וזה פשוט. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל:): אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אס לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, וּבְכָבוֹד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמדלתו בדברים (קידושין לא): ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזרתך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (ב"מ לז):

4 Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.	לא תתפנון בַּתֶּר טַעֲנוֹן וְדַחְלָן דְּמַחֲקָא לֹא תַעֲבִדוּן לְכוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	4 אֶל־תִּפְנוּ אֶל־הָאֱלִילִים וְאֶל־הַ מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
5 And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.	וְאִרִי תִכְסֹן נִכְסַת קוֹדֶשִׁין קֶדֶם יְיָ לְרַעְוָא לְכוֹן תִּכְסֹּנִיהָ:	5 וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֶהוּ:
6 It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.	בְּיוֹמָא דִּיתְנַכִּים וּתְאָכִיל וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוֹהִי וְדִישְׁתָּאֵר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְקַד:	6 בְּיוֹם זִבְחֲכֶם יֹאכַל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר עַד־יּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף:
7 And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.	וְאִם אֶתְאָכְלָא יִתְאָכִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחַק הוּא לֹא יְהִי לְרַעְוָא:	7 וְאִם הֹאכַל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְּגוּל הוּא לֹא יִרְצָה:
8 But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.	וְדִיכְלִינִיה חוֹבִיָּה יִקְבִּיל אֲרִי יֵת קוֹדֶשָׁא דִּי אֲחִיל וְיִשְׁתַּיִצִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מַעֲמִיָּה:	8 וְאֲכָלְיוּ עֹנְוֵי יִשְׂאָא כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיָּה:
9 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleaning of thy harvest.	וּבְמַחְצְדְּכוֹן יֵת חֲצָדָא דְּאַרְעֲכוֹן לֹא תִשְׂיִצִי פְתָא דְּחֻקְלָה לְמַחְצַד וּלְקַטָּא לֹא תִלְקִיט:	9 וּבְקִצְרְכֶם אֶת־קִצִּיר אֲרֻצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּתַת שְׂדֶךָ לְקַצֵּר וְלִקֵּט קִצִּירְךָ לֹא תִלְקֹט:

אני ה' אלהיכם. אחת ואזין חייבים בכבודי (יבמות ה:), לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (ז"מ לז). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסחור את דבריו. ואיזהו קצוד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא:):

(4) אל תפנו אל האלילים. לעזדם. (מ"כ שס י) אלילים לשון אל, כלל הוא חשוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אחת פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו לכם. לא תעשו לאחרים, ולא אחרים לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אבל אחרים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יהיה לך (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בחוץ הזמן הזה, שאם לקצוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר ואם גדר או נדבדב צח קרצו וגו' (ויקרא ז, טו): לרצונכם תזבחהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי"צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:): מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שימכוין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוץ, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מצטרף צח קרצו וגו' (ויקרא שס, יח), תנהו ענין לחוץ למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר והקטש האקלת ממנו עונה פשא (שס), ממנו ולא מחצירו, יא הנשחט במחשבת חוץ למקומו (זבחים כט:). פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים קליהם (ישעי"ה סה, ד):

(8) ואכליו עונו ישא. צונת גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעטו הכתוב, וזהו צונת גמור מדבר (זבחים כח:): ובמסכת כריתות (ה). למדוהו מגזירה שוה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שניח פאה בסוף שדהו (מ"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שצלים הנושרים צעטת קצירה

10	And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.	וְכִרְמֶךָ לֹא תַעְלִיל וּפָרַט וְכִרְמֶךָ לֹא תִלְקֹט לַעֲנִי וְלִגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אֶל־הַכּוֹן:	10
11	Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.	לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְדְּבוּ וְלֹא תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ:	ישראל
12	And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וְלֹא־תִשָּׁבַעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֹר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	12
13	Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.	לֹא־תַעֲשֶׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פַּעֲלַת שָׂכִיר אֶתְךָ עַד־בֹּקֶר:	13
14	Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.	לֹא־תִקְלַל חֵרֶשׁ וּלְפָנַי עוֹר לֹא תָתִין מִכְשָׁל וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	14

אחת או שתיים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):
 (10) לא תעליל. לא תטול עוללות שזהוהן ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קָטף ולא נָטף (פאה פ"ז, מ"ד): ופרט
 כרמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת ציריה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע, ואיני גובה מכס אלא נפשות, שנאמר וְלִגֵּר
 תַּעֲזֹב אֹתָם (מסלי כב, ככג):
 (11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר
 שחייבין עליו מיתת ד"ד (סנהדרין פו): ולא תכחשו. לפי שנאמר וְכָשָׁף (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו
 עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תכחשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו
 עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבועו. אם גנבת סופך לכחש
 סופך לשקר סופך להשבוע לשקר:
 (12) ולא תשבועו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לֹא תִשָּׁא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על
 שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבועו בשמי לשקר, כל שם שיש לו:
 (13) לא תעשק. זה הכוזב שכר שכיר (ת"כ פרשתא ז): לא תלוי. לשון נקצה, מוסב על הפעולה: עד בקר.
 בשכיר יום הכחוז מדבר, שיצאחו משקעה חמה, לפיכך זמן גְּזִי שָׁכְרוּ כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר וְלֹא תִצְוֹא עָלָיו
 הַשֶּׁמֶשׁ (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בבא מציעא קי), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן גְּזִי שָׁכְרוּ
 כל היום, לפי שנאמר תורה זמן לבעל הבית עונה, לבקש מעות:
 (14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר דַּעֲמָךְ לֹא תֹאֵר (שמות כב, כז), אם כן למה נאמר
 חרש, מה חרש מיוחד שהוא צחיס אף כל שהוא צחיס, יצא המת שאינו צחיס (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול.
 לפני הסומא דדבר לא תתן עצה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואחיה עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד):
 ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לצריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמט ולומר לטובה
 נטכוניתי, לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללב של אדם העושהו, ואין שאר הצריות
 מכירות זו, נאמר זו ויראת מאלהיך:

- 15 Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.
- 16 Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.
- 17 Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.
- 18 Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.
- לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל׃ בַּמִּשְׁפָּט לֹא־תִשָּׂא פָנֶי־דָל וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גִדּוֹל בַּצֹּדֵק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ׃
- לֹא־תִלְךָ רֵכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה׃
- לֹא־תִשְׁנֹא אֶת־אֲחִיךָ בְּלִבְךָ הוֹכַח תוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא׃
- לֹא־תִקְחֶם וְלֹא־תִטֹּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּיךָ וְאֶת־בָּתְּ לִרְעֶךָ כַּמּוֹד אֲנִי יְהוָה׃
- לֹא תַעֲבֹדוּן שָׁקֵר בְּדִין לֹא תִסָּב אִפִּי מִסְכֵּינָא וְלֹא תִהְדָּר אִפִּי רֵבָא בְּקוֹשְׁטָא תִּדְיִינִיה לְחִבְרָךְ׃
- לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין בְּעַמֶּיךָ לֹא תִקּוּם עַל דָּמָא דְחִבְרָךְ אֲנָא יְיָ׃
- לֹא תִשְׁנִי יֵת אֲחוּךָ בְּלִבְךָ אוֹכְחָא תוֹכַח יֵת חִבְרָךְ וְלֹא תִקְבִּיל עַל דִּילִיָּה חוֹבָא׃
- לֹא תִקּוּם וְלֹא תִטֹּר אֶת־בְּנֵי לְבָנֵי עַמֶּיךָ וְתִרְחַמִּיה לְחִבְרָךְ כַּמּוֹד אֲנָא יְיָ׃

(15) לֹא תַעֲשׂוּ עוֹל בַּמִּשְׁפָּט. מלמד שהדיין המקלל את הדין קרוי עול, שנאמר, ומשוקץ, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר פי תועבת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טו), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר וְלֹא תִבְזֵי תוֹעֵבָה אֶל בְּיָתְךָ וְיָיִם חָרָס כְּמֵהוּ שָׁקֵץ תִּשְׁקָצֶנּוּ וגו' (שם ז, כו): לֹא תִשָּׂא פָנֵי דָל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו אזכנו בדין ונמאס מתפרנס בנקיות (ת"כ פרק ד, ז): וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גִדּוֹל. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך אציינו ואראה בזושתו, עונש יש בזכר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דבר אחר הו' דן את חבירך לכף זכות:

(16) לֹא תִלְךָ רֵכִיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדינים ומספרי לשון הרע הולכים בצתי רעים לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט בלע"ז. וראיה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כחוצ בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשת וצדק (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כחוצ בו הליכה, מלשני בַּסֵּתֶר רַעְיָה (תהלים קא, ה). לְשׁוֹן רַמְיָה (שם קכ, ז), לְשׁוֹן מַדְבָּרָה גְּדוּלוֹת (שם יב, ד), לִכְךָ אֲנִי אֹמֵר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימ"ל, שכל האותיות שמוציאות ממקום אחד מתחלפות זו בזו, ב"ת צפ"א, וגימ"ל בכ"ף וקו"ף, ונו"ן בלמ"ד, וזי"ן בלד"י, וכן וְיִרְגֹּל צִעֲצֻדָּךְ (שמואל"ז ז, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לֹא רָגַל עַל לִשְׁנוֹ (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להתקשט בהם הנשים, על שם שְׁמִימָה צעירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ומרגמו לֹא יִיכּוֹל קוֹרְצִין, כמו וַיִּכְלוּ קִרְיָהוּן דִּי יְהוּדָאִי (דניאל ג, ח), אֶכְלָ צִהוּ קוֹרְצָא בִּי מִלְכָּא (זכריות נח), נראה צעירי שהיה משפטם לאכול צבית המקבל דבריהם שום הלעטה, והוא גמר חזוק שדבריו מקויימים ומעמידים על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קָרַץ צִעֲצִינִי (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ צעניהם ולרמוז דברי רכילותם שלא יבינו שאר השומעים: לֹא תַעֲמֹד עַל דָּם רֵעֶךָ. לראות במיתתו, ואתה יכול להצילו, כגון טובע בנהר, וחיה או לטמים צאים עלי (ת"כ פרק ד, חסנהדרין עג). אני ד': נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא. לא תלצין את פניו ברבים (ערכין טז):

(18) לֹא תִקּוּם. אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנוטר האביזה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג). ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול בחמורה (ת"כ שם יב):

<p>19 Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.</p>	<p>את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע בלאים שדה לא תזרע בלאים ובגד בלאים שעטנז לא יעלה עליך:</p> <p>19 ית קימי תטרונו בעירך לא תרביע עירובין חקלך לא תזרע עירובין ולבוש עירובין שעטניזא לא יסק עלך:</p>	<p>את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע בלאים שדה לא תזרע בלאים ובגד בלאים שעטנז לא יעלה עליך:</p>
<p>20 And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.</p>	<p>וגבר ארי ישכב אתה שכבת זרע והיא אמה אחידא לגבר ואתפרקא לא אתפריקת בכסףא או חירותא לא אתיהיבת לה בשטר בקורתא תהי בה לא ימותון ארי לא אתחררת:</p>	<p>20 ואיש כיישכב את אשה שכבת זרע והוא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חפשה לא נתן לה בקרת תהיה לא יומתו כילא חפשה:</p>
<p>21 And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.</p>	<p>ויהי ית אשמה לקדם ית לתרע משכן זמנא דכרא לאשמה:</p>	<p>21 והביא את אשמו ליהנה אל פתח אהל מועד איל אשם:</p>
<p>22 And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.</p>	<p>ויכפר עלוהי פהנא בדכרא דאשמה קדם ית על חובתיה דחב וישתביק ליה מחובתיה דחב:</p>	<p>22 וכפר עליו הכהן באיל האשם לפני יהנה על חטאתו אשר חטא ונסלח לו מחטאתו אשר חטא: (פ)</p>
<p>23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.</p>	<p>וארי תיעלון לארעא ותצבון כל אילן דמיכל ותרחקון רחקא ית אביה תלת שנין יהי לכון מרחק לאבדא לא יתאכיל:</p>	<p>וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל:</p>

(19) את חקתי תשמרו. ואלו הן בהמתך לא תרביע בלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד בלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלבוש שעטנז, קמר ופשתים יקדו (דברים כב, יא), יכול לא ילבוש גיזי זמר ואיני פשתן, תלמוד לומר בגד, מניין לרבות הלכדים, למד לומר שעטנז, דבר שהוא שוע פווי וגו', ואומר אני, נז לשון דבר הנמלל ושור זה עס זה לחצרו, מיטע"ר בלע"ז, כמו סניין לגאזי דאית צהון (מועד קטן יב:), שאנו מפרשין לשון כמוש, פלישטרא, ולשון שעטנז פירש מנחם, מחברת זמר ופשתים:

(20) נחרפת לאיש. מיעדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחזיה שפחה וחזיה צת חורין המאורסת לעד עברי שמוחר בשפחה הכתוב מדבר (כריתות יא:). והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסמס פדיון בכסף (פ"כ פרק ה, גיטין לט:). או חפשה. בשטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לצקר את הדבר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושיה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא:). למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא צקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), והקלל ה' את מפקד וגו' (שם נט:). כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושיה קידושין, הא אם חופשה, קידושיה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג:):

(22) וכפר עליו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המניד כשוגג (כריתות ט:).

(23) וערלתם ערלתו. ואטמתם אטימתו, יהא אטום ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים.

24	And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.	וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל־פְּרִי קֹדֶשׁ הַלֵּלוֹלִים לַיהוָה: וּבַשָּׁתָּה רְבִיעִיתָא יְהִי כָּל־אֲבִיָּה קוֹדֶשׁ תוֹשְׁבָחוֹן קָדָם יי:	24
25	But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.	וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֹת־פְּרִיָּה לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אָנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וּבַשָּׁתָּה חֲמִישִׁיתָא תִּיכְלוּן ית־אֲבִיָּה לְאוֹסְפָא לָכוֹן עַל־לִתִּיהָ אָנָּה יי אֱלֹהֵכֶם:	25
26	Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.	לֹא תֹאכְלוּ עַל־הַדָּם לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֻ: לֹא תִיכְלוּן עַל דָּמָא לֹא תִנְחָשׁוּן וְלֹא תַעֲנֹן:	26
27	Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.	לֹא תִקְפוּ פְּאֵת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זָקְנְךָ: לֹא תִקְפוּן פְּתָא דְרִישְׁכוֹן וְלֹא תַחֲבִיל ית פְּתָא דְדַקְנָךְ:	27
28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	וְשָׂרֵט לִנְפֶשׁ לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבַת קַעֲקַע לֹא תַתֵּנוּ בְּכֶם אָנִי יְהוָה: וְחָבַיל עַל מִית לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרְכוֹן וְרוֹשְׁמִין חֲרִיתִין לֹא תַתֵּנוּן בְּכוֹן אָנָּה יי:	28
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	אֶל־תַּחֲלִיל אֶת־בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא־תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמִלֵּאָה הָאָרֶץ זָמָּה: לֹא תַחֲלִיל ית בִּרְתֶּךָ לְאַטְעִיּוּתָהּ וְלֹא תַטְעִי אֶרְעָא וְתַתְּמִלִי אֶרְעָא עֵיצַת חֲטָאִין:	29

מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשתא ג. ג.), יכול אם הזניעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, צהוייתו יהא (ס"ז):

(24) יהיה כל פרי קדש. כמעשר שני (קידושין נד:) שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המנחה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מצדך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצטחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש צנעה דרין, (סג.) אזהרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מזהמת חולין טרם שתמלא נפשה, ועוד הרצה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פתו נפלה מפיו, צדי הפסיקו צדך (סנהדרין סה:): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להתחיל מלאכה, שעה פלונית קשה לנאח (סנהדרין סו:):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה זדעיו לאחריו אזנו ולפדחתו (מכות כ:), ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחורי אזניו עקרי שער למעלה מזדעיו הרצה: פאת זקנד. סוף הזקן וגזוליו, והן חמש, שמים בכל לחי, ולחי למעלה אלל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה צנעטרו מקום חזור שני הלחיים יחד (ס"ז):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין צפרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקיע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו צמחט והוא משחיר לעולם (ס"ב כא:): קעקע. לשון והקע אוקס (במדבר כה, ד), והקעקעו (שמואל ב כה, ו), תוחצין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמצא מחוקין ותוחצין בקרקע, פורפ"ו יינט בלע":

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמחט צמח פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו:): ולא תזנה הארץ. אם אמה עושה כן הארץ מונה את פירותיה לעשותן צמחט ולא צמחט, וכן הוא אומר וימנעו רציצים וגו' (ירמיה ג, א):

30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	את־שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהְיוּ דְחָלִין אֲנִי יי:	30
31	Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	אל־תִּפְנּוּ אֶל־הָאֲבֹת וְאֶל־הַיְדֹעִים אֶל־תִּבְקְשׁוּ לְטַמְּאָהֶם בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תִתְּפֹנּוּ בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרוּ לֹא תִתְּפְעוּ לְאַסְתָּאֲבָא בָהֶן אֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶם:	31
32	Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִפְּנֵי שִׁיבָה תִקּוּם וְהִדַּרְתָּ פָנֶי זָקֵן וִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס)	32
33	And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	וְכִי־יִגְוֹר אִתְּךָ גֵר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנֶנּוּ אֹתוֹ: וְאִרִי יִתְּגַיֵּר עִמָּכֶן גֵּיּוֹרָא בְּאַרְעֵכֶן לֹא תוֹנוּן יִתִּיה:	רביעי (ששי) 33
34	The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.	כַּאֲזַחַח מִכֶּם וְהָיָה לָכֶם תִּגְרוּ הִגֵּר אִתְּכֶם וְאַהֲבַתְּ לּוֹ כְּמוֹךָ כִּי־גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כַּיִּזְכִּיר מִנְּכֶן יִהְיֶה לָכֶן גֵּיּוֹרָא דִּיתְגַּיֵּיר עִמָּכֶן וְתִרְחַם לֵיהּ כְּוֹתֵךְ אִרִי דִּיִּירִין הָיִיתֶן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶם:	34
35	Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.	לֹא תַעֲבֹדוּן שָׁקֶר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִשְׁקָל עוֹל בְּמִשְׁפָּט בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוֹרָה: לֹא תַעֲבֹדוּן שָׁקֶר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכִּיקָתָא:	35

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא במקלו ולא במגעו ולא בפונדמו ובאצק שעל רגליו (יצמות ו). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שבתותי ושמורו, אין צנין בית המקדש דוחה שבת (יצמות ו).
(31) אל תפנו אל האבות. אזהרה לזעל אוב וידעוני (סנהדרין סה). צעל אוב זה פיתוס המדבר משחיו, וידעוני מכניס עש חיה שמה ידוע לחוך פיו והעש מדבר: אל תבקשו. להיות עסוקים צם, שאם תעסקו צם אתם מְטַמְּאִין לפני ואני מתעצ אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין צמי:
(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ז. יצ קידושין לז): והדרת פני זקן. איזה דבור, לא ישב במקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעזים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר צו אלא הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר צו ויראת מאלהיך (שם):
(33) לא תונו. אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודת כוכבים, ועכשיו אתה צא ללמוד תורה שנתנה מפי הגבורה:
(34) כי גרים הייתם. מוס שצן אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:
(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תַעֲשֶׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר צמדה הרי הוא כמקלל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורס לחמשה דברים האמורים צדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל צחרצ, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צצא צתרא פט): במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיצב):

36	Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.	מִזְנָנִים דְּקֻשׁוֹת מִתְקָלִין דְּקֻשׁוֹת מְכִילִן דְּקֻשׁוֹת וְהִינִן דְּקֻשׁוֹת יְהוֹן לְכוֹן אֲנִי יי אֶלְהֶכּוֹן דְּאִפִּיקִית יִתְכוֹן מֵאֲרֻעָא דְּמִצְרַיִם:	מִזְנָנִים צֶדֶק אֲבִנֵי-צֶדֶק אִיפֹת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:	36
37	And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.	וְתִטְּרוּן יֵת כָּל קֻמִּי וְיֵת כָּל דִּינִי וְתַעֲבֹדוּן יְתְהוֹן אֲנִי יי:	וְשִׁמְרֶתֶם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)	37
XX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	חמישי
2	Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.	וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גְּבֵר גְּבֵר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיזְרִינָא דִּיִּתְגִּירוּן בְּיִשְׂרָאֵל דִּיתִין מִזְרַעִיהָ לְמִלְךָ אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנִיהָ בְּאִבְנָא:	וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרָעוֹ לְמִלְךָ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בְּאִבָּן:	2
3	I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.	וְאֲנִי אֶתִּין יֵת רוּגְזִי בְּאִנְשָׁא הַהוּא וְאֲשִׁיצִי יְתִיהָ מִגּוֹ עַמִּיהָ אֲרִי מִזְרַעִיהָ יִהְיֶה לְמוֹלֶךְ בְּדִיל לְסַאֲבָא יֵת מִקְדָּשִׁי וּלְאַחֲלָא יֵת שְׁמָא דְּקוֹדֶשִׁי:	וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת-פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזְרָעוֹ נָתַן לְמִלְךָ לְמַעַן טַמֵּא אֶת-מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת-שֵׁם קָדְשִׁי:	3
4	And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;	וְאִם מִכְבֵּשׁ יִכְבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יֵת עֵינֵיהוֹן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִיל לְסַאֲבָא יִתְהִי: בְּדִיל דְּלֹא לְמִקְטֵל יְתִיהָ:	וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת-עֵינֵיהֶם מִן-הָאִישׁ הַהוּא בִּתְתּוֹ מִזְרָעוֹ לְמִלְךָ לְבִלְתִּי הָמִית אוֹתוֹ:	4

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצחנתי צמצרים בין טפה של צכור לטפה שאינה של צכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלתי בצמח להונות את הצריות שאין מכירים בהם (ז"מ סא):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. בצית דין, ואם אין כח לצית דין, עם הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, 7): עם הארץ. עם שבגינו נצרכת הארץ, דבר אחר עם שעתידין לירש את הארץ על ידי מלכות הללו (סס):

(3) אתן את פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו (שס יז): באיש. ולא בצכור, שאין כל הצכור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צו וצחו צאש (דברים יח, י), צן צו וצן צחו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למלך (ת"כ פרשתא ד, 7), וזע פסול מנין, ת"ל צחו מזרעו למלך (שס ז. סנהדרין סד): למען שמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יסללו את מקדשי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו צדצרים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:

<p>then I will set My face against that 5 man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְאֲשֵׁי אָנָּה יֵת רֹגְזִי בְּגֹבְרָא הָהוּא וּבְסֻדְוָהּ וְאֲשֵׁי יֵתִיהָ וְיֵת כָּל דְּטָעֵן בְּתִירוֹהִי לְמִטְעִי בְּתֵר מוֹלֶךְ מִגּוֹ עַמָּהוֹן:</p>	<p>וְשִׁמַּתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא 5 וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־ כָּל־הַזָּנִים אַחֲרָיו לְזִנוּת אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>And the soul that turneth unto the 6 ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאִנְשׁ דִּיתְפָּנִי בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרֵי לְמִטְעִי בְּתִירוֹהוֹן וְאֶתִין יֵת רֹגְזִי בְּאִנְשָׁא הָהוּא וְאֲשֵׁי יֵתִיהָ מִגּוֹ עַמָּיהָ:</p>	<p>וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֵבֶת 6 וְאֶל־הַיִּדְעֹנִים לְזִנוּת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בְּנִפְשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>Sanctify yourselves therefore, and 7 be ye holy; for I am the LORD your God.</p>	<p>וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּן קֳדִישִׁין אֲרֵי אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵכֶון:</p>	<p>7 וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קֳדָשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>8 And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.</p>	<p>וְתִטְרוּן יֵת קִנְמִי וְתַעֲבִדוּן יֵתִהוֹן אָנָּה יְיָ מְקַדְּשְׁכֶון:</p>	<p>שְׁמִי (שְׁצִיעִי) וְשִׁמְרֶתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>9 For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.</p>	<p>אֲרֵי גִבְרָא גִבְרָא דִּילוּט יֵת אָבוּהִי וְיֵת אִמִּיהָ אֲתִקְטָלָא יִתְקַטֵּיל אָבוּהִי וְאִמִּיהָ לָט קַטָּלָא חַיִּיב:</p>	<p>9 כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־ אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דִּמּוֹ בּוֹ:</p>
<p>10 And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.</p>	<p>וְגִבְרָא דִּיגֻרָא יֵת אִתְתָּא גִבְרָא דִּיגֻרָא יֵת אִתְתָּא חֲבֵרִיהָ אֲתִקְטָלָא יִתְקַטֵּיל גַּיְיָפָא וְגַיְיָפָתָא:</p>	<p>10 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ רֵעֵהוּ מוֹת־יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת:</p>
<p>11 And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגִבְרָא דִּישְׁכּוּב יֵת אִתְתָּא אָבוּהִי עֲרִיתָא דְּאָבוּהִי גַלִּי אֲתִקְטָלָא יִתְקַטֵּלוּן תִּירוֹהוֹן קַטָּלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>11 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרֹנָת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־ יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דִּמֵּיהֶם בָּם:</p>

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שזעזעו לט.). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמשתו, יכול יהיו כל המשפחה זהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו זהכרת ולא כל המשפחה זהכרת אלא ציפורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עבודת אלילים שעבדה בכך (ת"כ שם טו), ואפילו אין זו עבודתה (סנהדרין סד:):

(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:

(9) אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו בו, דמיהם הם, ולמדנו מאז וידעוני שנאמר בהם צאצן ירגמו אותם דמיהם הם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמיו בלאש (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרס לעצמו שֶׁיִהְיֶה:

(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נב:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבין לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנאף והנאפת. כל מיתה האמורה בתורה סתם, אינה אלא חנק:

<p>12 And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ וְגַבֵּר דִּישָׁכּוּב יֵת כַּלְתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבֵל עָשׂוּ דְמֵיהֶם בָּם:</p>	<p>12 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבֵל עָשׂוּ דְמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>13 And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגַבֵּר דִּישָׁכּוּב יֵת דְּכוּרָא מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעֵיבָא עֲבָדוּ תַרְוִיהוֹן אִתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלוּן קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>13 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוֹמָתוֹ דְמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>14 And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.</p>	<p>וְגַבֵּר דִּישָׁכּוּב יֵת אִתָּא וְיֵת אִמָּה עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוּרָא יוֹקְדִין יֵתִיה וְיִתְהוֹן וְלֹא תְהִי עֵיצַת חֲטָאִין בֵּינֵינוּ:</p>	<p>14 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־אִמָּהּ זָמָה הִוא בְּאִשׁ יִשְׁרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהוֹן וְלֹא־תִהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם:</p>
<p>15 And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.</p>	<p>וְגַבֵּר דִּיתִין שְׁכֹבְתִיה בְּבִעִרָא אִתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלִי וְיֵת בְּעִירָא תִקְטָלוּן:</p>	<p>15 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכָבְתוֹ בְּבִהֵמָה מוֹת יוֹמָת וְאֶת־הַבִּהֵמָה תַּהַרְגוּ:</p>
<p>16 And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִתָּא דִּתְקַרְב לִית כָּל בְּעִירָא לְמַשְׁלַט בַּהּ וְתִקְטָלוּ יֵת אִתָּא וְיֵת בְּעִירָא אִתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלוּן קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>16 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־בִּהֵמָה לְרִבְעָה אִתָּה וְהִרְגֶּנָּה אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבִּהֵמָה מוֹת יוֹמָתוֹ דְמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>17 And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.</p>	<p>וְגַבֵּר דִּישָׁכּוּב יֵת אֶחָתִיה בַּת אָבִיהּ אוֹ בַת אִמָּהּ וְיִחְזִי יֵת עֶרְוִתָּהּ וְהִיא תִחְזִי יֵת עֶרְוִתָּהּ קִלְנָא הִוא וְיִשְׁתַּצִּוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּהוֹן עֶרְוִת אֶחָתִיה גָּלִי חוֹבִיָּה יִקְבִּיל:</p>	<p>17 וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אֶחָתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־עֶרְוָתָהּ וְהִיא־תִרְאֶה אֶת־עֶרְוֹתוֹ חֲסֹד הִוא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֶרְוֹת אֶחָתוֹ גָּלָה עֹנֵו יִשָּׂא:</p>

(12) תבל עשו. גנאי. לישנא אחרינא מכללצין זרע האז צורע הבן:

(13) משכבי אשה. מכניס כמכחול בשפופרת (עי' סנהדרין נה):

(14) ישרפו אותו ואתהו. אי אתה יכול לומר אשמו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה בהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכמוצין כאן שתייהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרצותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אמה, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בהמה מה חטאה, אלא מפני שצאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב חסקל. קל וחומר לאדם שידע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחזירו לעבור עבירה. כיוצא בדבר אתה אומר אֶצְדָּא קֶאֱצְדִּין אֶת כָּל הַמְקָמוֹת (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין על שצאת תקלה על ידם אמרה תורה השָׂמַת, שֶׁלֹּךְ וְכָלָה, המטה את חזירו מדרך חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:

(17) חסד הוא. לשון ארמי סְרָפָה (בראשית לד, יד), ספודא. ומדרשו (סנהדרין נח:): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה

<p>18 And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ בְּיָמֶיהָ וְגִלָּהָ יָת עֲרֹתָהּ יָת קִלְנָהּ גִּלִּי וְהָיָה תִּגְלִי יָת סֹאֲבֶת דְּמָהָ וַיִּשְׁתִּיצוּן תַּרְוִיהוֹן מִגּוֹ עַמָּהוֹן מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>	<p>18 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ בְּיָמֶיהָ וְגִלָּהָ אֶת־עֲרֹתָהּ אֶת־מִקְרָהּ הָעֵרָה וְהָיָה גִלָּתָהּ אֶת־מִקְוֵה דָמֶיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>19 And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.</p>	<p>וְעֲרֹת אֶחָת אִמְךָ וְאֶחָת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֲרִי יָת קְרִיבְתֶּיהָ גִּלִּי חֻבָּהוֹן יִקְבְּלוּן:</p>	<p>19 וְעֲרֹת אֶחָת אִמְךָ וְאֶחָת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת־שְׁאֵרֵי הָעֵרָה עֲוֹנָם יִשְׂאוּ:</p>
<p>20 And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.</p>	<p>וְגִבֹר דִּישְׁכַּב יָת אֶת־אֶחָת בָּנוֹתֵי עֲרֹתָהּ דְּאֶחָבֹהִי גִלִּי חֻבָּהוֹן יִקְבְּלוּן דְּלֹא יוֹלֵד יִמּוּתוּן:</p>	<p>20 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־דֹּדָתּוֹ עֲרֹת דָּדוֹ גִּלָּה חֲטָאָם יִשְׂאוּ עֲרִירִים יִמָּתוּ:</p>
<p>21 And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.</p>	<p>וְגִבֹר דִּישַׁב יָת אֶת־אֶחָת מִרְחָקָהּ הִיא עֲרֹתָהּ דְּאֶחָתִי גִלִּי דְלֹא יוֹלֵד יָהוּן:</p>	<p>21 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אָחִיו נָדָה הוּא עֲרֹת אָחִיו גִּלָּה עֲרִירִים יִהְיוּ:</p>
<p>22 Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.</p>	<p>וְתִטְרוּן יָת כָּל קִימֵי וִית כָּל דִּינֵי וְתַעֲבִדוּן יְהוֹנוּ וְלֹא תִרְוִחוּן יִתְכוּן אֶרְעָא דְאַנָּא מִעִיל יִתְכוּן לְתַמָּן לְמִתַּב בָּהּ:</p>	<p>22 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִקְיֵא אֶתְכֶם הָאֲרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ:</p>
<p>23 And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.</p>	<p>וְלֹא תִחְבֹּן בְּנִמּוּסֵי עַמֵּינִי דְאַנָּא מִגְלִי מִן קְדַמִּיכוֹן אֲרִי יָת כָּל אֲלֵין עֲבָדוּ וְרַחֵיק מִימְרֵי יְהוֹנוּ:</p>	<p>וְלֹא תִלְכוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר־אֲנִי מַשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־אֱלֹהֵי עֲשׂוּ וְאָקֶץ בָּם:</p>

שביעי

המקום לזנות עולמו ממנו, שנאמר עולם קסד יצנה (תהלים פט, ג):
 (18) הערה. גלה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והיו יורדת צמיצה לשם דבר, כמו זעיה, מגורת ולא קס ולא זע (אסתר ה, ט), וכן אחיה מגורת אח. והערה זו נחלקו זה רבותינו, (יצמות נה): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:
 (19) וערות אחות אמה. שנה הכתוב באזהרתן, לומר, שהזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם (שם נד:), אבל ערות אשה אביו לא הזהיר אלא על אשה אחי אביו מן האב:
 (20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא צעונש הליכת עירי: עירי. כתרומתו פלא ולד, ודומה לו ופלא עירי (בראשית טו, ז), יש לו בנים קוצרן, אין לו נים מת בלא בנים, לכך שנה בשני מקראות אלו, עירי ימותו, עירי ימותו, עירי ימותו אס יהיו לו בשעת צבירה, לא יהיו לו כשימות, לפי שקוצרן בחייו, עירי ימותו, שם אין לו בשעת צבירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה):
 (21) נדה הוא. השכיזה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד:), לאסור הערה זה כנדה שהערה מפורשת זה את מקורה הערה:
 (23) ואקץ. לשון מירוס, כמו קפסי צסי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ במזונו:

24

וַיֹּאמֶר לָכֶם אֲתֶם תִּירְשׁוּ אֶת־
אֲדֻמָּתָם וְאֲנִי אֶתְנַנֶּה לָכֶם
לְרֶשֶׁת אֹתָהּ אֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב
וּדְבַשׁ אֲנִי יִתְּנָה אֵלֶיכֶם אֲשֶׁר־
הִבְדַּלְתִּי אֹתְכֶם מִן־הָעַמִּים:

24

28

וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין-הַבְּהֵמָה
הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין-הָעוֹף
הַטָּמֵא לַטְּהוֹר וְלֹא-תִשְׁקְצוּ
אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף
וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׁ הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר-הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לַטְּמֵא:

מפטיר

26

וְהֵייתֶם לִי קְדָשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי
יְהוָה וְאֲבָדֶל אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים
לְהִיוֹת לִי:

26

27

וַאִישׁ אֶזְרָאֵשָׁה כִּי־יְהִיָּה בָהֶם
אוֹב אוֹ יִדְעֵנִי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאֶבֶן
יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם בָּם: (פ)

**סד
פסוקים**

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15 on page 156. Sepharadim read Ezekiel 20:2 – 20:20.

XXI

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֲמֹר
אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא־יִשְׁמָא בְּעַמּוּיוֹ:

אמור
יך

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר בין פרה לחמור, שהרי מוזדלגין ונכרין הם, אלא בין טהורה לך לטמאה בין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חציו, וכמה בין רוצו לחציו מלא שיערה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:

(26) ואבדל אהבם מן העמים להיות לי. אם אתם מוצללים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נבוכדנצר וחציריו, רבי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קנה בצער חזיר, אי אפשי ללבוש כלאים, אבל יאמר אפשי, ומה אעשה ואבי שבשמים זור עלי, תלמוד לומר ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, שמהא הבדלתכם מהם לשמי, פורש מן העבירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

(27) כי יהיה בהם איב וגור. כאן נאמר בהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והמראה בסקילה, מזיד בלא המראה בהכרת, ושנגמט חטאת, וכן בכל חייבי מיתות שנאמר בהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. מ"ח פרשתא א, ה): בני אהרן. יכול חללים, חלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף שעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנוט אהרן (קידושין לה): לא

2	except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;	כִּי אִם-לְשֹׂארוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבִנּוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו:	2
3	and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.	וּלְאָחִתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא:	3
4	He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.	לֹא יִטְמָא בְּעַמּוֹ לְהַחֲלוֹ: לֹא יִסְתַּאֲב בְּרֹבָא בְּעַמִּיהָ לְאַחֲלוּתֶיהָ:	4
5	They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.	לֹא- (כ) [יִקְרַחַה] יִקְרַחוּ קְרַחַתָּהּ בְּרֹאשָׁהּ וּפִאֶת זָקָנָהּ לֹא יִגְלְחוּ וּבִבְשָׁרָהּ לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָטָתָהּ:	5
6	They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.	קִדְּשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יַחֲלִילוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת- אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִים וְהָיוּ קִדְּשׁ:	6
7	They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.	אִשָּׁה זֵנָה וְחִלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקְחוּ כִּי-קִדְּשׁ הוּא לֵאלֹהָיו:	7

יטמא בעמיו. צעוד שהמת בתוך עמיו, ילא מת מזוה (ת"כ שס ג):

(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שס ד):

(3) הקרובה. לרצות את הארוסה (שס יב. יצמות ס). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מזוה (ת"כ שס):

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל זה צעודה עמו (שס טו. יצמות כב), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בשארו, צעוד שהיא בתוך עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מזוה, ובאיזה שאר אמרתי, באותו שהיא להחלו, להחלל הוא מכהונתו:

(5) לא יקרח קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל צין ענייכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראשם, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שוה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ). ובאת זקבם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו צמלקט וקריטני יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחתה וזהו מער: ובבשרם לא ישרטו שרשית. לפי שנאמר בישראל (מכות כא). וְשָׂרָט לְנֶפֶשׁ לֹא תִקְנוּ (שס כח), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרשית, לחייב על כל שריטה ושריטה, שתיבה זו יתירה היא לדרוש, שהיה לו לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרשית:

(6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישו צית דין בכך (ת"כ פרק א, ו):

(7) זונה. שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נחין או ממזר (יצמות סא): חללה. שנולדה מן

<p>8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.</p>	<p>וְקִדְשְׁתֹּהוּ כִּי-אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ יְהִי-לְךָ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>	<p>8 וְקִדְשְׁתֹּהוּ כִּי-אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ יְהִי-לְךָ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.</p>	<p>וּבִת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תַחַל לְזָנוֹת אֶת-אָבִיהָ הִיא מוֹחֵלֶלֶת בְּאִשׁ תִּשְׁרָף: (ס)</p>	<p>9 וּבִת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תַחַל לְזָנוֹת אֶת-אָבִיהָ הִיא מוֹחֵלֶלֶת בְּאִשׁ תִּשְׁרָף: (ס)</p>
<p>10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;</p>	<p>וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחָיו אֲשֶׁר-יוֹצֵק עַל-רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת-יָדוֹ לִלְבָּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רָאשׁוֹ לֹא יִפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִכָּרֵם:</p>	<p>10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחָיו אֲשֶׁר-יוֹצֵק עַל-רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת-יָדוֹ לִלְבָּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רָאשׁוֹ לֹא יִפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִכָּרֵם:</p>
<p>11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;</p>	<p>וְעַל כָּל-נֶפֶשׁת מִיתָא לֹא יֵעוֹל לְאָבִיהָ וּלְאִמָּיהָ לֹא יִסְתָּאב:</p>	<p>11 וְעַל כָּל-נֶפֶשׁת מִת לֹא יֵבֵא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:</p>
<p>12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.</p>	<p>וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִיל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נִזָּר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>12 וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִיל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נִזָּר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall take a wife in her virginity.</p>	<p>וְהוּא אֶתְתָא בְּבִתּוּלָהָ יִסֵּב:</p>	<p>יִשְׂרָאֵל וְהוּא אִשָּׁה בְּבִתּוּלָיָה יִקַּח:</p>
<p>14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.</p>	<p>אֲרָמְלָא וּמִתְרַכָּא וְחִלְיָא מִטְעֵיָא יֵת אֵלָין לֹא יִסֵּב אֱלֹהִין בְּתוּלָתָא מֵעַמִּיהָ יִסֵּב אֶתְתָא:</p>	<p>14 אֲלֻמָּנָה וּגְרוּשָׁה וְחִלְלָה זֹנָה אֶת-אֵלָהָ לֹא יִקַּח כִּי אִם-בְּתוּלָה מֵעַמּוֹ יִקַּח אִשָּׁה:</p>

הפסולים שזכהונה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט, וכן שנחללה מן הכהונה על ידי ציאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז:).

(8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקהו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פח:). קדוש יהיה לך. נהוג צו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולדרך ראשון צעודה (גיטין נט: ט"ז):

(9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה זה זיקת צעל, וזנחה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא.). והכל מודים שלא דבר הכתוב צפנויה: את אביה היא מוחללת. חללה וזנחה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב:).

(10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא ז, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כב:).

(11) ועל כל נפשית מות. צאהל המות: נפשית מות. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (נזיר לח:). לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להסיר לו מת מזה (שם מז: ת"כ שם ד:).

(12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד.) שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לנאח מן המקדש אלא עובד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל כן את העבודה, שהסיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעבד אונן חלל:

15	And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.	וְלֹא־יִחַלֵּל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)	וְלֹא יִחַל זרעה בעמו ארי אנא יי מקדשו:
16	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יי עם משה למימר:
17	Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֶךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מִום לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵיוֹ:	מִלִּיל עם אהרן למימר גבר מבנך לדריהון דיהי ביה מומא לא יקרב לקרבא קורבנא קדם אלהיה:
18	For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מִום לֹא יִקְרָב אִישׁ עִוֵּר אוֹ פֶסֶח אוֹ חֲרָם אוֹ שְׂרוּעַ:	ארי כל גבר דביה מומא לא יקרב גבר עויר או חגיר או חרים או סריע:
19	or a man that is broken-footed, or broken-handed,	אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שִׁבְרַת רֶגֶל אוֹ שִׁבְרַת יָד:	או גבר דיהי ביה תבר רגלא או תבר ידא:
20	or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;	אוֹ־גִבֵּן אוֹ־דֶק אוֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפַת אוֹ מְרוּחַ אֲשָׁף:	או גבין או דוקא או חלזי בעיניהו או גרבן או חזון או מרים פחדין:
21	no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.	כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מִום מִזֶּרְעוֹ אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגֵּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מִום בּוֹ אֶת לַחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגֵּשׁ לְהִקְרִיב:	כל גבר דביה מומא מזרעא דאהרן כהנא לא יקרב לקרבא ית קורבנא דיי מומא ביה ית קורבן אלהיה לא יקרב לקרבא:

(14) וחללה. שגולדה מפסולי כהונה:

(15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:

(17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עֶצֶד לֶחֶם רֹב (דניאל ה, א):

(18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריבהו נא לִפְסָקָה (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע בין שתי העינים, שחול שתי עיניו כאחת (בכורות מג:). שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחצירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחצרתה (שם מ:):

(20) או גבן. שוריוול"ש בלע"ז, שגבני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:). או דק. שיש לו צעיני דוק שקורין טיל"א (שם לח.). כמו הנוטה בלע (ישעיה מ, כב): או תבלל. דבר המבלבל את העין, כגון חוט לבן הנמשך מן הלבן ופוסק בצריח, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תבולל קילז, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל צמומי הצכור חלזון נחש עינב (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היבש מצפנים ומצחון: ילפת. היא חזוית המצרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מצחון ויבש מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מצחון ויבש מצפנים, שנאמר ויגָרַב ויִצְחָק (דברים כח, כז), כשסמוך גרב אלל חרם קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אלל ילפת קורא לחרם גרב, כך מפורש בבכורות (בכורות מא:). מרוח אשך. לפי התרגום מרים פחדין, שפחדיו מרוססים, שציצים שלו כמותין. פחדין כמו גידי פחדו ויִשְׁכְּחוּ (איוב מ, יז):

22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	לֶחֶם אֱלֹהֵיוּ מִקְדָּשֵׁי הַקִּדְּשִׁים וּמִן־הַקִּדְּשִׁים יֹאכַל: קֹדֶשׁ אֱלֹהִים קֹדֶשׁ וּמִן קֹדֶשׁ יִכּוֹל:	22
23	Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.	אֲךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחַלֵּל אֶת־מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֵׁם:	23
24	So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹתָיו וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	24
XXII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמִימָר:	XXII
2	Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחַלְלוּ אֶת־שְׁמִי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה: וַיִּפְרְשׁוּן מִקְדָּשֵׁי דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחַלְלוּ יֵת שְׁמִי דְקֹדֶשׁ דְּאֲנוּן מִקְדָּשֵׁין קְדָמִי אֲנִי יְיָ:	2
3	Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.	אָמַר אֲלֵהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרְעֲכֶם אֶל־הַקִּדְּשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה: אִמַּר לָהֶן לְדֹרֵיכֶן כָּל גִּבֹּר דִּיקְרַב מִכָּל זֶרְעֲכֶן לְקֹדֶשׁ אֱלֹהִים דִּיקְדִּישׁוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְדָם יְיָ וְסֹאבְתִיהָ עָלֵיהָ וַיִּשְׁתַּיֵּצַי אֲנִשָּׂא הַהִוא מִן קְדָמִי אֲנִי יְיָ:	3

(21) כל איש אשר בו מום. לרצות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. צעוד מומו צו פסול, הא אם עזר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל צעל מום, שמצינו שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלוואים, אבל צחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק צהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בזנחים (קא):

(23) אך אל הפרכת. להיות שצד הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החילון. ושניהם הוצרכו להכתב, ומפורש בת"כ (שם י): ולא יחלל את מקדשי. שאם עזב, עבודתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המצה הזאת: אל אהרן וגר ואל כל בני ישראל. להזהיר צית דין על הכהנים (שם יב).

(2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וינזר מאֲחֵרִי (יחזקאל יד, ו), קָזְרוּ אַחֲרֵי (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים צימי טומאתן. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, סרס המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרצות קדשי כהנים עזמן:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריצה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה צלשון נגיעה, בכל קדש לא טעם, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו (זנחים לג): מגזירה שיה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה צו את אהרן שתי כריתות זו אל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש

<p>What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע דֹּאֲהֲרֹן וְהוּא סָגִיר אוֹ דָּאִיב בְּקִדְשֵׁי לֹא יִיכֹל עַד דִּידְכִי וְדִיקָרֵב בְּכָל טָמִי נִפְשָׁא אוֹ גִּבֹר דִּתְפֹּק מִזִּיה שְׂכַבְתָּ זֶרַע:</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֲהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בִּקְדָשִׁים לֹא יֹאכֵל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּלַע בְּכָל-טָמֵא-נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ זֶרַע:</p>
<p>or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>אוֹ גִּבֹר דִּיקָרֵב בְּכָל רַחֲשָׂא דִּי־סִתְאָב לִיה אוֹ בְּאִנְשָׂא דִּי־סִתְאָב לִיה לְכָל סְאֻבְתִּיה:</p>	<p>אוֹ-אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל-שֶׂרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ לְכָל טָמְאָתוֹ:</p>
<p>the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>אִנְשׁ דִּיקָרֵב בִּיה וִיהִי מִסָּאֵב עַד רַמְשָׂא וְלֹא יִיכֹל מִן קִדְשֵׁי אֱלֹהִין אֲסָחִי בִשְׂרִיה בְּמִיָּא:</p>	<p>נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע-בּוֹ וְטָמְאָה עַד-הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכֵל מִן-הַקְּדָשִׁים כִּי אִם-רָחַץ בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם:</p>
<p>And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.</p>	<p>וּכְמִיעַל שֶׁמֶשׁ וְיִדְכִי וּבִתֵּר כֵּן יִיכֹל מִן קִדְשֵׁי אֲרִי לַחֲמִיה הוּא:</p>	<p>וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְיִטְהַר וְאַחֲרַיִם יֹאכֵל מִן-הַקְּדָשִׁים כִּי לַחֲמֹהּ הוּא:</p>
<p>That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.</p>	<p>נִבְלָא וְתִבְרָא לֹא יִיכֹל לְאִסְתָּאָב בֵּה אֲנִי יְיָ:</p>	<p>נִבְלָה וְטִרְפָּה לֹא יֹאכֵל לְטָמְאָה-בָּה אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וַיִּטְרוּן יֵת מִטְרַת מִימְרֵי וְלֹא יִסְבְּלוּן עֲלוֹהֵי חֻבָּא וַיִּמּוּתוּן בִּיה אֲרִי וַיְחַלּוּנִיה אֲנִי יְיָ מְקַדְּשֵׁהוֹן:</p>	<p>וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא-יִשְׁאֹו עֲלֵיו חֲטָא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יַחַלְלֵהוּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p>

צ"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות צטומאת כהנים למה, כבר נדרשו צמס' שצועות (ז). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטומאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בצער הכחוש מדבר וטומאתו של צער עליו, וצטור שכל את הטמא הכחוש מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, צמי שטומאתו פורחת ממנו הכחוש מדבר, וזה האדם שיש לו טהרה צטבילה (זצחיס מג): ובכרתה וגו'. יכול מדד זה ללד זה, יכרת ממקומו ויחייש צמקוס אחר, תלמוד לומר אני ה', ככל מקום אני:

- (4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת:
- (5) בכל שרץ אשר ישמא לו. צשיעור הראוי לטמא (כ"כ פרק ד, ז), צכעדה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר ישמא לו. צשיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל שומאתו. לרצות נוגע צז, וזה, נדה, ויולדת:
- (6) נפש אשר תגע בו. צאחד מן הטמאים הללו:
- (7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד): צתרומה, שמותר לאכלה צהערב השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
- (8) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צצית הנבלה, אסור לאכול צקדשים, וצריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:
- (9) ושמרו את משמרת. מלאכול צרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג):

10	There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.	וְכֹל־זֶרַח לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ: וְכָל חִילּוֹנֵי לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשׁא תוֹתֵבא דְּכֹהֵנָא נְאֻמְרָא לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשׁא:	10
11	But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.	וְכֹהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסֶף הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְדֵי הֵם יֹאכְלוּ בִלְחֻמּוֹ: וְכֹהֵן אֲרִי יִקְנֵי נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסֶפִּיהָ הוּא יִכּוֹל בֵּיהּ וְיִלְדֵי בֵיתָהּ אֲנָן יִכְלֹנוּ בִלְחֻמֶּיהָ:	11
12	And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.	וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתֻרֻמַּת הַקֹּדָשִׁים לֹא תֹאכַל: וּבֵת כֹּהֵן אֲרִי תִהְיֵי לְגִבֹר חִילּוֹנִי הִיא בְּאַפְרָשׁוֹת קוֹדֶשִׁיא לֹא תִכּוֹל:	12
13	But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man	וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֵלְמָנָה וְגִרּוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשָׂכָה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲנֻתָהּ מִלְּחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכֹל־זֶרַח לֹא־יֹאכַל בּוֹ: וּבֵת כֹּהֵן אֲרִי תִהְיֵי אֶרְמָלָה וּמִתְרַכָּא וְגִבֹר לִית לָהּ וּתְתוּב לְבֵית אָבִיהָ פְּרִבְיֻתָהּ מִלְּחָמָא דְּאָבִיהָ תִכּוֹל וְכָל חִילּוֹנִי לֹא יִכּוֹל בֵּיהּ:	13
14	And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.	וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיִסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ: וְגִבֹר אֲרִי יִכּוֹל קוֹדֶשׁא בְּשִׁגְלוֹ וְיִוְסִיף חֲמִשִּׁיהָ עֲלוֹהֵי וְיִתֵּן לְכֹהֵנָא יֵת קוֹדֶשׁא:	14
15	And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;	וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת־קֹדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־יְרִמּוּ לַיהוָה: וְלֹא יַחֲלִלוּ יֵת קוֹדֶשִׁיא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיפְרָשׁוּן קָדָם יי:	15
16	and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.	וְהִשְׁיִאוּ אוֹתָם עֲנֹן אֲשָׁמָה בְּאֲכָלָם אֶת־קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֵׁם: (פ) וְיִקְבְּלוּן עָלֵיהוֹן עֲוִיִּין וְחֻבִּין בְּמִיכְלָהוֹן בְּסוֹאֲבָא יֵת קוֹדְשֵׁיהוֹן אֲרִי אֲנִי יי מְקַדְּשֵׁהוֹן:	16

(10) לא יאכל קדש. צתרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר זה (שם פג): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דבוק, ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוצל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא בשש, צא הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול צתרומתו (יצמות ע.).

(11) וכהן כי יקנה נפש. עזר כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות, ואשת כהן אוכלת צתרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נו:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צביתך וגו' בצפרי (קרח יז):

(12) לאיש זר. ללוי וישראל:

(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבח. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה צתרומה כל זמן שהזרע קיים (יצמות פז:). וכל זר לא יאכל בו. לא צא אלא להוציא את האונן שמוצא צתרומה, וזו אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח:):

(14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים לב:):

(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וימליל יי עם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	וידבר יהוה אל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	שלישי יח
18	Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering;	מִלִּיל עִם אֶהְרֹן וְעִם בְּנֵיהֶי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימֹר לְהֹזֵן גִּבֹּר גִּבֹּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיזְרִיָא בִּישְׂרָאֵל דִּיקָרִיב קוֹרְבָנִיהָ לְכָל נְדָרֵיהֶון וּלְכָל נְדָבָתָהֶון דִּיקָרְבֹן קָדָם יי לַעֲלֹתָא:	דְּבַר אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בְּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נְדָרֵיהֶם וּלְכָל־נְדָבוֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹתָא:	18
19	that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.	לְרַעְנָא לְכוֹן שְׁלִים דְּבַר בְּתוֹרִיָא בְּאִמְרִיָא וּבְעִזִּיָא:	לְרַצְוֹכֶם תָּמִים זָכָר בְּבָקָר בְּכֹשֶׁבִים וּבְעִזִּים:	19
20	But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.	כָּל דְּבִיָּה מוּמָא לֹא תִקְרְבֹן אֲרִי לֹא לְרַעְנָא יְהִי לְכוֹן:	כָּל אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרַצְוֹן יְהִיָּה לָכֶם:	20
21	And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.	וּגִבֹר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסָתָ קוֹדֶשִׁיָא קָדָם יי לְפָרְשָא נְדָרָא אוֹ לְנְדָבָתָא בְּתוֹרִי אוֹ בְּעִנָא שְׁלִים יְהִי לְרַעְנָא כָּל מוּם לֹא יְהִי בֵּיהָ:	וְאִישׁ כִּי־יִקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לַיהוָה לִפְלֹא־נְדָר אוֹ לְנְדָבָה בְּבָקָר אוֹ בְּצֹאן תָּמִים יְהִיָּה לְרַצְוֹן כָּל־מוּם לֹא יְהִיָּה־בּוֹ:	21
22	Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.	עִוְר אוֹ תִבִּיר אוֹ פְסִיק אוֹ יִבְלָן אוֹ גִּרְבָן אוֹ חֲזָזוֹן לֹא תִקְרְבֹן אֵלָיו קָדָם יי וְקוֹרְבָנָא לֹא תַתְּנוּן מִנְהֶון עַל מִדְּבָחָא קָדָם יי:	עֹרֹת אוֹ שְׂבוֹר אוֹ־חֲרוּץ אוֹ־יִבְלֹת אוֹ גִּרֵב אוֹ יִלְפָת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:	22

(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון זאכלם את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, וגאסרו עליהם. ואונקלוס שחגסם צְמִינְלֵהֶון צְסוֹאֲצָא, שלא לזרוך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אחים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדברים בדם עצמו, וכן צִיּוֹם מִלֵּאֵת יְמֵי נִזְרוּ יֵצֵא אִתּוֹ (במדבר ו, יג), הוא יציא את עצמו, וכן וַיִּקְצֹר אִתּוֹ צִיָּא (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא לב):

(18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו (מגילה ח.):

(19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אתכם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט צלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אצל צעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל בזמם, אלא בחסרון אבר: (21) לפלא נדר. להפריש צדיצורו:

(22) עורת. שם דבר של מום, עורוץ צלשוץ נקבה, שלא יהא צו מום של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנשדק או שנפגס (בזכרות לח), וכן שפתו שנשדקה או נפגמה (שם לט): יבלת. ורוא"ה צלע"ז: גרב. מין חזזית, וכן ילפת ולשוץ ילפת כמו וילפת שמשון (שופטים טו, כט), שאחזה בו עד יום מיתתו, שאין לה רפואה (בזכרות מא):

- 23 Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.
- 24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.
- 25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.
- 26 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 27 When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.
- 28 And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.
- וְשׁוֹר וְשֶׁה שְׂרוּעַ וְקָלוּט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֶר לֹא יִרְצָה׃
- וּמַעֲוֹךְ וְכַתוּת וְנִתּוּק וְכָרוּת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ׃
- וּמִיַּד בֶּן־נֶכֶד לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֲלֶה כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצוּ לָכֶם׃ (ס)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
- שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָאָה יִרְצָה לְקָרְבַּן אֲשֶׁה לַיהוָה׃
- וְשׁוֹר אוֹ־שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בַּיּוֹם אֶחָד׃
- וְתוֹרֵתָא אוֹ שִׁיתָא לָהּ וְלִבְרָהּ לֹא תַכְסֹּן בַּיּוֹמָא חֵד׃

לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו): ואשה לא תתנו. אזהרה הקטרת:

(23) שרוע. אבר גדול מחצירו (צורות מ). וקלוט. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אותו. לצדק הצית: ולנדר. למוצה: לא ירצה. איזה הקדש בל לרעות, הוי אומר זה הקדש המוצה (ת"כ פרק ז, א):

(24) ומעוך וכתות ונתוק וברות. צדיקים או צידי: מעוך. ציזיו מעוכין ציד: כתות. כתשים יותר ממעוך (צורות לט): נתוק. תלושין ציד עד שנפסקו חוטים שחלויים בהן, אבל נתונים הם בתוך הכים, והכים לא נמלש: וברות. כרותין בכלי ועודן צדים: ומעוך. תרגומו ודמרים, זה לשונו בארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסים, כמו הצית הגדול קסיסים (עמוס ו, יא), דקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:). ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום בהמה וסיה ואפילו טמאה, לכך נאמר בארצכם, לרבות כל אשר בארצכם, שאי אפשר לומר לא נטונו על הסרוס אלא בארץ, שהרי סרוס מוצת הגוף הוא, וכל מוצת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחוזה לארץ (קידושין לו):

(25) ומיד בן נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו בעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו בעלי מומים לקרבן בני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת בצמה שצשדות, (תמורה ז). אבל על המוצה שצמשכן לא תקריבוה, אבל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרבות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג): משחתם. תפולתם: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

(27) כי יולד. פרט ליוצא דופן (שם לה):

(28) אותו ואת בנו. נוהג בנקבה, שאסור לשחוט האם והבן או הצת, ואינו נוהג בזכרים, ומותר לשחוט האב והבן (ת"כ פרק ט, א חולין עח): אותו ואת בנו. אף בנו ואותו צמשמע (חולין פז):

29	And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.	וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תִּודָה לַיהוָה וְאֵרִי תִּפְסֹון נִכְסַת תִּודָתָא קָדָם יְיָ לְרַעְיָא לְכוֹן תִּפְסֹון: לְרַצְנָכֶם תִּזְבְּחוּ:	29
30	On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.	בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכַל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: בְּיוֹמָא הַהוּא יתְאָכִיל לָא תִשְׁאַרֹון מִנְיָה עַד צַפְרָא אֲנָא יְיָ:	30
31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וְשִׁמְרַתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: וְתִטְרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יְהוֹן אֲנָא יְיָ:	31
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחְלִלֻן אֶת־שְׁם קִדְשִׁי וְלִקְדָּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: וְלֹא תַחְלִלֻן אֶת־שְׁם קִדְשִׁי וְאִתְקַדַּשׁ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנָא יְיָ מְקַדְּשִׁכֶן:	32
33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ) הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)	33
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וַיִּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהוּ:	רביעי
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדַי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי: מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן מוֹעֲדֵיָא דִּי דְתַעֲרֵעוּן יְהוֹן מְעַרְעֵי קַדִּישׁ אֵלִין אֲנֹון מוֹעֲדֵי:	2

(29) לְרַצְנָכֶם תִּזְבְּחוּ. תחלת וציחתכם הזהירו שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:
 (30) בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכַל. לא צא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, אל תשחוטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשבו צו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים (חולין יג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שמהא וציחתן על מנת לאכלן בזמנן: בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכַל. לא צא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כבר כתיב וצִוְּשָׁר וְצִבַּח תִּזְדַּת שְׁלָמִיו וגו' (ויקרא ז, טו): אֲנִי ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:
 (31) וְשִׁמְרַתֶּם. זו המשנה (ת"כ פרק ט, ג): וַעֲשִׂיתֶם. זה המעשה:
 (32) וְלֹא תַחְלִלֻן. לעבור על דְּצַרִי מִזִּידִין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמן וקדש שמי, יכול ציחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחגיגה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס שנאמר וְהָן לֹא יָדְיעַ לְהוֹא לָךְ מִלְּפָא וגו' (דניאל ג, יח), מצינו ולא מצינו ידיע להוי לך וגו':
 (33) הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם. על מנת כן: אֲנִי ה'. נאמן לשלם שכר:
 (2) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וגו' מוֹעֲדֵי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין בהם, שמעבירים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:

<p>3 Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.</p>	<p>שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)</p>	<p>שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)</p>
<p>4 These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.</p>	<p>אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:</p>	<p>אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:</p>
<p>5 In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.</p>	<p>בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרֵבִים פֶּסַח לַיהוָה:</p>	<p>בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרֵבִים פֶּסַח לַיהוָה:</p>
<p>6 And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.</p>	<p>וּבַחֲמִישֶׁת עָשָׂר יוֹמָא לַיְרֵחַ חֵדֶּן חֲמֵי דְפִטְרִיא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין פִּטְרָא תִּכְלֹן:</p>	<p>וּבַחֲמִישֶׁת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמַּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכְלוּ:</p>
<p>7 In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>בְּיוֹמָא קֳדָמָא מְעֵרַע קֳדִישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּ:</p>	<p>בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלָאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>8 And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעֵרַע קֳדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּ:</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)</p>
<p>9 And the LORD spoke unto Moses saying:</p>	<p>וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: [יט]</p>

(3) ששֶׁת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות:
(4) אלה מועדי ה'. למעלה מדצר צעצור שנה וכאן מדצר בקדוש החדש:
(5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח:
(8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרשת פנחם, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעכבין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, קצא אילים, ואם אין פרים ואילים, קצא כבשים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דצר הוא שבעת של ימים, שטייג"א צלע"ו, וכן כל לשון שמונת, ששית, שלשת: מלאכת עבודה. אפילו מלאכות החשובות לכם עבודה ואורח שיש חסרון כים צבטלה שלהן, כגון דצר האצד, כך הצנתי מתורת כהנים (פרשתא יב, ח), דקתני יכול אף חולו של מועד יהא חסור צבטלה עבודה וכו':

<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are 10 come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>10 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>And he shall wave the sheaf before 11 the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.</p>	<p>וְהִנִּיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְנֶכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת יִנִּיפֶנּוּ הַכֹּהֵן:</p>	<p>11 וְהִנִּיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְנֶכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת יִנִּיפֶנּוּ הַכֹּהֵן:</p>
<p>And in the day when ye wave the 12 sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.</p>	<p>וּנְשִׁיתָם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה לַיהוָה:</p>	<p>12 וּנְשִׁיתָם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה לַיהוָה:</p>
<p>And the meal-offering thereof shall 13 be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.</p>	<p>וּמִנְחַתִּיהָ תִרְיִן עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָ קוֹרְבָּנָא קָדֵם יִי לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא וְנִסְכֶּיהָ חֲמִרָא רִבְעוֹת הִינָּא:</p>	<p>13 וּמִנְחַתֹּ שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה רִיחַ נִיחֹחַ וְנִסְכָּהּ יַיִן רִבְעִית הִהִין:</p>
<p>And ye shall eat neither bread, nor 14 parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.</p>	<p>וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֲצֹם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הִבֵּאתֶם אֶת־קֹרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)</p>	<p>14 וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֲצֹם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הִבֵּאתֶם אֶת־קֹרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)</p>
<p>And ye shall count unto you from 15 the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;</p>	<p>וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שָׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:</p>	<p>15 וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שָׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה: (יט)</p>

(10) ראשית קצירכם. שמה ראשונה לקציר (מנחות עא): עומר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וימדו צעמר (שמות טז, יח):

(11) והניף. כל תנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד, מוליך ומביא לעזר רוחות רעות, מעלה ומוריד לעזר טללים רעים (מנחות סג): לרצנכם. אם תקריצו כמשפט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת בראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו):

(12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא צא:

(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט):

(14) וקלי. קמה עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צמנור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניילי"ש: בכל משבתיכם. נחלקו צו חכמי ישראל (קידושין לז), יש שלמדו מכאן, שהחדש נהוג בחוזה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נטוו על החדש אלא לאחר ירושה ושיצה משכצשו וחלקו:

16	even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.	עד מִבֶּתֶר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא תִּמְנִין חֲמִשִּׁין יוֹמִין וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קֹדֶם יי:	עַד מִמַּחֲרַת הַשָּׁבֹת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:	16
17	Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.	מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תֵּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֹת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֹּאפֶינָה בִּכּוּרִים לַיהוָה:	מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תֵּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֹת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֹּאפֶינָה בִּכּוּרִין בְּכוּרִין קֹדֶם יי:	17
18	And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשֶׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:	וְתִקְרְבוּן עַל לֶחֶם שִׁבְעָא אֶמְרִין שְׁלָמִין בְּנֵי שָׁנָה וְתוֹר פֶּר תוֹרֵי חֹד וְדִכְרִין תְּרִין יִהְיוּ עֹלָתָא קֹדֶם יי וּמִנְחָתָהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיָא קֹדֶם יי:	18
19	And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.	וְעָשִׂיתֶם שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לִזְבִּיחַ שְׁלָמִים:	וְתַעֲבְדוּן צִפִּיר בֶּר עֲזִין חֹד לַחֲטָא וְתִרִין אֶמְרִין בְּנֵי שָׁנָה לְנִכְסַת קוֹדֶשֶׁי־א:	19
20	And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.	וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁנֵי כְּבָשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לִכְהֵן:	וְיָרִים כֹּהֵן יִתְּהוֹן עַל לֶחֶם דְּבִכּוּרֵי־אֶרְמָא קֹדֶם יי עַל תְּרִין אֶמְרִין קוֹדֶשֶׁי־א יִהְיוּ קֹדֶם יי לְכֹהֵנָא:	20

- (15) מִמַּחֲרַת הַשָּׁבֹת. מִמַּחֲרַת יוֹם טוֹב (מִנְחֹת סה): תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה. מִלֵּמַד שֶׁמִּתְחִיל וּמוֹנֶה מִצֶּרֶב, שֶׁאֵם לֹא כֵן אֵינָן תְּמִימוֹת (סס טו):
- (16) הַשָּׁבֹת הַשְּׁבִיעִית. כְּתוּבָהּ שְׁבִיעִיתָא: עַד מִמַּחֲרַת הַשָּׁבֹת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ. וְלֹא עַד כֻּלָּל, וְהֵן אֲרֻצִּים וּמִשְׁעָה יוֹם: חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה'. זִיּוֹם הַחֲמִשִּׁים מִקְרִיצוֹה. וְאוֹמֵר אֲנִי זֶה מִדְּרָשׁ, אֲזַל פִּשְׁטוֹן עַד מִמַּחֲרַת הַשָּׁבֹת הַשְּׁבִיעִית שֶׁהוּא יוֹם חֲמִשִּׁים תִּסְפְּרוּ, וּמִקְרָא מְסוּרָם הוּא: מִנְחָה חֲדָשָׁה. הִיא הַמִּנְחָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהוֹצֵאתָ מִן הַחֹדֶשׁ, וְאֵם תֹּאמַר הִרִי קִרְצָה מִנְחָה הַעוֹמֵר, אֵינָה כִּשְׁאֵר כָּל הַמִּנְחֹת שֶׁהִיא צָאָה מִן הַשְּׁעוּרִים:
- (17) מִמּוֹשְׁבֵיכֶם. וְלֹא מִחוּצָה לָאָרֶץ (מִנְחֹת פג): לֶחֶם תְּנוּפָה. לֶחֶם תְּרוּמָה הַמּוֹרֵס לִשְׁם גְּזוּה, וְזוֹ הִיא הַמִּנְחָה הַחֲדָשָׁה הָאוֹמֶרָה לְמַעֲלָה: בְּכוּרִים. רִאשׁוֹנָה לְכָל הַמִּנְחֹת, אֵף לְמִנְחַת קִנְאוֹת הַצָּאָה מִן הַשְּׁעוּרִים לֹא תִקְרַב מִן הַחֹדֶשׁ קוֹדֶם לְשִׁתִּי הַלֶּחֶם (סס פד):
- (18) עַל הַלֶּחֶם. כִּגְלַל הַלֶּחֶם, חוּצָה לְלֶחֶם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם. כִּמְשַׁפֵּט מִנְחָה וְנִסְכֵּים הַמְּפֹרָשִׁים כָּל צִהְמָה צִפְרָשׁ נִסְכִּים, ג' עֶשְׂרוֹנִים לִפֶּר, וְז' עֶשְׂרוֹנִים לֵאֵל, וְעֶשְׂרוֹן לְכֶזֶשׁ, וְזוֹ הִיא הַמִּנְחָה. וְהַנִּסְכִּים, חֲזִי הֵינָן לִפֶּר, וְשְׁלִישִׁית הֵינָן לֵאֵל, וְרִבְעִית הֵינָן לְכֶזֶשׁ (צמֶדֶר טו, ד"ט ט"י):
- (19) וְעָשִׂיתֶם שְׁעִיר עֲזִים. יִכּוֹל ז' כֶּזֶשִׁים וְהַשְּׁעִיר הָאוֹמֵרִים כֹּאן הֵם ז' הַכֶּזֶשִׁים וְהַשְּׁעִיר הָאוֹמֵרִים צְחוּמֶשׁ הַפְּקוּדִים, כִּשְׁמָתָה מִגִּיעַ אֲזַל פִּרִּים וְאֵלִים אֵינָן הֵם, אֲמוֹר מַעֲתָה אֵלֹ לְעִנְמָן וְאֵלֹ לְעִנְמָן, אֵלֹ קִרְצוֹ כִּגְלַל הַלֶּחֶם וְאֵלֹ לְמוֹסָפִין (ת"פ פֶּרֶק יג, ו מִנְחֹת מֵה):
- (20) וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אוֹתָם תְּנוּפָה. מִלֵּמַד שֶׁטְעוּנוֹן תְּנוּפָה מִחִיִּים (מִנְחֹת סג), יִכּוֹל כּוֹלֶם, תִּלְמוּד לומר עַל שְׁנֵי כֶזֶשִׁים: קֹדֶשׁ יִהְיוּ. לִפִּי שְׁלֹמִי יַחֲיד קֹדֶשִׁים קִלִּים, הוֹזַק לומר כִּשְׁלֹמִי צָוֹר שֶׁהִם קֹדֶשִׁים:

- 21 And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.
- 22 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.
- 23 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 24 Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.
- 25 Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.
- 26 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 27 Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.
- ויקראתם בעצם היום הזה מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו חקת עולם בכל-מושבותיכם לדרתים:
- ובקצרכם את-קציר ארצכם לא-תכלה פאת שדה בקצרה ולקט קצירה לא תלקט לעני ולגל תעזב אתם אני יהוה אלהיכם: (פ)
- וימליל יי עם משה למימר:
- דבר אל-בני ישראל לאמר בחודש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא-קדש:
- מליל עם בני ישראל למימר בירחא שביעאה בחד לירחא יהי לכון ניהא דוכרן יבגא מערע קדיש:
- מליל יי עם משה למימר:
- אך בעשור לחודש השביעי הזה יום הכפרים הוא מקרא-קדש יהיה לכם ועניתם את נפשתיכם והקרבתם אשה ליהוה:
- כל עבדת פולחן לא תעבדון ותקרבון קורבנא קדם יי:
- כל עבדת פולחן לא תעבדון ותקרבון קורבנא קדם יי:
- ברם בעשרא לירחא שביעאה הדין יומא דכפוריא הוא מערע קדיש יהי לכון ותענון ית נפשחכון ותקרבון קורבנא קדם יי:

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם צני לאוין. אמר רבי אצדימי צרצי יוסף, מה ראה הכתוב ליתנם צאמנע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו צנה צית המקדש והקריב קרבנותיו צמוכו: תעזב. הנח לפניהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (כ"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל:

(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים צמומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שצמורה מיעוטין, מכפר הוא לנשים ואינו מכפר לשנים שנים (שזועות יג.):

<p>28 And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.</p>	<p>וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>28 וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>29 For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.</p>	<p>אִרִי כָל אָנֶשׁ דָּלָא יתַעֲנִי בַכֶּרֶן יוֹמָא הַדִּין וְיִשְׁתַּיְצִי מֵעַמּוּיָהּ:</p>	<p>29 כִּי כָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא-תַעֲנֶה בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמּוּיָהּ:</p>
<p>30 And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.</p>	<p>וְכָל אָנֶשׁ דִּיעֲבִיד כָּל עֲבִידָא בַכֶּרֶן יוֹמָא הַדִּין וְאִבִּיד יֵת אָנֶשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמּוּיָהּ:</p>	<p>30 וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאִבִּידְתִּי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוּיָהּ:</p>
<p>31 Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.</p>	<p>כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִדוּן קִיָּם עָלֵם לְדִרְיֹכּוֹן בְּכָל מוֹתְבִיכּוֹן:</p>	<p>31 כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתֵּיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם:</p>
<p>32 It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.</p>	<p>שַׁבָּת שְׁבֻתָּא הוּא לְכוֹן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשְׁכּוֹן בְּתַשְׁעָא לִירְחָא בְּרַמְשָׁא מְרַמְשָׁא עַד רַמְשָׁא תְּנוּחוֹן נִיחָכוֹן:</p>	<p>32 שַׁבֹּת שְׁבֻתוֹן הוּא לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבֹּתוּ שְׁבֻתְכֶם: (פ)</p>
<p>33 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמַלִּיל יֵי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>שִׁי וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.</p>	<p>מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר בְּחַמִּישֵׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעָאָה הַדִּין חֻגָא דְמִטְלִיא שְׁבַע יוֹמִין קָדֵם יֵי:</p>	<p>34 דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחַמִּישָׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חֻג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:</p>
<p>35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>בְּיוֹמָא קְדָמָאָה מְעֻרַע קָדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבִדוּן:</p>	<p>35 בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן מִקְרָא-קָדֹשׁ כָּל-מְלָאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>

(30) והאבדת. לפי שהוא אומר כרת ככל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדת, למד על הכרת שאינו אלא אבדן:

(31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו בלאוין הרבה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

(35) מקרא קדש. [צויה"כ] קדשהו בכסות נקיה ובתפלה, ובשאר ימים טובים, במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה:

<p>Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>שבעת ימים תקריבו אֵשׁ לַיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשׁ לַיהוָה עֲצֶרֶת הוּא כָּל־מְלָאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>	<p>שבעת ימים תקריבו אֵשׁ לַיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשׁ לַיהוָה עֲצֶרֶת הוּא כָּל־מְלָאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;</p>	<p>אלו מועדי יהוה אשר תקראו אתם מקראי קֹדֶשׁ להקריב אֵשׁ לַיהוָה עלה ומנחה זבח ונסכים דבר-יום ביומו:</p>	<p>אלו מועדי יהוה אשר תקראו אתם מקראי קֹדֶשׁ להקריב אֵשׁ לַיהוָה עלה ומנחה זבח ונסכים דבר-יום ביומו:</p>
<p>beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.</p>	<p>בַּר מַשְׂבִּיא דִּי וּבַר מִמַּתְּנִיכֹן וּבַר מִכָּל נְדָרִיכֹן וּבַר מִכָּל נְדָבָתֹן דִּתְתִּנּוּן קֳדָם יי:</p>	<p>מִלֵּבָד שַׁבָּתֹת יְהוָה וּמִלֵּבָד מִמַּתְּנִיכֹם וּמִלֵּבָד כָּל־נְדָרֵיכֶם וּמִלֵּבָד כָּל־נְדָבָתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:</p>
<p>Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.</p>	<p>בָּרֶם בַּחֲמִישֶׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִיְרֵחָא שְׁבִיעָאָה בַּמַּכְנָשְׁכוֹן יֵת עַל־לֵתָא דְאַרְעָא תִּיַּחְגֹּן יֵת חָגָא קֳדָם יי שְׁבַע יוֹמִין בְּיוֹמָא קֳדָמָאָה נִיחָא וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה נִיחָא:</p>	<p>אֲךְ בַּחֲמִשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאֹת הָאָרֶץ תַּחֲגֹּו אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:</p>
<p>And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.</p>	<p>וְתִסְבוּן לָכוֹן בְּיוֹמָא קֳדָמָאָה פִּירֵי אֵילָנָא אֶתְרוּגִין לוֹלְבִין וְהַדְסִין וְעָרְבִין דִּנְחַל וְתַחֲדוּן קֳדָם יי אֶלְהֵכוֹן שְׁבַע יוֹמִין:</p>	<p>וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ־עָבֹת וְעָרְבִי־נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:</p>

(36) עצרת הוא. עזרתי אחסא אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר, בני, בצקשה מכס עכצו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידמכס: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכם, שאם לא תעשה יש חסרון כיס בדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא חסור במלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא: (37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריצה עם העולה (מנחות מד:). דבר יום ביומו. חוק הקלוז בחומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם עזר יומו צטל קרצנו:

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שבעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה בא בזמן אסיפה, מכאן שנלטוו לעצור את השנים שאם אין העבור, פעמים שהוא בא באמצע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא בזה יציא בזה, יכול יהא מזיזין כל שבעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד במשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שבעה, לתשלומין (חגיגה ט.).

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עזו ופריו שזה (סוכה לה:). הדר. הדר באילנו משנה לשנה, וזהו אחריו (שם):

41	And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.	וְחַגְגֶתֶם אֹתוֹ תֵּג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תִּחְגֹּגוּ אֹתוֹ	41
42	Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;	בַּמִּטְלָא תִּתְּבוּן שִׁבְעָא יוֹמִין כָּל יִצְיָבָא בְּיִשְׂרָאֵל יִתְּבוּן בַּמִּטְלָא	42
43	that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	בְּדִיל דִּידְעוּן דְּרִיכּוֹן אֲרִי בַּמִּטְלָא עֲנִי אוֹתִיבִית יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפְקוּתֵי יְתִהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יי אֱלֹהֵכּוֹן	43
44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	44
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֵר:	שְׂעִי יט*
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	צִו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּקִחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כֶּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: פָּקִיד יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּבִיאוּ אֵלֶיךָ מִשֶּׁח זַיִת זָךְ וַיִּכּוּ אֹתוֹ בְּתִישָׁא לְאֵנְהָרָא לְאַדְלָקָא בּוֹצִינָא תְּדִירָא:	2
3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִחוּץ לַפָּרֹכֶת הָעֵדוּת בְּאַהֲל מוֹעֵד יַעֲרוֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: מִבְּרָא לְפָרוּכְתָּא דְּסִהְדוּתָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא יְסֹדֶר יִתִּיה אַהֲרֹן מִרְמָשָׁא עַד צַפְרָא קָדָם יי תְּדִירָא קָדָם עוֹלָם לְדֹרִיכּוֹן:	3

כפת חמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שם לז): וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדם, העשוי כמין קליעה (שם לז):

(42) האזור. זה אזור: בישראל. לרבות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבת. ענני כבוד (סוכה יא):

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מנחת הנרות, ופרשת ואמה תזיה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש צורך המנורה, וכן משמע ואמה סופך לזוהי את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים צמנחות (פז). וצ"כ (פרשת יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (צמדבר כח, ו), שאינה אלא מיום ליום:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כז. ת"כ שם ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל באי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חסדותיה, וממנה היה מתחיל, וזה היה מקיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ שם יא), ושערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקצעה להם (מנחות פט):

4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל הַמִּנְחָה הַטְּהִלָּה יַעֲרֹךְ אֶת הַנִּרְזֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)	עַל מִנְחָתָא דְכִיתָא יִסְדֵּר יֵת בּוֹצִינְיָא קָדָם יְיָ תְדִירָא:
5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וְלִקְחַתָּ סֹלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ שִׁתִּים עֲשָׂרָה חֲלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחֲלָה הָאֶחָת:	וְתִסֵּב סֹלֶתָא וְתִיפִי יֵתָ תְרַתָּא עֲשָׂרֵי גְרִיצָן תְּרִין עֲשָׂרֹנִין תְּהִי הָוִיא גְרִיצָתָא קָדָא:
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרֻכּוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכָּת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטְּהֹר לִפְנֵי יְהוָה:	וְתִשְׁנֵי יִתְהוֹן תְּרַתִּין סִדְרִין שֵׁית סִדְרָא עַל פְּתוּרָא דְכִיתָא קָדָם יְיָ:
7	And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	וְנָתַתָּ עַל-הַמַּעֲרֻכָּת לְבֹנָה זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאַזְכָּרָה אֲשֶׁה לִיהוָה:	וְתִתִּין עַל סִדְרָא לְבֹנָתָא דְכִיתָא וְתְהִי לְלֶחִים לְאַדְכָּרָא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:
8	Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.	בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:	בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא יִסְדְּרֵיהּ קָדָם יְיָ תְדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עֲלֵם:
9	And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.	וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלָהּוּ בְּמִקְוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לֹו מֵאֲשֵׁי יְהוָה חֶק-עוֹלָם: (ס)	וְתְהִי לְאַהֲרֹן וּלְבָנָהוּ וְיִכְלֹנֵיהּ בְּאַתֵּר קֳדִישׁ אֲרִי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא לִיהּ מִקְוִרְבָּנָא דִּי קִים עֲלֵם:
10	And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.	וַיֵּצֵא בֶן-אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן-אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בְּמַחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:	וַיִּנָּפֵק בֶּר אֶתְתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בֶּר גְּבֵר מִצְרָאִי בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַתְנָצִיאוּ בְּמִשְׁרִיתָא בֶּר אֶתְתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְגוֹבְרָא בֶּר יִשְׂרָאֵל:

- (4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר:
- (6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן (ת"כ פרק יח, ד):
- (7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני ציזיז לצוניה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגזוה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמתלקין אותו ככל שצת ושצת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה:
- (9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הצא מן התצואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:
- (10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רצי לוי אומר מעולמו יצא, רצי זרכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ציוס השצת יערבנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת צוננת של תשעה ימים, צתמיה. ומתיתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מבית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליעט אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מבני דן אני,

<p>And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.</p>	<p>וַיִּקַּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיְבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לַמְטֵה־דָן:</p>	<p>וַיִּקַּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיְבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לַמְטֵה־דָן:</p>
<p>And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.</p>	<p>וַיִּנְחֲלוּ בַּמִּשְׁמֶר לַפָּרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)</p>	<p>וַיִּנְחֲלוּ בַּמִּשְׁמֶר לַפָּרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.</p>	<p>הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:</p>	<p>הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:</p>
<p>And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.</p>	<p>וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלֵל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֲטָאוֹ:</p>	<p>וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלֵל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֲטָאוֹ:</p>
<p>And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.</p>	<p>וְנִקְבַּ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוּם יִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כִּגֹּר כְּאֶזְרוֹחַ בְּנִקְבוֹ־שֵׁם יוֹמָת:</p>	<p>וְנִקְבַּ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוּם יִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כִּגֹּר כְּאֶזְרוֹחַ בְּנִקְבוֹ־שֵׁם יוֹמָת:</p>

אמרו לו איש על דגלו בַּחַת לְבִית חֲזָקָס (צמדצר ב, צ) כתיב, נכנס לציט דינו של משה וינא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בחוך בני ישראל. מלמד שנחגיג: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה בו מטעם אהלו: (11) ויקב. כתרומו, ופריש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו). והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שצנן של ישראל שפרסמה הכחוצ לזו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלמית. דְּהוּת פטופטה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטופטה צדצרים, שואלת צשלוס הכל: בת דברי. דצרנית היתה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למטה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשצטו, כיונא צו אהליאצ צן אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שצח לו שצח לאציו שצח לשצטו: (12) וינחחו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח): שנאמר מַקְלִיךְ מוֹת יוֹמָת (שמות שס יד), אצל לא פורש להם צאיו מיתה, לכך נאמר פִּי לֹא פָרַשׁ מִהָיָה לֹא (צמדצר טו, לד), אצל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אס חייב מיתה אס לאו: (14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נעשים צמיתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוהו של אדם כמותו: (15) ונשא חטאו. צכרת, כשאין התראה: (16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל צכינוי: ונקב. לשון קללה, כמו מִהָיָה לֹא (צמדצר כג, ח. סנהדרין נו):

17	And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.	וְגֵבֶר אֲרִי יִקְטֹל כָּל נֶפֶשׁ אָדָם וְאִנְשָׁא אַחְקָטְלָא וְתִקְטִיל:	וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל-נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת:	17
18	And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.	וְדִיקְטֹל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ חֲלָף נֶפֶשׁ:	וּמִכָּה נֶפֶשׁ-בְּהֶמְהָ יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:	18
19	And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:	וְגֵבֶר אֲרִי יִתֵּן מוּמָא בְּחִבְרִיהָ כִּמָּא דְעֵבֶד כֵּן יִתְעַבִּיד לֵיהּ:	וְאִישׁ כִּי-יִתֵּן מוּם בְּעַמִּיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ:	19
20	breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.	תִּבְרָא חֲלָף תִּבְרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שְׁנָא חֲלָף שְׁנָא כִּמָּא דִּיהִב מוּמָא בְּאִנְשָׁא כֵּן יִתְיָהֵב בֵּיהּ:	שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בְּאָדָם כֵּן יִנָּתֵן לוֹ:	20
21	And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.	וְדִיקְטֹל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְדִיקְטֹל אִנְשָׁא יִתְקַטֵּל:	וּמִכָּה בְּהֶמְהָ יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת:	מפטיר
22	Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'	דִּינָא חֵד יְהִי לְכוּן גִּיּוֹרָא כַּאֲדָרְחָ יְהִיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כִּגְר כַּאֲדָרְחָ יְהִיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	22
23	And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.	וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲפִיקוּ יֵת דְּאֶרְגִּין לְמִבְרָא לְמַחְנֶה וַיִּרְגְּמוּ יְתִיהָ בְּאִבְנָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָבְדוּ כִּמָּא דְּפִשְׁדִּי יֵת מֹשֶׁה:	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְקַלֵּל אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ אֲבָן וּבִגְדֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)	קכד פסוקים

The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 157.

XXV	And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהָרַיִם וּמִלִּיל יֵת עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְּסִינֵי לְאֹמַר:	זֶהר
-----	---	---	------

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:

(20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (ב"ק פד.) שאינו נתינת מוס ממנו, אלא תשלומי ממון שמיין אותו כעבד, לכך כתוב זו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:

(21) ומכה בהמה ישלמה. למעלה דָּבַר זהורג זהמה, וכאן דָּבַר עושה זה חצורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה זו חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וזמכה אציו ואמו דבר הכתוב, וזא להקישו למכה זהמה, מה מכה זהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמנינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר זמכה שפטור, ומה בזממה בחצלה, שאם אין חצלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה זה חצורה:

(22) אני ה' אלהיכם. כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:

(23) ובני ישראל עשו. כל המנוה האמורה במקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:

<p>Speak unto the children of Israel, ² and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:</p>	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אֲרִי תִיעֲלוֹן לָאֲרֶעָ דְּאֵנָּה יִהְיֶה לָכֹון וְתִשְׁמִיט אֲרֶעָ שְׁמִטָּתָא קֳדָם יי:</p>
<p>Six years thou shalt sow thy field, ³ and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.</p>	<p>שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרֶמְךָ וְאָסַפְתָּ אֹתָהּ תְּבוֹאָתָהּ:</p>	<p>שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרֶמְךָ וְאָסַפְתָּ אֹתָהּ תְּבוֹאָתָהּ:</p>
<p>But in the seventh year shall be a ⁴ sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.</p>	<p>וּבִשְׁנַת הַשְּׁבִיעִת שְׁבַת שְׁבַתֹּן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכְרֶמְךָ לֹא תִזְמַר וְכָרְמְךָ לֹא תִזְמַר:</p>	<p>וּבִשְׁנַת הַשְּׁבִיעִת שְׁבַת שְׁבַתֹּן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכְרֶמְךָ לֹא תִזְמַר:</p>
<p>That which groweth of itself of thy ⁵ harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.</p>	<p>אֵת סִפְיַח קְצִירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת־עֲנָבֵי נִזְיָרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתֹּן יִהְיֶה לָאָרֶץ:</p>	<p>אֵת סִפְיַח קְצִירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת־עֲנָבֵי נִזְיָרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתֹּן יִהְיֶה לָאָרֶץ:</p>
<p>And the sabbath-produce of the ⁶ land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;</p>	<p>וְהָיָה שְׁמִטַּת אֲרֶעָ לָכֹון לְמִיכַל לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְאִיִּירְךָ וּלְתוֹתִיבְךָ דְּדִירִין עִמָּךְ:</p>	<p>וְהָיָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לְאֹכְלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְרֶךָ וּלְתוֹשְׁבֶיךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:</p>
<p>and for thy cattle, and for the beasts ⁷ that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.</p>	<p>וּלְבִעִירְךָ וּלְחִיתָא דְּבִאֲרֶעָ תִּהְיֶה כָּל־תְּבוֹאָתָהּ לְאֹכֹל: (ס)</p>	<p>וּלְבִעִירְךָ וּלְחִיתָא דְּבִאֲרֶעָ תִּהְיֶה כָּל־תְּבוֹאָתָהּ לְאֹכֹל: (ס)</p>

- (1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אלזל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה בת"כ (פרשתא א, א). ונראה לי שכך פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שגשגית בערבות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וזא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמיטתה היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו וגשנו בערבות מואב:
- (2) שבת לה. לשם ה' כשם שנאמר בשבת בראשית:
- (3) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקולצין וזמורותיה, ותרגומו לָא תִקְסַח, ודומה לו קוֹזִים פְּסוּקִים (ישעיה לג, יז), שָׁרְפָה צֶאֱשׁ פְּסוּקָה (תהלים פ, יז):
- (4) את ספיח קצירך. אפילו לא זרעתה, והיא זמחה מן הזרע שנפל בה צעת הקציר, הוא קרוי ספיח: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך בוצר, אלא מן המופקר:
- (5) ודחית שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שווים בה אמת ושכיר ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השָׁבִיט אמת אוכל, ואי אמת אוכל מן השמור (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אֲנִי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שם ו):

<p>And thou shalt number seven 8 sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.</p>	<p>וּתְמַנִּי לָךְ שִׁבְעַת שָׁמַטִּין דְּשָׁנִין שִׁבְעַת שָׁנִין שִׁבְעַת זְמַנִּין וַיְהִי לָךְ יוֹמֵי שִׁבְעַת שָׁמַטִּין דְּשָׁנִין אַרְבַּעִין וְתֵשַׁע שָׁנִין:</p>	<p>וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים וַהֲיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת הַשָּׁנִים תֵּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה:</p>
<p>Then shalt thou make 9 proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.</p>	<p>וְתַעֲבֹר שׁוֹפָר יִבְבֵּא בִּירוֹחַ שְׁבִיעָאָה בְּעֶשְׂרָא לְיִרְחָא בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרָא תַעֲבֹרִין שׁוֹפָרָא בְּכָל אֶרֶצְכוֹן:</p>	<p>וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל־ אֶרְצְכֶם:</p>
<p>And ye shall hallow the fiftieth year, 10 and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.</p>	<p>וְתִקְדְּשׁוּן יֵת שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין וְתִקְרֹון חֵירוֹתָא בְּאַרְעָא לְכָל יִתְבָּהָא יוֹבִילָא הִיא תְּהִי לְכוֹן וְתִתּוּבוֹן גְּבֵר לְאַחֲסִנְתִּיהָ וְגֵבֵר לְזִרְעִיתִיהָ תִתּוּבוֹן:</p>	<p>וְקִדְּשָׁתֶם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְץ לְכָל־יֹשְׁבֵיהָ יוֹבֵל הוּא תְּהִי לְכֶם וְשַׁבָּתָם אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשָׁבוּ:</p>
<p>A jubilee shall that fiftieth year be 11 unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.</p>	<p>יוֹבֵל הִיא שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין תְּהִי לְכוֹן לֹא תִזְרְעוּן וְלֹא תִחַצְדּוּן יֵת כְּתֵהָא וְלֹא תִקְטְפוּן יֵת שְׁבָקֵהָא:</p>	<p>יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תְּהִי לְכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סִפְיָתָהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נִזְרֶיהָ:</p>
<p>For it is a jubilee; it shall be holy 12 unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.</p>	<p>אֲרִי יוֹבִילָא הִיא קוֹדֶשָׁא תְּהִי לְכוֹן מִן חֲקֵלָא תִיכְלוּן יֵת עַל־לִתָּהּ:</p>	<p>כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תְּהִי לְכֶם מִן־הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת־ תְּבוּאָתָהּ:</p>

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, זהמה לא כל שכן, שמונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולזהמתך, מקיש זהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לזהמתך מן הזית, פֶּלֶה לחיה מן השדה פֶּלֶה לזהמתך מן הזית (ת"כ. שם ח. תענית י:).

(8) שבתת שנים. שמונות שנים, יכול יעשה שבע שנים רכופות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה בזמנה (ת"כ פרשתא ב, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמונות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמונות למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון ויעצירו קול צמחנה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ציוס הכפורים, איני יודע שהוא צמחנה, אלא נאמר צמחנה, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שנת ככל ארבע, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שנת ככל ארבע, אלא צבית דין בלצד (ת"כ שם ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ב, א) כניסתה מקדשין אותה צבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח): וקראתם דרור. לעצדים, צין נרצע, צין שלא קלו לו שש שנים משמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדיר צי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר ככל מקום שהוא רוצה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים צניקצת שם לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחזתו. שהשדות חוזרות לצבעיהן: ואיש אל משפחתו תשובו. לרבות את הנרצע (קידושין טו):

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיחא צראש השנה (ח:), וצ"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אצל נזר אחת מן המופקרים. כשם שנאמר צצציעת, כך נאמר ציוצל, נמלאו שמי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמטה, ושנת החמשים יוצל:

13	In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.	בשנת היובל הזאת תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ: בְּשַׁתָּא דִּי־יֻבְלָא הָדָא תְּחֻבּוּן גְּבֵר לְאֲחֻסְנָתִיהּ:
14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וְכִי-תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעִמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עִמִּיתְךָ אֶל-תּוֹנוֹ אִישׁ אֶת-אֲחֵיו: וְאִרִי תִזְבִּין וְבִינִין לְחִבְרָךְ אוֹ תִזְבּוּן מִיַּד חִבְרָךְ לֹא תוֹנוּ גְּבֵר יֵת אֲחֻדָּהּ:
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עִמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי-תְבוּאָת יִמְכֶּר-לָךְ: בְּמִנְן שָׁנִיא בְּתֵר יוֹבִילָא תִזְבּוּן מִן חִבְרָךְ בְּמִנְן שָׁנֵי עַלְלָתָא יוֹבִין לָךְ:
16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעַט הַשָּׁנִים תִּמְעֹט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאָת הוּא מוֹכֵר לָךְ: לְפֻם סְגִיּוֹת שָׁנִיא תִסְגִּי וְבִינְהִי וּלְפֻם זְעִירוֹת שָׁנִיא תִזְעֵר וְבִינְהִי אִרִי מִנְן עַלְלָתָא הוּא מוֹבִין לָךְ:
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת-עִמִּיתוֹ וְיִרְאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְלֹא תוֹנוּן גְּבֵר יֵת חִבְרִיהּ וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ אִרִי אֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶן:
18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁכְּבֶתֶם עַל-הָאָרֶץ לְבֶטַח: וְתַעֲבְדוּן יֵת קִנְיִי וְיֵת תִּשְׁרוּן וְתַעֲבְדוּן יִתְהוּן וְתִתְּבוּן עַל אֲרֻעָא לְרַחֲצֵן:

(12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תנא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צהוייתה תהא (סוכה מ: ת"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שאם קלה לחיה מן השדה, אתה צריך לצער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ציוצול:

(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר וְשָׁבְתָם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרבות, המוכר שדה ועמד בנו וגאלה, שחזרת לאצו ציוצול:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם זאת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרשת ג, ד ז"מ נח):

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, לייסד המקרא על אופניו, על האונאה צא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראוייה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה צדמים יקרים, הרי נתאנה לוקה, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזה שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שהא עומדת ציד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדה אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שחעמוד שתי שנים ציד הלוקח מיוס ליום, ואפילו יש שלש תצואות צאות שתי שנים, כגון, שמכרה לו צקמותיה, ושני, אינו יולא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שָׁנִים שָׁנִים:

(16) תרבה מקנתו. תמכנה ציוקר: תמעיט מקנתו. תמעיט צדמיה:

(17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת צדמים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חצירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאמו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר צו ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנָתַנָּה הָאֲרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׁבַּחְתֶּם לְבָטַח עָלֶיהָ:	וְתָתִין אֲרֶעָא אַבְהָ וְתִיכְלוּן לְמַשְׁבַּע וְתִתְבִּין לְרַחֲצָן עָלֶיהָ:
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מַה-נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת-תְּבוּאָתָנוּ:	וְאִרִי תִימְרוּן מָא נִיכּוּל בַּשָּׁתָא שְׁבִיעִיתָא הָא לֹא נִזְרַע וְלֹא נִכְנוֹשׁ יָת עַלְלָתָנָא:
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת-בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשָׂת אֶת-תְּבוּאָהּ לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים:	וְאַפְקִיד יָת בְּרַכְתִּי לְכוּן בַּשָּׁתָא שְׁתִּיתָא וְתַעֲבִיד יָת עַלְלָתָא לְתַלַּת שָׁנִין:
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְזָרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת וְאָכַלְתֶּם מִן-תְּבוּאָהּ יָשֹׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד-בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֹׁן:	וְתִזְרְעוּן יָת שָׁתָא תְּמִינִיתָא וְתִיכְלוּן מִן עַלְלָתָא עַתִּיקָא עַד שָׁתָא תְּשִׁיעִיתָא עַד מִיעַל עַלְלָתָהּ תִּיכְלוּן עַתִּיקָא:
23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְהָאֲרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּת כִּי-לִי הָאֲרֶץ כִּי-גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:	וְאַרְעָא לֹא תִזְדָּבֵן לְחִלוּטִין אִרִי דִּילִי אֲרֶעָא אִרִי דִּיִּירִין וְתוֹתְבִין אִתּוֹן קְדָמִי:
24	And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.	וּבְכָל אֲרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּהּ תִּתְּנוּ לָאֲרֶץ: (ס)	וּבְכָל אֲרַע אַחְסַנְתְּכוֹן פּוּרְקָנָא תִתְּנוּן לְאַרְעָא:
25	If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.	כִּי-יִמּוֹךְ אֲחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלֹה הַקָּרֵב אֵלָיו וּגְאָל אֶת מִמְכָּר אָחִיו:	אִרִי וְתִמְסַכֵּן אֲחֻדָּא וַיִּזְבִּין מֵאַחְסַנְתִּיהּ וַיִּיתִי פְּרִיקִיָּה דְּקָרִיב לִיהּ וַיַּפְדּוּךְ יָת זְבִינִי אֲחֻדָּהּ:

(18) וישבתם על הארץ לבטח. שָׁעֲשֹׂן שְׁמֹטָה יִשְׂרָאֵל גּוֹלִים, שְׁנֹאמֵר אֲזַ תְּרַקֵּה הָאֲרֶץ אֶת שְׁבַחְתִּיָּהּ, וְהִרְקֵת אֶת שְׁבַחְתִּיָּהּ (ויקרא כו, לד שצח לג), וְשִׁעִים שָׁנָה שֶׁל גְּלוּת צָל כְּנֶגֶד שְׁעִים שְׁמֹטוֹת שְׁבַחְתִּיָּהּ:

(19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שֶׁלָּא תִדְאֲגוּ מִשְׁנַת צוּרַת: וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעָה. אִף בְּתוֹךְ הַמַּעֲשִׂים תִּהְיֶה צוּרָה:

(20) ולא נאסף. אֵל הַצִּית: אֶת תְּבוּאָתָנוּ. כְּגוֹן יֵין וּפִירוֹת הָאֵילָן, וּסְפִיחֵין הַצִּיצִים מֵאֲלִיהֶם (פסחים נא):

(21) לשלש השנים. לְמַקְצֵת הַשָּׁשִׁית מִנִּיסָן וְעַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְלִשְׁבִיעִית, וְלִשְׁמִינִית, שִׁזְרְעוּ בְּשִׁמְיִית בְּמַרְחָשׁוֹן וּיקָצְרוּ צִינָס:

(22) עד השנה התשיעת. עַד חֹג הַסִּכּוֹת שֶׁל תְּשִׁיעִית שֶׁהִיא עִת צוּא תְּבוּאָתָהּ שֶׁל שְׁמִינִית לְתוֹךְ הַצִּית, שְׁכָל יְמוֹת הַקִּץ הֵיוּ בְּשָׁנָה בְּגִרְנוֹת, וּבְמַשְׁרֵי הוּא עִת הָאִסְיָף לְצִית. וּפְעָמִים שֶׁהִיָּה צְרִיכָה לַעֲשׂוֹת לְאַרְבַּע שָׁנִים, בְּשָׁשִׁית שְׁלִפְנֵי הַשְּׁמֹטָה הַשְּׁבִיעִית, שֶׁהֵן בְּטָלִין מֵעֲזוּדַת קִרְקַע שְׁתֵּי שָׁנִים רְלוּפוֹת הַשְּׁבִיעִית וְהַיּוֹזֵל, וּמִקְרָא זֶה נִאֲמַר בְּשָׁנֵי הַשְּׁמֹטוֹת כוֹלֵן:

(23) והארץ לא תמכר. לִיתֵן לֹאֵז עַל חֹזֶרֶת שְׁדוּת לְצַעֲלִים צִיּוֹזֵל, שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַלּוֹקֵחַ כּוֹזֵשׁ (ת"כ שס ח): לְצִמְתָּת. לְפִסְיָקָה, לְמַכִּירָה פְּסוּקָה עוֹלָמִית: כִּי לִי הָאֲרֶץ. (ת"כ) אֵל תִּרְעַע עֵינֶיךָ צֶה (שס), שְׁאִינָה שֶׁל:

(24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לְרִצּוֹת צִחִים, וְעִצֵּד עֲבָרִי (שס ט), וְדָבָר זֶה מִפְּרוּשׁ בְּקִידוּשֵׁין צִפְרָק א' (דף כא). וְלִפִּי פְּשׁוּטוֹ, סְמוּךְ לְפִרְשָׁה שְׁלֹא חֲרִירִי, שֶׁהִמּוּכָר אֲחֻזָּתוֹ רִשְׁאִי לְגִאֲלָהּ לְאַחֵר שְׁתֵּי שָׁנִים, אִו הוּא, אִו קְרוּצוֹ, וְאִין הַלּוֹקֵחַ יִכּוֹל לַעֲכּוֹב:

(25) כי ימוך אחיך ומכר. מִלְּמַד שֶׁאִין אָדָם רִשְׁאִי לְמַכּוֹר שְׁדֵּהוּ אֲלֵא מִמַּחֲמַת דּוּחַק עוֹנִי (ת"כ פֶּרֶק ה, א): מֵאֲחֻזָּתוֹ.

<p>26 And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;</p>	<p>וְגִבֵּר אָרִי לֹא יִהְיֶה לִיָּה פְּרִיק וְתִדְבִּיק יָדֶיהָ וַיִּשְׁכַּח כְּמֹסֶת פּוֹרְקָנֶיהָ:</p>	<p>26 וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה-לּוֹ גָּאֹל וְהִשְׁגִּיהָ יָדוֹ וּמָצָא כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ:</p>	<p>26</p>
<p>27 then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.</p>	<p>וַיַּחְשִׁיב יָת שְׁנֵי זְבִינוֹתָיו וַיָּתִיב יָת מוֹתָרָא לְגִבֵּר דְּזָבִין לִיָּה וַיָּתִיב לְאַחֲסָנֶיהָ:</p>	<p>27 וַחֲשַׁב אֶת-שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהָשִׁיב אֶת-הַעֲדָף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר-לּוֹ וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ:</p>	<p>27</p>
<p>28 But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.</p>	<p>וְאִם לֹא אֲשַׁכַּחַת יָדֶיהָ כְּמֹסֶת דִּיתִיב לִיָּה וַיְהִי זְבִינוֹתָיו בְּיַד דְּזָבִין וַיְהִי עַד שְׁתָּא פּוֹרְקָנֶיהָ וַיּוֹצֵא בְּיוֹבֵל וַיָּתִיב לְאַחֲסָנֶיהָ:</p>	<p>28 וְאִם לֹא-מָצָאָהּ יָדוֹ דִּי הָשִׁיב לָּהּ וְהָיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד הַתְּקֵנָה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיּוֹצֵא בִּיבֹל וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ: (ס)</p>	<p>28</p>
<p>29 And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.</p>	<p>וְגִבֵּר אָרִי יִזְבִּין בֵּית מוֹתָב קִרְתָּא מְקֻפָּא שׁוּר וַיְהִי פּוֹרְקָנֶיהָ עַד מְשָׁלֻם שְׁתָּא דְּזְבִינוֹתָיו עַדן בְּעַדָּן יְהִי פּוֹרְקָנֶיהָ:</p>	<p>חמ"ט (שלישי) וְאִישׁ כִּי-יִמְכֹּר בֵּית-מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גְאֻלָּתוֹ עַד-תֵּם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְאֻלָּתוֹ:</p>	<p>חמ"ט (שלישי)</p>
<p>30 And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.</p>	<p>וְאִם לֹא יִתְפָּדֶיךָ עַד מְשָׁלֻם לִיָּה שְׁתָּא שְׁלֻמָּתָא וַיִּקּוּם בֵּיתָא דְּבִקְרָתָא דְּלִיָּה שׁוּרָא לְחֻלוּטִין לְדְּזָבִין וַיְהִי לְדִירוֹתָיו לֹא יוֹצֵא בְּיוֹבֵל:</p>	<p>30 וְאִם לֹא-יִגְאָל עַד-מְלֹאת לֹ שְׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר-בְּעִיר אֲשֶׁר-(כ' לא) ק' לֹן חֲמָה לְצִמְיוֹתָהּ לְקֵנָה אֹתוֹ לְדִירוֹתָיו לֹא יֵצֵא בִּיבֹל:</p>	<p>30</p>

ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב: (26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין ס ט"ב פרק ה, ג):

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוצל, כך וכך, וצממה מכרתיה לך, צכך וכך, עמיד היית להחזירה ציוצל, נמצאת קונה מספר התצואות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצא את דמיהן מן החשבון, וטול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. בדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנם ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל):

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצאין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוצל משמט בתחלתו (ת"כ ס ו):

(29) בית מושב עיר חומה. בית צמח עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שמי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הושרך לפדש צוה שהוא חלוק, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גואלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: והיתה גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלימה קרוים ימים, וכן פשט הגערה אפסו ימים (בראשית כד, נה):

(30) וקם הבית וגו' לצמיתתו. יצא מכחו של מוכר ועומד צמח של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לז). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והושרך לכמוצ לה, אלא מתוך שצריך לכמוצ לא צפנים, תקנו לו במסורת זה נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (ף) אם פגע צו יוצל צמח שנמו לא יצא (שם לא):

<p>But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.</p>	<p>ובתי החצרים אשר אין להם חמה סביב על-שדה הארץ יחשב גאלה תהיה-לו וביביל להון וביבילא יפקון:</p>	<p>ובתי החצרים אשר אין להם חמה סביב על-שדה הארץ יחשב גאלה תהיה-לו וביביל יצא:</p>
<p>But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.</p>	<p>וקרני ליואי בתי קרני אחסנתהון פורקן עלם יהי לליואי:</p>	<p>וערי הלויים בתי ערי אחוזתם גאלת עולם תהיה ללויים:</p>
<p>And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.</p>	<p>ודיפרוק מן ליואי ויפקון זביני ביתא וקרני אחסנתיה בייבילא ארי בתי קרני ליואי אגין אחסנתהון בגו בני ישראל:</p>	<p>ואשר יגאל מן-הלויים ויצא ממכר-בית ועיר אחוזתו ביביל כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם בתוך בני ישראל:</p>
<p>But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.</p>	<p>וחקל רוח קרניהון לא יזבן ארי אחסנת עלם הוא להון:</p>	<p>ושדה מגרש עריהם לא ימכר כי-אחוזת עולם הוא להם: (ס)</p>
<p>And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.</p>	<p>וארי יתמסכן אחוה ותמוט ידיה עמך ותתקוף ביה ידו ויתתוב ויחי עמך:</p>	<p>וכי ימוט אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך:</p>
<p>Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.</p>	<p>אל תתקח מאתו נשך ותרבית לא תסב מניה חיבוליא ורבייתא ותתתל מאלהך ויחי אחוה עמך:</p>	<p>אל-תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך:</p>

(31) ובתי החצרים. כמרגומו פלסא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרבה בספר יהושע הערים וסלגריהם (יהושע יג, כח), צלגריהם וצטילקס (צראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוזל, ויוצאין ציובל לזעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, וזיה יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרקו, ז ערכין לג): וציובל יא. בחנס:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמנה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנמונות להם באלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שס):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויאז ציובל. אותו ממכר של בית, או של עיר, וישו צלוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר בתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולת עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכחוצ אלל צלוקה ישראל שקנה בית בערי הלויים, אצל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מצוה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציובל ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם במקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מקר גזר, שאם הקדיש בן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה יוצאה לכהנים ציובל, כמו שנאמר בישראל ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד (ויקרא כז, כ), אצל בן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחם שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקתו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאוי שעל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או תושב, ואיזה תושב כל שקבל עליו שלא לעבד עבדות אלילים ואוכל נבלות:

37	Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.	אֶת־כֶּסֶףְךָ לֹא־תִתֵּן לוֹ בַּנִּשְׁךְ וּבַמִּדְבָּרִית לֹא־תִתֵּן אֶכְלֶךָ׃ יֵת כֶּסֶףְךָ לֹא תִתֵּן לִיהוֹ בְּחִיבֻלָּיָא וּבְרִבִּיתָא לֹא תִתֵּן מִיכְלֶךָ׃
38	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיְוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים׃ (ס) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי אֵלֶיכֶם בְּהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיְוֹת לָכֶם לֵאלֹהֵי׃
39	And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.	וְכִי־יִמְוֶה אֶתְּךָ עַמֶּךָ וְנִמְכַר־לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבָדֶת עָבֵד׃ וְאִם יִמְכַר אֶתְּךָ עַמֶּךָ וְנִמְכַר לָךְ לֹא תַעֲבֹד בּוֹ עֲבָדֶת עָבֵד׃
40	As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.	כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ׃ כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ׃
41	Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.	וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב׃ וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב׃
42	For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.	כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עָבֵד׃ כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עָבֵד׃
43	Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.	לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וַיִּירָאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ׃ לֹא תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וַיִּירָאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ׃

(36) נשך ותרבית. חד שווינהו רבנן, ולעצור עליו בשני לאוין (צ"מ ס): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הולך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו בזכריו כדי להלוותם לישראל צרכים, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכן הולך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

(38) אשר הוצאתי וגו'. והבנתי בין זכור לשאינו זכור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל צרכים, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אהכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצותי, אפילו הן כצדוק עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. כשכר שתקבלו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הדבר צורך צרכי ישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבודה אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כתובות קי):

(39) עבודת עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר בה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרחץ, ולא ינעול לו מנעליו: (40) כשכיר כתושב. עבודה קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהגו בו: עד שנת היבול. אם פגע בו יוצל לפני שש שנים היוצל מוסיאו:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרצו חייב צמזמות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כג): ואל אחות אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזלזל בן (מכות יג): אחות. חזקת:

(42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא ו, א): לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרזה, כאן יש עבד למכור, ולא יעמידנו על אפן הלוקח:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לצורך, כדי לענותו, אל תאמר לו הֵס לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עֲדָר

<p>44 And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.</p>	<p>וְעַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ מֵעַמֵּי דְבִסְחָרְנִיכּוֹן מִנְהוֹן תִּקְנֶנּוּ עַבְדִּין וְאִמָּהֶן:</p>	<p>44 וְעַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ מֵאֵת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנֶנּוּ עַבְדִּים וְאִמָּה:</p>
<p>45 Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.</p>	<p>וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשְׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנֶנּוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרֶצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחָזָה: לְכֹן לְאַחְסָנָא:</p>	<p>45 וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשְׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנֶנּוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרֶצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחָזָה:</p>
<p>46 And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.</p>	<p>וְהַתְּנַחְלָתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֻחָזָה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאַחֲיֵכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאָחִיו לֹא-תִרְדֶּה בּוֹ בְּפֶרֶךְ: (ס)</p>	<p>46 וְהַתְּנַחְלָתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֻחָזָה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאַחֲיֵכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאָחִיו לֹא-תִרְדֶּה בּוֹ בְּפֶרֶךְ: (ס)</p>
<p>47 And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,</p>	<p>וְכִי תִשָּׂי יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמִן אַחֶיךָ עִמּוֹ וְנִמְכָּר לְגֵר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֹקֵר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>	<p>47 וְכִי תִשָּׂי יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמִן אַחֶיךָ עִמּוֹ וְנִמְכָּר לְגֵר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֹקֵר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>
<p>48 after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;</p>	<p>וְאִרִי תִדְבִּיק יָד עֶרֶל וְתוֹתֵב עִמָּךְ וְיִחְמַסְכֶּן אַחֶיךָ עִמִּיהָ וְיִזְדָּבֵן לְעֶרֶל תוֹתֵב דְּעִמָּךְ אוֹ לְאַרְמָאִי מִזֶּרְעִית גִּירָא:</p>	<p>48 אַחֲרֵי נִמְכָּר גֵּאֻלָּה תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאָחָיו וְגֹאֲלֹנּוּ:</p>

תחת הגפן, עד שאצוא, שמא תאמר אין מכיר בדבר אם לזורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לזורך, הרי הדבר הזה מסור ללז, לכך נאמר ויראת:

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעצדי איני מושל, צו' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תסיה כל נשמה (דברים כ, טז), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעצדים: אשר סביבתיכם. ולא שצמך גבול ארצם, שהרי זה אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישא נשים בצרצכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אתה מותר לקנותו בעצד (קידושין סז:): מהם תקנו. אותם תקנו:

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילים לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא עצמו ומלך צמשתיו שלא לרדות בצורך:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כהרגומו על כל חוק, וסופו מוכיח ומכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרס לו שיעשיר, דצוקו עמך: ומך אחיך עמו. מי גרס לו שימור, דצוקו עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אלילים עצמה (שם כ. כ"ג ע"א), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עצים, ולשחוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחהו שיתמע:

49	or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.	או אחבדו או בר אחבדו יפרקניה או מקריב בשריה מורעיתה יפרקניה או דתדביק ידה ויתפריק:	או־דלו או בן־דלו וגאלנו או־ משאר בשרו ממשפחתו וגאלנו או־השיגה ידו ונגאל:	49
50	And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.	והשב עם־קנהו משנת המכרו לו עד שנת היבל והיה כסף ממכרו במספר שנים כימי שכיר יהיה עמו:	והשב עם־קנהו משנת המכרו לו עד שנת היבל והיה כסף ממכרו במספר שנים כימי שכיר יהיה עמו:	50
51	If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.	אם עוד סגיות בשניא לפומהון יתיב פורקניה מכסף זבניה:	אם־עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו מכסף מקנתו:	51
52	And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.	ואם זעיר אשתאר בשניא עד שתא דיובילא ויחשיב ליה כפום שגוהי יתיב ית פורקניה:	ואם־מעט נשאר בשנים עד־ שנת היבל וחשב־לו כפי שגוהי ישיב את־גאלתו:	52
53	As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.	כאגיר שנה בשנה יהי עמיה לא יפלח ביה בקשיו לעינך:	כשכיר שנה בשנה יהיה עמו לא־ירדנו בפרך לעינך:	53
54	And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.	ואם לא יתפריק באלין ויפוק בשתא דיובילא הוא ובניה עמיה:	ואם־לא וגאל באלה ויצא בשנת היבל הוא ובניו עמו:	54
55	For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	ארי דילי בני ישראל עבדין עבדי אנן דאפיקות יתהון מארעא דמצרים אנא יי אלהכון:	כי־לי בני־ישראל עבדים עבדי הם אשר־הוצאתי אותם מארץ מצרים אני יהוה אלהיכם:	מפטיר

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעוצדו עד היוזל, שהרי ציובל גאל, כמו שנאמר למטה, ויגאל בשנת היזל, ובנכרי שמחת ידך הכחז מדבר, ואף על פי כן לא חזא עליו צעקיפין, מפני חלול השם (צ"ק קיג.), אלא כשצא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היוזל וקנאו צעשרים מנה, נמלא שקנה הנכרי עזרת שנה צמנה, ואם שהה זה אצלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו צמספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה צמנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היוזל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

(53) לא ירדנו בפרך לעינך. כלומר ואמה רואה:

(54) ואם לא וגאל באלה. צאלה הוא גאל, ואינו גאל בש (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב צמוזנות צניו (קידושין כג.))

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

XXVI	<p>Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.</p>	<p>לֹא־תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִים וּפֶסֶל וּמִצְבֵּה לֹא־תִקְיִמוּ לָכֶם וְאֵבֶן מַשְׁכֵּית לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרֶצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p> <p>לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוֹן טַעֲנוֹן וְצִילִם וּקִמָּא לֹא תִקְיִמוּן לְכוֹן וְאֵבֶן סִגְדָא לֹא תִתְּנוּן בְּאֶרֶצְכוֹן לְמַסְגֵּד עֲלֶיהָ אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם:</p>	XXVI
2	<p>Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.</p>	<p>יֵת יוֹמֵי שְׁבִיעַ דִּילִי תִטְרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהְיוּן דְּחָלִין אֲנִי יְהוָה:</p> <p>אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>	פסוקים 12

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 159.

3	<p>If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;</p>	<p>אִם בִּקְיָמִי תִהְיוּן וְיֵת פְּקוּדֵי תִטְרוּן וְתַעֲבֹדוּן יְתְהוּן:</p> <p>אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם:</p>	בחקתי כב
4	<p>then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.</p>	<p>וְאִתִּין מְטִירִיכוֹן בְּעֵדְנֵהוּן וְתִתִּין אֶרֶעָא עֲלֵתֶיהָ וְאֵילָן חִקְלָא וְתִתִּין אֲפִיָּה:</p> <p>וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנָתַנָּה הָאָרֶץ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיָּו:</p>	4
5	<p>And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.</p>	<p>וְיַעֲרַע לְכוֹן דִּישָׁא לְקַטְפָּא וּקַטְפָּא יַעֲרַע עַל־אֲפֻקֵי בֵר זֶרְעָא וְתִיכְלוּן לְחִמְכוֹן לְמִשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרוּחְצֹן בְּאֶרֶצְכוֹן:</p> <p>וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־בְּצִיר וּבְצִיר יִשִּׁיג אֶת־זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לְחִמְכֶם לְשִׁבַּע וְיִשְׂבַּתֶּם לְבֶטַח בְּאֶרֶצְכֶם:</p>	5

(1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורצי מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורצי עוזד עזודת אלילים אף אני כמותו, הואיל ורצי מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בתחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף לזה דברית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ). ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וּשְׁפָתֵי כָפִי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע צרפת אצנים: להשתחות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחואה צפשוטי ידים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב):

(2) אני ה'. נאמן לשלם שכר:
(3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצוותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקותי, תלכו שיהיו עמלים בצורה: ואת מצוותי תשמרו. הו עמלים בצורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) וְלִמְדָּם אֹתָם וְשִׁמְרָם לַעֲשֹׂם:
(4) בעתם. בשעה שאין דרך בני אדם לזאת, כגון (צלילי רביעית. רש"י ישן) צלילי שבתות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שו"ס):
(5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואם עסוקים בו עד הצציר, ובצציר תעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמעה, והוא מתבצק צמעי (שם ז):

<p>6 And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.</p>	<p>וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד וְהַשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחָרֵב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:</p>	<p>שני</p>
<p>7 And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.</p>	<p>וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וּנְפְלוּ לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וְתִרְדְּפוּן יָת בְּעָלֵי דְבָבִיכֹן וַיִּפְּלוּן קִדְמִיכֹן לְחָרְבָא:</p>	<p>7</p>
<p>8 And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.</p>	<p>וּרְדְּפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבְּבָה יִרְדְּפוּ וּנְפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וַיִּרְדְּפוּן מִנְּכֹן מֵנֶשָׂא לְמֵאָה וּמֵאָה מִנְּכֹן לְרַבּוּתָא יַעֲרְקוּן וַיִּפְּלוּן בְּעָלֵי דְבָבִיכֹן קִדְמִיכֹן לְחָרְבָא:</p>	<p>8</p>
<p>9 And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.</p>	<p>וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּמְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם: וְאֶתְפְּנִי בְּמִימְרֵי לֹא־יִשָּׁבָא לְכֹן וְאֶפְשֵׁי יִתְכֹן וְאֶסְגִּי יִתְכֹן וְאֶשִׁים יָת קִנְמִי עִמְכֹן:</p>	<p>9</p>
<p>10 And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.</p>	<p>וְאָכַלְתֶּם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וַיֶּשֶׁן מִפְּנֵי חֹדֶשׁ תּוֹצִיאוּ: וְתִכְלוּן עֵתִיקָא דְעֵתִיק וְעֵתִיקָא מִן קִדָּם חֲדָתָא תִּפְנוּן:</p>	<p>שלישי (חמישי)</p>
<p>11 And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.</p>	<p>וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְאֶתִּין מִשְׁכְּנִי בִּינִיכֹן וְלֹא יִרְחִיק מִימְרֵי יִתְכֹן:</p>	<p>11</p>

(6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעזור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ז, ג):

(7) לפניכם לחרב. איש צהר צרעהו (שם):

(8) ורדפו מכם. מן החלשים שצכם, ולא מן הגבורים שצכם (שם ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדופו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשובים בלשון רש"י צפרשת צראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם ב"ש צ"ס, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוהר"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל צ' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש ב', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שם): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיתא ב"כ (פרק ז, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורביה (שם ה): והרביתי אתכם. נקומה זקופה (שם): והקימתי את בריתי אתכם. ברית חדשה, לא כברית הראשונה שהפרתם אותה, אלא ברית חדשה שלא תופר, שנאמר וְכָרַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם (ירמיה לא, ל-לא), לא כְּבָרִית וגו' (ת"כ שם):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א צ"צ לא): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, וצריכים אחס לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש למוכין:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קנה צכם. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע בדבר, כמו פִּי־עָם נָעַל מִגֶּן גְּדוּרִים (שמואל ב' א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צִהָלָב מבושל כדי להחליק מעליו מכת

12 And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.	וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם:	12 וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם:
13 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.	אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּהִית לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עֲלֵכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמוֹת: (פ)	ע"כ צחול 13 אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּהִית לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עֲלֵכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמוֹת: (פ)
14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;	וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:	14 וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:
15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;	וְאִם בָּקִימִי תִקְוִצוּ וְאִם יְיָ תִרְחִיק נַפְשְׁכֶם בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְדִּי יֵת כָּל פְּקוּדֵי לְאֻשְׁנוֹתֵיכֶם יֵת קִימִי:	15 וְאִם-בַּחֲקֹתִי תִמָּאֲסוּ וְאִם אֶת-מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתִי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי:
16 I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.	אֲפִי אֲנִי אֶעֱבִיד דָּא לְכֹן וְאֶסַּעַר עֲלֵיכֶם בִּיהוּלְתָּא שְׁחַפְתָּא וְקִדְחָתָא מִחֲשָׁן עֵינִין וּמִפְחָן נָפֶשׁ וְתִזְרְעוּן לְרִיקָנָא וְיִכְלֹנְיָה בְּעַלֵּי דְבִיכֹן:	16 אֲפִי-אֲנִי אֶעֱשֶׂה-זֹאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְׁחָפָת וְאֶת-הַקִּדְחָת מִכְלֹת עֵינַיִם וּמִדִּיכָת נָפֶשׁ וְיִזְרְעֻתֶם לְרִיק זֶרְעְכֶם וְאִכְלֹהוּ אֹיְבֵיכֶם:

חן או חנית שלא יקוצ העור:
 (12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:
 (13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: מִטַּת. כמין יחד זשני ראשי העול המעכבים המוסרה שלא תלא מראש השור ויחיר הקשר, כמו עֲשֶׂה לָךְ מוֹסְרוֹת וּמִטּוֹת (ירמיה כז, ז), קבילי"א זלע"ז: קוממויות. צקומה זקופה:
 (14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים צמורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים צמורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן צנמרוד גִּזְרִיד לִפְנֵי ה' (צראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן צאנשי סדום קָעִים וְשָׂאִים לֵה' מֵאֵד (שם יג, יג), מכירים את רצונו ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלל תלמודו, לא תעשו, הרי שתי עצירות (ת"כ פרשתא ז, ג):
 (15) ואם בחקתי תמאסו. מואס צאחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא צויתם, לכן נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר צעיקר. הרי שצע עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס צאחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר צממות, כופר צעיקר:
 (16) והפקדתי עליכם. וצויתי עליכם: שחפת. חולי שמסחף את הבשר, אנפול"ש זלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומצעריו, כמו פִּי אֵשׁ קְדָקְדָה צִאֲפִי (דברים

<p>17 And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.</p>	<p>וַנִּתְּתִי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתָּם וְאִין־רִדְּךָ אֶתְכֶם:</p> <p>וְאֶתִּין רוּגְזִי בְכֶם וְתִתְּבֹרֹן קֶדֶם בְּעַלִי דְבִבִּיכֹן וִירְדּוֹן בְּכֶם שְׂנְאֵיכֹן וְתַעֲרְקִין וְלִית דְּרִדְּדִיף יִתְּכֹן:</p>	<p>17 וְנִתְּתִי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתָּם וְאִין־רִדְּךָ אֶתְכֶם:</p>
<p>18 And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.</p>	<p>וְאִם־עַד־אַלֶּה לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיִסְפְּתִי לִי־סַרְהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל־חַטָּאתֵיכֶם:</p> <p>וְאִם עַד אֵלִין לֹא תִקְבְּלוֹן לְמִימְרִי וְאִסִּיף לְמִרְדִּי יִתְּכֹן שִׁבְעַ עַל חֹבִיכֹן:</p>	<p>18 וְאִם־עַד־אַלֶּה לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיִסְפְּתִי לִי־סַרְהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל־חַטָּאתֵיכֶם:</p>
<p>19 And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.</p>	<p>וְשִׁבַרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֵינֵיכֶם וְנִתְּתִי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזִל וְאֶת־אֶרְצְכֶם כְּנַחֲשָׁה:</p> <p>וְאֶתְּבַר יֵת יִקְרַת תִּיקְפִּכֹן וְאֶתִּין יֵת שְׁמַיָא דְעִלְיִכֹן תְּקִיפִין כְּבַרְזִלָא מְלֶאחְתָא מְטָרָא וְאַרְעָא דְתַחוּתִיכֹן חֲסִינָא כְּנַחֲשָׁא מְלֶמְעַבֵּד פִּירִין:</p>	<p>19 וְשִׁבַרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֵינֵיכֶם וְנִתְּתִי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזִל וְאֶת־אֶרְצְכֶם כְּנַחֲשָׁה:</p>

לכ, כז): מכללות עינים ומדיבת נפש. העינים נופות וכלות לראות שִׁינְקֵל וְיִקְפָא, וסוף שלא ירפא, וידאזו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאנה שאינה צאה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תלמח, ואם תלמח, ואכלוהו אויביכם:

(17) ונתתי פני, פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא צאף, וכן אף אֶלְי אֶלְךָ עֵמֶס צָקְרִי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אחכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אציא אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אצל צרור שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחף, או עתים שהוא נשחף אצל נוח ואינו מקדית, תלמוד לומר ואת הקדחת, תלמוד לומר שהוא מקדית, או עתים שהוא מקדית וצבור הוא צעזעמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו צבור צעזעמו שיחיה אצל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיבות נפש: וזרעתם לריק וזרעה ואינה מלמחת, ומעתה מה אויביכם צאים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זרעה שנה ראשונה, ואינה מלמחת, שנה שנייה מלמחת ואויבים צאים ומונאים תצואה לימי המזור, ושפנים מתים צרעב שלא לקטו תצואה אשתקד. ד"א וזרעתם לריק וזרעכם, כנגד הצנים והצנות הכתוב מדבר, שאתה עמל צה ומגדלן, והחטא צה ומכלה אותם, שנאמר אֶשְׁרַחֲשֶׁר טַפְקָטִי וְרִצִּיתִי אֶצִּי כָלָם (איכה ז, כב): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר צטוצה ופניתי אליכם, כך נאמר צרעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעצדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אחכם מצפנים, ובעלי דְּצִיכֹן מקיפין אחכם מצחוץ (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכס, שצשעה שאומות העולם עוצדי אלילים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה שבגלוי, שנאמר וְקִיָּה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְשָׁלָה מִדִּין וְעַמְלֶךְ וְצִי קָדֶם וְגו' (שופטים ו, ג), וְיִשְׁנִינוּ עֲלֵיהֶם וְיִשְׁחִיתוּ אֶת צִבּוֹל הָאֶרֶץ (שם ד), אצל צשעה שאעמיד עליכם מכס וצכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וְאֶשְׁרַחֲשֶׁר אֶכְלוּ עַמִּי וְעוֹרָם מִעֲלֵיהֶם הַפְּשִׁיטוּ וְגו' (מיכה ג, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מבלי כח:

(18) ואם עד אלה. ואם צעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצעפורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

(19) ושבירתי את גאון עינכם. זה בית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גאון עינכם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְקִיָּה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְשָׁלָה מִדִּין וְעַמְלֶךְ וְצִי קָדֶם וְגו' (דברים כח, כג), שיהיו השמים מזיעין כדרך שהנחשת מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הברזל מזיע, והיא משמרת פירותיה, אצל כאן השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הברזל מזיע, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיעה, והיא מאבדת פירותיה:

20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.	וְתִם לָרִיק כַּחֲכֶם וְלֹא־תִתֶּן וְיִסּוּף לָרִיקְנִי חִילְכֹּן וְלֹא אֲרַצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיָּו: וְתִתֵּן חֲקֵלָא לֹא יִתֵּן אֲבִיָּה:
21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.	וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תִאָּבוּ לְשִׁמְעַ לִּי וְיִסְפְּתִי עֲלֵיכֶם מַכָּה שֶׁבַע כַּחֲטָאתֵיכֶם: וְאִם תִּהְיוּ קִדְמִי בְּקִשְׁוִי וְלֹא תִיָּבוּן לְקַבֵּל לְמִימְרֵי וְאִסִּיר לֹא־תֵאָחַז עֲלֵיכֶם מַחָה שֶׁבַע בְּחוֹבֵיכֶם:
22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.	וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיֵּי הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמּוּ דַרְכֵיכֶם: וְאֶשְׁלַח בְּכֶן יָת חַיֵּי בְרָא וְתִתְּכִיל יִתְכֹּן וְתִשְׁיִצִי יָת בְּעִירְכֶן וְתִזְעַר יִתְכֹּן וְיִצְדִּין אִוְרְתְּכֶן:
23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;	וְאִם־בְּאֵלָה לֹא תִּוָּסְרוּ לִּי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי: וְאִם בְּאֵלִין לֹא תִתְּרֹדוּ לְמִימְרֵי וְתִהְיוּ קִדְמִי בְּקִשְׁוִי:
24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.	וְהִלַּכְתִּי אַף־אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכְרִיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שֶׁבַע עַל־חַטָּאתֵיכֶם: וְאֶהְיֶה אַף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקִשְׁוִי וְאֶלְקִי יִתְכֹּן אַף אֲנִי שֶׁבַע עַל חוֹבֵיכֶם:

(20) וְתִם לָרִיק כַּחֲכֶם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסה שלא עדר ובשעת הקציר צא שדפון ומלקה אותו אין צדק כלום, אבל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסה ועדר וצא שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות (ת"כ שס"ד): ולא תתן ארצכם את יבוליה. אף מה שאתה מוציל לה בשעת הזרע (שס): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו בשעת החנטה (שס): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אע"פ ואפרי: לא יתן פרי. כשהוא מפרה מִשִּׁיר פירותיו, הרי שמי קללות, ויש אן שצד פורעניות:

(21) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי. רבותינו אמרו עראי, במקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי צמנות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הקר רגלך (משלי כה, יז), וכן יקר רוח (משלי יז, כז), וקרוצ לשון זה לתרגומו של אונקלוס, לשון קושי, שמקשים לבם להמנע מהתקרב אלי: שבע כחטאתיכם. שצד פורעניות אחרים במספר שבע כחטאתיכם:

(22) וְהִשְׁלַחְתִּי. לשון גירוי: ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צדק, בהמה שאין דרכה צדק מנין, תלמוד לומר וְשָׁן צִהְמַת אֶשְׁלַח (דברים לב, כד), הרי שמים, ומנין שמהא ממיתה בנשיכתה, תלמוד לומר עַם תָּמַת וְשָׁלִי עָפָר (שס), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כזר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמתכם. מצומצם: והמעטיה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שצילים גדולים ושצילים קטנים, הרי שצד פורעניות, שן בהמה, ושן חיה, חמת וזחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטיה, ונשמו:

(23) לֹא תִוָּסְרוּ לִי. לשון אלי:

<p>And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.</p>	<p>וְאִתִּי עָלֶיכוֹן דְּקַטְלִין בְּחֶרֶב וּבַחֲרָב וּבַחֲרָב וּבַחֲרָב פּוֹרְעָנוּתָא עַל דְּעִבְרִיתוֹן עַל אוֹרִיתָא וְתַתְּכַנְשׁוֹן לְקַרְוִיכוֹן וְאֶגְרִי מוֹתָנָא בְּיָדֵיכוֹן וְתַתְּמַסְרוֹן בְּיַד שָׁנְאָה:</p>	<p>וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם-בְּרִית וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל- עָרֵיכֶם וּשְׁלַחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנִתְּתֶם בְּיַד-אוֹיֵב:</p>
<p>When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.</p>	<p>בְּשִׁבְרֵי לֶכֶם מִטֶּה-לֶחֶם וְאֶפּוֹ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתִנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לַחֲמֶכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֶתֶם וְלֹא תִשְׂבְּעוּ: (ס)</p>	<p>בְּשִׁבְרֵי לֶכֶם מִטֶּה-לֶחֶם וְאֶפּוֹ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתִנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לַחֲמֶכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֶתֶם וְלֹא תִשְׂבְּעוּ: (ס)</p>
<p>And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּדָא לֹא תִקְבְּלוֹן לְמִימְרֵי וְתִהְיוּ קִדְמִי בְּקִשְׁיִי:</p>	<p>וְאִם-בִּזְאֵת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.</p>	<p>וְאֶהְיֶה עִמָּכֶם בְּחֶמְדִּי וּבְחֶמְדִּי וְאֶרְדִּי וְתִכּוֹן אִף אֲנִי שִׁבְעַת חֻבִּיכוֹן:</p>	<p>וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחֶמְדִּי-קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אֶף-אֲנִי שִׁבְעַת עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.</p>	<p>וְתִכְלֹוּ בָסָר בְּנֵיכוֹן וּבָסָר בְּנִתֵיכוֹן תִּכְלֹוּ:</p>	<p>וְאָכְלֶתֶם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנִתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:</p>
<p>And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.</p>	<p>וְאֶשְׁמַדְתִּי יֵת בְּמִתְכּוֹן וְאֶקְצִיצִי יֵת חֲנוּסִיכוֹן וְאֶתִּין יֵת פְּגָרֵיכוֹן עַל פְּגוּר טַעֲוֹתֵיכוֹן וִירְחִיק מִימְרֵי יֵתֵיכוֹן:</p>	<p>וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת-בְּמִתֵּיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת-חֲמוֹנֵיכֶם וְנִתְּתִי אֶת-פְּגָרֵיכֶם עַל-פְּגָרֵי גִּלְוֵיכֶם וְגִעְלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>

(25) נקם ברית. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, והוא סמוי עיניו של דקיהו. דבר אחר נקם צדק, נקמת צדקת אדם עברה. כל הצדק חרב שזמקרא, היא מלחמת חילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל תוך הערים מפני המזור: ושלחתי דבר בתוכם. וע"י הדבר, ונתחם ציד האויבים הנרעים עליכם, לפי שאין מלינים את המה צירושלים, וכשהם מוילאים את המה לקצרו נתנים ציד אויב:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מט, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשזור לכם כל מסעד אוכל, והם חלי רע: ואפוא עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא התצואה נרקצת ונעשית פת נפולה ומשתצרת בתנור, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם ציניהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה צמח המעים בלחם. הרי' פורעניות, חרב, מזור, דבר, שצר מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צמעים. ונתחם אינה מן המנין שהיא חרב:

(30) במתיכם. מגדלים וצריחות: חמונים. מין עזודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צחמה קרויין חמונים: ונתתי את פגריכם. קפואי רעז היו, ומוילאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נקצעת ונפול עליה: וגעלה נפשי אתכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

<p>31 And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.</p>	<p>וְנָתַתִּי אֶת־עֲרִיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמֹתִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחֵיכֶם:</p> <p>וְאֶתִּין יְת קְרָוִיכֹן חֲרָבָה וְאֶצְדִּי יְת מִקְדָּשֵׁיכֹן וְלֹא אֶקְבִּיל בְּרִעֹנָא קִירְבֵּן כְּנִישָׁחֹכֹן:</p>	<p>31 וְנָתַתִּי אֶת־עֲרִיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמֹתִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחֵיכֶם:</p>
<p>32 And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.</p>	<p>וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמֹמוֹ עָלֶיהָ אִיבִיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:</p> <p>וְאֶצְדִּי אֲנִי יְת אֶרְעָא וְיִצְדֹן עָלֶהּ בְּעָלֵי דְכְּבִיכֹן דִּיתְבִּין בָּהּ:</p>	<p>32 וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמֹמוֹ עָלֶיהָ אִיבִיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:</p>
<p>33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.</p>	<p>וְאֶתְכֶם אֲזַרְה בְּגוֹיִם וְהִרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם חֲרֵב וְהִיְתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעֲרִיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:</p> <p>וְיִתְכֹן אֲבָדֵר בֵּינִי עַמִּינָא וְאֲגִרִי בְּתִרִיכֹן דְּקִטְלִין בְּחֲרָבָה וְתַחֲי אֶרְעֹכֹן צְדִיא וְקְרָוִיכֹן יִהְיוּ חֲרָבָה:</p>	<p>33 וְאֶתְכֶם אֲזַרְה בְּגוֹיִם וְהִרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם חֲרֵב וְהִיְתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעֲרִיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:</p>
<p>34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.</p>	<p>אֹז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַתֶיהָ כֹּל יְמֵי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אִיבִיכֶם אֹז תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת־שְׁבַתֶיהָ:</p> <p>בְּכִין תִּרְעִי אֶרְעָא יְת שְׁמָטָהּ כֹּל יוֹמִין דְּצְדִיאָתָא וְאַתֹּן בְּאֶרֶע בְּעָלֵי דְכְּבִיכֹן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעִי יְת שְׁמָטָהּ:</p>	<p>34 אֹז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַתֶיהָ כֹּל יְמֵי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אִיבִיכֶם אֹז תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת־שְׁבַתֶיהָ:</p>
<p>35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.</p>	<p>כֹּל־יְמֵי הַשְּׁמָמָה תִּשְׁבַּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שְׁבַתְתָּה בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתֵיכֶם עָלֶיהָ:</p> <p>כֹּל יוֹמִין דְּצְדִיאָתָא תִּשְׁמִיט יְת דְּלֹא שְׁמַטַּת בְּשַׁמְטִיכֹן כֹּד הַוִּיתֹן יְתִבִּין עָלֶהּ:</p>	<p>35 כֹּל־יְמֵי הַשְּׁמָמָה תִּשְׁבַּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שְׁבַתְתָּה בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתֵיכֶם עָלֶיהָ:</p>

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדם, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעוזר וש: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרבנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרבנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שירות של ישראל שהיו מתקדשות ונועדות לזא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת זשר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי שמים, כריתת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות יפלו החמנים שצראשי הגנות ויכרתו, ונחתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרץ ערים, שממון מקדש מן הגדודיות, ולא אריח קרבנות, הרי שבע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימצאו האויבים נחת רוח בצרעם, שמהא שוממה מיושבה: (33) ואחכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאלם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה בצצירתה: והריקתי. כשולף החרצ מתרוקן הנדן. ומדרשו חרצ הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאלם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שוממה. שלא תמהרו לשוב לתוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרצה, נראות לכם חרצות, שצעה שאדם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרצים, כך שנויה צת"כ (פרק ז, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שבעם על שמטותיה: והרצת. למלך את צמותיה: (35) כל ימי השמה. לשון העשות, ומ"ס דגש צמקום כפל שממה: את אשר לא שבתה. שבעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השמטה ויובל שהיו צנים שהכעיסו ישראל בצרעם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונס משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השבטים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השבטים עד חרצות ירושלים, הוא שנאמר ציחוקאל ואספה שָׁכַב על צֶדֶךָ הַשְּׁמָאֲלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וכלים את אֱלֹהֵי הַשְּׁכָבָה על צֶדֶךָ הַיְמָנִי שְׁנִית אֶרְצֵיכֶם יוֹם וְלָשָׁאֵף אֶת עֵזֶן צִית יְהוּדָה (שם ו), ונצואה זו נאמרה ליחזקאל צנהה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות נדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים ושנים, כמו שאמרו באגדת חלק (סנהדרין קג), ושל ארון שמים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן נדקיהו. לא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויובלות שצבה, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יובלות הרי

<p>And as for them that are left of you, I will send a faintness into their 36 heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.</p>	<p>וְדִשְׁתָּאֲרוּן בְּכוֹן וְאַעִיל תִּכְרָא בְּלִבְהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קַל טִרְפָּא דְשִׁקְרָא וְיַעֲרְקוֹן מֵעֵרֶק כַּד מִן קֳדָם דְּקַטְלִין בְּחִרְבָּא וְיִפְּלוּן וְלִית דְּרִדִּיף:</p>	<p>וְהַנִּשְׁאָרִים בְּכֶם וְהִבֵּאתִי מִרְדָּה 36 בְּלִבְכֶם בְּאַרְצֵת אֲבִיבֵיהֶם וְרִדְּפָה אֹתָם קוֹל עֹלָה נִדְּרָה וְנָסוּ מִנִּסְתָּ חֶרֶב וְנִפְּלוּ וְאֵין רִדְּף:</p>
<p>And they shall stumble one upon 37 another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.</p>	<p>וְיִתְקַלּוּן גַּבְר בְּאַחוּהִי כַּד מִן קֳדָם דְּקַטְלִין בְּחִרְבָּא וְרִדְּפָה לִית וְלֹא תְהִי לְכוֹן תְּקוּמָה קֳדָם בְּעָלֵי דְבִבִּיכוֹן:</p>	<p>וְכָשְׁלוּ אִישׁ-בְּאַחִיו כַּמִּפְנֵי- 37 חֶרֶב וְרִדְּפָה אֵין וְלֹא-תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֲבִיבֵיכֶם:</p>
<p>And ye shall perish among the 38 nations, and the land of your enemies shall eat you up.</p>	<p>וְתִכְבְּדוּן בֵּינֵי עַמֵּמָא וְתִגְמַר יִתְכוֹן אֶרֶע בְּעָלֵי דְבִבִּיכוֹן:</p>	<p>וְאָבְדְתֶם בְּגוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם 38 אֶרֶץ אֲבִיבֵיכֶם:</p>
<p>And they that are left of you shall 39 pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.</p>	<p>וְדִשְׁתָּאֲרוּן בְּכוֹן יִתְמָסוּן בְּחוּבֵיהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּסִנְאִיכוֹן וְאִף בְּחוּבֵי אֲבִהֵתְהוֹן בִּישְׂיָא דְּאֲחִידִין בְּיָדְהוֹן יִתְמָסוּן:</p>	<p>וְהַנִּשְׁאָרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם 39 בְּאַרְצֵת אֲבִיבֵיכֶם וְאִף בְּעוֹנֹת אֲבֹתָם אֹתָם יִמְקוּ:</p>
<p>And they shall confess their 40 iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.</p>	<p>וְיִנְדוּן יֵת חוּבֵיהוֹן וְיֵת חוּבֵי אֲבִהֵתְהוֹן בְּשִׁקְרָהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִמְרֵי וְאִף דְּהִלִּיכוּ קֳדָמִי בְּקִשְׁיוֹ:</p>	<p>וְהִתְנַדְּוּ אֶת-עוֹנֵם וְאֶת-עוֹן 40 אֲבֹתָם בְּמַעֲלָם אֲשֶׁר מָעִלוּ-בִּי וְאִף אֲשֶׁר-הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>I also will walk contrary unto them, 41 and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;</p>	<p>אִף אֲנִי אֶהְיֶה עִמָּהוֹן בְּקִשְׁיוֹ וְאַעִיל יִתְהוֹן בְּאַרְעֵי בְּעָלֵי דְּבִבֵּיהוֹן אוֹ בְּכוֹן יִתְכַבֵּר לְבָהוֹן טַפְשָׁא וּבְכוֹן יִרְעוּן יֵת חוּבֵיהוֹן:</p>	<p>אִף-אֲנִי אֶלְךָ עִמָּם בְּקָרִי 41 וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאַרְץ אֲבִיבֵיהֶם אוֹ-אֲזִי יִפְנֶע לְבָבָם הָעֶרְלָ וְאֲזִי יִרְצוּ אֶת-עוֹנֵם:</p>

לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יחירה שנכנסה בשמטה המשלמת לשבעים. (נ"א ואותו יוצל שגלו שלא נגמר צעונם נחשצ להם) ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר בדברי הימים עד רָגַסָה הָאֶרֶץ אֶת שְׁמֹתֶיהָ וגו', לְמַלְאוֹת שְׁבַעִים שָׁנָה (דברים הימים-צ"ו, כא):

(36) והבאתי מִרְדָּה. פחד ורץ לצד מ"ס של מֶרֶךְ יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טִרְפָּא דְשִׁקְרָא, לשון חצטה, שְׂדוּפַת קָדִים (בראשית מא, ו). שְׂקִיפֵן קָדוּם, לשון משקוף, מקום חצטת הדלת וכן תרגומו של חצורה (שמות כא, כה), מִשְׁקוֹפִי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירצו לנוס יכשלו זה צוה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא בלצטס פחד וכל שעה סצורים שחדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש צאחיו, זה נכשל בצעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שזועות לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשמהיו פזורים מהיו אצודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים בגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אצותם אתם כשאחוזים מעשה אצותיהם צדיהם (שם פרק ח, צ סנהדרין כז): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו טַמְקָה צַחֲרִיָּה (זכרי' יד, יז), גְּמָקוּ טַצוּרִיָּה (תהלים לח, ו):

42	then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.	וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲנִי דָכִיר וְאֶרְעָא אֲנִי דָכִיר:	42 וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲנִי דָכִיר וְאֶרְעָא אֲנִי דָכִיר:
43	For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity, because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.	וְאֶרְעָא תִתְרַשֵּׁשׁ מִנְהוֹן וְתִרְעִי יֵת שְׁמִטָּהּ בְּדַד־יָאֵת מִנְהוֹן וְאִנּוּן יִרְעוּן יֵת חֻבִּיהוֹן לְוִשִׁין חֲלָף בְּרָכָאן אִיתִי עֲלִיהוֹן דְּבִדְנִי קִצּוֹ וְיֵת קִמִּי רַחֲקִית נַפְשֵׁהוֹן:	43 וְהָאֶרֶץ תִּעֲזֹב מֵהֶם וְתִרְעַן אֶת־שַׁבְּתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֹנֶם יֶעַן וּבִיעֵן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאִסּוֹ וְאֶת־חֻקֹּתַי גַּעֲלָה נַפְשָׁם:
44	And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.	וְאֶף כִּרְם דָּא בְּמַחֲנֵיהוֹן בְּאֶרֶץ בַּעֲלֵי דְבְּבִיהוֹן לֹא אֶרְשׁוּשְׁנוֹן וְלֹא אֶרְחִיקֶנּוּן לְשִׁיזְיוֹתֵיהוֹן לְאִשְׁנָאָה קִמִּי עֲמַהוֹן אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵהוֹן:	44 וְאֶף־גַּם־זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵּיהֶם לֹא־מֵאֲסָתִים וְלֹא־גַעֲלָתִים לְכָל־תָּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:
45	But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.	וְדָכִירְנָא לְהוֹן קִים קְדַמָּא דְאַפִּיקִית יְתֵהוֹן מֵאֶרְעָא דְמִצְרַיִם לְעֵינֵי עַמֻּמֵּי לְמַהוֹי לְהוֹן לְאֱלֹהֵי אֲנִי יְיָ:	45 וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהָיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:
46	These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.	אֲלִין קִמֵּיָא וְדִינֵיָא וְאִוְרִיתָא דִּיבָּב יְיָ בֵּין מִימְרֵיהָ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְסִינֵי בִידֵּי דְמֹשֶׁה:	46 אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרוֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינֹו וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינִי בְיַד־מֹשֶׁה: (פ)
XXVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:	XXVII וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: רציעי (שעי)

כג

(41) והבאתי אתם. אני בעצמי אביאם. 12 מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו בין האומות עוזדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן לתחת כנפי, שנאמר וְהָעֵלָה עַל רוֹפְקָם הָיוּ לֹא תִהְיֶה וְגו' (יחזקאל כ, 13), הִי אֲנִי וְגו' אֵס לֹא צִדַּד תִּזְקֶה וְגו' (שם לג, ת"כ שם ה): או אז יכנע. כמו אז נודע פִּי שֹׁר נִגַּם הוּא (שמות כא, 10), אֵס אִז יכנע. לשון אחר אולי, שמה אז יכנע לזבס וגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם בִּסְקוּרֵיהֶם: (42) וזכרתי את בריתי יעקוב. צחמשה מקומות נכתב מלא, ואליהו חסר צחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיצוא ויבשר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרוני, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכן, ואם אינו כדאי, הרי יחזק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה ביחזק, אלא אפרו של יחזק נראה לפני צבור ומונח על המזבח: (43) יען וביען. גמול, ובגמול אשר צמשפטי מאסו: (44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם בארץ אויביהם, לא מאסתי כלל ומהפך צרתי אשר אחס: (45) ברית ראשונים. של שבטים: (46) והתורה. אחת נכתב ואחת בעל פה, מגיד שכולם נתנו למשה בסיני:

<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,</p>	<p>2 דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֹא נָדָר בְּעֶרְכָּךְ נִפְשָׁתָה לַיהוָה:</p>
<p>3 then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.</p>	<p>3 וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךְ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>4 And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.</p>	<p>4 וְאִם־נְקֵבָה הִוא וְהָיָה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:</p>
<p>5 And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>5 וְאִם מִבֶּן־חֲמִשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים וְלַנְּקֵבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:</p>
<p>6 And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.</p>	<p>6 וְאִם מִבֶּן־חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן־חֲמִשַּׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף וְלַנְּקֵבָה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשָׁת שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:</p>
<p>7 And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>7 וְאִם מִבֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וּמַעְלָה אִם־זָכָר וְהָיָה עֶרְכָּךְ חֲמִשָּׁה עָשָׂר שֶׁקֶל וְלַנְּקֵבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:</p>
<p>8 But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.</p>	<p>8 וְאִם־מָדָה הִוא מֵעֶרְכָּךְ וְהֶעֱמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהֶעְרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל־פִּי אִשֶּׁר תִּשְׁיֹג יָד הַנָּדָר יַעֲרִיכֵנּוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>

- (2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפש. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:
(3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו צפרשה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפיו, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:
(5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין צדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא צן חמש שנים עלי:
(7) ואם מבן ששים שנה וגו'. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת צהודקנו יותר משלש צערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שלש צערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט). קצא צציתא פחא צציתא, קצא צציתא סיקמא צציתא וסימנא טצא צציתא:
(8) ואם מד הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של מעריך:

9 And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.	וְאִם־בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן לַיהוָה כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃	9 וְאִם־בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן לַיהוָה כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃
10 He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.	לֹא יִחַל־פָּנָיו וְלֹא יַעֲבֹר יְתִיָּה טָב בְּכִישׁ אִוּ כִישׁ בְּטָב וְאִם חֲלָפָא יִחַל־יָּהּ בְּעִירָא בְּבֵהֶמָה וְהַיְהוָה וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃	10 לֹא יִחַל־פָּנָיו וְלֹא יַעֲבֹר יְתִיָּה טָב בְּכִישׁ אִוּ כִישׁ בְּטָב וְאִם חֲלָפָא יִחַל־יָּהּ בְּעִירָא בְּבֵהֶמָה וְהַיְהוָה וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃
11 And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.	וְאִם כֹּל בְּעִירָא מִסְּאָבָא דְלֹא יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן לַיהוָה וְהָעֶמִיד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃	11 וְאִם כֹּל בְּעִירָא מִסְּאָבָא דְלֹא יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן לַיהוָה וְהָעֶמִיד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃
12 And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.	וְיִפְרוֹס כְּהֵנָּא יְתָהּ בֵּין טָב וּבֵין רָע כְּעֶרְכָּהּ חֲפָהּ כֵּן יִהְיֶה׃	12 וְהָעֶרֶךְ חֲפָהּ אֹתָהּ בֵּין טָב וּבֵין רָע כְּעֶרְכָּהּ חֲפָהּ כֵּן יִהְיֶה׃
13 But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.	וְאִם מִפְּדֹק יִפְדֶּקְנָהּ וְיוֹסִיף חֲמִישִׁיהָ עַל פִּיּוֹרְסָנָהּ׃	13 וְאִם־גָּאֵל יִגְאֹלְנָהּ וְיֹסֶף חֲמִישֶׁתָּהּ עַל־עֶרְכָּהּ׃
14 And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.	וְגִבֹּר אֲרִי יִקְדִּישׁ יְת בֵּיתִיהָ קֹדֶשׁא דְלֹא יִפְדֶּקְנָהּ כְּהֵנָּא בֵּין טָב וּבֵין כְּמָא דְיִפְרוֹס יְתִיהָ כְּהֵנָּא כֵּן יָקוּם׃	14 וְאִישׁ כִּי־יִקְדֹּשׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֶרֶיכוּ חֲפָהּ בֵּין טָב וּבֵין רָע כְּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ חֲפָהּ כֵּן יָקוּם׃
15 And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.	וְאִם דְּאִקְדִּישׁ יִפְדֹּק יְת בֵּיתִיהָ וְיוֹסִיף חֲמִישָׁא כֶּסֶף פִּיּוֹרְסָנָהּ עַל־זֵה וְיִהְיֶה לִּיהּ׃	15 וְאִם־הַמְקַדֵּשׁ יִגָּאֵל אֶת־בֵּיתוֹ וְיֹסֶף חֲמִישִׁית כֶּסֶף־עֶרְכָּהּ עָלָיו וְיִהְיֶה לוֹ׃

על פי אשר חשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג):

(9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דבריו קיימין, ותמכר לזרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האזר:

(10) טוב ברע. חס צנעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוץ צטוץ, ורע צרע (תמורה ט).

(11) ואם כל בהמה טמאה. צנעל מוס הכחוש מדצר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכחוש שאין קדשים תמימים יולאין לחולין צפדין, אלא א"כ הוממו (שם לז: ת"כ פרשתא ד, א):

(12) כערבך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:

(13) ואם גאל יגאלנה. צנעלים החמיר הכחוש, להוסיף חומש, וכן צמקדיש צית, וכן צמקדיש את השדה, וכן צפדין מעשר שני, הצנעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז):

<p>And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִשְׁדֵּה אֶחָדָם יִקְדֹּשׁ וְאִם מִחֶקֶל אֶחָדָם יִקְדֹּשׁ וְיִהְיֶה פִּי הַזֶּרַע לְפִי זֶרְעוֹ לְפֹה זֶרְעֵיהֶם בֵּית זֶרַע כּוֹר שְׁעָרֵין בְּחֻמָּשִׁין סֶלְעִין דִּכְסָף:</p>	<p>וְאִם מִשְׁדֵּה אֶחָדָם יִקְדֹּשׁ אִישׁ לְיִהוָה וְהָיָה עֶרְכָּהּ לְפִי זֶרְעוֹ זֶרַע חֲמֹר שְׁעָרִים בְּחֻמָּשִׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף:</p>
<p>If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.</p>	<p>אִם מִשְׁתָּא דִּיבִילָא יִקְדֹּשׁ חֻקְלֵיהּ כְּפִי הַזֶּרַע יָקוּם:</p>	<p>אִם מִשְׁנַת הַיָּבֵל יִקְדֹּשׁ שָׂדֶהוּ כְּעֶרְכָּהּ יָקוּם:</p>
<p>But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.</p>	<p>וְאִם בְּתֵר יוֹבִילָא יִקְדֹּשׁ חֻקְלֵיהּ וַיַּחֲשִׁיב לֵיהּ כְּהֵנָּה יֵת כֶּסֶף אֵל פֹּה שְׁנֵינָא דְאִשְׁתֵּאֲרָא עַד שְׁתָּא דִּיבִילָא וַיִּתְּמַנַּע מִפְּוִרְסָנִיהּ:</p>	<p>וְאִם אַחֲרֵי הַיָּבֵל יִקְדֹּשׁ שָׂדֶהוּ וַיַּחֲשִׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וַיִּגָּרַע מִעֶרְכָּהּ:</p>
<p>And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.</p>	<p>וְאִם מִפְּרָק יִפְרֹק יֵת חֻקְלָא דְאִקְדֹּשׁ יִתִּיהּ וַיֹּסִיף חֻמָּשׁ כֶּסֶף פִּי הַזֶּרַע עֲלֻהֵי וַיָּקוּם לֵיהּ:</p>	<p>וְאִם־גָּאֹל יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה הַמִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וַיֹּסֶף חֻמָּשִׁית כֶּסֶף־עֶרְכָּהּ עָלָיו וְקָם לוֹ:</p>
<p>And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.</p>	<p>וְאִם לֹא יִפְרֹק יֵת חֻקְלָא וְאִם זַבִּין יֵת חֻקְלָא לְגַבְרָא אַחֲרֹן לֹא יִתְפָּרֵק עוֹד:</p>	<p>וְאִם־לֹא יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה וְאִם־מָכַר אֶת־הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד:</p>
<p>But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.</p>	<p>וַיְהִי חֻקְלָא בְּמִפְקֵיהּ בְּיוֹבִילָא קוּדְשָׁא קָדָם יְיָ בְּחֶקֶל חֻמָּא לְכֹהֵנָּא תִּהְיֶה אֶחָדָם:</p>	<p>וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַּיָּבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשָׂדֶה הַחֵרֵם לְכֹהֵן תִּהְיֶה אֶחָדָם:</p>

(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים צחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה צחמלת היוכל, ואם צא לגאלה צחמלעו נותן לפי החשבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה). לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם גאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה צדמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוכל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוכל פוגע בו ומחלקת ציניהם (שם כח), וזה המשפט האמור במקדש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגר. אם משעברה שנת היוכל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היובל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוכל ונשתהה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוכל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונין, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולן, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שאותו פונדיון קלצון לפרוקטרוס, והבא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוכל: ונגרע מערכך. מנין השנים שמשנת היוכל, עד שנת הפדיון:

(19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד.

לשון ציד המקדיש:

22 And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;	שסו ואם את־שדה מקנתו אשר לא משדה אחזתו יקדיש ליהוה: ואם ית חקל זבינוהו דלא מחקל אחסנתיה יקדיש קדם יי:
23 then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.	23 וחשב־לו הכהן את מכסת הערפך עד שנת היבל ונתן את־הערפך ביום ההוא קדש ליהוה: ויחשיב ליה כהנא ית נסיב פורסניה עד שתא דיובילא ויתין ית פורסניה ביומא ההוא קודשא קדם יי:
24 In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.	24 בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר־לו אחזת הארץ: בשתא דיובילא יתוב חקלא לדובניה מניה לדדיליה אחסנת ארעא:
25 And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.	25 וכל־ערפך יהיה בשקל הקדש עשרים גרה יהיה השקל: וכל פורסניה יהי בסלעי קודשא עסרין מעין יהי סלעא:
26 Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.	26 אך־בכור אשר־יבכר ליהוה בבמה לא־יקדיש איש אתו אם־שור אם־שה ליהוה הוא: ברם בוכרא דיתבכר קדם יי בבעירא לא יקדיש גבר יתיה אם תור אם אמר דיי הוא:
27 And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.	27 ואם בבמה הטמאה ופדה בערפך ויסף חמשתו עליו ואם־לא יגאל ונמכר בערפך: ואם בבעירא מסאבא ויפרוק בפורסניה ויוסף חומשיה עלוהי ואם לא יתפריק ויזדבן בפורסניה:

(21) והיה השדה בצאתו ביבל. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציובל: קדש לה'. לא שישב להקדש צדק הצית ליד הגזר, אלא כשדה החרס הנחון לכהנים, שנאמר כל חרם ציבילא לך יהיה (במדבר יח, ד), אף זו תחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כח:).

(22) ואם את שדה מקנתו וגר. חלוק יש צין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא תחלק לכהנים ציובל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוצל, שהרי ציובל הייתה עתידה לזאת מידו ולשוב לבעלים, לפיכך, אם צא לגאלה, יגאל בדמים הללו הקצוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היוצל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו בעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו:).

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב בו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכאן הוסיפו שמות, ואמרו רבותינו (בכורות ג.) שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע: (26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבמה הטמאה וגר. אין המקרא הזה מוסב על הזכור, שאין לומר בזכור זהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדין פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בצדיון זהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש זהמה טמאה לצדק הצית (מנחות קא.). ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י בעלים (ת"כ פרק ג, צ): ונמכר בערכך. לאחרים:

<p>28 Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.</p>	<p>אִישׁ אֶחָד כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ מֵאָדָם וּבְחֵמָה וּמִשְׁנֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חֵרֶם קֹדֶשׁ־קֹדְשִׁים הוּא לַיהוָה:</p>	<p>28 אִישׁ אֶחָד כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ מֵאָדָם וּבְחֵמָה וּמִשְׁנֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חֵרֶם קֹדֶשׁ־קֹדְשִׁים הוּא לַיהוָה:</p>
<p>29 None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.</p>	<p>כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם מִן־אָדָם לֹא יִתְפָּדֶה אֶתְקַטֵּל יִתְקַטֵּל:</p>	<p>שביעי כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם מִן־אָדָם לֹא יִפְדָּה מוֹת יוּמָת:</p>
<p>30 And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.</p>	<p>וְכָל־מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע וְכָל־מַעֲשֵׂר אֲרֶעָא מִזֶּרַע וְכָל־מַעֲשֵׂר אֲרֶעָא מִפְּרִי אֵילָנָא דִּי הוּא קוּדְשָׁא קֹדֶם יי:</p>	<p>30 וְכָל־מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע וְכָל־מַעֲשֵׂר אֲרֶעָא מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:</p>
<p>31 And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.</p>	<p>וְאִם מִפְּרָק יִפְרוֹק גְּבֵר מִמַּעֲשֵׂרֶיהָ חֲמִישִׁיהּ יוֹסִיף עֲלֹהֶי:</p>	<p>31 וְאִם־גָּאֵל יִגָּאֵל אִישׁ מִמַּעֲשָׁרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יוֹסֶף עָלָיו:</p>
<p>32 And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.</p>	<p>וְכָל־מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט עֲשִׂירָאָה יְהִי קוּדְשָׁא קֹדֶם יי:</p>	<p>מפטיר וְכָל־מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לַיהוָה:</p>

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח:), יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה'), ומה אני מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר יח, יד), בחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ניתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לדק הבית, מפרש מקרא זה, בחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גבוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לדק הבית, מביא ראיה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כח:) אם נדר, נותן דמיהם, ואם נדבה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח:).

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. במעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינער: לח' הוא. קנאו השם ומשולחנו צוה לך לעלות ולאכול בירושלים, כמו שנאמר וְאָכַלְתָּ לֶפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ מַעֲשֶׂר דְּגָנְךָ תִּירְשָׁךָ וגו' (דברים יד, כג קידושין נג:).

(31) ממעשרו. ולא ממעשר חצירו, הפודה מעשר של חצירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו באכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל בירושלים, כמו שכתוב וְנִסְתַּחֲפָה בְּקֶסֶף וגו':

(32) תחת השבט. כשאם לעשרן מוציאן בפחת זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט צבועה בסקרא להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח:). יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והבשר נאכל לבעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא בשרו ניתן לכהנים:

<p>He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.</p>	<p>לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לָרָע וְלֹא יִמְרְנוּ וְאִם-הִמָּר יִמְרְנוּ וְהָיָה-הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:</p> <p>לֹא יִבְקֹר בֵּין טֹב לְבִישׁ וְלֹא יַחֲלֹפֶנִּיה וְאִם חֲלָפָהּ יַחֲלֹפֶנִּיה וִיְהִי הוּא וְחִלּוּפֶיהָ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִתְפָּדֶיךָ:</p>	<p>לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לָרָע וְלֹא יִמְרְנוּ וְאִם-הִמָּר יִמְרְנוּ וְהָיָה-הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:</p>
<p>These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.</p>	<p>אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:</p> <p>אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:</p>	<p>אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:</p>

The Haftarah is Jeremiah 16:19 - 17:14 on page 161.

(33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וכל מצטר נדריקם (שם יב, יא), יכול יהא צורר ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין חס בין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מוס, אלא יאכל בתורת מעשר, ואסור ליגזז וליעבד (בכורות יד:)

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה
הַשְּׁנִית לְצֵאתָם מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמוֹעַלָה כָּל־יָצֵא צָבָא
בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצָבָאתָם אַתָּה
וְאַהֲרֹן:

וְאַתְּכֶם יְהִי אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם
לְרֹאוּבֵן אֶלְיָצוּר בֶּן־שְׂדִיאוּר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן־עֲמִינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁכָר נֶתַנָּאֵל בֶּן־צוּר:

לְזִבּוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישַׁמָּע בֶּן־עֲמִיחֻד
לְמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהזוּר:

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעָנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדָּי:

לְאַשֶׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עֶכְרָן:

לְגָד אֶלְיָסָפ בֶּן־דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) (ק' קרואי) הַעֲדָה נְשִׂאֵי
מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלִפֵּי יִשְׂרָאֵל הֵם:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֵת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

נמדבר

AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness
of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the
second month, in the second year after the were come
out of the land of Egypt, saying:

2

'Take ye the sum of all the congregation of the
children of Israel, by their families, by their fathers'
houses, according to the number of names, every
male, by their polls;

3

from twenty years old and upward, all that are able to
go forth to war in Israel: ye shall number them by
their hosts, even thou and Aaron.

4

And with you there shall be a man of every tribe,
every one head of his fathers' house.

ו

And these are the names of the men that shall stand
with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

6

Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

7

Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

8

Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

9

Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

10

Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the
son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of
Pedahzur.

11

Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

12

Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

13

Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

14

Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

15

Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

16

These were the elect of the congregation, the princes
of the tribes of their fathers; they were the heads of
the thousands of Israel.

ישראל

And Moses and Aaron took these men that are
pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלֻדּוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמוֹעַלָה
לְגִלְגָּלָתָם:

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיַּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

18

And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

19

As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 176.

עם-זו יצַרְתִּי לִי תַחֲלִתִי יִסְפְּרוּ: (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
וְלֹא-אֲתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי-יִגְעֶתָ בִּי יִשְׂרָאֵל:	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לֹא-הֵבִיאתָ לִי שֶׂה עֲלֻתֶיךָ וּזְבַחֶיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ בְּלִבְנוֹנָה:	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לֹא-קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קֶנֶה וְחֵלֶב זִבְחֶיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אֹךְ הִעֲבַדְתָּנִי בְּחַטֹּאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בְּעֲוֹנוֹתֶיךָ:	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֲה פִשְׁעֶיךָ לְמַעְנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הִזְכִּירְנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפֵּר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק:	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אָבִיךָ הִרְאִישׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִּי:	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
וְאֶחָלָל שָׁרֵי קֹדֶשׁ וְאַתָּנָה לַחֲרָם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים: (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּתַרְתִּי בּוֹ:	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כֹּה-אָמַר יְהוָה עֹשֶׂה וַיִּצְרֶה מִבֶּטֶן יַעֲזֹרָה אֶל-תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וַיִּשְׁרֹן בְּתַרְתִּי בּוֹ:	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כִּי אֶצְק-מַיִם עַל-צָמָא וְנִזְלִים עַל-יִבְשָׁה אֶצְק רוּחִי עַל-זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל-צִאצָּאֶיךָ:	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וְצִמְחוּ בֵּין חֲצִיר כַּעֲרָבִים עַל-יְבֵלִי-מַיִם:	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זֶה יֹאמֶר לַיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־
יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל
יִכְנֶה: (פ)

5

One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the LORD, And surname himself by the name of Israel.

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וּגְאֻלוֹ יְהוָה
צִבְאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאַחֲרֹן וּמִבְלַעֲדֵי
אֵין אֱלֹהִים:

6

Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

וּמִי־כִמּוֹנִי יִקְרָא וַיְגִידָהּ וַיַּעֲרֹכָהּ לִי
מְשׁוּמֵי עַם־עוֹלָם וְאֲתִנּוֹת וְאֲשֶׁר תִּבְאֲנָה
וַיְגִידוּ לָמוֹ:

7

And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

אֶל־תִּפְחָדוּ וְאֶל־תִּרְחוּ הֲלֹא מֵאֶז
הִשְׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַדִּי הִנֵּשׂ אֱלֹהִים
מִבְלַעֲדֵי וְאֵין צוּר בַּל־יָדַעְתִּי:

8

Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

יִצְרֵי־פֶסֶל כָּל־מִן וְחִמּוּדֵיהֶם בַּל־
יִשְׁעִילוּ וְעַדִּיהֶם הִמָּחֶה בַּל־יֵרְאוּ וּבַל־יָדְעוּ
לִמְעַן יִבְשׁוּ:

9

They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

מִי־יִצֹר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵף לְבַלְתִּי הוֹעִיל:

10

Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשִׁים הִמָּחֶה מֵאֲדָם
יִתְקַבְּצוּ כָּל־ם יַעֲמָדוּ וַיִּפְחָדוּ וַיִּבְשׁוּ יַחַד:

11

Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

חֲרָשׁ בְּרוֹז' מַעֲצָד וּפָעַל בִּפְחָם וּבִמְקַבּוֹת
יִצְרֵהוּ וַיַּפְעֵלְהוּ בְּזִרְעוֹ כָּחוֹ גַּם־רָעֵב וְאֵין
פֶּחַ לֹא־שָׁתָה מַיִם וַיֵּיעַף:

12

The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

חֲרָשׁ עֲצִים נֹטֶה קוֹ וַתֹּאחֲזֵהוּ בַשָּׂרָד
יַעֲשֶׂהוּ בִּמְקַצְעוֹת וּבִמְחוּגָה וַתֹּאחֲזֵהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתִבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֲרַת אָדָם
לְשֵׁבֶת בֵּית:

13

The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

לִכְרֹת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תְּרִזָּה וְאֵלֹן
וַיֹּאמֶץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֲרֹן וְגִשְׁם
וַיְגַדֵּל:

14

He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

וַהֲנִיה לְאָדָם לְכַעַר וַיִּקַּח מִהֶם וַיִּחַם אֶף־
יִשִּׁיק וַאֲפָה לֶחֶם אֶף־יַפְעֵל־אֵל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
עֲשֶׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגְּד־לָמוֹ:

15

Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

16	חֲצִיֹּ שְׂרָף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִיֹּ בָשָׂר יֹאכֹל וְצִלָּה צָלִי וְשִׁבַּע אַף-יָחֵם וַיֹּאמֶר הָאֵח חֲמוּתִי רָאִיתִי אֹרֶךְ: וְשִׁאֲרֵיתוֹ לֵאלֹ עֲשֵׂה לְפִסְלוֹ (כ) יִסְגֹד(ק) [יִסְגֹד-] וְיִשְׁתַּחֲוֶה וְיִתְפַּלֵּל אֱלֹיו וַיֹּאמֶר הַצִּילֵנִי כִי אֵלִי אַתָּה: לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִי טַח מִרְאוּת עֵינֵיהֶם מִהַשְׂכִּיל לִבָּתָם: וְלֹא-יָשִׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-תְבוּנָה לֵאמֹר חֲצִיֹ שְׂרָפְתִי בְּמוֹ-אֵשׁ וְאַף אֶפִּיתִי עַל-גִּחְלִיו לֶחֶם אֲצַלָּה בָשָׂר וְאֹכֵל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֲבָה אֶעֱשֶׂה לְבֹיֹל עֵץ אֶסְגֹד: רָעָה אֶפֶר לֵב הוֹתֵל הִטָּהוּ וְלֹא- יִצִּיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שָׂקֶר בְּיָמֵי: (ס) זָכֹר-אַלָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי-אַתָּה יִצְרָתִיךָ עַבְדִּי-לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִשְׁכַּח: מִחֲתִיתִי כַעֲבֹ הַשָּׁעִיר וְכַעֲנֹן חַטָּאוֹתֶיךָ שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶיךָ: רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי-עֲשֵׂה יְהוָה הֲרִיעַל תַּחְתִּינֹת אֶרֶץ פָּצְחוּ הָרִים רָנָה יַעַר וְכָל- עֵץ בּוֹ כִּי-גֹאֲלֵ יְהוָה יַעֲקֹב וּבִישְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)	He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire'; And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.' They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand. And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?' He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?' Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me. I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee. Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.
----	---	--

הפטרת צו

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

VII:21	כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאָכְלוּ בָשָׂר: Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.
--------	--

כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים
בְּיוֹם (כ' הוציא) [ק' הוציא] אוֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה וְזֶבַח:

22

For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם־אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים
וְאַתֶּם תְּהִיוּ־לִי לְעָם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֶצְוֶה אֶתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב
לָכֶם:

23

but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָהֶם לִבָּם הָרַע וַיִּהְיוּ
לְאַחֲזֹר וְלֹא לְפָנִים:

24

But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁבָע
וְשָׁלַח:

25

even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיַּקְשׁוּ
אֶת־עַרְפָּם הָרַעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26

yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers.

וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלַיִךְ וְקִרְאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא
יַעֲנוּכָה:

27

And thou shalt speak all these words unto them, but they will not hearken to thee; thou shalt also call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוֹסֵר
אֲבָדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם: (ס)

28

Therefore thou shalt say unto them: This is the nation that hath not hearkened To the voice of the LORD their God, Nor received correction; Faithfulness is perished, And is cut off from their mouth.

גְּזִי נִזְרְךָ וְהִשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שָׁפָיִם קִינָה
כִּי מָאֵס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת־דָּוָר עֲבָרְתּוֹ:

29

Cut off thy hair, and cast it away, And take up a lamentation on the high hills; For the LORD hath rejected and forsaken the generation of His wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי נְאֻם־יְהוָה
שְׁמוֹ שְׁקוּצִיָּהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי
עָלָיו לְטַמְאוֹ:

30

For the children of Judah have done that which is evil in My sight, saith the LORD; they have set their detestable things in the house whereon My name is called, to defile it.

וּבְנוּ בָמֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגִיא בֶן־הַנֶּם
לְשַׂרְף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בָּנֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ
אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי: (פ)

31

And they have built the high places of Topheth, which is in the valley of the son of Hinnom, to burn their sons and their daughters in the fire; which I commanded not, neither came it into My mind.

לִכְן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאם־יְהוָה וְלֹא־
יֵאמָר עוֹד הַתֶּפֶת וְגִיא בֶן־הַנֶּם כִּי אִם־
גִּיא הַחֲרָגָה וְקִבְּרוּ בַתֶּפֶת מֵאִין מְקוֹם:

32 Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that it shall no more be called Topheth, nor The valley of the son of Hinnom, but The valley of slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack of room.

וְהַיֹּתָה נִבְלַת הָעָם הַזֶּה לְמַאֲכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֲמֵת הָאָרֶץ וְאִין מִחֲרִיד:

33 And the carcasses of this people shall be food for the fowls of the heaven, and for the beasts of the earth; and none shall frighten them away.

וְהִשְׁבַּתִּיו מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֲצוֹת יְרוּשָׁלַם
קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל
כַּלָּה כִּי לַחֲרָבָה תִּהְיֶה הָאָרֶץ:

34 Then will I cause to cease from the cities of Judah, and from the streets of Jerusalem, the voice of mirth and the voice of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride; for the land shall be desolate.

בְּעֵת הַהִיא נֹאם־יְהוָה (כ' וַיֵּצֵאוּ) וְקִי
יֵצֵאוּן אֶת־עַצְמוֹת מְלָכֵי־יְהוּדָה וְאֶת־
עַצְמוֹת־שָׂרָיו וְאֶת־עַצְמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֶת
עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי־
יְרוּשָׁלַם מִקְבְּרֵיהֶם:

VIII:1 At that time, saith the LORD, they shall bring out the bones of the kings of Judah, and the bones of his princes, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the inhabitants of Jerusalem, out of their graves;

וְשִׁטְחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צֶבֶא
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אֱהָבִים וְאֲשֶׁר עָבְדוּם וְאֲשֶׁר
הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וְאֲשֶׁר
הִשְׁתַּחֲוּ לָהֶם לֹא יִאֲסָפוּ וְלֹא יִקְבְּרוּ
לְדָמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ:

2 and they shall spread them before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshipped; they shall not be gathered, nor be buried, they shall be for dung upon the face of the earth.

וְנִבְחַר מוֹת מֵחַיִּים לְכָל הַשְּׂאֲרִית
הַנִּשְׁאָרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת
בְּכָל־הַמְּקוֹמוֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר הִדְחֵיתִים
שָׁם נֹאם יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)

3 And death shall be chosen rather than life by all the residue that remain of this evil family, that remain in all the places whither I have driven them, saith the LORD of hosts.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל חֲכָם בְּחֻמָּתוֹ
וְאֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל הַגִּבּוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל
עָשִׂיר בְּעֶשְׂרוֹ:

IX:22 Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches;

כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלָּל הַמִּתְהַלָּל הַשֶּׁבֶל
וַיֵּדַע אוֹתוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט
וַיִּצְדָּקָה בָּאָרֶץ כִּי־בִאֵלָה חִפְצֵתִי נֹאם־
יְהוָה: (ס)

23 But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the LORD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the LORD.

הפטרת שמיני

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלָשִׁים אָלֶף:

VI:1 And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּעַלְי יְהוּדָה לְהַעֲלֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-נִקְרָא שֵׁם שָׁם יְהוָה
צִבְאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

2 And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיִּרְכְּבוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל-עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר
בְּגִבְעָה וַעֲזָא וַאֲחִיו בְּנֵי אַבִּינָדָב נִהְגִּים
אֶת-הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

3 And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עִם
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַאֲחִיו הַלֵּךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן:

4 And they brought it out of the house of Abinadab, which was in the hill, with the ark of God, and Ahio went before the ark.

וַדָּוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים
לִפְנֵי יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים
וּבִכְנָרוֹת וּבִנְבָלִים וּבַתְּפִלִּים וּבַמְּנַעֲנָעִים
וּבַצִּלְצְלִים:

5 And David and all the house of Israel played before the LORD with all manner of instruments made of cypress-wood, and with harps, and with psalteries, and with timbrels, and with sistra, and with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד-גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָא אֶל-אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וַיִּנְאֲחֻ בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר:

6 And when they came to the threshing-floor of Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיִּחַר-אַף יְהוָה בְּעֲזָא וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים
עַל-הַשָּׂל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים:

7 And the anger of the LORD was kindled against Uzzah; and God smote him there for his error; and there he died by the ark of God.

וַיִּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פָּרֶץ
בְּעֲזָא וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרֶץ עֲזָא עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

8 And David was displeased, because the LORD had broken forth upon Uzzah; and that place was called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת-יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבוֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

9 And David was afraid of the LORD that day; and he said: 'How shall the ark of the LORD come unto me?'

וְלֹא-אַבָּה דָּוִד לְהַסִּיר אֹלָיו אֶת-אֲרוֹן
יְהוָה עַל-עֵיר דָּוִד וַיִּטָּהוּ דָּוִד בֵּית עֲבֵד-
אָדָם הַגִּטִּי:

10 So David would not remove the ark of the LORD unto him into the city of David; but David carried it aside into the house of Obed-edom the Gittite.

<p>וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֲבָד אֲדָם תְּגִמִּי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת-עֲבָד אֲדָם וְאֶת-כָּל-בֵּיתוֹ:</p>	11	<p>And the ark of the LORD remained in the house of Obed-edom the Gittite three months; and the LORD blessed Obed-edom, and all his house.</p>
<p>וַיִּגְדַּל לְמִלְכָּה דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת- בֵּית עֲבָד אֲדָם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ בַּעֲבוּר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּלָּךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֲבָד אֲדָם עִיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה:</p>	12	<p>And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.</p>
<p>וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן-יְהוָה שֵׁשָׁה צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:</p>	13	<p>And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.</p>
<p>וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל-עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד חָגוּר אֶפֶוד בָּד:</p>	14	<p>And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.</p>
<p>וְדָוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מְעִלִּים אֶת-אֲרוֹן יְהוָה בַּתְּרוּעָה וּבִקְוֹל שׁוֹפָר:</p>	15	<p>So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.</p>
<p>וַהֲיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכָל בַּת- שָׁאוּל נִשְׁקָפָהּ בַּעַד הַחֲלוֹן וַתֵּרָא אֶת- הַמֶּלֶךְ דָּוִד מְפַז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה וַתִּבֹּז לוֹ בְּלִבָּהּ:</p>	16	<p>And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.</p>
<p>וַיָּבֹאוּ אֶת-אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצְגּוּ אֹתוֹ בְּמִקְוָמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה-לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים:</p>	17	<p>And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.</p>
<p>וַיְכַל דָּוִד מִהַעֲלֹת הָעֹלָה וּהַשְׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת-הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת:</p>	18	<p>And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.</p>
<p>וַיַּחֲלֶק לְכָל-הָעָם לֶכֶל-חֶמֶן וּשְׂרָאֵל לְמֵאִישׁ וְעַד-אִשָּׁה לְאִישׁ חֶלֶת לֶחֶם אֶחָת וְאֶשְׁפַּר אֶחָד וְאִשִּׁישָׁה אֶחָת וַיִּלָּךְ כָּל- הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:</p>	19	<p>And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.</p>
<p>וַיָּשֶׁב דָּוִד לְבָרֶךְ אֶת-בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא מִיכָל בַּת-שָׁאוּל לִקְרֹאת דָּוִד וַתֹּאמֶר מִה-נִּכְבַּד הַיּוֹם מִלִּדְּיָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינַי אִמָּהוֹת עֲבָדָיו כִּהְגִּלּוֹת נִגְלֹת אֶתְּךָ הָרָקִים:</p>	20	<p>Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself.'</p>

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-מִיכָל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בְּחַר-בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל-בֵּיתוֹ לְצֹנֹת אֶתִּי
נָגִיד עַל-עַם יְהוָה עַל-יִשְׂרָאֵל וְשִׁחֲקֵתִי
לִפְנֵי יְהוָה:

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִּי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפֵל בְּעֵינֵי
וְעַם-הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם אֶכְבְּדָהּ:

22 And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וּלְמִיכָל בַּת-שָׂאוּל לֹא-הָיָה לָּהּ יֶלֶד עַד
יוֹם מוֹתָהּ: (פ)

23 And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִּי-יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיִּהְיֶה הַנִּיחָ-
לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל-אִיָּבּוֹ:

VII:1 And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה נָא
אֲנִכִּי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאָרוֹן הָאֱלֹהִים
יֹשֵׁב בַּתּוֹךְ הַיְרִיעָה:

2 that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בְּלִבְּךָ
לַךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ:

3 And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר-יְהוָה
אֶל-נָתָן לֵאמֹר:

4 And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל-עַבְדִּי אֶל-דָּוִד (ס) כֹּה
אָמַר יְהוָה הֵאֵתָה תִּבְנֶה-לִּי בַּיִת לְשִׁבְתִּי:

5 'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?

כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְּבֵית לְמִיּוֹם הָעֹלָתִי אֶת-
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
וְאֵהְיָה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן:

6 for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.

בְּכָל אֲשֶׁר-הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הַדָּבָר דִּבַּרְתִּי אֶת-אֶחָד שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוִּיתִי לִרְעוֹת אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר לָמָּה לֹא-בִנִיתֶם לִי בַּיִת אֲרָזִים:

7 In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?

וְעַתָּה כֹּה-תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לִקְחָתִיךָ מִן-הַנֶּחֱלָה
מֵאַחֲרֵ הַצֹּאֵן לַחַיּוֹת נָגִיד עַל-עַמִּי עַל-
יִשְׂרָאֵל:

8 Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the shepcote, from following the sheep, that thou shouldest be prince over My people, over Israel.

וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלַכְתָּ וְאֶכְרַתָּה
אֶת-כָּל-אֹיְבֶיךָ מִפְּנֵיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם
גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

9 And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.

וְשִׁמַּתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתִיו
וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא-יִסְפּוּ
בְנֵי-עוֹלָה לְעַנּוּתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרֵאשׁוֹנָה:

10 And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,

וּלְמֵן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל-עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּחְתִּי לְךָ מִכָּל-אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד
לְךָ יְהוָה כִּי-בֵית יַעֲשֶׂה-לְךָ יְהוָה:

11 even from the day that I commanded judges to be over My people Israel; and I will cause thee to rest from all thine enemies. Moreover the LORD telleth thee that the LORD will make thee a house.

כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אֲבֹתֶיךָ
וְהִקִּמַּתִּי אֶת-זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּנֵּתִי אֶת-מַמְלַכְתּוֹ:

12 When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall proceed out of thy body, and I will establish his kingdom.

הוּא יִבְנֶה-בֵּית לְשִׁמִּי וְכִנֵּנְתִּי אֶת-כִּסֵּא
מַמְלַכְתּוֹ עַד-עוֹלָם:

13 He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom for ever.

אֲנִי אֶהְיֶה-לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בְּשֶׁבֶט אַנְשִׁים
וּבִגְזֵי בְנֵי אָדָם:

14 I will be to him for a father, and he shall be to Me for a son; if he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men;

וְחַסְדִּי לֹא-יִסּוּר מִמֶּנּוּ כְּאֲשֶׁר חִסֵּיתִי
מִעַם שָׁאוּל אֲשֶׁר חִסֵּיתִי מִלְפָּנֶיךָ:

15 but My mercy shall not depart from him, as I took it from Saul, whom I put away before thee.

וְנֹאמֵן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד-עוֹלָם לְפָנֶיךָ
כִּסְאֶךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד-עוֹלָם:

16 And thy house and thy kingdom shall be made sure for ever before thee; thy throne shall be established for ever.'

כָּל דְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָל תַּחֲזִינוֹן הַזֶּה
בֵּן דָּבָר נָתַן אֶל-דָּוִד: (פ)

17 According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפסרת תזריע

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

וַאִישׁ בָּא מִבְּעַל שָׁלִשָּׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוּרִים עֲשָׂרִים-לֶחֶם
שְׁעָרִים וְכֶרֶמֶל בָּצֵק לָנֹז וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם
וַיֹּאכְלוּ:

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and brought the man of God bread of the first-fruits, twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in his sack. And he said: 'Give unto the people, that they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרָתוֹ מָה אֶתֶּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
אָכַל וְהוּתַר:

43

And his servant said: 'How should I set this before a hundred men?' But he said: 'Give the people, that they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוּתְרוּ כַּדְּבַר
יְהוָה: (פ)

44

So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

וְנַעֲמָן שַׂר־צָבָא מֶלֶךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וַנִּשָּׂא פָנָיו כִּי־בָּו נָתַן־
יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִבּוֹר
חֵיל מְצָרַע:

V:1

Now Naaman, captain of the host of the king of Aram, was a great man with his master, and held in esteem, because by him the LORD had given victory unto Aram; he was also a mighty man of valour, but he was a leper.

וְאַרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשָּׁבוּ מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל
נַעֲרָה קַטְנָה וּתְלִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ נַעֲמָן:

2

And the Arameans had gone out in bands, and had brought away captive out of the land of Israel a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וְתֹאמַר אֶל־גְּבוּרָתָהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אִזּוּ יִאֲסֹף אֹתוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

3

And she said unto her mistress: 'Would that my lord were with the prophet that is in Samaria! then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיִּגַּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כְּזֹאת וְכֹזֶאת
דִּבְרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל:

4

And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אַרָם לְדָבָא וַאֲשַׁלְחָה סֶפֶר
אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךָ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר
כֶּפֶר־כֶּסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר
חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

5

And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a letter unto the king of Israel.' And he departed, and took with him ten talents of silver, and six thousand pieces of gold, and ten changes of raiment.

וַיָּבֹא הַסֶּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וְעַתָּה כְּבוֹא הַסֶּפֶר הַזֶּה אֵלַיִךְ הִנֵּה
שְׁלַחְתִּי אֵלַיִךְ אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וַאֲסַפְתִּיו
מִצָּרְעָתוֹ:

6

And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֶּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהַמִּית
וּלְהַחְיֹת כִּי־זֶה שְׁלַח אֵלַי לְאַסֹּף אִישׁ
מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֶדְעֶנָּא וְרָאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה
הוּא לִי:

7

And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כִשְׁמַע אֱלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־
קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יְבֹאֲנָא
אֵלַי וַיָּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל:

8

And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

<p>וַיָּבֹא נָעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד בְּפֶתַח- הַבַּיִת לְאֵלִישָׁע:</p>	<p>9 So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.</p>
<p>וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֵלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הֲלוֹךְ וְחִצְצֵת שָׁבַע פְּעָמִים בִּיַּרְדֵּן וַיָּשָׁב בְּשָׂרְךָ לָךְ וְטָהָר:</p>	<p>10 And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'</p>
<p>וַיִּקְצֹף נָעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנֵה אֲמַרְתִּי אֵלָיו יֵצֵא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם- יְהוָה אֱלֹהָיו וְהִנֵּיף יָדוֹ אֶל-הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמִּצְרָע:</p>	<p>11 But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.'</p>
<p>הֲלֹא טוֹב (כ' אַבְנָה) ק' אֲמָנָה וּפַרְפָּר נְהָרוֹת דְּמִשְׁק מִכָּל מִיַּמי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא- אֶרְחָץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי וַיִּפֹּן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:</p>	<p>12 Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.</p>
<p>וַיִּגָּשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי דָּבָר גָּדוֹל הִנֵּבִיא דְבַר אֱלֹהִי הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְאָף כִּי-אָמַר אֵלֶיךָ רְחֵץ וְטָהָר:</p>	<p>13 And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'</p>
<p>וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בִּיַּרְדֵּן שָׁבַע פְּעָמִים כְּדָבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כְּבֶשֶׂר נֶעַר קָטָן וַיִּטָּהָר:</p>	<p>14 Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.</p>
<p>וַיָּשָׁב אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל-מִחְנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-הָאָרֶץ כִּי אִם- בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח-נָא בְרָכָה מֵאֵת עַבְדֶּךָ:</p>	<p>15 And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'</p>
<p>וַיֹּאמֶר חִי-וְיִהְיֶה אֲשֶׁר-עָמַדְתִּי לִפְנֵי אִם- אֶקַּח וַיִּפְצַר-בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאֵן:</p>	<p>16 But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.</p>
<p>וַיֹּאמֶר נָעֲמָן וְלֹא יִתֵּן-נָא לְעַבְדְּךָ מִשָּׂא צֶמֶד-פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא-יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וְזֶבֶח לֵאלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם-לַיהוָה:</p>	<p>17 And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.'</p>

לְדַבֵּר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּכּוֹא
אֲדֹנִי בֵּית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא
נִשְׁעָן עַל־יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח־ (כתיב extit
ולא קרי נא) יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּדַבֵּר הַזֶּה:
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ בְּכֶבֶד־
אָרֶץ: (ס)

18 In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.
19 And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 163. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 166.

וְאַרְבַּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים
פֶּה עַד־מָוֶתנוּ:

VII:3 Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם־אָמְרֵנוּ נָכּוּא הָעִיר וְהָרָעַב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם־יִשְׁכְּנוּ פֶּה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וּנְפַלְהָ אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם אִם־יַחְיֶינוּ
נַחֲוֶה וְאִם־יָמִיתֵנוּ וּמָתָנוּ:

4 If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בַּצֹּהֶר לָבוֹא אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ
עַד־קֶצֶה מַחֲנֵה אֲרָם וְהָנָה אֵין־שָׁם אִישׁ:

5 And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וְאֲדֹנֵי הַשְּׂמִיעָה אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רֶכֶב
קוֹל סוּס קוֹל תֵּיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־
אָחִיו הִנֵּה שָׁכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־
מַלְכֵי הַחֲתִיִּים וְאֶת־מַלְכֵי מִצְרָיִם לָבוֹא
עָלֵינוּ:

6 For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקֻמוּ וַיָּנֻסוּ בַּצֹּהֶר וַיַּעֲזְבוּ אֶת־אֹהֲלֵיהֶם
וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֵה
כַּאֲשֶׁר־הָיָא וַיָּנֻסוּ אֶל־נַפְשָׁם:

7 Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמְצָרְעִים הָאֵלֶּה עַד-קִצֵּה הַמַּחֲנֶה
וַיָּבֹאוּ אֶל-אֶהֱלֹ אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ
מִשֶּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבגָדִים וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ
וַיָּשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-אֶהֱלֹ אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשֶּׁם
וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לֹא-כָן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם-בִּשְׂרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ
מַחֲשִׁים וְחֻכֵּינוּ עַד-אֹרֶת הַבֹּקֶר וּמִצָּאֵנוּ
עוֹנוֹן וְעֵתָהּ לָבוֹ וְנִבְאָה וְנִגִּידָה בֵּית
הַמֶּלֶךְ:

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל-שַׁעֲרֵי הָעִיר וַיִּגִּידוּ לָהֶם
לֵאמֹר בָּאֵנוּ אֶל-מַחֲנֶה אֲדָם וְהִנֵּה אִין-
שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם-הַסּוֹס אֲסוּר
וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְהָהָלִים כְּאִשְׁרֵי-הֵמָּה:

10

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying. 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשַּׁעֲרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
כְּנִימָה:

11

And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל-עֲבָדָיו
אֲנִידָה-נָּא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר-עָשׂוּ לָנוּ אֲדָם
יָדְעוּ כִּי-רַעֲבִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן-הַמַּחֲנֶה
לְהַחֲבֹה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק' בַּשָּׂדֶה] לֵאמֹר
כִּי-יֵצְאוּ מִן-הָעִיר וְנִתְפָּשׂוּ חַיִּים וְאֶל-
הָעִיר נָבֹא:

12

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ-נָּא
חֲמִשָּׁה מִן-הַסּוֹסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הֵנָּם כָּל- (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הֵנָּם
כָּל-הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

13

And one of his servants answered and said: 'Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city— behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it; behold, they are as all the multitude of Israel that are consumed—and let us send and see.'

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוֹסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֶחָד מִחֲנֵי-אֲדָם לֵאמֹר לָבוֹ וּרְאוּ:

14

They took therefore two chariots with horses; and the king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go and see.'

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהָנָה כָּל־
הַיָּרֵךְ מְלֵאָה בְּגָדִים וּכְלִים אֲשֶׁר־
הִשְׁלִיכוּ אֲרָם (כ' בַּהַחֲפֹז) [ק' בַּחֲפֹז]
וַיָּשָׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ:

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְּזוּ אֶת מַחֲנֶה אֲרָם וַיְהִי
סֵאֶה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
כְּדִבְרֵי יְהוָה:

וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת־הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר־נִשְׁעַן
עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסוּהוּ הָעָם בְּשַׁעַר
וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּרִדָּת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו:

וַיְהִי כְּדִבְרֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֵאֶתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶה־סֵלֶת
בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כָּעֵת מָחָר בְּשַׁעַר שַׁמְרוֹן:

וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וְהָנָה יִהְיֶה עֲשֵׂה אַרְבּוֹת בְּשָׁמַיִם תִּהְיֶה
כְּדִבְרֵי הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנֶּךְ רֵאָה בְּעֵינֶיךָ
וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:

וַיְהִי־לוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בְּשַׁעַר
וַיָּמָת: (ס)

And they went after them unto the Jordan; and, lo,
all the way was full of garments and vessels, which the
Arameans had cast away in their haste. And the
messengers returned, and told the king.

And the people went out, and spoiled the camp of the
Arameans. So a measure of fine flour was sold for a
shekel, and two measures of barley for a shekel,
according to the word of the LORD.

And the king appointed the captain on whose hand
he leaned to have the charge of the gate; and the
people trod upon him in the gate, and he died as the
man of God had said, who spoke when the king came
down to him.

And it came to pass, as the man of God had spoken to
the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel,
and a measure of fine flour for a shekel, shall be
to-morrow about this time in the gate of Samaria';

and that captain answered the man of God, and said:
'Now, behold, if the LORD should make windows in
heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold,
thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat
thereof';

it came to pass even so unto him; for the people trod
upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

וְאַתָּה בֶן־אָדָם הַתְּשֹׁפֵט הַתְּשֹׁפֵט אֶת־עִיר
הַדְּמָיִם וְהוֹדַעְתָּהּ אֵת כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:

וְאָמַרְתָּ כֵּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עִיר שִׁפְכַת
דָּם בְּתוֹכָהּ לִבּוֹא עָתָה וְעֲשֵׂתָה גְלוּלִים
עָלֶיהָ לְשִׁמְאָה:

XXII.1

Moreover the word of the LORD came unto me,
saying:

2

'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou
judge the bloody city? then cause her to know all her
abominations.

3

And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city
that sheddest blood in the midst of thee, that thy
time may come, and that makest idols unto thyself to
defile thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר-שָׁפַכְתָּ אֲשָׁמָהּ וּבַגְלוּלֶיךָ
אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ טְמֵאתָ וּתְקַרְבִּי יָמֶיךָ וּתְבוֹא
עַד-שְׁנוֹתֶיךָ עַל-כֵּן נִתְתִּיךָ חֲרָפָה לַגּוֹיִם
וּקְלָסָה לְכָל-הָאָרְצוֹת:

הַקְרִבּוֹת וְהַרְחָקוֹת מִמֶּנִּי יִתְקַלְסוּ-בְךָ
טְמֵאתַת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:

הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לִזְרָעוֹ הָיוּ בְךָ
לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם:

אָב וְאִם הִקְלוּ בְךָ לַגֵּר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בְךָ:

קִדְשֵׁי בְּזִיתָ וְאֶת-שַׁבָּתִתִּי חָלַלְתָּ:

אֲנָשִׁי רְכִיל הָיוּ בְךָ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם וְאֶל-
הַהָרִים אָכְלוּ בְךָ זִמָּה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ:

עֲרוֹת-אָב גִּלְהָ בְךָ טְמֵאתָ הַנִּדָּה עֲנוּ-בְךָ:

וְאִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה וְאִישׁ
אֶת-כַּלְתּוֹ טָמֵא בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת-אֲחֻתּוֹ
בֶּת-אָבִיו עֲנָה-בְךָ:

שָׁחַד לָקַחוּ-בְךָ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם נֶשֶׁךְ
וּתְרִבִּית לָקַחְתָּ וּתְבַצְעִי רַעִיף בַּעֲשָׁק
וְאִתִּי שָׁכַחְתָּ נָא אֲדֹנָי יְהוִה:

וְהִנֵּה הִכִּיתִי כַּפִּי אֶל-בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
וְעַל-דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

הֲיִעֲמֹד לְבָבְךָ אִם-תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ לַיָּמִים
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי
וְעָשִׂיתִי:

וְהַפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בַּגּוֹיִם וְזִרְתִּיךָ בָּאָרְצוֹת
וְהִתְמַתִּי טְמֵאתְךָ מִמֶּנִּי:

וְנִחַלְתָּ בְךָ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיִּדְעַת כִּי-אֲנִי
יְהוָה: (פ)

thou art become guilty in thy blood that thou hast
shed, and art defiled in thine idols which thou hast
made; and thou hast caused thy days to draw near,
and art come even unto thy years; therefore have I
made thee a reproach unto the nations, and a
mocking to all the countries!

Those that are near, and those that are far from thee,
shall mock thee, thou defiled of name and full of
tumult.

Behold, the princes of Israel, every one according to
his might, have been in thee to shed blood.

In thee have they made light of father and mother; in
the midst of thee have they dealt by oppression with
the stranger; in thee have they wronged the fatherless
and the widow.

Thou hast despised My holy things, and hast profaned
My sabbaths.

In thee have been talebearers to shed blood; and in
thee they have eaten upon the mountains; in the
midst of thee they have committed lewdness.

In thee have they uncovered their fathers' nakedness;
in thee have they humbled her that was unclean in
her impurity.

And each hath committed abomination with his
neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his
daughter-in-law; and each in thee hath humbled his
sister, his father's daughter.

In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast
taken interest and increase, and thou hast greedily
gained of thy neighbours by oppression, and hast
forgotten Me, saith the Lord GOD.

Behold, therefore, I have smitten My hand at thy
dishonest gain which thou hast made, and at thy
blood which hath been in the midst of thee.

Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in
the days that I shall deal with thee? I the LORD have
spoken it, and will do it.

And I will scatter thee among the nations, and
disperse thee through the countries; and I will
consume thy filthiness out of thee.

And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of
the nations; and thou shalt know that I am the
LORD.'

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:	17	And the word of the LORD came unto me, saying:
בֶּן־אָדָם הָיָה לִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ) לְסוּגָה) [ק' לְסִיג] כָּלָם נְחָשֶׁת וּבְדִיל וּבְרֹזָל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוֹר סָגִים כֶּסֶף הָיָה: (ס)	18	'Son of man, the house of Israel is become dross unto Me; all of them are brass and tin and iron and lead, in the midst of the furnace; they are the dross of silver.
לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יֵשֶׁן הָיִיתָ כָּל־כֶּסֶם לְסָגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם:	19	Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye are all become dross, therefore, behold, I will gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15.

הֲלֹא כַבְנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר־יְהוָה הֲלֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֵעֲלִיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּים מִכַּפְתּוֹר וְאַרָם מִקִּיר:	IX:7	Are ye not as the children of the Ethiopians unto Me, O children of Israel? saith the LORD. Have not I brought up Israel out of the land of Egypt, And the Philistines from Caphtor, And Aram from Kir?
הִנֵּה עֵינָי אֲדֹנָי יְהוִה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהַשְׁמַדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה אֲפֹס כִּי לֹא הַשְׁמִיד אֲשַׁמֵּיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נֶאֱמַר־ יְהוָה:	8	Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the sinful kingdom, And I will destroy it from off the face of the earth; Saving that I will not utterly destroy the house of Jacob, Saith the LORD.
כִּי־הִנֵּה אֲנִכִּי מִצִּיָּה וְהִנֵּעוֹתִי בְּכָל־הַגּוֹיִם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ בַּכֶּבֶדָה וְלֹא־יִפּוֹל צָרוֹר אֶרֶץ:	9	For, lo, I will command, and I will sift the house of Israel among all the nations, Like as corn is sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall upon the earth.
בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֹמְרִים לֹא־ תִּגִּישׁ וְתִקְדֶּה בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה:	10	All the sinners of My people shall die by the sword, That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'
בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֹכֶת דָּוִד הַנִּפְלָתָה וְגִדְרֹתֶיהָ אֶת־פְּרֻצֵיהֶן וְהִרְסֹתֶיהָ אָקִים וּבְנִיתֶיהָ כִּימֵי עוֹלָם:	11	In that day will I raise up The tabernacle of David that is fallen, And close up the breaches thereof, And I will raise up his ruins, And I will build it as in the days of old;
לְמַעַן יִירָשׁוּ אֶת־שְׂאֲרֵיט אֲדוֹם וְכָל־ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר־יְהוָה עָשָׂה זֹאת: (פ)	12	That they may possess the remnant of Edom, And all the nations, upon whom My name is called, Saith the LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֵם יְהוָה וְגִשׁ חוֹרֵשׁ
בְּקֶצֶר וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמִשְׁדֵּי הַזֶּרַע וְהַטִּיפוּ
הַהָרִים עֲסִיס וְכָל-הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגָנָה׃

13 Behold, the days come, saith the LORD, That the plowman shall overtake the reaper, And the treader of grapes him that soweth seed; And the mountains shall drop sweet wine, And all the hills shall melt.

וְשִׁבְתִּי אֶת-שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבְנוּ עָרִים
נִשְׁמֹות וַיִּשְׁבּוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת-יַיִנָּם
וְעָשׂוּ גִזְזוֹת וְאָכְלוּ אֶת-פְּרִיהֶם׃

14 And I will turn the captivity of My people Israel, And they shall build the waste cities, and inhabit them; And they shall plant vineyards, and drink the wine thereof; They shall also make gardens, and eat the fruit of them.

וְנִטְעָתִים עַל-אֲדָמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ׃

15 And I will plant them upon their land, And they shall no more be plucked up Out of their land which I have given them, Saith the LORD thy God.

הפטרות אמור

The Haftarah is Ezekiel 44:15 – 44:31.

וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ
אֶת-מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בְּתַעֲזוֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
מֵעָלִי הַמָּזָה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשִׁרְתָּנִי וְעָמְדוּ
לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי חֶלֶב וְדָם נֹאֵם אֱדַנִּי
יְהוָה׃

XLIV:15 But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord God;

הַמָּזָה יָבֹאוּ אֶל-מִקְדָּשִׁי וְהַמָּזָה יִקְרְבוּ אֵלַי
שְׁלַחֲנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמֶרֶתִּי׃

16 they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל-שַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
בְּגָדֵי פִשְׁתִּים וְלֹבְשׁוּ וְלֹא-יָעִלָּה עֲלֵיהֶם
צִמָּר בְּשָׂרָתָם בְּשַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
וּבֵיתָה׃

17 And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פָּאָרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל-רֹאשָׁם וּמִכְנָסֵי
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל-מְתָנֵיהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בִּצְנֵעַ׃

18 They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל-הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל-הַחֲצָר
הַחִיצוֹנָה אֶל-הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת-בְּגָדֵיהֶם
אֲשֶׁר-הִמָּזָה מִשְׁרָתָם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם
בְּלִשְׁכַּת הַקֹּדֶשׁ וְלֹבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים
וְלֹא-יִקְדָּשׁוּ אֶת-הָעָם בְּבְגָדֵיהֶם׃

19 And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יַגְלִחוּ וּפְרָע לֹא יִשְׁלַחוּ כְּסוּם
וְכִסְמוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:

20 Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

וְיִינּוּ לֹא־יִשְׁתּוּ כֹל־כֶּהֱן בְּבֹאֵם אֶל־הַחֲצָר
הַפְּנִימִית:

21 Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

וְאֶלְמִנָּה וְגִרּוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי
אִם־בְּתוּלֹת מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאֶלְמָנָה
אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֶלְמָנָה מִכֶּהֱן יִקְחוּ:

22 Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

וְאֶת־עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין טָמֵא
לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:

23 And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

וְעַל־רִיב הִמָּה יַעֲמְדוּ (כ' לַשֹּׁפֵט) וְק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' וּשְׁפֹטוּ) וְק'
יִשְׁפָּטוּ] וְאֶת־תּוֹרָתִי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכָל־
מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ:

24 And in a controversy they shall stand to judge; according to Mine ordinances shall they judge it; and they shall keep My laws and My statutes in all My appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטַמְּאָה כִּי אִם־
לְאָב וּלְאֵם וּלְבֶן וּלְבַת לְאָח וּלְאֲחֹת
אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ יִטַּמְּאוּ:

25 And they shall come near no dead person to defile themselves; but for father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.

וְאַחֲרֵי טְהִירָתוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ:

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.

וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֲצָר
הַפְּנִימִית לְשֵׁרֶת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חַטָּאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה:

27 And in the day that he goeth into the sanctuary, into the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נִחַלְתֶּם וְאַחֲזִיה
לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזָּתָם:

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance; and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.

הַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת וְהָאֵשֶׁם הִמָּה יֹאכְלוּם
וְכָל־תְּרוֹם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יְהִי:

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the guilt-offering, they, even they, shall eat; and every devoted thing in Israel shall be theirs.

וְרֵאשִׁית כָּל־בְּכוֹרֵי כָל וְכָל־תְּרוֹמַת כָּל
מִכֹּל תְּרוֹמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יְהִי וְרֵאשִׁית
עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהָנִיחַ בְּרֻכָּה
אֶל־בֵּיתְךָ:

30 And the first of all the first-fruits of every thing, and every heave-offering of every thing, of all your offerings, shall be for the priests; ye shall also give unto the priest the first of your dough, to cause a blessing to rest on thy house.

כָּל־נֶבֶלָה וְטֶרֶפָּה מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה
לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ)

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27.

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6 And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן־שָׁלֹם דִּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ
לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר בְּעֲנָתוֹת כִּי
לְךָ מִשְׁפָּט הַגָּאֻלָּה לְקִנּוֹת:

7 Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי כַּדְבָר יְהוָה
אֶל־חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה
נָא אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר בְּעֲנָתוֹת אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
בְּנֵימִין כִּי־לְךָ מִשְׁפָּט הִירָשָׁה וְלְךָ
הַגָּאֻלָּה קְנֵה־לְךָ וְאַדַּע כִּי דְבַר־יְהוָה
הוּא:

8 So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the LORD.

וָאֶקְנֵה אֶת־הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי
אֲשֶׁר בְּעֲנָתוֹת וָאֶשְׁקָלָהּ לֹוֹ אֶת־הַכֶּסֶף
שִׁבְעָה שֶׁקֶלִים וְעֶשְׂרֵה הַכֶּסֶף:

9 And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

וָאֶכְתַּב בִּסְפָר וָאָחֲזֵם וָאָעֵד עֵדִים
וָאֶשְׁקַל הַכֶּסֶף בְּמֵאזְנַיִם:

10 And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.

וָאָקַח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּם
הַמִּצְנָה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּי:

11 So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;

וָאֶתֵּן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־
נְרִיָּה בֶּן־מַחְסִיָּה לְעֵינַי חֲנַמֶּל דָּדִי
וְלְעֵינַי הָעֵדִים הַכֹּתְבִים בִּסְפָר הַמִּקְנָה
לְעֵינַי כָּל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצֵר
הַמִּטְרָה:

12 and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle['s son], and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.

וָאֶצְוֵה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

13 And I charged Baruch before them, saying:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְקֹחַת אֶת־הַסֵּפְרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּם וְאֶת סֵפֶר הַגְּלוּי
הַזֶּה וּנְתַתֶּם בְּכֵל־חָרָשׁ לְמַעַן יַעֲמִדוּ
יָמִים רַבִּים: (ס)

14 'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וּשְׂדוֹת וּכְרָמִים בָּאָרֶץ
הַזֹּאת: (פ)

15 For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel:
Houses and fields and vineyards shall yet again be
bought in this land.'

וְאַתָּפִלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תַתִּי אֶת־סֵפֶר
הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה לֵאמֹר:

16 Now after I had delivered the deed of the purchase
unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the
LORD, saying:

אֲהֵהָ אֲדֹנָי יְהוִה הַנִּתְּנוּ אֶתְּהָ עֲשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחַד הַגָּדוֹל
וּבְזַרְעֶךָ הַנִּשְׁטוּיָה לֹא־יִפְלֹא מִמֶּךָ כָּל־
דָּבָר:

17 'Ah Lord God! behold, Thou hast made the heaven
and the earth by Thy great power and by Thy
outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;

עָשִׂה חֶסֶד לְאֲלֹפִים וּמִשְׁלֵם עֲוֹן אֲבוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

18 who showest mercy unto thousands, and
recompensest the iniquity of the fathers into the
bosom of their children after them; the great, the
mighty God, the LORD of hosts is His name;

גָּדֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ
פָּקְחוֹת עַל־כָּל־דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לַתֵּת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ וּכְפָרֵי מַעַלְלָיו:

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are
open upon all the ways of the sons of men, to give
every one according to his ways, and according to the
fruit of his doings;

אֲשֶׁר־שַׁמְתָּ אֹתוֹת וּמִפְתִּים בָּאָרֶץ־מִצְרַיִם
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבְיִשְׂרָאֵל וּבְאֲדָם וַתַּעֲשֶׂה־
לָךְ שֵׁם כִּיּוֹם הַזֶּה:

20 who didst set signs and wonders in the land of Egypt,
even unto this day, and in Israel and among other
men; and madest Thee a name, as at this day;

וַתֵּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה
וּבְאֲזִרַת נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל:

21 and didst bring forth Thy people Israel out of the
land of Egypt with signs, and with wonders, and with
a strong hand, and with an outstretched arm, and
with great terror;

וַתִּתֵּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־
נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לַתֵּת לָהֶם אֶרֶץ זָבֶת
חֶלֶב וְדָבָשׁ:

22 and gavest them this land, which Thou didst swear to
their fathers to give them, a land flowing with milk
and honey;

וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלֶךָ (כ)
וּבַתְרוּתְךָ (ק) וּבַתּוֹרַתְךָ לֹא־הִלְכוּ אֶת
כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ
וַתִּקְרָא אֹתָם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת:

23 and they came in, and possessed it; but they
hearkened not to Thy voice, neither walked in Thy
law; they have done nothing of all that Thou
commandedst them to do; therefore Thou hast
caused all this evil to befall them;

הִנֵּה הַסְּלָלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלַכְדָּהּ וְהָעִיר
נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי
הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא
וְהִנֵּה רֹאֶה:

24 behold the mounds, they are come unto the city to
take it; and the city is given into the hand of the
Chaldeans that fight against it, because of the sword,
and of the famine, and of the pestilence; and what
Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou
seest it.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנָי יְהוֹה קְנֵה-לָךְ הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֲדִים וְהָעִיר נְתָנָה בְּיַד הַכַּשְׁדִּים: (ס)	25	Yet Thou hast said unto me, O Lord God: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.
וַיְהִי דְבַר-יְהוֹה אֶל-יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:	26	Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:
הִנֵּה אֲנִי יְהוֹה אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר הַמִּמֶּנִּי וַיִּפְלֵא כָל-דְּבָר:	27	'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?

הפסרת בחקתי

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14.

יְהוֹה עֲזִי וּמַעֲזִי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה אֵלִיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי-אֶרֶץ וַיֹּאמְרוּ אִךְ-שָׁקֶר נִחְלָו אֲבוֹתֵינוּ הָבֵל וְאִין-בָּם מוֹעִיל:	XVI:19	O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'
הֲיַעֲשֶׂה-לּוֹ אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים:	20	Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?
לְכֹן הִנְנִי מוֹדִיעִם בַּפֶּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעִם אֶת-יָדִי וְאֶת-גְּבוּרָתִי וַיָּדְעוּ כִּי-שְׁמִי יְהוֹה: (ס)	21	Therefore, behold, I will cause them to know, This once will I cause them to know My hand and My might; And they shall know that My name is the LORD.
חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט בְּרָזֶל בְּצַפְרָן שָׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל-לֵוֶחַ לִבָּם וּלְקַרְנֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם:	XVII:1	The sin of Judah is written With a pen of iron, and with the point of a diamond; It is graven upon the tablet of their heart, And upon the horns of your altars.
כַּזָּכָר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאַשְׁרֵיהֶם עַל-עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבַעוֹת הַגְּבוּהוֹת:	2	Like the symbols of their sons are their altars, And their Asherim are by the leafy trees, Upon the high hills.
הָרָרִי בַשָּׂדֶה חִילָךְ כָּל-אוֹצְרוֹתֶיךָ לְבַז אֶתָּן בְּמַתִּיךְ בַּחֲטָאת בְּכָל-גְּבוּלֶיךָ:	3	O thou that sittest upon the mountain in the field, I will give thy substance and all thy treasures for a spoil, And thy high places, because of sin, throughout all thy borders.
וְשִׁמְטָתָהּ וּבָרָךְ מִנְחָלָתָהּ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת-אֲבֹיָה בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא- יָדַעְתָּ כִּי-אֵשׁ קִדְחָתָם בְּאַפִּי עַד-עוֹלָם תִּוְקַד: (ס)	4	And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve thine enemies In the land which thou knowest not; For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall burn for ever.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱרֹוּר הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח
בְּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר זִרְעוֹ וּמִן־יְהוָה יִסּוּר
לִבּוֹ:

5 Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth in man, And maketh flesh his arm, And whose heart departeth from the LORD.

וְהָיָה כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה וְלֹא יֵרָאֶה כִּי־יָבוֹא
טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בְּמִדְבָּר אֶרֶץ מְלַחָה
וְלֹא תִשָּׁב: (ס)

6 For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall not see when good cometh; But shall inhabit the parched places in the wilderness, A salt land and not inhabited.

בְּרוּךְ הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְטָחוֹ:

7 Blessed is the man that trusteth in the LORD, And whose trust the LORD is.

וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁנִּיזָּל עַל־מַיִם וְעַל־יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרְשָׁיו וְלֹא (כ) יֵרָא [ק' יֵרָאֶה] כִּי־
יָבֵא חֹם וְהָיָה עָלָיו רִעְנוֹן וּבִשְׁנַת בָּצָר
לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּשׁ מִמַּעֲשׂוֹת פְּרִי:

8 For he shall be as a tree planted by the waters, And that spreadeth out its roots by the river, And shall not see when heat cometh, But its foliage shall be luxuriant; And shall not be anxious in the year of drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאֵנֶשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנוּ:

9 The heart is deceitful above all things, And it is exceeding weak—who can know it?

אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בַּחֲנוּן כְּלִיּוֹת וְלִתְתּוֹ
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפְרִי מִעֲלָלָיו: (ס)

10 I the LORD search the heart, I try the reins, Even to give every man according to his ways, According to the fruit of his doings.

קִרְא דָגֵר וְלֹא יֵלֵד עֲשֶׂה עֹשֶׂר וְלֹא
בְּמִשְׁפָּט בִּחְצֵי יָמוֹ יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ
יְהִי נָבִיל:

11 As the partridge that broodeth over young which she hath not brought forth, So is he that getteth riches, and not by right; In the midst of his days he shall leave them, And at his end he shall be a fool.

כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֹאשׁוֹן מְקוֹם
מִקְדָּשֵׁנוּ:

12 Thou throne of glory, on high from the beginning, Thou place of our sanctuary,

מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֹזְבֵיהֶּ יִבָּשׁוּ (כ)
יִסּוּרִי [ק' וְסוּרִין] בְּאֶרֶץ יִכְתְּבוּ כִּי עֲזָבוּ
מִקְוֵה מַיִם־חַיִּים אֶת־יְהוָה: (פ)

13 Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee shall be ashamed; They that depart from Thee shall be written in the earth, Because they have forsaken the LORD, The fountain of living waters. .

רַפְּאֵנִי יְהוָה וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶנְשָׁעָה כִּי
תַחֲלִתִּי אֲתָה:

14 Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 – 15.

וביום השבת שני-כבשים בני-שנה
תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלולה
בשמן ונסכו:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד
ונסכה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

ובראשי חדשיכם תקריבו עלה ליהוה
פרים בני-בקר שנים ואיל אחד כבשים
בני-שנה שבעה תמימם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

ושלשה עשרנים סלת מנחה בלולה
בשמן לפר האחד ושני עשרנים סלת
מנחה בלולה בשמן לאיל האחד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

ועשרן עשרון סלת מנחה בלולה בשמן
לכבש האחד עלה בית ניהח אשה
ליהוה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

ונסכיהם חצי תהין יהיה לפר ושלישת
תהין לאיל ורביעת תהין לכבש גין זאת
עלת חדש בחדשו לחדשי השנה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

ושעיר עזים אחד לחטאת ליהוה
על-עלת התמיד יעשה ונסכו: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1 – 24.

כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ תרם
רגלי איה בית אשר תבנולי ואיה
מקום מנוחתי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

ואת-כל-אלה ידי עשתה ויהיו כל-אלה
נאם-יהוה ואל-זה אביש אל-עני
ונכה-רוח וחרד על-דברי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׁה עֶרְפָּה
כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחַח דָּם-חֲזִיר מִזְכִּיר לְבָנָה
מִבְרָךְ אֲנֹן גַּם-הֵמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם
וּבִשְׁקוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חִפְצָה:

גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלָלֵיהֶם וּמִגִּוְרָתָם
אָבִיא לָהֶם יַעַן קִרְאתִי וְאֵין עֹנָה דְּבַרְתִּי
וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבִאֲשֶׁר
לֹא-חִפְצָתִי בָּחֲרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל-דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנֵאִיכֶם מִנְדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי
יִכְבֹּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל יְהוָה
מִשְׁלֵם גְּמוּל לְאִיבָיו:

בְּטָרֶם תַּחֲוִיל יִלְדָּה בְּטָרֶם יָבּוּא תֵּבֵל לָהּ
וְהַמְלִיטָה זָכָר:

מִי-שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה הַיּוֹחֵל
אֶרֶץ בְּנוֹם אֶחָד אִם-יִוָּלֵד גּוֹי פַּעַם אַחַת
כִּי-תֵלֶּה גַם-יִלְדָּה צִיּוֹן אֶת-בָּנֶיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר יְהוָה
אִם-אֲנִי הַמּוֹלִיד וְעֲצַרְתִּי אֲמַר אֱלֹהֶיךָ: (ס)

שִׂמְחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל-אֲהֲבֶיהָ
שִׂישׂוּ אִתָּהּ מְשׁוֹשׁ כָּל-הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׁד תִּנְחַמֶּיהָ
לְמַעַן תִּמְצְוּ וְהִתְעַנְּגַתֶּם מִזֵּי כְבוֹדָהּ: (ס)

כִּי-כֵּן אֲמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה אֶלֶיָּהּ כְּנָהָר
שְׁלֹום וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקַתֶּם
עַל-צֶדֶד תִּנְשְׂאוּ וְעַל-בְּרָכִים תִּשְׁעֲשְׂעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמַר תִּנְחַמְנוּ כֵּן אֲנִכִּי אֲנַחֲמָכֶם
וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וּרְאִיתֶם וְשֵׁשׁ לִבְכֶּם וְעֲצְמוֹתֵיכֶם כִּדְשָׁא
תִּפְרַחְנָה וְנוֹדַעַה יְד־יְהוָה אֶת־עַבְדּוֹ
וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכַּבְתָּיו לְהָשִׁיב בְּחִמָּה אָפּוֹ וְגַעְרָתוֹ
בְּלֹה־בִיאֵשׁ:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחֶרֶב
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חָלָל יְהוָה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

הַמְתַּקְדָּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגְּנוֹת אַחֵר
(כ' אַחֵר) [ק' אַחֵת] בַּתְּנוּךְ אֲכָלִי בָשָׂר
הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעֶכְבֵּר יַחְדָּו יִסָּפוּ
נָא־יְהוָה:

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

וְאֶנֶכִּי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ
אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשֹׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשַׁלַּחְתִּי מֵהֶם וּפְלִיטִים
אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד וְיָוָן הַיָּאִים הָרַחֲקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ
אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבַרְכָב וּבַצִּבִּיִּם
וּבַפָּרָדִּים וּבַכֶּרְפֹּת עַל הָר קָדְשִׁי
יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלִי טָהוֹר בֵּית
יְהוָה:

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹוִים אָמַר
יְהוָה:

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי
נָא־יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זֶרְעְכֶם וְשִׁמְכֶם:

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְהָיָה מְדֵי-חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת
בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָּל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי
אֲמַר יְהוָה:

23

And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בַּפְּגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי
כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵּה
וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל-בָּשָׂר: וְהָיָה מְדֵי חֹדֶשׁ
בְּחֹדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָּל בָּשָׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי יְהוָה

24

And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Maḥar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

וַיֹּאמֶר-לּוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וּנְפַקְדָּתְךָ כִּי
יִפְקֹד מוֹשְׁבֶךָ:

XX:18

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

וְשַׁלַּשְׁתָּ תִּהְיֶה מָאֹד וּבֹאֲתָ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וַיִּשְׁבֶּתָּ
אֶצֶּל הָאֶבֶן הָאֵזֶל:

19

And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשְׁתִּי הַחֲצִים צִדָּה אֲוֶרָה
לְשַׁלַּח-לִי לַמַּטְרָה:

20

And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת-הַנָּעַר לְךָ מֵצָא
אֶת-הַחֲצִים אִם-אָמַרְתָּ אֲמַר לַנָּעַר הִנֵּה
הַחֲצִים מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קָחָנִי וּבָאָה בִּי-שָׁלוֹם
לִךְ וְאִין דְּבַר חַי־יְהוָה:

21

And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

וְאִם-כֹּה אָמַר לְעֵלָם הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּנִּי
וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שָׁלַחְתָּ יְהוָה:

22

But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee away.

וְהַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה
בֵּינִי וּבֵינֶךָ עַד-עוֹלָם: (ס)

23

And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.'

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אֶל-] לֶאֱכֹל:

24

So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to eat.

וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבּוֹ כַּפְּעָם כַּפְּעָם
אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיִּקָּם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר
מִצַּד שְׂאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד:

25

And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

וְלֹא־דָבַר שְׁאוּל מֵאוֹמְהָ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי
אָמַר מִקֶּרֶה הוּא בִּלְתִּי טָהוֹר הוּא כִּי־לֹא
טָהוֹר: (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפָּקֶד מְקוֹם
דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ
מִדָּוִעַ לֹא־בָא בֶן־יִשִׁי גַם־תָּמוּל גַּם־חַיּוֹם
אֶל־הַלֶּחֶם:

27 And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל דָּוִד
יִמְעָמְדִי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי נָא כִּי זָבַחַ מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בָּעִיר וְהוּא צָוָה־לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם־מָצָאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא וְאֶרְאֶה
אֶת־אָחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שֻׁלְחַן
הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיַּחַר־אַף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ
בֶּן־נַעֲוֹת הַמְּרִדּוֹת הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי־בָחַר
אֶתָּה לְבֶן־יִשִׁי לְבָשֶׁתְּךָ וּלְבָשֶׁת עֶרְוַת
אִמִּי:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִׁי חַי
עַל־הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתָּה וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מוֹת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
לָמָּה יוֹמַת מָה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שְׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ וַיַּדַּע
יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הָיָא מֵעַם אָבִיו לְהָמִית
אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשְּׁלָחַן בְּחַר־יָאָף
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לָחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוּ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד
דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רֵץ מֵצֵא נָא אֶת־תַּחֲצִים
אֲשֶׁר אֲנִי מוֹרֶה הַנֶּעֱר רֵץ וְהוּא־יָרָה
הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנֶּעֱר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱר וַיֹּאמֶר
הֲלוֹא הַחֲצִי מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱר מִהֵרָה חֲדָשָׁה
אֶל־תַּעֲמֹד וַיִּלָּקֹט נֶעֱר יְהוֹנָתָן אֶת־
(כ) הַחֲצִי [ק' תַּחֲצִים] וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וְהַנֶּעֱר לֹא־יָדָע מְאֻמָּה אֵד יְהוֹנָתָן וְדָוִד
יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת־כְּלָיו אֶל־הַנֶּעֱר אֲשֶׁר־לוֹ
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּא הָעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

הַנֶּעֱר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֲצֹל הַגִּבּוֹ וַיִּפֹּל
לְאַפּוֹ אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
וַיִּשְׁקֻן אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זֵרְעִי וּבֵין
זֵרְעֶךָ עַד־עוֹלָם: (פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

פרשת זכור

The Maftir for Shabbat Zakhor is Deuteronomy 25:17 – 19.

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עַמְלֹק בְּדֶרֶךְ
בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל־הַנַּחֲשִׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף
וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֶל־הָיִים:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֶל־תִּיָּךְ וְלֹךְ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ
מִסָּבִיב בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ
נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת־זִכְרֵ עַמְלֶק מִתַּחַת
הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: (פ)

19

Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטרת פרשת זכור

The Haftarah for Shabbat Zakhor is I Samuel 15:2 – 34.

כֹּה אָמַר יְהוָה זְבָאוֹת פִּקְדֹתִי אֶת־
אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּלֶק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׁם לוֹ
בְּדֶרֶךְ בְּעֹלְתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֹךְ וְחִכִּיתָה אֶת־עַמְלֶק וְהַחֲרַמְתָּם
אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תַחֲמַל עָלָיו
וְהַמִּיתָה מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעַלְלִי וְעַד־יוֹנֵק
מִשׁוֹר וְעַד־שֶׁה מִגִּזְמֹל וְעַד־חֲמוֹר: (ס)

3

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטֵלַיִם
מֵאֲתָיִים אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים
אֶת־אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עַמְלֶק וַיַּרְבּ בְּנַחַל:

5

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־חֲקִינֵי לְכוּ סְרוּ רְדּוּ
מִתּוֹךְ עַמְלֶקִי בֶן־אִסְפָּד עִמּוֹ וְאַתָּה
עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעֹלֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיֵּסֶר קִינֵי מִתּוֹךְ
עַמְלֶק:

6

And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת־עַמְלֶק מִחֲוִילָה בּוֹאֵךְ שׁוֹר
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם:

7

And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּתְּפֹשׂ אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ־עַמְלֶק חִי
וְאֶת־כָּל־הָעָם הַחֲרִים לְפִי־חֶרֶב:

8

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחְמַל שְׁאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטֵב
הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמְּשָׁנִים וְעַל-הַכְּרִים
וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַחֲרִימָם
וְכָל-הַמְּלָאכָה נִמְכְּזָה וְנִמְסָה אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (פ)

9

But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

10

Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שְׁאוּל לְמֶלֶךְ
כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרִי לֹא הָקִים וַיִּחַר
לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כָּל-הַלַּיְלָה:

11

'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

וַיִּשְׁכֶּם שְׁמוּאֵל לִקְרַאת שְׁאוּל בַּבֹּקֶר
וַיִּגֹּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא-שְׁאוּל הַכֶּרְמֶלָה
וְהִנֵּה מְצִיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד
הַגִּלְגָּל:

12

And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שְׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁאוּל
בָּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּמְתִּי אֶת-דְּבַר
יְהוָה:

13

And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנִי
וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁמֵעַ:

14

And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

וַיֹּאמֶר שְׁאוּל מֵעַמְלֵקִי הֵבִיאוּם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן
זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת-הַיֹּתֵר הַחֲרִמְנוּ:
(פ)

15

And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שְׁאוּל הֲרָף וַאֲגִידָה
לְךָ אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה (כ)
וַיֹּאמְרוּ (ק) וַיֹּאמֶר לוֹ דַּבֵּר: (ס)

16

Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטָן אַתָּה
בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וַיִּמְשַׁחְךָ
יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

17

And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

וַיִּשְׁלַחְךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהַחֲרַמְתָּה אֶת-הַחַטָּאִים אֶת-עַמְלֵק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כְּלוֹתָם אֹתָם:

18

and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַט
אֶל־הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: (ס)

19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?’

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שְׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאַלֶּךְ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־שְׁלַחְנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק
וְאֶת־עַמְלֵק הַחֲרַמְתִּי:

20 And Saul said unto Samuel: ‘Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֹאשִׁית
הַחֲרָם לְזִבְחַ לַיהוָה אֶל־הַיָּד בְּגִלְגָּל: (ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.’

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפֹץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּזְבָחִים כְּשָׁמַע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמַע
מִזְבֵּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

22 And Samuel said: ‘Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטָּאת־קִסָּם מְרִי וְאָוֶן וַתִּרְפִּים הַפָּצַר
יַעַן מָאֲסַתְּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶךָ
מִמֶּלֶךְ: (ס)

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.’

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חַטָּאתִי
כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי
יֵרָאִתִּי אֶת־הָעָם וְאֲשָׁמַע בְּקוֹלָם:

24 And Saul said unto Samuel: ‘I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאֲשַׁתַּחֲוֶה לַיהוָה:

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.’

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ
כִּי מָאֲסַתְּהָ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶכָה יְהוָה
מִמְּהִיּוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: (ס)

26 And Samuel said unto Saul: ‘I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.’

וַיִּסָּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַזַק בְּכַנְף־מַעֲלֹו
וַיִּקְרַע: (ס)

27 And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קִרַּע יְהוָה
אֶת־מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָה לְרַעֲךָ הַטּוֹב מִמָּךְ: (ס)

28 And Samuel said unto him: ‘The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

וְגַם גִּצְחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנְחָם כִּי
לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29 And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.’

וַיֹּאמֶר חַטָּאתִי עָתָה כִּבְדֵּנִי נָא נִגְדִי
זְקִנִי־עִמִּי וְנִגְדִי יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֶל־הַיָּד:

30 Then he said: ‘I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.’

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁאוּל לַיהוָה: (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעַדְנָת וַיֹּאמֶר אַגַּג אֲכַן סָר מִרְּהֻמֹּת: (ס)

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שָׁפְלָה נָשִׁים חֶרֶבְךָ בֶּן-תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּךְ וַיִּשְׁפֹּף שְׁמוּאֵל אֶת-אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל: (ס)

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וּשָׁאוּל עָלָה אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

פרשת פרה

The Maftir for Shabbat Parah is Numbers 19:1 – 22.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דִּבְרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֵיךְ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2 This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַיִּתְּנֶם אֹתָהּ אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל-מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה וְשַׁחַט אֹתָהּ לִפְנָיו:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וַלָּקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל-נֹכַח פָּנָיו אֶחָל-מוֹעֵד מִדָּמָהּ שִׁבְעַ פְּעָמִים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרַף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרִשָּׁה וְשָׂרַף:

5 And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וַלָּקַח הַכֹּהֵן עֵץ אָרְזוֹ וְאֶזְבִּיב וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹךְ שְׂרִפַּת הַפָּרָה:

6 And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרָיָהּ יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד-הָעֶרֶב:

7 Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהִשְׂרָף אֹתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

8

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִם אִישׁ טָהוֹר אֶת אֲפֶר הַפָּרָה וְהֵנִיחַ
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהִיתָה
לְעֹדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לַמִּי נָדָה
חֲטָאת הָהוּא:

9

And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכִבֹּס הָאִשָּׁף אֶת-אֲפֶר הַפָּרָה אֶת-בְּגָדָיו
וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהִיתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְלִגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם:

10

And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל-נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת
יָמִים:

11

He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוּא יִתְחַטֵּא-בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם-לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

12

the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל-הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר-יָמוּת
וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת-מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי
נָדָה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא יְהִי עוֹד
טָמְאָתוֹ בּוֹ:

13

Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי-יָמוּת בְּאֶהֱל
כָּל-הַבָּא אֶל-הָאֶהֱל וְכָל-אֲשֶׁר בְּאֶהֱל
יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

14

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל כְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין-צִמּוּד פְּתִיל
עָלָיו טָמֵא הוּא:

15

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל אֲשֶׁר-יָנַע עַל-פָּנָי הַשָּׂדֶה
בְּחִל-חֶרֶב אֹו בְּמֵת אֹו-בְּעֵצָם אָדָם אֹו
בְּקִבְר יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

16

And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וְלִקְחוּ לַטָּמֵא מִעֵפֶר שְׂרָפַת חֲטָאת וְנָתַן
עָלָיו מֵיִם חַיִּים אֶל-כָּלִי:

17

And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אִזּוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִזָּה עַל-הָאֹהֶל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם וְעַל-הַנֶּגֶז
בַּעֲצָם אוֹ בְּחָלָל אוֹ בַּמָּוֶת אוֹ בַּקֶּבֶר:

18

And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַחֲטָאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וּכְבָּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרֶב:

19

And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ
יְהוָה טָמֵא מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא
הוא:

20

But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהִיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזֶּה מִי-הַנִּדָּה
יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְהַנֶּגֶז בְּמַי הַנִּדָּה יִטְמָא
עַד-הָעֶרֶב:

21

And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכֹל אֲשֶׁר-יַגֵּעַ-בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנִּגָּעַת הַטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב: (פ)

22

And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרות פרשת פרה

The Haftarah for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 – 38.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXXVI:16

Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן-אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל-אֲדָמָתָם
וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם
כְּטִמְאַת הַנִּדָּה הִיְתָה דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17

'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֲשַׁפָּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבְגִלּוֹלֵיהֶם
טָמְאוּהָ:

18

Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפֶיץ אֹתָם בְּגוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת כְּדַרְכָּם
וּכְעֲלִילוֹתָם שִׁפְטֵתִים:

19

and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְּלוּ
אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי בְּאָמַר לָהֶם עִם-יְהוָה אֱלֹהֵי
יִמְאַרְצוּ יֵצְאוּ:

20 And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחָמֹל עַל-שֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלֵהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה: (פ)

21 But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לִכֵּן אָמַר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל
כִּי אִם-לְשֵׁם-קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר-בָּאתֶם שָׁם:

22 Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשָׁתִי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלְלֵל בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּתוֹכָם וַיְדַעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי
יְהוָה נָא אֲדֹנָי יְהוָה בְּהַקְדְּשִׁי בְּכֶם
לְעֵינֵיהֶם:

23 And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלִקְחֹתִי אִתְּכֶם מִן-הַגּוֹיִם וְקִבְּצֹתִי
אִתְּכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אִתְּכֶם
אֶל-אֶדְמַתְכֶם:

24 For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזִרְקֹתִי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם
מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל-גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר
אִתְּכֶם:

25 And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְחִסֵּרְתִּי אֶת-לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26 A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת-רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת
אֲשֶׁר-בְּחָקִי תֵּלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27 And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיִּשְׁבְּתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִכִּי אֶהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28 And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אִתְּכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּקְרָאתִי
אֶל-הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אוֹתוֹ וְלֹא-אֶתֵּן עֲלֵיכֶם
רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

והרביתי את-פרי העץ ותנובת השדה
למען אשר לא תקחו עוד חרפת רעב
בגוים:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

וזכרתם את-דרכיכם הרעים ומעלליכם
אשר לא-טובים ונקטתם בפניכם על
עונתיכם ועל תועבותיכם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לא למענכם אני-עשה נאם אדני יהוה
יודע לכם בושו והכלמו מדרכיכם בית
ישראל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.

כח אמר אדני יהוה ביום טהרי אתכם
מכל עונותיכם והושבתי את-הערים
ונבני החרבות:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be builded.

והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה
שמה לעיני כל-עובר:

34 And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.

ואמרו הארץ הלזו הנשמה היתה
בגן-עדן והערים החרבות והנשמות
והנהרסות בצורות ישובו:

35 And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.

וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם כי
אני יהוה בנתי הנהרסות נטעתי הנשמה
אני יהוה דברתי ועשיתי: (ס)

36 Then the nations that are left round about you shall know that I the LORD have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the LORD have spoken it, and I will do it.

כח אמר אדני יהוה עוד זאת אדגיש
לבית-ישראל לעשות להם ארבה אתם
כצאן אדם:

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.

כצאן קדשים כצאן ירושלם במועדיה
בן תהיינה הערים החרבות מלאות צאן
אדם וידעו כי-אני יהוה: (פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the LORD.'

פרשת החודש

The Maftir for Shabbat HaHodesh is Exodus 12:1 – 20.

ויאמר יהוה אל-משה ואל-אהרן בארץ
מצרים לאמר:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לַחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

וַיְדַבְּרוּ אֶל-כָּל-עֵדֶת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשֹׂר
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּיקַחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁה
לְבֵית-אָבִתָּה שֶׁה לְבֵית:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם-יִמְעַט הַבַּיִת מִהֵנֹת מִשֶּׁה וְלָקַח הוּא
וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִכְסַּת נַפְשָׁת
אִישׁ לִפִּי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל-הַשֶּׁה:

4 and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׁה תָּמִים זָכָר בֶּן-שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן-הַכֹּבָשִׁים וּמִן-הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עֵדֶת-יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבִים:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקַחוּ מִן-הַדָּם וַיָּנִתּוּ עַל-שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
וְעַל-הַמִּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר-יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְאֲכָלוּ אֶת-הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צֹלִי-אֵשׁ
וּמִצּוֹת עַל-מֵרָרִים יֹאכְלֻהוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל-תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבִשָּׁל מִבִּשָּׁל
בָּמִים כִּי אִם-צֹלִי-אֵשׁ רִאשׁוֹ עַל-כִּרְעָיו
וְעַל-קַרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר וְהַנֹּתֵר מִמֶּנּוּ
עַד-בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכַכֵּה תֹאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגוּרִים
נִעְלִיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלַכֶּם בְּיָדְכֶם
וְאֲכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפְזוֹן כִּי הוּא לַיהוָה:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַכֵּיתִי כָל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם
וְעַד-בְּהֵמָה וּבְכָל-אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה
שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֵת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵיכֶם
וְלֹא-יְהִיָּה בְכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהַכֹּתִי
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחַגְגְתֶּם אֹתוֹ
חֹג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגַּגְהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֶדְ בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבֵּיתְכֶם כִּי
כָל-אֹכֵל חֻמֶּץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד-יוֹם הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל-מְלָאכָה לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם אִדּ אֲשֶׁר
יֹאכֵל לְכָל-נֶפֶשׁ הוּא לִבְדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-הַמִּצּוֹת כִּי בְעֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה
הוֹצֵאתִי אֶת-עַבְדֹּתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת
עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב
תֹּאכְלוּ מִצַּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים
לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֵר לֹא יִמָּצָא בְּבֵיתְכֶם כִּי
כָל-אֹכֵל מִחֻמֶּצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מֵעֵדֶת יִשְׂרָאֵל בֶּגֶר וּבְאֶזְרָח הָאָרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כָּל-מִחֻמֶּצֶת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיתְכֶם
תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפסרת פרשת החודש

The Haftarah for Shabbat HaHodesh is Ezekiel 45:16 – 46:18.

כָּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת
לְנָשִׂיא בִּישְׂרָאֵל:

XLV:16

All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעֹלֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַזֶּכֶן בַּחֲגִים וּבְחֻדָּשִׁים וּבְשַׁבָּתוֹת
בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה
אֶת־הַחֲטָאֹת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעֹלָה
וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד בֵּית־יִשְׂרָאֵל:
(ס)

17

And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּרִאשׁוֹן בָּאֶתֶד
לְחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ־בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחִטָּאת
אֶת־הַמִּקְדָּשׁ:

18

Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הַחֲטָאֹת וְנָתַן אֶל־מִזְבְּחוֹת
הַבָּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פְּנוֹת הָעֲזָרָה לְמִזְבֵּחַ
וְעַל־מִזְבְּחוֹת שַׁעַר הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

19

And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַשְּׁבִעָה בְּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שָׂגָה
וּמִפְּתֵי וּכְפָרְתָם אֶת־הַבָּיִת:

20

And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים מִצּוֹת יֵאָכֵל:

21

In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

וַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בְּעֵדוֹ וּבְעֵד
כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּרֶךְ חֲטָאֹת:

22

And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

וּשְׁבַעַת יְמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם
שִׁבְעַת הִימָּים וְחֲטָאֹת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם:

23

And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה:

24

And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ בָּחֹג
יַעֲשֶׂה כְּאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כְּחֲטָאֹת
כְּעֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן: (ס)

25

In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׁעַר הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית הַפָּנֶה קְדִימִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִפָּתַח וּבַיּוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפָּתַח:

XLVI:1

Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אֹלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל־מְזוֹזַת הַשַּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת־עוֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתָּן הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשַּׁעַר לֹא־יִסָּגֵר
עַד־הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּוּ עִם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא
בְּשַׁבָּתוֹת וּבְחֻדְשֵׁים לִפְנֵי יְהוָה:

וְהַעֲלָה אֲשֶׁר־יִקְרַב הַנָּשִׂיא לַיהוָה בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת שֵׁשָׁה כִּבְשִׂים תְּמִימִם וְאֵיל תְּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִנְחָה מִתַּת
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (ס)

וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פֶּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימִם וְשֵׁשֶׁת
כִּבְשִׂים וְאֵיל תְּמִימִם יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׂים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן
לְאֵיפָה:

וּבְבֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אֹלָם הַשַּׁעַר יָבֹא
וּבְדֶרְכוֹ יֵצֵא:

וּבְבֹא עִם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בְּמוֹעֲדִים
הַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא
דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֹגֵב וְהַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֹגֵב יֵצֵא
דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר
אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי נִכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) [ק' יֵצֵא]:

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבֹאֵם יָבֹא וּבִצְאתָם
יֵצֵאוּ:

וּבַחֲגִים וּבְמוֹעֲדִים תַּחֲנוּהַ מִנְחָה אֵיפָה
לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִתַּת יָדוֹ
וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (פ)

And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;

and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;

and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה עוֹלָה אוֹשְׁלָמִים
נְדָבָה לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת־הַשַּׁעַר הַפָּנִי
קֳדָיִם וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר
אַחֲרָי צֵאתוֹ:

וְכִבֹּשׁ בֶּן־שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיּוֹם
לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ:

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הַהֵינֶן לָרֶס
אֶת־הַסֹּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקוּת עוֹלָם
תָּמִיד:

(כ' ועש') [ק' יַעֲשֶׂן] אֶת־הַכֹּבֶשׂ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂיא מִתְּנָה
לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו תִּהְיֶה
אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאֶחָד מֵעַבְדָּיו
וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא
אֵד נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנָּחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצְצוּ עַמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

And when the prince shall prepare a freewill-offering,
a burnt-offering or peace-offerings as a
freewill-offering unto the LORD, one shall open for
him the gate that looketh toward the east, and he
shall prepare his burnt-offering and his
peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then
he shall go forth; and after his going forth one shall
shut the gate.

And thou shalt prepare a lamb of the first year
without blemish for a burnt-offering unto the LORD
daily; morning by morning shalt thou prepare it.

And thou shalt prepare a meal-offering with it
morning by morning, the sixth part of an ephah, and
the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour:
a meal-offering unto the LORD continually by a
perpetual ordinance.

Thus shall they prepare the lamb, and the
meal-offering, and the oil, morning by morning, for
a continual burnt-offering.

Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift
unto any of his sons, it is his inheritance, it shall
belong to his sons; it is their possession by inheritance.

But if he give of his inheritance a gift to one of his
servants, it shall be his to the year of liberty; then it
shall return to the prince; but as for his inheritance, it
shall be for his sons.

Moreover the prince shall not take of the people's
inheritance, to thrust them wrongfully out of their
possession; he shall give inheritance to his sons out of
his own possession; that My people be not scattered
every man from his possession.'

הפטרות שבת הגדול

The Haftarah for Shabbat HaGadol is Malachi 3:4 - 24.

וְעֵרְבָהּ לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּי־יִמְי עוֹלָם וְכִשְׁנִים קִדְמוֹנִית:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be
pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as
in ancient years.

וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לְמַשְׁפָּט וְהִיטִיו עַד
מִמֶּהָר בְּמַכְשָׁפִים וּבַמְנַאפִּים וּבַנִּשְׁבָּעִים
לְשָׁקֵר וּבַעֲשָׂקֵי שְׂכָר־שָׂכִיר אֶלְמָנָה וַיִּתּוֹם
וּמִטִּיגֵר וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לֹא כָלִיתֶם:

לְמִימֵי אֲבוֹתֵיכֶם סָרְתֶּם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשְׁוֶבָה אֲלֵיכֶם אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמַּרְתֶּם בְּמָה נָשׁוּב׃

הֲיִקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאַמַּרְתֶּם בְּמָה קֹבְעֵנוּךְ הַמַּעֲשֶׂה
וְהַתְרוּמָה:

בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֶאֱרָם וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים
הַגּוֹי כָּלוֹ:

הֵבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֶׂה אֶל־בֵּית הָאוֹצָר
וַיְהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֻנּוּנִי נָא בִּזְאֵת אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתָּח לָכֶם אֶת
אֲרָבוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרְיִקְתִּי לָכֶם בִּרְכָה
עַד־בְּלִי־דֵי:

וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֵל וְלֹא־יִשְׁחַת לָכֶם
אֶת־פְּרֵי הָאֲדָמָה וְלֹא־תִשְׁכַּל לָכֶם הַגֶּפֶן
בְּשָׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

וְאִשְׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אֶתֶם
אֶרֶץ חֶפֶץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

חֲזָקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וְאַמַּרְתֶּם
מִה־נִּדְבַרְנוּ עָלַיךְ:

אָמַרְתֶּם שׁוּא עֲבַד אֱלֹהִים וּמִה־בָצַע כִּי
שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הִלְכְנוּ קֶדְרָנִית מִפְּנֵי
יְהוָה צְבָאוֹת:

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים זָדִים גַּם־נִבְנֶה עֲשֵׂי
רָשָׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

And I will come near to you to judgment; and I will
be a swift witness against the sorcerers, and against
the adulterers, and against false swearers; and against
those that oppress the hireling in his wages, The
widow, and the fatherless, and that turn aside the
stranger from his right, and fear not Me, Saith the
LORD of hosts.

For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob,
are not consumed.

From the days of your fathers ye have turned aside
from Mine ordinances, and have not kept them.
Return unto Me, and I will return unto you, Saith the
LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say:
'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and
heave-offerings.

Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this
whole nation.

Bring ye the whole tithe into the store-house, that
there may be food in My house, and try Me now
herewith, Saith the LORD of hosts, if I will not open
you the windows of heaven, and pour you out a
blessing, that there shall be more than sufficiency. .

And I will rebuke the devourer for your good, and he
shall not destroy the fruits of your land; Neither shall
your vine cast its fruit before the time in the field,
Saith the LORD of hosts.

And all nations shall call you happy; For ye shall be a
delightful land, Saith the LORD of hosts.

Your words have been all too strong against Me, Saith
the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we spoken
against thee?'

Ye have said: 'It is vain to serve God; and what profit is
it that we have kept His charge, and that we have
walked mournfully because of the LORD of hosts?'

And now we call the proud happy; yea, they that work
wickedness are built up; yea, they try God, and are
delivered.'

אִז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵי לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

וְהָיוּ לִי אֹמֵר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי
עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר יַחְמֹל
אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

וּשְׁבַתְמֹם וּרְאִיתָם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עֲבָדוֹ: (פ)

כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כְּתָנוֹר וְהָיוּ
כָּל־זֵדִים וְכָל־עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלֹהֵט
אֹתָם הַיּוֹם הַבֹּא אֹמֵר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר
לֹא־יֵעָזֵב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֵנָף:

וּזְרָחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בְּכִנְפֶיהָ וַיֵּצְאָתָם וַיַּשְׁתֵּם כְּעֹגְלֵי
מִרְבֶּק:

וְעִסּוֹתָם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֹפֶר תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אֹמֵר יְהוָה
צְבָאוֹת: (פ)

זְכֹרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ
בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים:

הִנֵּה אֲנִכִּי שִׁלַּח לָכֶם אֶת אֵלֶיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלֵב בָּנִים
עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי אֶת־הָאָרֶץ
חֲרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם אֶת אֵלֶיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

16 Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

18 Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

21 And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

22 Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

23 Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

24 And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction. [Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]